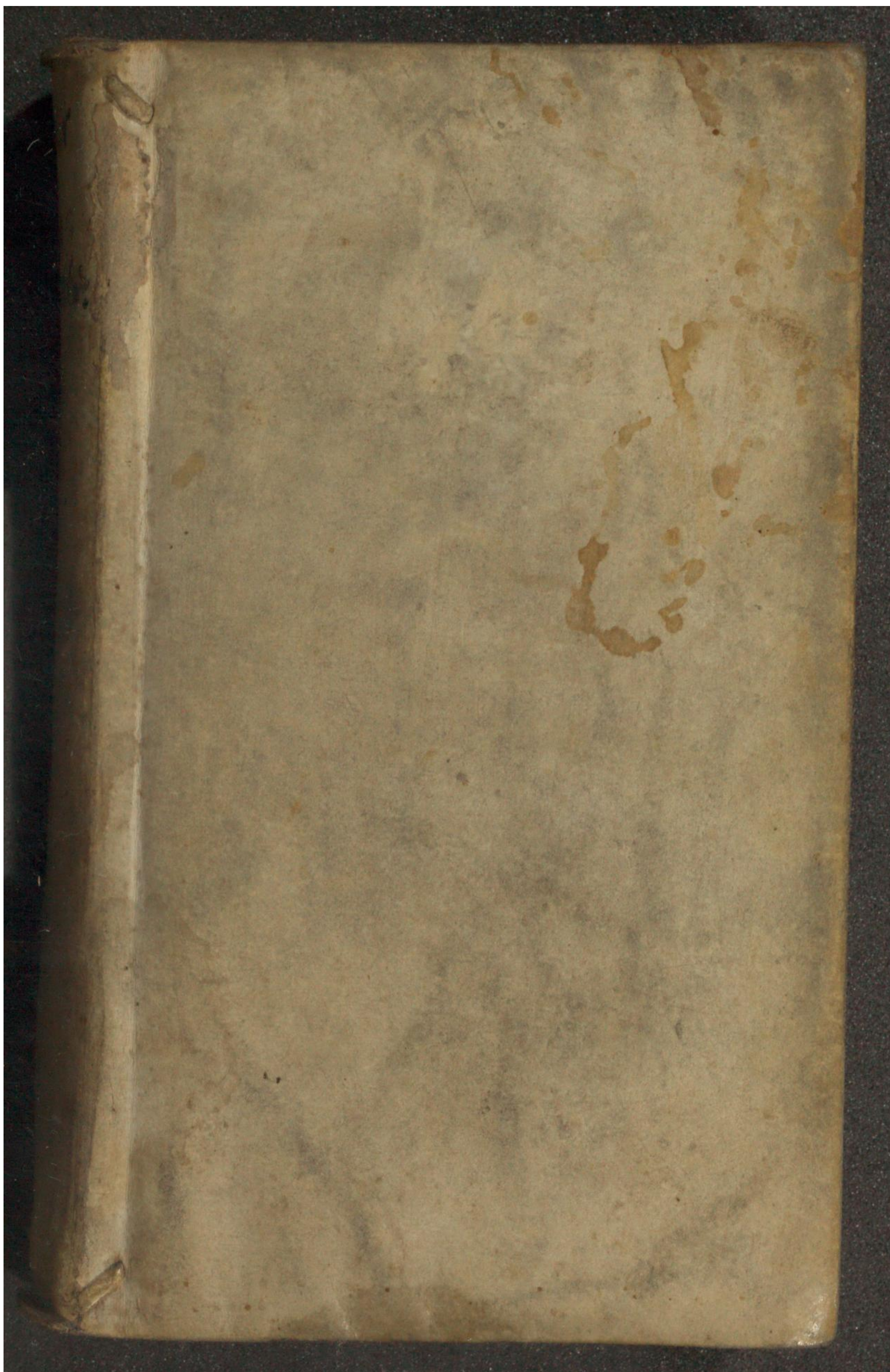
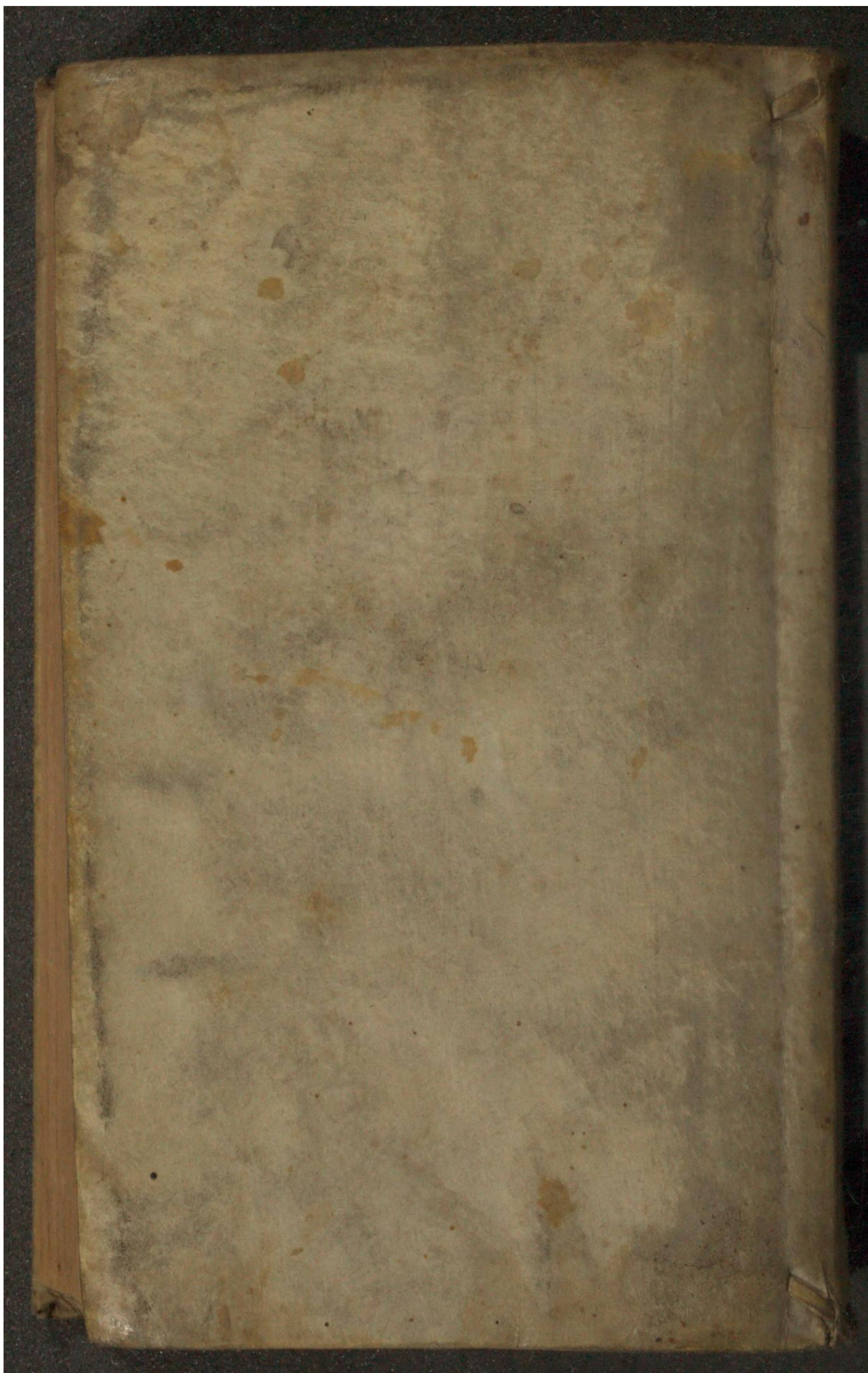

Kerner

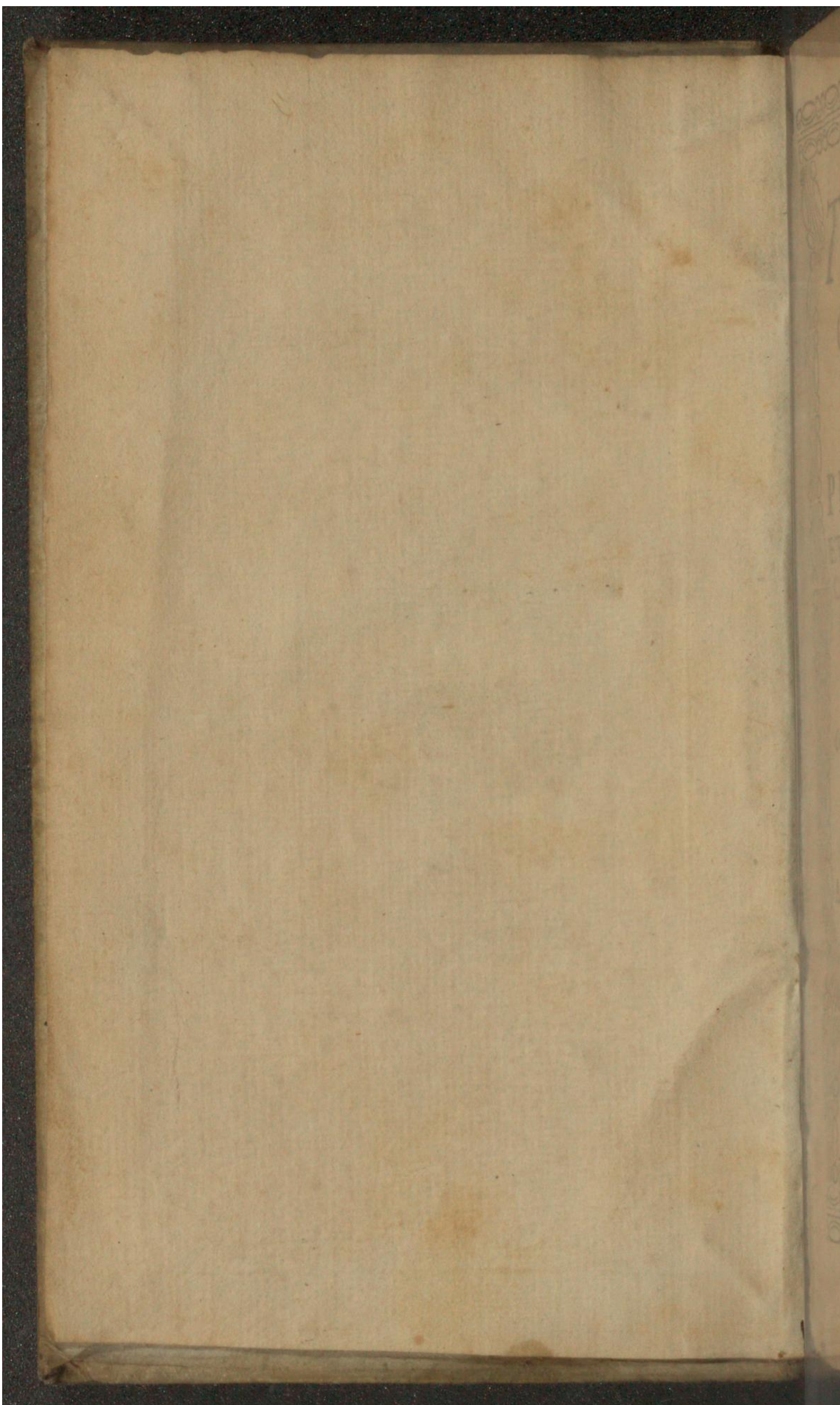

DR. ERNST DARMSTAEDTER
No. 786
COLLECTION

D. O M. A.

TETRAS CHYMIATRICA,

Proponens

PRÆSTANTIAM ET IN MEDICINA EFFICACIAM, AURI, MERCURII, Antimonii, & Vitrioli, & Medicamentorum ex illis paratorum:

OPPOSITA MISOCHYMIS eadem ſat frivolè calumniantibus,

ab

ARNOLDO KERNERO Lipſenſi Med. D. Philochymiatro.

ERPHORDIÆ,
Ex typographéo Johannis Röhbock/ Impenſis Johannis Birckneri Bibliopolæ Erf.
1618.

יְהֹוָה

ILLUSTRISSIMO PRINCIPI
ac Domino,

DN. JOHANNI ERNESTO, DUCI SAXONIAE, JULIÆ, CLIVIÆ, ET MONTIUM,

Landgravio Thuringiæ, Marchioni Misniæ, Comiti in Marcha & Ravensburg, Domino in Ravenstein, &c.

Domino suo Clementissimo.

RTEM NON HABERE osorem, Illustrissime Princeps, Domine Clementissime, nisi ignorantem, commune quidem at verissimum est dicterium. Ut alias artes penè omnes alto hic involuam silentio, maximè id contingere circa divinam Chymiam nemini non notum est. Etenim nonne hanc artem omnium nobilissimam, præcellentissimam, utilissimam odio plus quam Vatiniano prosequuntur quam plurimi? Quales nam autem sunt hujusmodi osores Chy-

miæ? Ut uno verbo dicam, ignorantes: omnes enim, qui quales quantivè etiam aliàs sint, ne gry ejusdem norunt aut intelligunt. Et quò sunt rudiores, quoq; minorem hujus & divinissimæ artis habent cognitionem, eò impudentiores sunt, & eò pertinatiori odio in eam invehuntur, nec non eo rabiosius eandem frivolam esse, & nullius planè usus, quibusvis persuadere, eandemq; modis omnib. invisam atque infestam reddere satagunt. Hinc tot in Chymica & Chymicos calumniæ, tot convitia indies confictis & consarcinatis undiq; mendaciis à Misochymicis effutiuntur, ut vix pejus quid excogitari possit: unde multos deterritos studium Chymiæ cane & angue pejus fugere & execrari videmus, aliorum tantum inhærentes opinionibus. Utut autem sit, apud me tamen Misochymici omnes tanti non æstimantur, ut illorum in gratiam sacrum Chymiæ studium deserere voluerim: id potius effecerunt, ut perspecta ejusdem dignitate, necessitate & utilitate summâ ex mirandis & stupendis artis illius operibus me totum Chymiæ emancipaverim; nec hujus me pœnitet propositi, nec pœnitebit unquam. Quoniam vero cum omnibus aliis veræ Chymiæ sectatoribus eandem sortem expertus & ipse Misochymicorum odium & convitia effugere non potui, adeò ut & publicè & privatim suis Calumniis unà cum arte ipsa me quoque dilaniare & proscindere ausi fuerint: asserendæ veritatis Chymicæ & existimationis meæ bonæ ergò, ne videlicet impunè artem Chymicam tangere voluisse videantur,

tur, & ne alii boni me in meipsum crudelem æstiment, famam meam à Misochymicis petitam negligendo, iisdem me opponere fui coactus. Constitueram equidem calumnias in me effutitas patienti animo perferre, indignos judicans calumniatores Misochymicos, quibus cum de hoc negocio ipsis planè ignoto, concertare deberem: Veruntamen ne hæc patientia in vitium degeneret, dum innocentiam tàm artis quàm meam occultando & arti & famæ meæ honestæ labem inferri patiar; nevè alii, qui illa taciturnitate in falsam & sinistram opinionem abduci facilè possunt, putent, non tàm propter patientiam me tacuisse, quàm propter imprudentiam vel stoliditatem, vel artis ipsius vilitatem, vel ob animum hujus vel illius facinoris, quorum Chymicos passim insimulare solent Misochymici, conscium respondere non potuisse aut non debuisse. Ne inquam tam sinistrè de arte Chymica & meipso judicandi ansam & occasionem aliis bonis præbeam, nemo bonus & canditus mihi, credo & spero, vitio vertet, si iniquissimos censores Misochymicos meâ patientia & silentio abuti non ampliùs passus fuero, sed alacri & confidenti, ob fiduciam bonæ causæ, animo me iisdē opposuero; & hoc non tam ausu proprio, quam suasu & instinctu chymicorum summæ eruditionis & authoritatis. Tetradaergò hanc chymiatricam Misochymicis istis opponere, & quantum chymica vulgaribus Misochymicorum antecellant ostendere, usitatioribusq; eorundem calumniis respondere animum induxi. Hosce autem

 meos.

meos Conatus, Illustrissime Princeps, Domine Clementissime, sub C. T. nomine & Patrocinio in publicum prodire volui, cum ea sola mihi digna visa fuerit, cui hæc Tetras Chymiatrica dedicaretur. Est enim C. T. ut artium omnium & scientiarum, ita dubio procul & Chymiæ ceu præcellentissimæ planeq; divinæ, nec non cunctorum eandem citra fucum & imposturas candidè & sincere excolentium favitor Clementissimus & Mecænas unicè suspiciendus: ut taceam nunc alias animi dotes, quæ in C. T. mirè refulgent, divinas & verè Heroicas Principe ex Illustrissima stirpe & Domo Saxonicâ oriundo dignas. Accipe ergò Illustrissime Princeps, Domine Clementissime, Tetrada hanc Chymiatricam devoti animi mei voluntatisq; humiliter submissæ declarandæ testandæq; symbolum, eamq; sub tuo patrocinio & præsidio ceu Ægide Palladis munitam tueri ab invidorum Misochymicorum calumniis & injuriis dignare. Agnosco equidem, Illustrissime Princeps, hoc quicquid est operis cartacei, in dignum umbræ saltem virtutis & sapientiæ C. T. si statum, ingenium, eruditionemq; atq; in Chymicis peritiam, quæ omnia exigua esse fateor, ponderare velit: attamen non sum nescius, eam in Ill. C. T. splendescere judicii integritatem ac vigere discursus dexteritatem, ut non tam desideratura sit muneris amplitudinem, quam spectatura submissam propensamq; offerentis & contribuentis voluntatem. Quod superest, Illustrissime Princeps Domine Clementissime, Tetrada hanc Chymiatricam gratioso vultu exci-

excipere, & si quæ è negociorum multitudine dabuntur feriæ, eandem altero saltem oculo aspicere quandoq; Ill. C. T. meq; & studia mea clementiæ suæ favore complecti, fovere, & promovere non dedignetur, humili animi submissione, & ita vehementer, ac si in Ill. C. T. mihi sita sint omnia, rogo atq; contendo. Ego profectò dabo operam sedulo, ut Ill. C. T. cum omnibus bonis brevi experietur, quanta animi devotione, & quanta gratæ mentis testificatione, pro eo quod gratos sibi hosce meos conatus fuisse declaraverit, sint prosequuturus. Deus ter Opt. Max. C. T. in omni bono proposito confirmet, consiliis salutaribus instruat, virtute armet, omnibus benedictionibus exornet, & ab omni malo diutissimè incolumem integramq; cum Fratribus Illustrißimis & tota incluta Domo Saxonica, ad gloriam Divini nominis, & subditorum totiusq; Reipubl. Christianæ commodum & emolumentum conservet & tueatur.

Illustrissimæ Celsit. Tuæ

Cliens

obsequentissimus.

Arnoldus Kerner Lips. Philochymiater.

CHRISIS AD LECTOREM
cum ſalute pacis.

IDem ipſe Menippus ex Orco rediit, qui Mercurio revectori gratias debet. Duplex revectionis precium jure à Menippo exigit Mercurius, dum non ſolus Menippus ex orco redierit, ſed cohortem calumniatorum ſuper divinam Chymiam ſecum in mundum aſſumſerit. Revera inſignis audacia Menippi umbras adduxiſſe corporibuſq; reddidiſſe ſuis. Dicam quod res eſt, apparent corporei Illuſtris chymiæ oſores, atqui penitius conſiderati, toti integri, tanti quanti inveniuntur umbratiles. Umbra eſt corpus, umbra illorum intelligentia & ſcientia. Lætare ergò Menippe, qui fermè hac ratione nihil mercedis Mercurio vectori debebis.

Ad Orcum, ad Orcum Menippe cum tuis Comitibus, quippe Furiæ apud inferos vobis ſingulis ſuis ſacrificatoribus maximoperè indigent. MercurI, tu nobis inſervias permanſurus, inter nos ſublimi ſapientia præditos. Age maturetur fuga, mi MercurI, accendas vocem ſpiritu Hermetis. Fama, Fama. Accurrunt inter quam plurimos auſcultatores oſores fermè Chymiæ ſinguli. Quid fama fert? Inſolenter proclamat præconia Chymiæ non dever-

devergentis ſed accreſcentis & triumphantis. Perjuro Deos, obteſtor cœlum & terram, ſolem & lunam & abyſſum, itane eſt? Vero eſt verius; jam triumphat Chymia, quam inter cæteros illuſtrat Tetras hæc Chymiatrica Clariſſimi Kerneri. Eſt Deo laudabilis, magnis & ſapientibus grata, ægris ſalutaris Chymia. Expectes paululum, mi Lector, divinæ & humanæ Chymicæ meſſores brevi prodibunt manipulos ſuos ferentes. Piæ religionis eſt neminem cogere, ſed ſuadere. Sequere, ſi placet; placeret equidem niſi tibi obſtaret, id, quod divinum eſt. Deum & Naturam ne accuſes, quæ ſacra & ſancta biga neminem deſerit.

Antè ruant cœli, & ſeſe Deus oderit ipſe,
Quàm nos conjunctos deſeruiſſe velit.

Vale in Jesu q. N. O.

Julianus de Campis P.

Benevolis & candidis Lectoribus S.

INter quadruplex genus Lectorum, dicendi quoque genere quadruplici compellandum, primi merito sunt artifices Hermetici. Eos submissè rogatos venio, ignoscant & æqui consulant, si fortè minus appositè de mysteriis Chymicis verba fecerim. Discipulum me eorum fateor, qui summo tenear desiderio addiscendi & consequendi mysteria chymica eum duntaxat in finem, ut post laudem & gloriam divini Numinis proximo ægrotanti cito tuto & jocundè inservire possim & subvenire. Hos insuper obnixè comprecor, ut si non in numerum filiorum saltem discipulorum numerum me recipere, errantem in viam regiam reducere, paternè corrigere, & fideliter erudire, contraque Misochymicorum latratus in sui tutelam suscipere non dedignentur. Operam dabo sedulam ut fidelem & obsequentem me agnoscant & taciturnum ac gratum experiantur semper. His iure succedunt Dogmatici, coram quibus solennissimè protestor, me veros, sinceros, eruditos, bonosque medicos Hippocratico-Galenicos minimè hoc apologetico scripto tangere voluisse: quos potius semper dilexi, colui & veneratus sum unicè, atq; etiamnum diligo, colo & veneror, tanquam maximos studiorum meorum promotores & fautores. Verum cum quibus tertio loco mihi est agendum, contra crassiorem &

secu-

feculentiorem partem Galenicorum, ut loquitur Crollius, omnia mea dicta sunto, non autem quod sim animo ad contentiones & convitia prono, atq; proclivi, semper enim à rixis illis & calumniis abhorrui, & etiamnum abhorreo: sed partim asserendæ & propugnandæ veritatis chymiatricæ ergò; partem verò ut honestam meam existimationem & bonam famam à frivolis Misochymicorum calumniis sartam tectamq; conservarem & vindicarem. Iis ergò me opposuisse sciant candidi Lectores, non arrogantiæ cujusdam stimulis proritatum, sed ab iisdem prius lacessitum, & provocatum: quod si artis Chymicæ pro viribus defensionem susceperim & in famæ meæ propugnationem eruperim, & Misochymicos duriusculè aliquãtò compellaverim, nemo hoc mihi vitio vertet: moris enim est, antiqui, ut, cum quis, quod vult in alios dixerit, quod non vult ab aliis quoq; audiat. Hoc insuper sciant, me nullius personam sugillare, sed saltem cum Misochymicis de artis Chymicæ certitudine, veritate, præeminentia, utilitate & necessitate, mihi esse negocium. Ideoq; si quid ulterius sint machinaturi & contra Chymica disputaturi à calumniis desistant, & argumentis atq; rationibus ex ipsa rerum natura petitis utantur, non autem ex hujus vel illius somniis atq; imaginationibus desumtis, amicè admonentur. Sic enim Chymiatros æquos vicissim placidos experientur: Sin vero volupè ipsis erit ampliùs lacessere artem & artifices chymicos, nec chymicis deerunt aculei, quibus vicissim pungantur, & par pari referatur.

Tan-

Tandem Pseudochymicos impostôres, jactabundos agyrtas, ceu fucos ignavos & impostores pessimos procul hinc abactos volo; qui sciant, me nihil minus facere, quam iisdem patrocinari noluisse. Meo enim Judicio indigni sunt omni bonorum consortio: nec eorum causa manum & calamum papyro admovissem. Ex omnibus, qui æqui boni & candidi sunt, his me meaq; lubens submitto; quos scio & rogo hunc meum conatum in optimam partem esse interpretaturos. Ivi quò potui; volui quidem ut accuratè omnia proponerentur: quia vero bonæ voluntati non adfuit optata ubiq; complendi possibilitas; in magnis & arduis hisce voluisse duntaxat sat esto. Non semper licet, quod libet. Iniquos, invidos & imperitos calumniatores ne hili æstimo. Vos qui boni & candidi estis, omnes valete & favete, &c.

SECTIO

SECTIO PRIMA
CONTINENS SUCCINCTAM CHYMIATRIAE APOLOGIAM.

Acta diligenti & accurata collatione omnium scientiarum artium & studiorum, quibus in tota hac universitate vel maximè occupantur mortales, unicum veræ chymiæ studiũ reliquas omnes, solius sacro sanctæ Theologiæ & cœlestis sapientiæ studio excepto multis exuperare prærogativis deprehendo. Studium namq; Chymiæ abdita Naturæ eruit, animum solida scientia imbuit, hominem sanum & à morbis immunem præseruat, ægrum sanitati restituit, nulli injuriam facit, omnibus prodest, & quod summum est hominem ad Creatoris sui agnitionem præ cæteris vel maximè adducit. Unde non abs re Chymia dicitur solidæ philosophiæ fons, clavis sapientiæ, anima & medulla Physices, Medicinæ radix & meta in quam viri sapientes collimant. Quâ ergò conscientiâ Rabulæ quidam Athenienses tam impudenter & ita rabiosè sacratissimam nobilissimam & utilissi-

utilissimam hanc artem calumniis proscindere, & hinc inde emendicatis ac confictis ratiunculis invisam quibuslibet bonis reddere, imo penitus ex hominum societate tanquam perniciosam & summè noxiam eruncare satagant, hoc est quod demiror. O summa Misochymicorum impudentia & ingratitudo? Deo ter Opt. Max. datori munificentissimo doni hujus præcellentissimi, nobilissimi & utilissimi, quo morborum monstris magis magisque ubivis locorum gliscentibus & ingravescentibus percurandis potiorem & potentiorem imo tutiorem & jocundiorem medendi rationem & Methodum indulsit; Deo, inquam Ter Opt. Max. ob id beneficii universi & singuli æternum gratias agere deberent jure omni, ejusdemque bonitatem & misericordiam immensam deprædicare indesinenter. Verũ quæ gratiæ Deo agantur, quavé demũ reverentia donũ hocce excipiatur, quantivé communiter æstimetur dolendum profectò est & deplorandũ. Etenim ne de rudi & imperito omnisq; veri & recti judicii experte fece vulgi quid dicã, quã iniqui sint & ingrati, imo injurii in Deum hujus authorem, in artem ipsam & humanum genus, hac arte summopere indigens, hoc potissimum seculo exulcerato mundi ad interitum ruentis, plerique qui sibi singularem arrogant & non raro somniant scientiam & medendi peri-

peritiam, lippis quod dicitur, & tonsoribus notissimum est. Qui enim præ reliquis fata Medicinæ hoc tempore sese ducere jactitant, hi nativa libertate ingenii amissâ & deperditâ servili quadam & nimia credulitate, atque immodica, vel loquitur ex chymiatris quidam haud postremus, imò planè puerili antiquitatis deveneratione, in tantum à Chymiatriæ studio abhorrent, ut etiam audito saltem nomine ejusdem aut Chymici alicujus vel remedii, vel artificis, non solum exhorrescant, verum etiam vomere, imò penitus animo deficere velle videantur. Nec mirum cum subtilis illorum imaginaria, & mobilis admodum scientia à fortioribus remediis Chymiatricis, nimium exagitetur, & quod maximè verentur, penitus concidat & evanescat. Hi, ut rerum suarum curam habeant, pro eo quod donum hocce divinum & veluti Dianæ Lampada ac ignem Promethei cœlitus accensum voce, scriptis, & ipsismet artis operibus defenderent, longè lateque propagarent & in ægrotantis proximi emolumentum exercerent, quod ipsos, si grati erga Deum haberi & esse, deq; genere humano & miseris presertim egrotantib. benè mereri vellent, deceret, Chymiatriam planè respuunt, cavillantur ac nullius planè æstimant; arbitrantes suo se satisfecisse loco, officio ac honori, si intempera-

mentis qualitatum dignoſcendis totum vitæ curriculum conſumſerint, omniaq; ſanitatem & morbos remediaque concernentia ad ejuſdem qualitates & quidem juxta præceptorum ſuorum placita tanquam ad principia Philoſophica, uti vocant, coactè & quaſi per capillos reducere conati fuerint. Quaſi verò Philoſophia & Medicina omnis in Unius & ſolius Ariſtotelis & Galeni (quos Miſochymici omnes ſequuntur, & à quibus vel latum unguem recedere nefas ducunt morte piandúm) aut aliorum Ethnicorum Atheorumq; Philoſophorum & Medicorum pectore aut fonte adeò ſit clauſa vel claudi debeat, ut eam vel ab Ethnicorum ore vel à nullo alio latice hauriendi neceſſitas nobis Chriſtianis imponatur unicè. Neque hoc contenti, ſed inſuper livoris & inſcitiæ ſtimulis agitati Chymica remedia deleteria, venenataq; & lethifera proclamant, & neſcio quam non iiſdem adfingant ἰλίαδα τῶν κακῶν: Chymiatros quin etiam atrocium incuſant facinorũ, eos ob id dignos judicant, ſi penes ipſos eſſet poteſtas definitivam ferre ſententiam, ut virgis cœſi non tam perpetuò exulent, quàm extemplo in crucem agantur ad unum penè omnes. Cum autem hæc ipſis hactenus denegata ſit poteſtas, me Chriſte, quam ingens mare calumniarum & mendaciorum in Chymica & Chymiatros diductis

ductis faucibus evomunt quotidiè, quibus Chymica & chymiatros obruere & submergere satagunt, sed irrito conatu. A partibus enim Chymiatrorum immota stat & invicta veritas: Ea licet ab hujuscemodi Misochymicis prematur, quæ semper veritatis sors fuit & etiamnum est; nunquam tamen ab his nec ipso etiam Diabolo mendaciorum & calumniarum patre opprimetur.

Ne autem perversa hæc Misochimicorum calumniatorum generatio intereat & deficiat, eò omnibus temporibus sedulo laborarunt, ut semper superessent, qui eos sequuntur: hinc studiosos adolescentes fidei institutionique suæ concreditos à studio chymiatriæ deterrere summis viribus connituntur, eiq; chymica & chymiatros invisos reddere vel maximè satagunt. Parũ abest quin eos dixerim persimiles Pharisæis, de quibus ait Salvator, eos, cum regnum cœlorum non intrent ipsi, alios ingredi volentes impedire, & quantum in ipsis est, prohibere.

Invident profectò hi consultores pessimi, studiosis Philochymiatris summam eam felicitatem, ad quam beneficio chymiatriæ emergere possunt, quaq; ipsi Misochymici destituuntur, & ad quam nunquam pertingere potuerunt, nec hoc modo pertingent unquam.

Quænam autem sit hujus perversitatis causa;

& quare Misochymici Chymica & chymiatros ita cavillentur, forte quæritis? Dicamne? Dicam; licet sciam Misochymicos id pessime habere. Vera destituuntur sapientia; postposità veritate, vanis delectantur sophismatibus occæcati sunt opinionum Ethnicorum tenebris: fastu præterea Φιλαυτίας tument & turgent; quomodo ergò ad naturæ sacraria admitti possunt?

Hæc enim, quæ dixi reddunt homines à naturæ secretis alienissimos; imò penitus ab adytis naturæ arcent & longissimè propellunt, adeò ut etiam animum illuc contendendi nunquam inducere velint aut possint.

Dicam adhuc alia; res chymicas planè ignorant, earumque debitas præparationes & legitimas administrationes penitus rejiciunt inexperti. Dicam ulterius; ignavi sunt & pigri fratres, omnem fugiunt laborem, ideoque in præparandis medicamentis aliorum non sine causa utuntur ministerio: aversantur enim delicati isti & teneritudinis medicæ Patroni narium à fumis & favillis stimulationes, vultus à literibus & carbonibus infectiones manuumque à luto pollutiones.

Quid ergo mirum, quod hujusmodi mancipia opinionum, cum chymiatriam veris rationum fundamentis expugnare nequeant, nil nisi calumnias, convitia, mendacia, con-

tentiones & proſcriptiones loquantur? Quib. omnib. omni tempore Chymiã, Chymica remedia & ipſos etiam chymiatros diris devoverunt atq; peſſundare ſategerunt, & etiamnum devovent atque ſatagunt Miſochymici: dum artem â Diabolo profectam (ô impietatem ô blaſphemiam) & ceu abſurdam atque inſanam, in fraudem perniciemq́ue generis humani ex Paracelſiſtarum furnis nuper natam eductamq́ue (ô craſſam ignorantiam, ô luridam invidiam, ô grande mendacium!) rabioſe & impudentiſſimè vociferantur.

Antiquorum horumce Miſochymicorum veſtigia ſequuntur, & calumnias ab iiſdem mutuantur ex recentioribus nonnulli de proprio enim, quod contra chymiam in medium afferant, nil habent: hinc quidem, quod ſibi fortè imaginantur, chymicis remediis & chymiatrorum laboratoriis extremam minitantes ruinam non ſolum publicis declamationibus, & privatis detrectationibus chymica & chymiatros ſuggillant, verum etiam quandoq́ue publicis programmatibus ſtudioſos Medicinæ à Chymiatriæ ſtudio dehortantur ac deterrent ſumto perſuadendi argumento, à cavillis calumniis & convitiis, quæ hiante gutture effundunt & evomunt impudentiſſimè.

Quos quidem omnes & ſingulos, cum hoc

ipso suum non tam livorem & invidiam, quam crassam & asininam ignorantiam, omnibus sanæ mentis, & veritatis lumine non privatis, aut affectu aliquo depravatis arbitris & censoribus prodiderint & prodant, indignos judicavi ut contra eos manum calamo admovissem, præsertim cum præter Erasti, Riolani, Guiberti aliorumque Misochimicorum calumnias, sæpius jam & solidè refutatas, nil quod alicujus sit momenti & ponderis in medium adferant.

Verum cum hi ipsi audacter calumniando non solum chymica & chymiatros quibusvis invisos reddere voluerint, sed etiam ex his quidam gloriati insuper sint, se chymiatro os obturasse egregiè, coactus sum veritatis Chymicæ asserendæ & defendendæ gratia, & propriæ famæ ac existimationis à Misochymicorum injuriis vindicandæ ergò arma reassumere, non quidem offensiva sed defensiva. Et hac intentione primâ Tetradis hujus sectione paucis horum Misochymicorum resecandas & examinandas mihi sumo, ut sic quibusvis candidis & sinceris rerumq; peritis arbitris constet, hosce Misochymicos falsò chymiatros tot tantorumq; flagitiorum & facinorum insimulasse, & nil nisi meras calumnias atq; mendacia in mediũ protulisse; minimè verò Chymiatro os ita, uti gloriantur, obturasse, ut is

nihil

nihil contra tantos viros mutire debeat aut possit.

Hoc ergo, dum sic aggredior, quosvis veritatis amantes, & rerum naturalium, ceu in natura sunt, non autẽ ut in hujus vel illius phantasia & per somnia concepta deprehenduntur, peritos, aliosq́ue omnes candidos & sinceros Lectores rogatos venio, mihi Juniori Philochymiatro lacessito à senioribus Misochymicis non succenseant, si forte acerbius quid quandoq; in Misochymicos locutus fuerim; id enim præter mentem mihi accidisse recordentur. Et veniam me promereri posse confido, cum Misochymici primùm calumniando audacter, modestiæ fines fuerint transgressi more omnium Misochymicorum, quos omni tempore, nil præter mendacia & calumnias in chymiam, chymica remedia & chymiatros evomuisse constat.

Ne autem falsò quid Misochymicis adfingi videar, bona fide concepta Misochymicorum verba exscribam & paucis examinanda hîc deponam. Sic autem habent; Ut industriæ præceptorum Φιλομάθεια Apollineis sacris initiatorum respondeat, maximè quidem optamus, ne subterfugiendo publicas lectiones ad fumivendulos, Carboniperdas, κιβδήλους τῆς ἰατρικῆς sese avelli patiantur; qui βδελυροῖς

 illis,

illis, congenitam ferociam, nulla præparatione, ut ipsimet fatentur, deponentibus, temerario ausu, nulla præhabita discussione causarum, indiscretè cuivis adhibent: & ita calorem nativum mortificando, virium robur prosternendo & violenter omnia turbando, postposita excellentia & nobilitate subjecti corpus humanum miserè excarnificant: sunt illi miseri homunciones constituti ἐν βυθῷ ἀτεχνίης, hostes vitæ, expertesque salutaris consilii, qui semetipsos & alios in miseram vitæ desperationem ad præcipitium trahunt.

Neque nos ita sumus inopes animi, si ratiocinatio & usus medendi, quibus consociatis habitus Medicinæ acquiritur id admitterent, & si hoc modo afflictæ sanitati prodesse possemus, quin ea adhibere valeremus. O non ita, cultores Medicinæ, non ita spiritus cordis atterendi, non ita cum dispendio vitæ fumi jactandi, & fallendi artis imperiti, non sit plus mali in Medicamento quam in morbo; sunt multi Medici, reverò & opera valdè pauci, Hippocratis sunt verba.

Et multa habent circulatores illi splendorem nominis præ se ferentia, ostentationis causa, quæ nunquam de se salutarem spargunt effectum.

Hinc Scaliger Exerc. 23 ad Card. p. 110. elogio sequenti splendidos hos adulteratores com-

commendat, cum dicit ſe fornaculas hujus farinæ hominum odiſſe odio plus quam vatiniano: ſunt enim noctuæ ad aucupia crumenarum, à quibus aurum, quod poſtea pollicentur aliis ſibi captent prius.

Nos cum ſucceſſu & ſalute humani generis extrahimus vim & efficaciam ex vegetabilibus & aliis quæ terræ viſceribus perinde ac nativi fœtus continentur, quæ varios habent effectus & vires incredibiles in abigendis morboſis inſultibus, cum ſecundum Axioma Medicum, tutius ſit iis uti quibus nullus error accidere poteſt, & quorum effectus ſalutaris multoties fuit perſpectus. Hæc annon veſtra ſunt Miſochymici? Negare non poteſtis.

Sanè, qui hæc ita ſcripſit, virum ſe præſtitit calumniando; imò os Chymiatros iiſdem obturatum ſibi ipſi & aliis perſuadet. Itané verò eſt? Parumper expectet; & reipſa experietur ſe Chymica & Chymiatros non impune mordere voluiſſe: Etenim Philochymiater, quem præter alios præſertim ſugillare cogitavit, & cui ſe os egregiè obturaſſe gloriatus eſt, invenit modum & clavem adeptus eſt, os ſuum recludendi, & liberè Miſochymicis reſpondendi, calumniaſque præfatas ad vivum reſecandi; quod hac ſerie & ſermone aggreditur.

Optant itaq; Misochymici hi, studiosos adolescentes fugere commercia & conversationes chymicorum, eorumque devitare laboratoria: suadent contra frequentanda potius esse auditoria, ne forsan paucioribus aut nullis in auditoria Medica confluentibus παισὶ ἰητρῶν Misochymici isti parietibus & depictis aliquot viris profundam suam sapientiam communicare, & subselliis ac scamnis concepta dictitare cogantur.

Hoc ut apud Apollineis sacris initiatos obtineant, quibus, quæso, utuntur persuadendi argumentis? Nullis profectò aliis, quàm quæ ipsis Binarius ille calumniator ut cum Crollio loquar, suggessit, calumniis scilicet & conviciis crassisque insuper mendaciis. Ob quæ, digni essent eam luere pœnam, quam mendacibus dictitavit Periander Corinthiorum Legislator, referente authore Horologii Principum c.4. in Epist. M. Aurelii ad Pollionem: Quisquis, ait, aut vir aut mulier in detrimentum alterius mendacium dixerit, integri mensis spacium lapillum in ore gestato; non enim æquum est loquendi libertate frui, qui in mentiendo effrenis est.

Et non immeritò hac pœnâ digni judicantur; quid enim aliud quam calumnias loquuntur, dum chymiatros vocant Gumivendulos, Carboniperdas, κιβδήλȣς, seu scorias, fu-

cos

ços & adulteratores Medicinæ? Nonne insuper crassa hęc sunt & antiqua mendacia, quando dicuntur uti *βδελυρεῖς* nulla præparatione congenitam ferociam deponentibus? Nonnè grave hoc est convitium & grande mendacium, quod chymiatri acsi ausu temerario, nulla præhabita discussione causarum indiscrete sua quibusvis adhibeant & exhibeant medicamenta, incusantur? Possuntné atrociores injuriæ & calumniæ in virum bonum dici, quam sunt, quæ in chymiatros hiante gutture eructantur, dum eos calorem nativum mortificando, virium robur prosternendo, & violenter omnia turbando, postposita excellentia & nobilitate subjecti, corpus humanum misere excarnificare, asseritur à Misochymicis? An non infames eos reddere, quantum in ipsis est, conantur dum ipsis Misochymicis sunt miseri homunciones, cõstituti *ἐν βυθῷ ἀτεχνίης*, hostes vitæ, salutarisque consilii in tantum expertes, ut non solum alios sed & semetipsos in miseram desperationem vitæ ad præcipitium trahant?

Putatis ne Misochymici, chymiatros hæc ita perpessuros esse, nec vobis dicam scripturos, ut de his de quibus eos incusatis, rationem reddere non cogamini sufficientem? Nec hîc excipere potestis; vestra enim ipsissima verba attuli: sunt autem atrocia & arduæ, quæ af-

fertis facinora, quorum si rei convincerentur Chymiatri digni profectò essent & meo suffragio, qui non solum Academiis exploderentur & urbibus ejicerentur, verum etiam in crucem agerentur ad unum omnes. Sed, rem longè aliter sese habere nunc brevibus demonstrabo.

Vestræ, Misochymici, calumniæ & vestra mendacia genuinos Chymiatriæ cultores minimè feriunt: si ergo eos tales esse nõ probaveris, an non Chymiatri & omnes boni vos pessimos calumniatores & mendacissimos jure habere possunt & dicere? Aliquid veritatis vestris dicteriis fortè inerit, si de impostoribus pseudochymicis dicantur & accipiantur; quos certè à veris & genuinis divinæ Chymiatriæ cultoribus segregare, & in pseudochymicos illos, ut par est, animadvertere debuissetis, minimè verò in sontes pariter & insontes tot calumnias tot mendacia & convitia promiscue & sine omni discrimine effutire.

Impostores siquidem pseudochymici, ut & Empirici Apitici nonnulli tales sunt, qui nulla conscientia induti, nulla scientia imbuti, omnium ferè artium & linguæ etiam latinæ planè expertes, nihilominus in Medicinæ sacraria & Chymiæ arcana irrumpere, & experimenta temeraria per mortes agere, adeoque de humano cono, nobilissimo operatio-
nis

nis Medicæ ſubjecto, impune ludere non verentur.

Digni ſanè ſunt hujuſmodi impoſtores & medicaſtri omnes, tam maſculini quam fœminini ſexus, qui non tam voce & ſcriptis refutentur ac corrigantur, quàm, niſi ab impoſturis hujuſcemodi pernicioſiſſimis abſtinuerint, virgis lædantur & in exilium perpetuum mittantur. Hos, ſi aliquo modo de re medica benè mereri voluiſſetis, ſeorſim à veris artificibus Chymiatris ſegregatos exagitaſſe debebatis, non autem promiſcuè etiam bonos & legitimos quoſvis Chymiatros ſugillaſſe: Chymiatri enim impoſtores illos & quoſvis alios Apiricos Empiricos, ceu turbam turbulentam ignaram, ignavam, invidam, maledicam, maleficam & maledictam, æquè ſemper deteſtati ſunt, & dignos eos, qui perpetuo ſcholis Academicis & urbibus exulerent, judicarunt.

Ab his boni & cordati, veriq; Chymiatri Medicinæ ſtudioſos adhortantur paternè, ut ſibi ſedulò caveant; quod & vos Miſochimicos facere oportuiſſet, non autem ipſis legitimorum Chymicorum commercia & laboratoria, quæ genuinæ ſunt officinæ conſequendarum virium Medicinalium ex vegetabilibus animalibus & mineralibus ita frivolè ſuſpecta & inviſa reddere.

Quin potius ſi ipſis optime conſultum concupi-

cupivissetis, ad chymiatros & hanc Vulcani officinam adducere & admonere vobis laudabilius & studiosis magis necessarium & proficuum fuisset, ut sic chymicorum sacris initiati labores non fastidirent, nec manuum à luto pollutiones & vultus à cineribus & carbonibus infectiones tanti æstimarent, ut ob id laboratoria abhorrere vellent & devitare: quandoquidem superficiariæ illę tantummodo sunt & leviter aspersæ maculæ, spongia & modico aquæ polubro, atq; si opus tantillo sapore de facili separabiles.

In studio itaq; chymiatrico sint Φιλοπονώτατοι καὶ ζηλωτικοὶ τῆς ἀληθείας studiosi Medicinæ; in hoc dies noctesq; insudent, algeant, perscrutentur, qui omnibus & salutaribus artis Medicæ auxiliis sufficienter instructi non tantum leviusculis, sed & difficulter curabilibus, imò etiam ab aliis & præsertim Misochymicis pro incurabilibus & desperatis morbis derelictis obviando eosdemq; averruncando benè de genere humano promereri desiderāt.

Cum autem promiscuè citra omne discrimen, uti dictum, cum pessimis impostoribus veros etiam & genuinos chymiatros viros bonæ aliàs famæ & existimationis honestè pungere & mordere Misochymicis voluptas fuit, haud ægre ferre debent, si chymicorum causam egero innocentiæ ipsorum patrocinatus

fue-

fuero, & veſtras ad vivum tetigero calumnias. Neque eſt quod mihi ſuccenſeatis; cum enim quæ volueritis calumniando in chymica & chymiatros dixeritis & ſcripſeritis, haut iniquum erit, ſi quæ forſan non volueritis, & quæ minus fortè placebunt vobis, audieritis.

Ac ante omnia, ne vos longis ambagibus detineam, quod chymiatros vocatis Fumivendulos, Carboniperdas, &c. ipſos parum movet, cum convitia hæc ſint & mendacia, quibus omni tempore omnes uſus ſunt Miſochymici; quæ propterea quilibet bonus merito irridet & nihili æſtimat.

Nemini profectò fucum faciunt ullum, nemini vendiderunt aut vendunt fumos chymiatri: eos ergò tales eſſe veſtrum Miſochymici erit, non tam dicere quam firmis & veris probare & demonſtrare argumentis, quod cum à vobis hactenus nondum ſit factum, vos potius & verius, fumos vendere & aliis fucum facere haut abs re coarguere poſſent chymiatri. Imò vos tales eſſe coarguunt tamdiu, donec quod falsò aſſeruiſtis, ſufficienter probaveritis.

Dicitis præterea eos Carboniperdas; rident id chymiatri: ſcientes enim & prudentes, imò volentes & lubentes inſumunt carbones; nec eis hæc eſt jactura ſeu perditio ulla; quando quidem ſine hac carbonum inſumtione ad ar-

cana

cupivissetis, ad chymiatros & hanc Vulcani officinam adducere & admonere vobis laudabilius & studiosis magis necessarium & proficuum fuisset, ut sic chymicorum sacris initiati labores non fastidirent, nec manuum à luto pollutiones & vultus à cineribus & carbonibus infectiones tanti æstimarent, ut ob id laboratoria abhorrere vellent & devitare: quandoquidem superficiariæ illę tantummodo sunt & leviter aspersæ maculæ, spongia & modico aquæ polubro, atq; si opus tantillo sapore de facili separabiles.

In studio itaq; chymiatrico sint *Φιλοπονώτατοι καὶ ζηλωτικοὶ τῆς ἀληθείας* studiosi Medicinæ; in hoc dies noctesq; insudent, algeant, perscrutentur, qui omnibus & salutaribus artis Medicæ auxiliis sufficienter instructi non tantum leviusculis, sed & difficulter curabilibus, imò etiam ab aliis & præsertim Misochymicis pro incurabilibus & desperatis morbis derelictis obviando eosdemq; averruncando benè de genere humano promereri desiderãt.

Cum autem promiscuè citra omne discrimen, uti dictum, cum pessimis impostoribus veros etiam & genuinos chymiatros viros bonæ aliàs famæ & existimationis honestè pungere & mordere Misochymicis voluptas fuit, haud ægre ferre debent, si chymicorum causam egero innocentiæ ipsorum patrocinatus

fue-

fuero, & vestras ad vivum tetigero calumnias. Neque est quod mihi succenseatis; cum enim quæ volueritis calumniando in chymica & chymiatros dixeritis & scripseritis, haut iniquum erit, si quæ forsan non volueritis, & quæ minus fortè placebunt vobis, audieritis.

Ac ante omnia, ne vos longis ambagibus detineam, quod chymiatros vocatis Fumivendulos, Carboniperdas, &c. ipsos parum movet, cum convitia hæc sint & mendacia, quibus omni tempore omnes usus sunt Misochymici; quæ propterea quilibet bonus merito irridet & nihili æstimat.

Nemini profectò fucum faciunt ullum, nemini vendiderunt aut vendunt fumos chymiatri: eos ergò tales esse vestrum Misochymici erit, non tam dicere quam firmis & veris probare & demonstrare argumentis, quod cum à vobis hactenus nondum sit factum, vos potius & verius, fumos vendere & aliis fucum facere haut abs re coarguere possent chymiatri. Imò vos tales esse coarguunt tamdiu, donec quod falsò asseruistis, sufficienter probaveritis.

Dicitis præterea eos Carboniperdas; rident id chymiatri: scientes enim & prudentes, imò volentes & lubentes insumunt carbones; nec eis hæc est jactura seu perditio ulla; quando quidem sine hac carbonum insumtione ad ar-

cana Chymica ipsis pervenire licet minimè. Vulcanus iisdem ad operationes chymicas perficiendas carere nullo modo vult aut potest: qui & jacturam ipsam, si quæ est, satis superq; recompensat.

Metuunt fortasse vestrum aliqui, ne culinis ipsorum deficiant carbones, quibus ad assandos lepores magnos & alia fortè lauta fercula paranda indigere possent? Si hoc est, utique haut abs re de Carbonum perditione & jactura incusatis Chymiatros. Sed levia hæc sunt & minima, quæ non curat prætor, quæq; parum morantur & vobis Misochymicis nigredinem & infectionem adeò aversantibus condonare possunt Chymiatri: at non item quæ subnectuntur.

Dicitis illos uti *βδελυρεῖς*; dicitis hæc sed non probatis: vobis autem dicentibus & non probantibus quis adstipulabitur? Nemo sanæ mentis, nisi forsan similes vestrum. Non estis authentici. Ante vos plurimi quidē vobis doctiores hoc chymiatris calumniando obtrudere voluerunt, sed huc usq; obtinere non potuerunt, minus vos nunc obtinebitis. Chymiatri contra, chymica Medicamenta, quatenus chymica sunt, non solum non esse venenata & perniciosa nec humanæ naturæ adversa & infensa petantur licet ex mineralibus & metallis, Antimonio etiam & Mercurio; imò eadem omni-

omnib. aliis vulgarib. esse tutiora salubriora & jocundiora, firmissimis rationibus, & per ipsius experientiæ suffragia obtinuerunt: quod ipsũ probabitur, in subsequentib. oblata occasione fusius. Interim si morã hanc ægrè fertis legite sagacissimũ Petrum Severinum Danũ, perlegite propugnaculum Chymiatriç doctissimi Rulandi; evoluite Magnum illũ Quercetanũ, Beguinum, Duncanũ, Scheunemannũ, Sennertũ Chymiatros longè celeberrimos: ut de aliis & prçsertim Mysteriarcha Paracelso, qui in omnium Misochymicorũ oculis sudes est, hîc nihil dicã. Quod ubi feceritis, invenietis certè, quo vestrã hac in parte calumniandi libidinẽ, ne dicam mentiendi impudentiã coërcere possitis aut saltem debeatis. Sin vobis fortè hujusmodi allegati authores non arriserint, agite, prodite & contra eos, si quid potestis tentate.

Dum autem hæc in defensionem Chymiatrorum, Chymicorumque medicamentorum proloquor, nolo id sibi sumant & pro se dicta accipiant impostores pseudochymici, jactabũdi agyrtæ, & Apirici Empirici, qui quid pro quo, & nescio quæ falsa & adulterina, pro veris & salutaribus remediis Chymicis divendunt & aliis obtrudunt: quomodo quidem nihil minus hæc sint quam genuina medicamenta Chymica. Hos ergo ceu fucos ignavos & pessimos deceptores procul hinc abactos volo;

hi aliud sibi quærant patrocinium; hi namquè meo judicio indigni sunt omni bonorum consortio; nec eorum causa manum & calamum papyro admovissem.

Quibus male valere jussis, ad vos, Misochymicos vestrasque revertor calumnias, quibus incusatis chymiatros, quod utantur Medicamentis non solum βδελυρoῖς & venenatis; verum etiam talibus, quæ nulla præparatione congenitam deponant ferociam. Videte Misochymici quid loquamini. Mineralia dubio procul & metallica intelligitis; hæc autem nulla præparatione congenitam deponere ferociam dicitis: at qua id ratione probatis? Ut ipsimet fatentur, replicatis: quinam verò illi sunt, qui, id fatentur? Mihi sanè inter quam plurimos, qui id dicere aut asseverare ausus fuerit, hactenus obtigit nullus.

Et cur de chymicorum remediorum tam accuratâ solerti & laboriosa præparatione tot præcepta & observationes tradidissent, si nulla præparatione vim ferocientem & noxiam ab heterogeneis substantiis prodeuntem, easdem separando posse tolli crederent & faterentur? Non eos insanire aut delirare credatis. At suspicor, quosdam nostri ordinis fortè hæc in Crollio legisse; si Antimonium, inquit, quod apud vulgus propter vomitionum vehementiam infame evasit & abominabile, ita

præpa-

præparari poſſet, ut ſaltem per inferiora ſuam obiret functionem ſine illa vulgari vehementia, quæ tamen (notate hæc & notate benè) in aſſignatis meis præparationibus, ipſi maxima ex parte eſt ademta, vix daretur in rerum natura catharticum jocundius: ſed præparationem ejuſmodi ſæpè attentatam nondum licuit pyrotechniæ beneficio impetrare. Hæc Crollius; ex quo, ſi fortè quod dicitis, chymica præparatione nullâ deponere ferociam probare contenditis, fallimini & fallitis: Crollius ſiquidem contrarium fatetur, dum adſtruit, ſuis quas exhibuit præparationibus, vehementiam illam vomendi & purgandi Antimonio maxima ex parte eſſe ademtam.

Et verum dicit; uſus namque docuit & experientia flores Antimonii debitè correctos clementer quandoque per inferiora tantum purgaſſe: Imò chymiatris quibuſdam notum eſt ſingulare artificium, quo vitrum Antimonii adeò blandum & mite redditur, ut citra omnem moleſtiam & naturæ perturbationem noxia quævis per inferiora ſaltem expurget; quod artificium Crollius fortè ignoravit aut ſaltem ſubticuit. Ad hoc non ſolum illa vomendi vehementia, ſed etiam purgandi vis omnis eidem antimonio diligentia præparationum adimitur, ita ut ſudorem cieat, urinam moveat, ac ſæpe per inſenſilem ſaltem operationem

tionem vires exerat salutares. Tale medicamentum, quale infra describam, ex Antimonio parari posse à Philochymiatro in convivio Medices quosdam Misochymicos audivisse recordor, quod cum ratione reprobare non poterant, saltem, concesso quod tale medicamentum præparari posset, eo tamen se uti nolle, illos tum replicasse memini.

Loquimini ita Misochymici, quia invidi estis & præparationum Chymicarum ignari: quibus ignoratis & virtutes ac debitum usum Chymicorum remediorum ignoretis necesse est. Damnare autem quæ non noveritis, insania est: calumnias ergò loquimini, cum dicitis fateri Chymiatros, suis medicamentis nulla præparatione adimi posse malitiam & noxiam ferocientem; tolli enim eam & adimi possе docent, nec non sublatam atq; ademtam salutaris comprobat effectus.

Quod si eam non deponerent, jure temeritatis arguerentur Chymiatri, qui non solum malignis uterentur remediis, verum etiam qui illa indiscrete, ut vos Misochimici nugamini, cuivis exhiberent. Quasi verò ita stupidi sint & stolidi Chymiatri, imò tam perviæ & perfidiæ conscientiæ ut rudium Empiricorum more in administrandis remediis Chymicis nullo utantur judicio, nulla Methodo, nulla discretione, nullane penitus circumspectione. Imò quid

adhæc

adhæc Misochimici? Chymiatri æquè & forsan magis discreti sint atq; circumspecti in administratione suorum medicamentorum: accuratium etiam, penitius ac verius causas morborum rimantur & discutiunt, quam discutere ac rimari solent Misochymicorum plurimi.

Chymiatri enim non in extraneis illis hærent, sed intimius semina & radices morborum indagant, & iisdem averruncandis sua postmodum adhibent medicamenta debitè & sufficienter præparata. Abhis verum malignitatis, si quam forte habeat, remediorum Chymicorum perdomandæ & auferendæ rationem discere, potius & prius debuissetis, quàm ἰλίαδα τῶν κακῶν ex usu remediorū Chymicorum comminisci: quod cum à vobis negligatur & per invidiam atque inertiam non fiat, quid mirum, si nil nisi calumnias evomere potueritis Misochymici? Tales sunt, quando insimulatis Chymiatros, ac si calorem nativum mortificando, virium robur prosternendo & violenter omnia turbando, postposita nobilitate & excellentia subjecti corpus humanum miserè excarnificent.

Atrocia profectò narrantur & homicidii pœnâ digna; sed talia Chymiatros suis medicamentis perpetrasse & perpetrare, vobis incumbit probandum, quod in æternum facere non poteritis. Quibus enim

talia perpetrant medicamentis? Non Mercurialibus, non Antimonialibus, ſiquidem talia innoxia & ab hac calumniæ notatione eximantur infrà: multò minus aliis ex metallis mineralibuſq;, omnium verò minimè ex vegetabilibus petitis & chymico artificio paratis remediis tale quid imponi debet aut poteſt: cum ea ipſa nullam unquam ægrotanti corpori attuliſſe noxam res ipſa loquatur & experientia conteſtetur.

Velim autem hæc de chymicè præparatis & legitimè adminiſtratis accipiantur duntaxat & intelligantur; minimè vero de crudis non ritè præparatis & perperam ſiniſtrè atque intempeſtive exhibitis & adhibitis. Hinc à veritate longiſſimè receditis Miſochymici, qui tot & tanta mala chymicis medicamentis & chymiatris adfingitis, & tantorum accuſatis incommodorum: nihil enim minus faciunt, quam quod calorem nativum mortificent, virium robur proſternant, violenter omnia turbent, & homines miſerè excarnificent: quin potius calorem nativum vivificando, virium robur redintegrando & conſervando, turbas turbulentiſſimas & inimiciſſimas omnium humorum & aliorum in corpore commotiones componendo & pacando, ſanitatem & valetudinem à morborum carnificina, & ſic vitam, quantum per artem licet, liberant, optimoq;

ſtatui

ſtatui reddant & reſtituant. Tot contra mala in vos Miſochymicos, & veſtra recepta,(quę quidam haut ineptè reçepta obſcurorum virorum indigetat, jure quodam potius & verius dici poſſe videntur: nec deſunt viva exempla multorum, qui de hujuſmodi Miſochymicorum frequenti & immani carnificina plurimum conqueruntur. Hoc ſanè ut cuilibet æquo Lectori innoteſcat, agite Miſochymici, obiter inſtituam collationem & comparationem inter medicamenta chymica, & miſochymicorum vulgaria: Inde ſpero conſtabit chymica vulgaribus longè expeditius & felicius adhiberi morbis percurandis, utpote quibus tutò, citò, & jocundè curantur morbi ſanabiles omnes.

Tutius itaq; curant chymica, quia per accuratam præparationem in iis purum ab impuro, malignum ab alexipharmaco, corporeum à ſpirituali, inutile ab utili eſt ſeparatum, per debitam digeſtionem, ſeparationem & extractionem, quibus omnis cruditas, corporea moles, & alia vires medicinales præpedientia, tollitur, eximitur & removetur. Contra vulgaria veſtra cruda, impura, corporea & inutilia plerunque ſunt: imò ſi fortè aliquam paſſa fuerint præparationem pharmacopœis uſitatam & vulgarem deprehenduntur propterea præcipuam vim & efficaciam deperdidiſſe.

Quid ergò boni inde sperare possunt ægrotantes? Quomodo n. quæso, ægri calor, per quem & à quo medicamenta sunt in actum deducenda cum adeò debilis sit, ut non sufficiat cibo ἀπέπτῳ & alias consueto digerendo, separando inque alimentũ convertendo, quomodo, inquã, sufficiẽs erit, ut ex corporeo, crudo, impuro medicamento exhibito vires Medicinales extrahere possit; potissimum cum medicamenta sint aliàs insueta, nec ita naturę, ut sunt alimẽta, familiaria & amica? Quis itaq; non videt, tutius exhiberi Chymica? Quis insuper est, qui eadem ambabus, quod dicitur, manibus non amplecti malit, & reliquis omnibus præferenda æstimet, tam ob operationum felicitatem, tam etiam ob facilitatem?

Citius quin etiam curant, quia compedibus corporeis exuta, ab omnibus remoris absoluta, in actum reducta, viribus exaltata, formalia, spiritulia astralia sunt reddita, quæ à spiritib. Mechanicis per morbos sitientibus avidissimè attrahuntur, ac libentissimè recipiuntur: nec opus habent, ut longiore tractu temporis ab imbecillo ventriculo immutentur, sed ea naturam confestim immutant, & spiritibus hogeneis consociati centrum morbi vi Magnetica inquirunt & magno impetu, citra tamen ægrotantis corporis incommodum hostẽ adoriuntur, nec operationes suas differunt, sed

ilicò

ilicò cum morbis colluctari incipiunt, eosque victas manus festinanter dare cogunt.

His paria producite, Misochymici; at non potestis; quia talia nulla habetis: vestra enim plerunq; si salutaris alicujus effectus sunt productricia, tardissimę sunt operationis & sępius morbo palmam; quam morbi ipsis porrigere deprehenduntur. Quis ergò adeò morborũ est patiens, & quis adeò morborũ divexatione delectatur, qui vulgaria illa tardæ operationis & tardi effectus, Chymicis citissimè & sine procrastinatione negocium suum expedientibus, præferre velit? Neminem ita insanire arbitror.

De jocunditate quid dicam? Ea in Chymicis medicamentis tanta est, ut nec quantitate nec qualitate ægro ullam creent molestiam, aut ullum pariat fastidium. Sunt enim & exhibentur mole parva, quæ ad talium medicamentorum sumendorum accessum invitat; sunt grata odore, qui invitatum magis allicit; sunt suavia sapore qui allectum detinet, sunt deniq; delectabilia colore, qui detentum confirmat. Vestra ex adverso, Misochymici, mole sunt copiosissima, odore ingratissima, sapore insuavissima, colore summè abominabilia. Quis ergò vel ob hæc solùm Chymica vestris non pręferat? Liceat hîc Chymicorum jocunditatem paulò fusius explanare.

Molem quod attinet, quis ęgrotorum est, qui

non citius & lubentius adſumat parum conſervæ, cui grana forte quatuor Mercurii per inferiora purgantis commixta ſint, quam multas Diacatholici drachmas, ſint licet ſaccharo conditæ & in bolum confectæ? Quis non lubentius deglutiat pillulam unam benedictam Quercetani, vel duas ex ejuſdem aut aliorum etiam panchymagogo, vel tres ex duplici illo Mercurio cum extracto liquiritiæ conformatas, quam decem vel undecim quindecim aut plures etiam numero pillularum ſine quibus cocchiarum fœtidarum &c. Quis pro peccantis alicujus materiæ digeſtione non lubentius ingerat juſculum cremore aut Magiſterio Tartari conditum ſubacidum, quam hauſtum agoniſticum Apozematis ſyrupive alicujus Magiſtralis ad deſcriptionem, neſcio quot pedes longam laborioſè confecti? Neminem ſanè inveniri puto, qui hæc præ illis ſeligat.

Iniocunda ſiquidem ſunt & abominabilia vulgaria pleraque omnia, præſertim longa iſthæc apozemata ex lutoſæ alicujus aquæ libra una vel duabus conſtantia: tot inſuper digeſtiva, tot ſyrupi Magiſtrales prolixa Methodo exantlandi, qui vel Marti ipſi terrorem incuterent.

Quid dicam de tot pillulis amaris fœtidis in honorem Romæ ſepticollis ſacro ſeptenario, aut Muſarum novenario, aut numero majori

ſed

ſed ferè ſemper impari ad irritationem devorandis? Quid inſuper commemorem de tantis nodulis infundendis; & aliis amaritudinis poculis exhauriendis, à quibus multi peiora, quam ab ipſo morbo patiuntur, nauſeam videlicet, tormina, flatus, hypercatharſes, virium diſſolutiones, ut mortem etiam præ illis optent? Imò nonnulli ſola dictorum imaginatione nauſeabundi ἄνω καὶ κάτω vomiturіunt & dejiciunt: in quo hæc fortè quàm chymica citius operationes ſuas exerere videbuntur.

An non hæc carnificina potius dicenda quam medicina? Judicent hic æqui & candidi quivis. Vultis ne præterea Miſochymici, ut de potionibus & aliis vobis uſitatis ſudoriferis quid dicam, & ea hydroticis Chymiatrorum comparem? Haud difficile erit, non ſolum de hydroticis, ſed etiam de aliis corroborantibus reliquiſq; hujus ordinis conſuetis medicamentis, idem, quod de purgantibus & digeſtivis paulò antè allatum, demonſtrare.

At ne tempus hiſce inutiliter inſumam, id dico, vos Miſochymicos in ſingulis ferè morbis non ſolum ingratiſſima odore & inſuaviſſima ſapore, verum etiam tanta mole & copia præſcribere & propinare, ut ea non citra nauſeam & totius naturæ cohorreſcentiam ſummo conatu & vi quaſi deglutire & ingerere cogantur ægri.

An non vos Misochymici hoc pacto carnificinam potius exercetis quam Chymiatri? Loquantur hîc ægri, loquatur experientia. Inde sanè nemini non constare arbitror, pessimè illos ægris consulere, qui Chymica remedia penitus contemnenda, repudianda & rejicienda esse censent & aliis persuadent: contra eos optimè de genere humano promereri velle, qui postpositis aliis omnibus Chymica in usum accersunt & ceu salutaria & summè proficua aliis persuadent. Et in hoc omnes verè medicos incumbere deceret, ut receptis illis obscurorum virorum relictis suis authoribus ea semper in promtu haberent; nec in quo caritatis Christianæ rationem non negligerent, ægrotos suos vulgaribus istis ingratis & nauseabundis medicamentis contorquerent & quasi excarnificarent.

Hæc salutaris consilii loco in medium adferre placuit: ut verò quis sequatur, aut non, penes quemlibet esto mea nil refert. Interim ex hac mea assertione nolo me quis æstimet eum, qui medicamenta dogmaticorum ex ægro Medico penitus eradicata velim & extirpata. Absit ea temeritas, & in præceptores ac venerandam antiquitatem ingratitudo; Salutaria namque ea & proficua lubens agnosco; & fateor me quoque feliciter iis usum fuisse: sed idipsum quoque confi-

teri

teri cogor, nec ipſimet dogmatici, ſi veri & ſincerè candidi eſſe volunt, diffitebuntur, crudiora ſcilicet vulgaria omnia & impuriora plerumq; quam ſunt Chymica ægris propinari. Nemo itaq; hæc mea ſiniſtrè interpretetur; quæ dixi non in contemtum bonorum dicta ſunt, ſed in defenſionem Chymicorum remediorum: nec in deſpectum dogmaticorum ſinceriorum, ſed ad coercendos calumniatores Miſochymicos; ut videlicet habeant, in quo caninam ſuam exerceant facundiam; interim tamen non deſunt lapides, quibus eos adlatrantes abigere, oraq; eorum, ſi rictus demonſtrare auſi fuerint, obturare poterunt Chymiatri.

Præter hactenus dicta, etiam calumniantur Miſochymici Chymiatros dicentes, Chymiatros poſtponere excellentiam & nobilitatem ſubjecti corporis humani: quid ſi vobis regeſſero, Chymiatros æquè & magis ſolicitos eſſe de cognitione corporis humani adhibita anatome illa vitali, quę origenes, proprietates, ſingularum partium ſcientias & agendi poteſtates inquirit, non contentos illa, quæ cadaverum ſuperſtitioſa propemodum ſectione ſitus & nudas partium conformationes ſcrutatur. Hoc utrunq; dum ſedulò faciunt Chymiatri, annon, vos quæſo, corporis humani excellentiam & nobilitatē indagando debitè non ſolū obſer-

observant, verumetiam semper optima & diligenti illius habita ratione eidem ægrotanti chymica cum ratione applicant remedia?

Exinde etiam patet, quam iniqui sint in Chymiatros Misochymici, dum calumniando eos dicunt miseros homunciones, constitutos ἐν βυθῷ ἀτεχνίης, hostes vitæ, expertesq; salutaris consilii, qui semetipsos & alios in miseram vitæ desperationem ad præcipitium trahant. Quid dicetis, si jure retorsionis utens responderim vos Misochymicos tales revera esse? Neminem æquitatis amantem & candidum rerum æstimatorem id mihi vitio vertere confido.

Quâ enim in ignorantia atque inscitia versentur, & quam expertes sint salutaris consilii ex Misochymicis plurimi, si quod res est, hîc subjicere vellem, scio eos æstro furoris percitos mihi omne malum comprecaturos & machinaturos: veritas enim odio parit. Sed parum invidorum quorumvis odium & minas: veritas namque veritas est, & asserenda à quovis bono, fremat licet orbis & orcus. Loquitur experientia. Hoccinè est esse compotes animi & salutaris consilii plenos, si ægri, cum post & præter evacuantia cathartica & diaphoretica quamplurima, consilia de Thermis adeundis, ceu divinitus & per oraculum communicata parum aut nihil profuerint ad carnifi-

nificem demum ablegentur à Misochymicis? Quis præterea non subinde experitur Misochymicorum horumce inscitiam & salutaris consilii inopiam, dum in dignoscendis affectibus & locis affectis adeò turpiter quandoque hallucinentur, ut etiam læsis renibus exempli gratia pulmones incusent; & dolores tensivos ac pungitivos hypochondriorum solis lambitivis sat ineptè & non sine ægrotantium extremo vitæ periculo, aggrediantur? Sed hęc nihil ad me; videant ipsi quomodo hosce suos errores excusent: hoc saltem Misochymicis calumniantibus respondeo, Chymiatros nullo modo esse hostes vitæ, nec se & alios in miseram vitæ desperationem trahere.

Hoc quidem vulgo notum, Misochymicos quosdam minus circumspecto usu remediorum usitatorum, ægrotos nonnullos & vita & oculis si non penitus privasse, saltem in extremum vitæ periculum conjecisse. Profectò tales Misochymici non solent respicere se, ut cum Comico loquar, cum dicant injustè alteri. Secum hos potius habitare deceret; sic enim nosse possent quam sit ipsis curta supellex: quod si forte novisse nolint, probè norunt alii. Dicitis porrò; Medicamenta Chymica ratiocinatio & usus medendi non admittit, sed redarguit eaq; ipsa sanitati afflictę non prodesse: hæc quidem ita dicuntur à Misochymicis; verum

rum

rum nisi ea quoque probaverint & sufficienter demonstraverint, falsos eos & mendaces quis interim non habebit? Si non estis ita inopes animi, agite probate omnia quæ in Chymica & Chymiatros dicitis & erit mihi magnus Apollo, qui ex vobis id obtinuerit.

Utinam verò non ita animi essetis inopes; aliàs non ita invidiam vestram & inscitiam in rebus Chymicis proderetis, nec manifestissimam veritatem Chymiæ ita protervé calumniaremini. Sed vos densis fastus nebulis, & crassis opinionum tenebris occæcatos, ex hoc facile deprehendit quilibet candidus rerum assertor, quod falsum falso cumulatis; dum Chymiatros suis medicamentis spiritus cordis atterere, fumos jactare & artis imperitos fallere, contra rei evidentiam & vestras conscientias impudentissimè nugamini. Nihil enim minus facere Chymica medicamenta, quam cordis spiritus atterere, supra demonstratum est; & vos mendacii in hoc & aliis, quibus Chymiatros deceptionis & imposturæ insimulatis, coarguit ipsa experientia.

Fuisse semper & etiamnum esse in medicamentis Misochymicorum quorundam plus mali, quam in ipso morbo facilius possunt demonstrare Chymiatri; quam Misochymici de remediis Chymicis; Chymica enim summè

mè ſalutaria, tuta & jocunda eſſe norunt ii, qui quid ſint Chymica medicamenta, & quomodo debitè præparentur ac legitimè adminiſtrentur non ignorant; & experti ſunt ſæpè qui illis in graviſſimis & deſperatis morbis feliciſſimè uſi fuerunt.

Medicos quidem nomine quam plurimos, re autem & opera pauciſſimos hoc potiſſimum exulcerato ſeculo cum divino Hippocrate conqueruntur omnes Chymiatri, & præſertim univerſa ferè ægrotantium turba. Profectò, ſi ii Medici, qui re & opera potius, quam verbis & acutis diſputationibus ſe tales præſtant, veri ſunt Medici; quis ſanæ mentis ibit inficias, plures ex Chymiatris eſſe veros Medicos, quam ex Miſochymicis, ubi ex tanta Miſochymicorum multitudine vix unus atque alter medici nomine venit appellandus condignè? Ad experientiam appello; ipſa me vera dicere multis probat exemplis.

Quæ autem hactenus dicta ſunt, quoq; fortè poſt dicentur, ea non in veros & bonos atque ſincerè candidos dogmaticos dicta me noluiſſe, ſed Miſochymicos illos iniquos calumniatores, corã omnib. hîc ſoleuniſſimè proteſtor.

Veros enim ſinceros, eruditos, bonoſq; Medicos Hippocratico Galenicos, ſemper dilexi colui & veneratus ſum unicè tanquam qui fuerunt ſtudiorũ meorum fautores & promotores,

tores, in quorum ſcholis ad dignitatem medicam ſummam ſum provectus, & à quibus poteſtatem ſum nactus liberè non tam dogmatizandi, ut cum Quercetano loquar, ſed docendi & ſcribendi veritatemque medicam voce ſcriptis & operibus aſſerendi & propugnandi. In hos, abſit, ut quid ſiniſtri & iniqui dictum voluiſſem: at in craſſiorem illam & fæculentiorem partem Galenicorum, Crollii verbis utor, iniquos videlicet & imperitos atq; invidos oſores & calumniatores divinæ chymiæ, & chymicorum tam artificum quàm remediorum omnia mea dicta non diffiteor.

Quid porrò intelligant Miſochymici per hæc verba, circulatores illos (ita vocant Chymiatros per calumniam) multa habere ſplendorem nominis præ ſe ferentia, oſtentationis cauſa, quæ nunquam ſalutarem de ſe ſpargunt effectum: quid inquam per hæc verba intelligant non ſatis aſſequor, niſi fortè titulos, quibus ſua medicamenta Chymiatri appellare conſueverunt.

Si hoc vultis, agite, unicum producite medicamentum chymicũ, quod à vobis, ut decet præparatum aut ab aliis præparatum, ſaltem per vos legitimè adminiſtratum ſalutarem de ſe non ſparſerit effectum. Nullum poteſtis quare? Quia nullum ſcitis nec cognoviſtis unquam; multò minus præparaſtis, omnium ve-

rò mi

rò minimè aliquo usi fuistis. Qui ergò de effe-ctu remediorum Chymicorum, cum eorum planè sitis rudes & ignari, tam sinistrè judicandi animum inducere potuistis?

Fateor Chymiatros splendidis nominibus & titulis aliquando sua insignire Medicamenta; sicuti præ cęteris sagacissimus Quercetanus ex solo Antimonio duodecim dat medicamenta, quæ splendidissimis appellitat nominibus: vocat enim Panaceam, panetreston, Ξωήφιλον, Θεόδοζον, Θεοπέμπλον, λυσιπύρετον ἰσόχρυσοι &c. Vosné Misochymici hæc tantum virum ostentationis causa, & non quod revera salutares de se spargant effectus ita scriptis communicare voluisse asserere audebitis? Vix ita vos insanire arbitror.

Nomina verò hęc & alia Medicamentorum Chymicorum inanes esse titulos salutari effectu destitutos probare si potestis & intelligitis: aut si non potestis nec intelligitis, ea imposterum conviciis & calumniis proscindere nolite; non enim impune vos illa calumniaturos cogitate. Hoc potius vos Misochymici satagere deberetis, ut vestræ hieræ aureæ, athanasiæ aliaq; medicamenta splendidis titulis insignita salutares illos, quos tituli isti promittunt, præstarent effectus. Quod si fortè quid aliud hisce verbis innuere voluistis, si candidi estis proferte: Chymiatros dubiò procul

haut mutos & haut inermes invenietis & experiemini.

Quæ ex Scaligero objiciunt Misochymici, huc minimè quadrant, non enim vir ille exercitatissimus Chymiatros tangit & taxat, sed impostoros Alchymistas, sophistice transmutationem metallorum & Chrysopæiam Thrasonicè jactitantes. Id ejus ipsissima dant verba, cum ait; Odi odio plus quam vatinia-no fornaculas istas PseudoAlchymistarum videlicet: eæ enim revera sunt noctuæ ad aucupia crumenarum à quibus aurum quod postea pollicentur aliis sibi captent prius.

Hoc etenim Chymicus quidam præcellentissimus pro nota infallibili publico scripto contestatus est, per quam fuci pseudochymici possunt dignosci, promissio videlicet vanissima & mendacissima earum rerum, quarum apud ipsos est summa inopia & penuria. Idemnè faciunt Chymiatri? Mendacium loquimini si id adseritis; & injuriam facitis doctissimo Scaligero, dum eum ita sinistrè de Chymiatris & Chymicis remediis sentire & statuere affirmatis.

Malè ergò & inepte, quæ de impostoribus Alchymistis & aurum pro pauco multum promittentibus, verè dicuntur ad Chymiatros insontes contorquere audetis. Nihil enim ad propositum facit & inepta est argumen-

mentatio; Alchimistæ impostores dum aurum facere mentiuntur obsunt societati humanæ: Ergò Chymiatri sunt fumivenduli, circulatores, adulteratores medicinæ. Aliud namque est, Chymiatrum esse, aliud Alchymistam; & aliud adhuc esse verum Alchymistam, aliud verò impostorem sophisticum.

Quod si forte veros philosophos Chymicos in hoc transmutationis metallorum negocio, quod possibile licet difficile credidi semper & adhuc credo, si eos, inquam, sugillare vos lubido urget, habebitis utique quod cogatis: in vos enim crabrones irritabitis, quos non tam facilè à capite tuo abigere poteritis, quin morsus eorum ad vivum vos persentiscere faciant.

*S*ed hæc me parum movent, hoc potissimum loco: vos ipsi si vos urgebunt, quomodo placare velitis & possitis, videatis.

Ad medica revertor; in his ut præ aliis aliquid esse videamini, cum tamen nulli sitis, sat pomposè de vobismet ipsis sic scribitis: nos cum successu & salute humani generis, extrahimus vim & efficaciam, ex vegetabilibus & aliis quæ terræ visceribus perinde ac nativi fætus continentur, quæ varios habent effectus & vires incredibiles in abigendis morbosis insultibus,

Vobiſcum fateor in vegetabilibus & aliis quæ terræ viſceribus continentur (per quæ aliud quid quam mineralia, metalla, & ſimilia vos intelligere haut reor) maximam vim & efficaciam eſſe ad morboſos inſultus abigendos. Habent ſanè hæc omnia vires maximas & effectus edunt incredibiles in percurandis morbis maximè mineralia & metalla, verum non cruda ea & impura corporeiſque adhuc detenta vinculis, ſed digeſta, depurata & à compedibus ſolutā.

Ideoque rectè facitis, quod vim hanc & efficaciam extrahere connitamini. Prius autem quam ulterius progrediar eſt quod ex vobis quæram, quo videlicet extractionis modo utamini. Miror ſanè imò demiror, quomodo vos ex dictis terræ fœtibus mineralibus præſertim & Metallis vim & efficaciam ægrotis ſalutarem extrahere aſſeratis & jactitetis cum non ſolum omnem operationem Chymicam rejiciatis, Chymicorūq; laboratoria & furnos deſtructos velitis, verum etiam ſupra falſi ſitis, Chymica remedia, propterea quod ex mineralibus & metallis deſumantur, venenata pernicioſaque eſſe, nulla præparatione adhibitâ congenitam deponere ferociam.

Si nullâ, quod vos fatemini; Ergo nec veſtra: ad quid ergò extractionem eorundem vos moliri gloriamini? Vobis fortè modus qui-

quidam ſingularis parandi & extrahendi vim medicamentoſam notus eſſe poteſt, quo veſtrum quidam tantam efficacium extractorum copiam pararunt, ut inde aliquot centenarios florenorum ſibi comparaſſe jactitarint.

Sit ſanè, nec hoc illis invideo: quiſquis autem & qualis ille modus ſit, neceſſario, vel ad communem Pharmacopœis uſitatum, vel ad Chymicum veris duntaxat artificibus cognitum & conſuetum referri debet. Utro nunc modo veſtræ parentur extractiones veſtrum erit reſpondere.

Si Chymico modo, & Chymicis præparationibus eas ſuſcipitis & perficitis, vobis cum lubens conſentio, & dignos laude vos judico; Sin communi illo & pleriſque pharmacopœis hodiè uſitato, vos eam vim & efficaciam ex mineralibus potiſſimum & metallis nunquam conſequi poſſe, vobis in faciem dico. Chymiam ignoratis & propterea eam odio habetis, cujus ſolius beneficio & adminiculo vim illam & efficaciam tam ex vegetabilibus quam ex mineralibus & metallis adipiſci quis poteſt: quomodo ergò & quam verè vos eam extrahere dicatis, niſi id facere forſan videri ſaltem velitis, non aſſequor.

Communem quidem parandi medicamenta rationem & in officinis hodiè uſitatam fortè aliquo modo callere poteſtis: ſed eam ad

hoc negocium invalidam & inutilem planè es-
se, vobis respondeo. Dato etiam quod in ve-
getabilium extractione vulgaris hic modus
quid virium habet: in mineralibus autem &
metallis eundem planè nihil valere & posse,
norunt veri Chymici, & non inficias eunt vul-
gares vegetabilium extractores.

Quin imò, ut dicam quod res est, communi
usitatoque præparandi medicamenta modo,
non tam vis medicamentosa extrahitur, quam
penitus aut saltem majori ex parte deperditur:
Ideoq; communem hunc modũ non pro vera
extractione eaque artificiosa & proficua, sed
pro inutili planè & damnosa medicamento-
rum corruptione cum Chymiatris doctissimis
habere cogor. Audite, quæso, quid nuper qui-
dam haut obscurus Chymiater de modo pa-
randi medicamenta in officinis hodiè usitato
scripserit: De his quidem, ait, multa mihi essent
dicenda, quæ in variis hallucinationibus Phar-
macopeorũ omnium fere, proh dolor, occur-
runt. Quæ n. per Deum immortalem non sunt
cruditates, impuritates terrestreitates, in eorũ
decoctis syrupis Julapiis & id genus aliis quæ
vitia satis deprehendit & corrigere studuit in
Pharmacopæa sua dogmatica restituta doctis-
simus Quercetanus. An non risu digni sunt
Pharmacopæi nostri, summoq; irrisu, dum de-
cocta faciunt, in vasis apertis, ut subtilior pars
medi-

medicamenti evanescere, exhalare possit atq; evolare. [Spiritus nempe, in quib. ferè solum & unicè omnis vis & efficacia medicamentosa consistit.] Verum Pharmacopolæ quidam in Italia, quia ingenii aliquid dedit regio, subtilius quid excogitarunt, si Diis placet, dum decocta quidem faciunt clauso vase, sed fistulam interim amplam infigunt adscendenté, ut per eam vapores exhalent; imò subtiliores partes medicamenti. O insipidam sapientiam, ô crassam inscitiam & vesaniam.

Memini me olim cum Patavinam Academiam incolerem, in Musæo meo nares mihi non tardius suggesisse, quid in vicino Pharmacopolio conficeretur, quam ipse aliquid attrectaret Pharmacopæus. Hinc plateæ, quæ pharmacopolas inhabitantes habent quasi in Arabia stratæ sint. Ibi tot odores fragrantissimi, quibus vicinos beant aromatarii isti, miseros autẽ ægrotos, partibus medicamenti subtilioribus privant, spoliant, & sæpè desperatæ salutis & ægritudinis majoris causa sunt.

Unde non mirum est, plurimos ægros mortem optare potius & deligere, quam ullam confectionem pharmacopolæ vulgaris. Citius iis venenum persuaseris & quidvis aliud, quam pocula ejusmodi magna, tot fecib. atq; impuritatib. onusta terrenis. Sed nemo est pharmacopolarum, qui non interim cristas erigat, & fa-

ſtuosè ſua omnia extollat, ac ſi omnem artifi-
c i medullam penitus & ad unguem teneret.
Hæc infelicia noſtra ſunt ſecula. In honore
ſunt & lautè vivunt, qui medullam & nucleum
abjiciunt, oſſaque & cortices maximo precio
vendunt; feceſque carius, quam vinum quod
deperdunt generoſiſſimum. Hæc illic.

Si itaque [non obſtante authoritate & dignitate doctorali, quâ vulgo indignum judicant, ut Medicus ipſe manum præparationibus medicamentorum artificioſis adhibeat] & ipſi extractionibus & præparationibus medicamentorum debitis & neceſſariis incumbitis, meritò eſtis laudandi: Sin verò aliorum miniſterio & ſic communi modo, neglecto artificio Chymico utamini, & vos illo vulgari tam precioſa medicamenta extrahere gloriamini, non video quomodo vos & veſtræ extractiones irriſionem Chymiatrorum effugere velint & poſſint.

Interim, ſi ita lubet veſtro hac in parte ingenio ulterius perfrui, per me ſanè licet, nec id Chymiatri morantur, aut propterea vobis ſuccenſent: potius, quo adhoc maximè indigetis proſperum comprecantur ſucceſſum. Illud ſaltem vos admonitos volunt, ipſorum ſacra illoti ne attingatis, niſi manus comburere geſtiatis: ſuadent inſuper, ſi quid impoſterum contra Chymica & Chymiatros dignum tan-
tis

tis viris & practicis tot annorum in medium afferre volueritis, ut id faciatis animo veritatis avido & ſolidis atq; veris rationum verè Philoſophicarum & Medicarum fundamentis, non autem animo veritatem opprimendi & aliis detrahendi per frivolas calumnias & convitia, quod hactenus facere ſoliti fuiſtis.

Quod ſi à calumniandi libidine deſiſtere nolueritis, ſciatis Chymiatros tanquam viros bonos & cordatos ad convitia ſæpius jam illata non ita occalluiſſe, ut non eſſent in ſui defenſionem erupturi ſi res ita poſtulaverit, & hanc Miſochymicorum petulantiam coërcituri & repreſſuri. Et hoc vobis per me minimum Chymiatriæ ſectatorem ſignificatum volunt Chymiatri, mentem ſaniorem vobis omnibus & ſingulis veritatis Chymicæ oſoribus à Deo Ter Opt. Max. ex affectu Chriſtianæ caritatis unicè comprecantes.

Coronidis loco à vobis univerſis & ſingulis Miſochymicis rationem & cauſam anquiro, quare, cum Chymica ignoretis & negligatis, me & alios, qui iiſdem ritè & artificiosè præparatis dextrè & circumſpectè mecū utuntur apud pleroſque inviſos & ſi penes vos eſſet, infames quoque reddere & peſſimè traducere præſumatis.

Si nihil aliud habetis, quod in me & aliis Chymiatris taxetis [habetis autem nihil certo

ſcio, pro me loquor, pro ſe quoq; alii loquentur Chymiatri; & conſcientia bona & pura fretus vos provoco, me de aliquo, quod virum bonum & medicum verum non deceat, arguatis] ſi inquam; nil aliud habetis niſi quod Chymicis utar medicamentis: ſatius profectò eſſet tacere, quam hoc modo veſtram erga me & alios Chymiatros invidiam, nec non in arte craſſam ignorantiam propalare.

Quid enim hoc eſt dicere, hic utitur Chymicis medicamentis, ergò eſt ſuſpectus, nec ſanitas & vita ægrotantis illi eſt committenda? Quid præterea & hoc eſt dicere, hic vulgarib. utitur medicamentis, atq; vaſta & aliquot pedes longa exſcribit & præſcribit medicamentorum recepta; Ergo magnus hic eſt vir & medicus peritiſſimus: Ergò huic potius cura corporis eſt concedenda, quam illi, qui paucioribus contentus chymicis utitur Medicamentis? Egregia ſanè argumentatio. Quaſi vero Chymica talia ſint, quæ ut ſunt Chymicè dextrè utentem reddunt ſuſpectum: Contra uſus vulgarium illorum faciat, ut qui rudis aliàs ſit & parum in arte medica verſatus Chymiatris eruditis, peritis & exercitatis jure præferatur.

De jure hîc non ſine cauſa quæritur; ſiquidem de facto ſe Chymiatris præferri cupiunt Miſochymici; quod ut conſequantur, cum operi-

peribus artis sibi præstare nequeant, Chymiatros & Chymica remedia audacter calumniando sibi consulunt & prospiciunt.

At quicunque hoc de Chymicis dicitis, irridentos vos meritò exponitis quibusvis bonis & candidis: imò castigatione digni estis, qui tam iniquè & sinistrè de re ignota & inexpertâ judicatis. Vestram enim eo ipso non solũ proditis simplicitatem, naturæq; & Chymicarum rerum inscitiam; verum etiam & potius maledictam vestram invidiam. Sanè quemadmodũ vulgaria & præsertim debitè administrata medicamenta,[in quo tamen multos medicastros rudi quandoq; agyrta,& Aleydâ non rarò medicastrâ rudiores & imperitiores non vulgarẽ interim medẽdi peritiam sibi arrogantes, crassos & severè animadvertendos errores cõmittere, deprehendere licet,]quemadmodum, inquam, ea minimè repudianda & rejicienda judico: ita nullã adhuc rationem video nec audio sufficienté, ob quam suspecta esse debeant medicamenta Chymica, legitimo artificio præparata, & κτ λόγον à prudenti & circumspecto medico usurpata. Imò plures & potiores sunt rationes, quorum aliquos hoc discursu attigi, ob quas Chymica vulgaribus longè præferenda esse censeam, ut quæ curationis securitate, dexteritate, brevitate & jocunditate vulgaria omnia multis post se stadiis relinquant.

Hæc

Hęc cũ adeò vera ſint, ut etiam Miſochymici, modò à calumniis abſtinuerint, nil veri, nil ſolidi, quodque alicujus ſit momenti in contrarium afferre poſſint: quis ſanæ mentis, & æquus ac candidus rerum arbiter mihi vitio vertet, quod me totum divinæ Chymiæ ſtudio emancipaverim? Et licet ſint qui id mihi vitio vertant; in acquirendis tamen medicamentis Chymicis ſummè ſalutaribus ego nulli labori parcere conſtitui; acquiſita præterea per Dei gratiam & ex liberali Chymiatrorum Chymicorumq́; artificum communicatione in uſum transferre connitur quandiu vixero.

Ego Deo inprimis devota animi ſubmiſſione gratias ago quas poſſum maximas, & mihi ipſi gratulor, quod ad hanc felicitatem mihi aditus fuerit conceſſus: gratias quinetiam habeo, habebo & referam iis omnibus & ſingulis, quorum amico inſtinctu excitatus, inſtructione paterna edoctus, & manuductione fideli ad Chymica hæc myſteria adductus ſum; nec ullus quantumvis videri velit magnus Medicus, ſibique in arte medendi præ aliis multis ipſo longè doctioribus & peritioribus plurimum tribuat & arroget, me ab hoc propoſito laudabili grato & utiliſſimo dimovebit unquam.

Interim qui invidis iſtis & maledicis linguis impudentibuſq́; calumniatorum oſoribus patulas

tulas & credulas præbere aures, atque loco Chymicorum remediorum parva quantitate, odore, ſaporeque jocundo & haut ingrato, at viribus ſtupendis & ſummè ſalutaribus citò, tutò & jocundè negocium ſuum in morbis etiam pertinaciſſimis averruncandis expedientium, nauſeabunda illa tetri plerunque odoris & ſaporis abominabilis remedia vulgata, quantitate & mole ſat notabili deglutire, devorare, exhaurireq; malit per me ſane licet.

Neminem ad Chymica cogo; & nemini me meaque obtrudo. Qui mea uti operâ velit & Chymica nolit is me quoque ſibi paratum & forte ſufficientem in conſulendo, & uſitatis præſcribendis reperiet & habebit.

Poſſum enim & ego, ſi res & occaſio poſtulat, vulgata & uſitata in cartam conſignare & præſcribere pari ſolertia, & non minus proſpero ſucceſſu ac forte alius quiſpiam Miſochymicorum: quod tamen citra injuriam, invidiam & arrogantiam dictum & acceptum volo. Vobis Miſochymicis ego veſtra relinquo, vos Chymiatris ſua & mihi quoque mea relinquite: &, quod ignoratis, quodque cerebella veſtra craſſiora & Bæctica, delicata volebam dicere capere non poſſunt; aut quod livor & invidia, ut de Philautia nil dicam, capere non permittit impoſterum cavillari deſiſtite, & à calumniis ac detrectationibus [quibus Chy-

Chymica & Chymicis utentes Medicos contra
manifestam veritatē, contra experientiæ mul-
tijugæ suffragia, & ipsammet vestrā conscien-
tiam proscinditis, & apud quosvis invisa & in-
visos reddere satagitis] linguas vestras coërce-
te, si cādidè estis & nō perditè mali. Sic n. major
inde vobis accedet authoritas, nec ansa erit ve-
stra cōvitia in vos ipsos retorquendi, & duriu-
sculè ac acerbius vos cōpellandi. Hoc interim
scitote, Chymica remedia omnia, quę vera sunt
Chymica, sive vobis ea grata futura sunt, sive
non, nihil omnino dāni inde perpessura: quin
potius stupendis, certis & salutarib. effectibus
suis, vobis etiā invitis, triumphabūt, & vos Mi-
sochymicos vestraq; recepta confusione ope-
rient maxima, inq; locū obscurorum virorum
præcipitabunt. Parūper saltem expectate; divi-
næ & humanæ Chymiæ messores, in procinctu
sunt; brevi prodibunt, manipulos suos feren-
tes & trophæa sua figentes. Atq; hæc sunt, quæ
pro veritatis Chymiæ & medicamentorum
Chymicorū defensione contra Misochymicos
huic sectioni Apologeticæ expediunda com-
missa erant. Si quis fortè acerbius quid in
Misochymicos dictū putabit, is meminisse ve-
lit voluptatis quam in maledicendo bonis &
cavillando innocentes ceperunt Misochymici:
meminisse etiam velit, Misochymicos prius la-
cessivisse Chymiatros, quib. nulla cum ipsis un-
quam

quam fuit controversia, quiq; nulli illorũ mali quid fecerint, imò qui de ipsis antehac semper honestissimè & modestissimè senserint ac locuti fuerint. Tandem Misochymicos commonefacio, ut imposterũ quiescant, & non amplius calumniis pungant Chymiatros, qui aliàs de ipsorum rebus parum sunt soliciti: quod si fecerint, Chymiatros quoq; placidos & modestos habebunt & experientur; sin verò suis eos traducere & Chymica arcana injustè & inique calumniari perrexerint, non ægrè postea ferant, si in sui defensionem & famæ suæ bonæ & honestæ assertionem alacriores eruperint & arcana Chymica ultimis hisce mundi temporibus à Deo Ter Opt. Max. clementissime concessa, omnibus medicamentorum vulgarium generibus longè præstantiora à vestris vindicaverint calumniis & mendaciis.

Satius vobis sit vel discere meliora, vel melius institutis non invidere, vel saltem ignota non reprehendere: sin verò aut discere meliora recusaveritis; aut bonis invidere, aut ea quæ vestrum excedunt intellectum reprehendere perrexeritis, Chymiatros nihil morari conatus vestros sciatis. Futurum enim sciunt & brevi futurum avidè expectant, ut tandem obtineat VERITAS CHYMICA, & illas tenebras suo fulgore dispellens, singula cujusmodi revera sunt patefaciat.

SECTIO

Chymica & Chymicis utentes Medicos contra manifestam veritatẽ, contra experientiæ multijugæ suffragia, & ipsammet vestrã conscientiam proscinditis, & apud quosvis invisa & invisos reddere satagitis] linguas vestras coërcete, si cãdide estis & nõ perditè mali. Sic n. major inde vobis accedet authoritas, nec ansa erit vestra cõvitia in vos ipsos retorquendi, & duriusculè ac acerbius vos cõpellandi. Hoc interim scitote, Chymica remedia omnia, quę vera sunt Chymica, sive vobis ea grata futura sunt, sive non, nihil omnino dãni inde perpessura: quin potius stupendis, certis & salutarib. effectibus suis, vobis etiã invitis, triumphabũt, & vos Misochymicos vestraq; recepta confusione operient maxima, inq; locũ obscurorum virorum præcipitabunt. Parũper saltem expectate; divinæ & humanæ Chymiæ messores, in procinctu sunt; brevi prodibunt, manipulos suos ferentes & trophæa sua figentes. Atq; hæc sunt, quæ pro veritatis Chymiæ & medicamentorum Chymicorũ defensione contra Misochymicos huic sectioni Apologeticæ expediunda commissa erant. Si quis fortè acerbius quid in Misochymicos dictũ putabit, is meminisse velit voluptatis quam in maledicendo bonis & cavillando innocentes ceperunt Misochymici; meminisse etiam velit, Misochymicos prius lacessivisse Chymiatros, quib. nulla cum ipsis unquam

quam fuit controversia, quiq; nulli illorũ mali quid fecerint, imò qui de ipsis antehac semper honestissimè & modestissimè senserint ac locuti fuerint. Tandem Misochymicos commonefacio, ut imposterũ quiescant, & non amplius calumniis pungant Chymiatros, qui aliàs de ipsorum rebus parum sunt soliciti: quod si fecerint, Chymiatros quoq; placidos & modestos habebunt & experientur; sin verò suis eos traducere & Chymica arcana injustè & inique calumniari perrexerint, non ægrè postea ferant, si in sui defensionem & famæ suæ bonæ & honestæ assertionem alacriores eruperint & arcana Chymica ultimis hisce mundi temporibus à Deo Ter Opt. Max. clementissime concessa, omnibus medicamentorum vulgarium generibus longè præstantiora à vestris vindicaverint calumniis & mendaciis.

Satius vobis sit vel discere meliora, vel melius institutis non invidere, vel saltem ignota non reprehendere: sin verò aut discere meliora recusaveritis; aut bonis invidere, aut ea quæ vestrum excedunt intellectum reprehendere perrexeritis, Chymiatros nihil morari conatus vestros sciatis. Futurum enim sciunt & brevi futurum avidè expectant, ut tandem obtineat VERITAS CHYMICA, & illas tenebras suo fulgore dispellens, singula cujusmodi revera sunt patefaciat.

SECTIO SECUNDA de

AURO.

POstquam Misochymicorum effutitas nuperrimè calumnias succinctè: examinavi, & Chymiæ ac Chymicorum innocentiam in genere ab injuriis illatis vindicavi: in specie nunc ad amplificandam veritatem Chymicam, & propugnanda ulterius & uberius medicamenta Chymica constitui in gratiam studiosorum Medicinæ & aliorum Philochymiatrorum Tetrada Chymiatricam subjicere, dicturus de Medicinis nonnullis ex Auro, Mercurio, Antimonio & Vitriolo parandis; quæ dignitate necessitate & utilitate aliis omnibus tam ex vegetabilibus quàm etiam mineralibus & Metallis longissimè sunt præferenda. Quod ipsum hac serie quibusvis candidis & sinceris lectoribus, Deo ὑγιείας καὶ πανακείας unico parente vitam & vires suggerente communicare aggredior.

Inter quam plurima & ferè innumera medicamenta Chymica primum jure obtinent locum ea, quæ ex mineralium familia petuntur; ut quæ præ reliquis omnibus vim & efficaciam insultus morbosos abigendi, morbosque

que ipsos penitus eradicandi obtineant maximam & potentissimam.

Sunt enim hæc, si legitimè præparata, κατ' ἔνδειξιν, εὐστόχως, oportunè, à Medico docto, perito, prudenti, & circumspecto in usum adhibeantur, verè ut Herophilus ajebat, χεῖρες τῶν Θεῶν: tanti quippe sunt & vulgaria medicamenta omnia syrupi omnes, omnes essentiæ, quicquid denique solers & diligens elicit Chymista vel dives India mittit, quanti Medicus, qui illis doctè & appositè observatis obserservandis uti noverit.

Sin verò inconsideratè intempestivè & ἀλόγως, indoctus medicus, agyrta audax, aut temerarius impostor alius Chymicis uti præsumserit; huic certè sunt ceu gladius in manu furentis: ab his ergò sibi maximè caveant & eos tanquam hostes vitæ temerarios devitent & execrentur omnes, qui vitæ & sanitati suæ optimè cupiunt consultum. In tanta verò copia Chymicorum remediorum ex mineralium ordine petitorum Chymiatri primas tribuunt & conferunt quatuor subsequentibus Auro, Mercurio, Antimonio, & Vitriolo, ut pote quæ præceteris medicamenta exhibeant efficacissima & stupendis operationibus in desperatis casibus celeberrima; quæq; proximè ad Medicinam illam universalem acce-

dant, cujus efficaciam æmulantur. De his ergò in ſpecie & ſeorſim nonnulla in medium proponere placuit, eum præcipuè in finem, ut diviniſſima hæc medicamenta à Miſochymicorum calumniis vindicentur: quod ſtatim citra ambages & verborum lenocinia ſic exordior.

Auro primæ meritò conceduntur; eſt enim omnium Metallorum Rex & caput, metallum puriſſimum & perfectiſſimum cordiq; humano imprimis amiciſſimum, & cum ſole cœleſti ſingularem obtinens concordantiam: ob quam priſci ſapientes uno eodemq; charactere hieroglyphico & ſolem cœleſtem & ſolem terreſtrem denotare prudenti conſilio voluerunt. Veteres enim, ut hoc obiter dicam, metallis characteres & nomina cœleſtium Planetarum impertiti ſunt, non quidem fortuitò & cœco quodam ductu ac inani perſuaſione; ſed quod ſingularem utrinq; cognoverint correſpondentiam, & quod ſe invicem ſine magno diſcrimine, interpretari viderint & deprehenderint. Suam ergò produnt ſtultitiam, & craſſam detegunt ignorantiam ſcioli quidam, qui hujuſcemodi characteres hieroglyphicos, ſapientum naſo adunco ſuſpendunt, & quaſi rem nullius momenti explodere impudenter præſumunt dicentes; Chymiſtas aurum ſignare & denotare per circulum cum puncto in me-

dic

dio, & Lunam seu argentũ per figuram capitis mortui:idq; eum in finẽ, ut velint eo ipso indicare, solem ægrotantem auro, Lunam verò argento debere curari. Vah! quæ hæc est stultitia? Quæ insulsa, puerulis & ferulis digna inscitia? Quis Chymistarum unquam Lunam figura & charactere capitis mortui denotavit aut depinxit? Equidem eosdem uti charactere capitis mortui haud ignoro; sed non pro denotanda Luna aut argento, verum pro designando capite mortuo, ut vocant materiam post peractam suam operationem, relictam terrestrem.

Utuntur autem hisce figuris non enim in finem quem tu tibi imaginaris Misochymicæ, quasi vellent Solem & Lunam Planetas cœlestes remediis aureis & argenteis esse curãdos: quod si tantæ solummodo fuisses discretionis, ut dixisses Solem & Lunam Planetas Microcosmi ægrotantes auro & argento, exinde scilicet petitis & erutis medicamentis esse persanandos, rem forte tetigisses. Sed cum hæc sacra ob ignorantiam odis & contemnis, doleo, te tam scurriliter lapsum, & te ad tui similes ablegatũ relinquo. Interim scias volo, priscos illos sapientię Chymicę Antistites, nõ ita superficiarios & insanos fuisse, ut sub notis, istis hieroglyphicis, nil secretioris & notabilioris, pręter ejusmodi nugas, quas tu ipsis adfingis, innuere voluissent, Etenim ut aliis omnib. omissis, de cha-

ractere Solis vel auri, qui ☉ talis est, aliquid saltem subjiciam, tam solem cœlestem, quam terrestrem Aurum, arrige aures nasutule, priscos istos sapientes figura circulari cum puncto centrali denotare voluerunt; jure meritò & summa cum ratione: Cognoverunt enim per Lumen GRATIÆ ex Lumine Naturæ *Aurum circulum quendam esse, cujus centrum sit circumferentiæ innatum.*

Hoc si obscurius forte sit, quam ut abs te & tui similibus possit intelligi, age ut tibi quodammodo consulatur clarius dicam & dilucidius: *aurum* scilicet *esse homogeneam substantiam, cujus millesima pars & quidem interior sit formalis & agens, reliqua verò materiales & formatæ.*

Est ergò Aurum circulus à natura ipsa circumscriptus, non imaginatione Mathematica, sed reali & Physico ductu delineatus, ad quem collimant omnes res humanæ tanquam sagittæ ad umbonem & metam, ut loquitur vir sagacissimus Micha: Majer: in suo circul Phys. quadr. c. 1.

Non abs re igitur Auro attributam esse figuram circularem, & ea ceu nota hierogly phica summam auri perfectionem à priscis il lis sapientiæ antistibus notent ridiculi illi & insulsi Chymicorum secretorum irrisores, & sapere volunt quod ignorant, addiscere non

erube

erubescant. Sed hoc jam missos facio & dico, in Auro seu Aureo hoc circulo tanquam figura naturæ munitissima esse & contineri dotes uberrimas reconditas; imò aurum esse quasi centrum omnium humanarum actionum: & quod præ reliquis hîc maximè inquiritur, pollere internis, iisque reconditis virtutibus Medicinalibus; quibus præter alia cordi inprimis humano confortando appropriatur, quæ tamen non cuilibet obviæ, nisi circumspecto rerum æstimatori, occurrunt.

Sanè aurum esse pulcerrimum visu, tenuissimum dilatatu, ponderosissimum tactu, rarissimum inventu, immunissimum à corruptione, & quod nullis elementorum injuriis consumi possit: imò id perpetuam, in mundi scena personam agere & agere, quis est qui non fatetur? Verum id intrinsecus quoque habere abditam & reconditam vim maximè Medicinalem pauci quos æquus amavit Juppiter cognoverunt & experti sunt.

Maxima pars modernorum Medicorum quibusdam saltem exceptis, qui præ aliis sui ordinis doctiores videri & haberi volunt, auro vim attribuit Medicinalem & virium præsertim vitalium reparandarum efficacissimam: hinc adeò commendantur compositiones illæ corroborantes, quibus præter alia aurum ingreditur in foliola aut ramenta citra ullam

aliam præparationem redactum. Hos omnes ut in eos quod crediderint auro inesse materiam in qua optimum medicamentũ tanquam nucleus in sua testa conclusum delitescat, conveniens uni, eidemq; præcipuo nostri corporis visceri, per rationem & experientiam convicti, condignis meritò prosequor laudibus: Sic eorundem simplicitatem demiror & condoleo, quod auro tam crasso & crudo modo parato uti, & vim illam medicinalem hoc modo corpori communicare voluerint.

Sanè Erastus vir alioquin doctissimus & Medicus Dogmaticus exercitatissimus, præ reliquis multis usum auri in Medicina adlatrare, & exemplo medico exterminare, cum reliquis medicamentis ex mineralium familia petitis, solo in Paracelsum stimulo livoris & studio eidem contradicendi ausus fuit: hunc postmodum insecuti sunt Riolanus Aubertus, & universa modernorum Misochymicorum cohors; qui antedictorũ umbræ sunt, nunc fere omnes. Hę statim frontem caperando, Rhinocerotem fingendo, & ciconiæ instar crepando obstrepunt & impudenter vociferantur, absurdum esse auro tot & tantas adscribere virtutes Medicinales: imò pertinaciter contendunt, Auro penitus nullam inesse vim medicamentosam usum potius illius noxium esse damnosumve nenatumque.

Licet autem experientia umbras hasce satis superq; hactenus, refutaverit, ut propterea minimè opus esse videatur pluribus easdem sese quis opponat: veruntamen cum ex iisdem sint umbræ nonnullæ, quæ sibi plurimũ placent in eo, quod Auri vires medicinales impugnaverint, lubet hasce aggredi & umbratiles ratiunculas atq; argumenta, quantum fert instituti ratio dissipare. Hæ ergò Auri usum & vim Medicinalem hoc sermone quasi explodere nitũtur; Quis credat Aurum seu pulveratum seu foliatum, & lapides preciosos tantarum esse virium, ut devorata reficiendis cordis viribus & facultati vitali roborandæ conferant, qui in physicorum scholis rectè institutus didicit quod illa nunquam vixerint, ac proinde vitalitatis radicali principio [quale quidem & vis vitalis tacita latet in iis solum quæ vixerunt, & superstes remanet, etiam post abitum animæ, à calore autem nostro suscitanda & in actum proferenda, si corpus nostrum mutare ac afficere debeat, atque illius etiam principii causa, quæ vixerunt naturæ corporis nostri familiaria sunt & amica substantiæ simul & qualitatis symbolo ei communicantia] careant prorsus.

Huic ut veritatis asserendæ gratia æquissimum opponatur responsum, ante omnia coram quibusvis protestatum venio, me pariter

riter non credere, ullum ex Auro eo, ut dicit, modo crasso videlicet, dum in pulverem redigitur vel in foliola deducitur, in corpus humanum redundare emolumentum: imò me quoq; hujuscemodi usum usum auri tanquam planè inutilem rejicere & repudiare.

Verum cum præter hunc abusum genuinum quoque usum cavillentur & contemnant, non jam sunt audiendæ amplius, nec cum iis faciendum, sed confutandæ, & rationes allatæ examinandæ, ne Misochymicorum errores errasse & veritatem suis ratiunculis & cavillis frustra oppugnasse videantur.

Auro ut citra ambages rem statim aggrediar, vires inesse medicinales, & inter summè corroborantia aurum primas obtinere ex ante dictis haud difficile est colligere: Eas auro hæ denegant umbræ hac ratione, cum dicunt, Aurum carere vitalitatis principio radicali prorsus, propterea quod nunquam vixerit.

Sanè quod omnem actionem & vim adscribant principio vitalitatis radicali, nil absurdi statuit; quandoquidem jure meritò eidem omnium actionum vis & energia attribuitur: quod autem tali principio & sic vita quoque destitui Aurum asserant, absurdissimum est & falsissimum. Ergò cum ipsis hæc absurda statuentibus nemo tam facile fidem adhibebit; ut fidem suis faciant, sequentibus probare ag-

gredi-

gredimur dicentes, in ſcholis Phyſicorum id doceri. Doceri id quidem in ſcholis Peripateticorum notum; ſed hæc, licet ab iis ita doceantur, propterea vera eſſe minimè conceduntur: cum Peripateticos, ut nunc ſunt, veros Phyſicos eſſe, adhuc ſub judice lis ſit: Et ex falſis præſuppoſitis atque principiis plurimos falſa plurima ſibi imaginari poſſunt.

Scholam naturæ frequentare & ex lumine naturæ per lumen & numen gratiæ res & rerum naturas atq; virtutes addiſcere ipſos deceret, non verò ad ſomnia & imaginationes phantaſticas hujus vel illius Philoſophaſtri contorquere.

Audiant haut gravatim quid Chymiater doctiſſimus Joh. Hartmannus de ſcolis Phyſicorum vulgarium, quibus Ephebum, ut in naturæ conſultum medicum evadat, minimè concredendum eſſe ſuadet, loquatur.

At verò, inquit, quis in ſcholis phyſicis modus? Quæ norma, quæ denique temperies clavum tenet in rebus phyſicis dextrè & ceu in natura ſunt explicandis? Si quis enim animo in ſupremam mundi regionem evectus cœlum & terras omniaque in eis comprehenſa penitus perſpiciat, ad Ariſtoteles Peripateticorum principis Acroaſin converſus, in octo libris Phyſicis vix ac ne vix quidem totidem verſus veritatis phyſicæ, ſed Logica Sophiſmate de

causis & principiis primo & secundo libro, de effectu causarum tertio & quinto, de subjecto loco, adjunctoque tempore quarto & tertii parte, sextoq; toto infinitatis, totisque itidem septimo & octavo æternitatis monstra potius quam mysteria perspiciet, non solum à liberali disciplina Physica prorsus aliena, sed pietati etiam ac religioni valde adversantia.

An vero hæc omnia hodiè in scholis Physicis Academiarum non agitantur? An non magnis spiritibus quotidie pulpita iisdem personant; non meliore philosophia pertractatis cæteris, quæ de materia prima, de Elementis eorumque qualitatibus primis & secundis, de generatione & interitu rerum proponuntur; de iis quæ in sublimi fiunt, quævé universo complexu totius terræ ambitus continentur? Et tamé his commentis sub alternari nostram Medicinam ejusque vera fundamenta ex iisdem probè hauriri ad ravim usque vociferantur.

Profectò ejusmodi assertores non absimiles mihi videntur nitedulis in vepretis delitescentibus, mediaq; æstate incertum ac malignum fulgorem emittentibus: In præconceptis enim opinionibus de rebus physicis, quasi Cœlites inter cæcos soli regnant, & effulgent; res autem arduas & ex media luce petendas, ce[...] noctuæ Lumen Solis vitant & effugiunt, ali[...]

exc[...]

excusatione in publico non conspicui, quàm quod à placitis in scholas introductis discessionem facere sit nefas.

Hæc ille; qui in subsequentibus, quæ schola sit frequentanda illi, qui naturas rerũ ut in natura sunt earumq; vires & virtutes indagare & cognoscere haut eleganti sermone prosequitur. Ex quib. facilè constare potest, Lucem naturæ, & non Academias veram esse & legitimã physicorum scholam: in qua veri physici naturæ Harmoniam indefesso studio rimantur & contemplantur inq; omnes totius œconomiæ mundanæ partes, majorem simul & minorem mundũ complectentis sese proripiunt. Ethnici physici pleriq; lumine gratię destituti simplici9 naturę lumen prę speculationũ nimiis argutiis cum superciliosè nimis sint aspernati, factũ est, ut hinc universa clades, quę densis hactenus errorum tenebris naturalium rerũ scientiam obscuravit fœdeq; inquinavit, tanquã ex fonte vel maximè in scholas & Academias derivari, quibuslibet Christianis philosophis semper visa fuerit. Dementię itaq; proximũ haut abs re est, clarissimæ indubitatæ veritatis lãpadi gratiosè affulgẽti, ægyptias tenebras, & perfectę immotæq; scientię incõprehensam & sine nervis huc atq; illuc fluctuantẽ opinionũ cõfusionẽ anteponere, aut quorũlibet fucatis cõmentis quasimodo nascẽtes aut alienę libidini mancipiũ temerè

merè ac serviliter obhæsitare. Nos hoc ultimo seculo, quibus Gratiæ Lumen affulsit, & veritas S. S. scripturæ adluxit, non nisi sobriè, Christiane, rerumque ipsarum essentiali veritati conformiter Philosophari decet, & simpliciter vel pauculas sententias è libro scripturæ juxta ac naturæ depromtas unicæque veritatis luce radiantes, ingeniosissimis ut videri volunt, glossariorum mortuariorum magis longissimè anteferre.

Quid ergò mirum, ut ad negocium unde digressus sum, data occasione de vera physicorum schola obiter nonnihil dicendi, revertar, quid mirum, inquam, si hæ umbræ Misochymicæ non credant, Aurum vitalitatis principio radicali carere prorsus & propterea nunquam vixisse, & hinc vires medicinales auro inesse nullas absq; firmâ ratione obganniant? Equidem vos planè ignorare, quid revera sit illud radicale vitæ principium, non abs re conjicere quis posset, cum id creaturæ huic terrestri post hominem nobilissimæ adesse & inesse denegetis; quo etiam non destitui [præter vilissimas omnes alias creaturas, in quibus non obstante, quod vilissimæ habeantur & minimæ etiam, Deos adesse cũ Heraclito, & quamlibet herbam præsentem Deum referre, cum Poëta Christiano, Christiani asserunt philosophi; nec vos abnuere credo] ipsa excrementa

Peri-

Peripateticorum princeps Aristoteles verissimè adfirmat l. 2. de gener. anim. c. 3. circa finem cum ait, at vero solis calor animaliumque non modo, qui in semine continetur, verum etiam si quid excrementi sit, quanquam diversum à natura, tamen id quoque principium habet vitale. Ne autem candidum Lectorem verborum ambagibus detineam, in negotio vitam Auri concernente, æquis auribus audiant, quæ sagacissimus Petrus Severinus Danus, referat c. 2. Ideæ Medicinæ Philosophicæ.

Hic vir eruditissimus cum probasset in singulis rerum ordinibus, quæ Elementorum sinu foventur, contineri naturam quandam radicalem, vitæ principium, actionum fontem, fœcunditatis authorem, generationum transplantionum omniumque naturalium actionum moderatricem; atque in specie in vegetabilibus & animalibus eandem esse & vigere asseruisset, de mineralibus tandem idem planè statuit.

Ejus verba ob elegantiam huc transscribere lubet, & Misochymicis consideranda & ruminanda proponere; sic autem scribit. Mineralium quoque classes validissimum obtinent Balsamum; [sic vocat illud principium vitæ radicale.]Solidam enim & homogeneam propemodum materiam occupavit, nec sensui nec

motui

motui in his servire debuit. Itaq; perfecta quędam individua hîc absoluit, quæ copia & puritate Balsami munita, non annorum longa serie senectutis incommoda admittunt, nec ullis externis injuriis labefactantur.

Vivunt quoq; [notate hoc, & notate benè Misochymicæ umbræ] quamvis corporum compedibus implicata vitales actiones depromere non possint; si nihilominus in actum reducantur, mira actionũ virtute vitales qualitates demonstrant, usq; adeò ut vitalium qualitatum differentias ex quibus actiones omnes, proficiscuntur, ad horum ordines reduxerit Paracelsus, nominaq; plurimarum rerum inde desumserit. Diversa quidem proprietate insignitum semen obtinuerunt; individuorum enim propagatione non multiplicantur: altioribus parentibus ortus sui principia adscribunt, qui paratorum mobilem Rempub. non ingrediuntur; quò fit ut à plurimis vitâ penitus carere existimẽtur. At certè arrigite aures umbræ auri medici contemtrices, vitæ manifesta indicia illis sępe demonstrarunt, qui illorum officinas diligentius sunt scrutati. Crescunt enim, maturitatis tempora habent, nutriuntur, excrementa pariunt, quæ potentib. paroxysmis sæpè rejiciunt magno metallicorum pavore, alia paulatim in superficie relinquunt. Et quid verbis opus est, quæcunq; saporum & odorum valida facul-

facultate prędita ſunt, ea quis mortua pronuu-
ciabit? Vitarum diſcrimina ſunt, & gradus ut & Balſami hujus vitalis; nec omnia manifeſtè vivunt.

Quod ſi philoſophis credimus, quę manifeſta vita fruuntur, ex iis componi videbimus, quæ occultè quondam vixerunt. Hæc ille: cui ſi fidem adhibere quis nolit aut aſſentiri recuſet, is adeat puteos cuniculos fodinaſq́; metallorum & metallarios ſuper hæc interroget, illi ad oculum vobis demonſtrabunt veriſſima eſſe, quæ de vita metallorum & auri quoq; hactenus ſunt relata.

Poſt fornacem certè inter cartaceos authores, & in pulpitis hæc nunquam, licet profundiſſimè quis ſpecularetur, inveniet & addiſcet. Miror ſanè, quod cuivis auro & gemmis omnibus ad curandã febrim malignam præferatur à Miſochymicis ſpiritus Vitrioli, cum Vitriolum, ex quo per artem ſpagyricam hic ſpiritus prolicitur æquè ſit ex numero mineralium, ſub quorum familia aurum quoq; continetur; & eadem ratione eidem Vitriolo radicale vitæ principium denegari poſſit.

Quod ſi Vitriolo concedatur vitæ principium radicale; cõceditur autem, dum eidem ſpiritui Vitrioli tantæ attribuuntur vires, ut illam etiam quantivis precii antidotis præſtantiorem & precioſiorē effirment affirment: Vitrio-

lum

lum autem sit minerale planè imperfectum, videntur ineptè & citra omnem rationem id Misochymici detrahere & denegare Auro mineralium & metallorum perfectissimo.

Spiritui Vitrioli suas lubens elargior vires, de quibus etiam infra; sed eidem præstantiores & majores inesse virtutes Medicinales quã Auro, neminem unquam, præter hos Misochymicos asserentem hactenus mihi licuit offendere; nisi forte illi nominentur, qui mineralibus & metallis extremam minitati sunt ruinam: quæ tamen invicta manebunt, & viribus suis penè divinis brevi triumphabunt, rumpantur etiam non ilia duntaxat, sed & capita asinina Misochymicorum.

At objicitis aurum quia nunquam vixit, & ob id vitalitatis principio radicali destitutum est, naturæ corporis nostri non est familiare & amicum. Hoc quidem unum est ex palmariis, quod contra usum salutarem remediorum Chymicorum solent objicere Misochymici & quo Chymiatros se posse prosternere sibi imaginantur. Sed falluntur cum enim falsa sit ratio prior, quod videlicet aurum nunquam vixerit & vitalitatis principio radicali careat, per se etiam corruit & falsa deprehenditur altera, quam addunt, ratio, aurum nempe naturæ nostrę non esse familiare & amicum.

Imò ob hanc, ultimam rationem ipsi Misochymi-

chymici propria rejicere deberent remedia, quandoquidem ea nulla cum corpore humano obtinent ſimilitudinem, nec ullam habere debent; ſunt enim antipathica, juxta mentem ſaniorum Dogmaticorum.

Id circo de fuſiore hujus refutatione nunc non ſum ſolicitus, cum de ea ſat, dixerint & ſcripſerint Chymiatriæ & Chymicorum remediorum propugnatores: inter quos virum ſe præſtitit doctiſſimus Rulandus, qui videatur; præſertim cum mei non ſit inſtituti omnia Miſochymicorum contra Chymica remedia argumenta in ſpecie hîc conſarcinare & confutare.

Ad Aurum ergo reverſus dico, virtutum in Auro medicinalium hujuſcemodi cōtemptores veniam, quodammodo promereri poſſe, ſi intra terminos ſeſe continerent, & aurum foliatum, vel pulveratum exhibitum nullas edere vires ſolummodò ſtatuerent: nam in hoc cum Chymiatris rectè ſentirent, qui aurum craſſo illo modo exhibitum nil prodeſſe, imò obeſſe potius conſtanter adſeverant; ut quod ſive in puluiſculum, citra ullam aliam pręparationem legitimam redactum, ſive foliatum aut laminatum perinde per familiarem ſellam ejiciatur nihil mutatum, ſicut in ventrem ceſſit, devoratum; ſuo enim adhuc corpore & carcere detentum fuit propinatum.

Quia verò etiam per Chymicam præparationem in formam potabilem redactum, aurum quoq; omni privatum virtute medicinali volunt, dicentes; nec vero potabile aurum & gemmarum dicta Magisteria majoris sunt virtutis: jam non amplius illis est condonandum, cum contra manifestissimam veritatem, quam experientia stultorum etiam Magistra sæpissime comprobavit, nugentur.

Aurum ergò potabile, per vos Misochymicos, nullas habet vires medicinales; quare? Quia quod natura illi denegavit, ars quantavis non potest, dare. Citra ambages, quod dicitis, simpliciter non est verum. A natura enim vires Medicinales auro denegatas dum dicitis, falsissimum dicitis, cum certum sit Auro maximas eas inesse, & id illas habere non aliunde quàm à natura: nec eas illi dare ars Chymica præsumit; ut autem eas exerere possit, artis Chymicæ adminiculo carere nullo modo potest.

Quocirca ars Chymica, licet internas & naturales vires auro dare nequeat, dat tamen promtitudinem seu habilitatem, ut sic loquar, per quam aurum vires suas expeditius, commodius & felicius exerere potest; removendo videlicet impedimenta, solvendo vincula corporea, & corticem putaminaque dura detrahendo. Sanè, ut dicam quod res est, videmini

mihi

mihi ii esse, quibus natura veram auri cognitionem denegavit, quam ob id schola physicorum vestrorum vobis dabit nunquam. Loquimini de auro potabili id contemnendo, cujus tamen videndi saltem copiam vobis nunquam factam, vosq; multò minus ejus usum expertos esse, & modum id præparandi verè spagyricum penitus ignorare, ex hac vestra censura plusquam inepta & iniqua conjectant Chymiatri. Hoc sciatis velim umbratilem illam, vestram, aliorumq; ejusdem farinæ in pulpitis speculationem experientiæ nihil præjudicare: non enim à speculantium Phantasia sed à rebus ipsis rei alicujus veritas est petenda, ut rectè docet Aristoteles in Metaphysicis.

Nullum ergò omnino damnum patitur aurum & potabile verum aurum, à vestris paucis deliriis, quæ ipsi vobiscum suaviter domi somniastis. Quin potius vobis jure omni id, quod olim Erasto, strenuo illi & primo ferè auri & Chymicorum remediorum osori & contemtori [cujus nunc umbræ sunt ferè Misochymici omnes] objiciebat clarissimus Monavius medicus Cæsareus, in barbã quoq; projici posset: *quomodo potes*, inquit, artem refellere, quam nõ exercueris? Non versatus es ἐν τῇ ἐγχειρήσει τῇ χυμικῇ, quæ arcana multa prodit. An non sutor ultra crepidam judicare præsumens, ab Apelle colaphis meritò excipiebatur?

Et quis cœco de coloribus judicium ferenti fidem adhibere vellet? sed quandoque Phormio præsente Hannibale de rebus ad militiam spectantibus verba facit meritò, ridendus ab Hannibale tanquam delirus, qui rerum, de quibus pomposè verba fecerit, usu penitus careat.

Ne autem aurum penitus contemsisse videamini &, neglexisse, fatemini, habere quoque suas vires aurum [gemmas quas adjungitis hîc non attingo, habent & invenient etiam hæ suos defensores] ad ornatum scilicet ac opulentiam, si quidem integrum gestetur collo appensum: inprimis, cum aurum sit anima generis humani, quippe cujus præsentia vivimus, inopia morimur; Enimvero privatus auro est corpus sine anima.

Hæc vera quidem sunt, sed non ideò principali intentione aurum esse creatum vobis oppono, ut hominibus ad ornatum & opulentiam inserviret: abusus is potius dicendus est, quam verus & genuinus auri usus. Sanè aurum omnes æquè appetere, & multos nonnũquam immodica ejus bulimia laborare, adeò vehementer, ut in eo conquerendo & possidendo per fas & nefas, propriæ salutis patiantur jacturam, nemo facilè ibit inficias. Verum Politicus hic est usus, cujus respectu aurum ex fragilibus & caducis bonis, in suis quidem partibus

bus firmius & constantius, quod amissionem verò ejus possessionis cæteris par est, & inter fortunæ dores, quæ adesse vel abesse possunt, numerandum, animique bonis longè fragilius.

In hoc usu, qui duntaxat pedem figunt & auro præstantiores inesse vires concedere nolunt, hi profectò ingrati sunt erga Deum creatorem, & injurii in creaturam ipsam, omnium post hominem facilè primam & præcipuam.

Ingrati sunt erga, Deum imò sacrilegi, dum nolentes agnoscere & concedere eundem auro indidisse vires summè medicinales, ipsum creatorem ob id beneficii laudibus dignis defraudare connituntur. Nonnè injurii pariter sunt, imò blasphemi in eundem, cùm, si juxta illos præter politicum hunce usum & externas illas dotes atque utilitates auro inesset nil amplius magis necessarium & præstantius, videretur Deus hoc modo ludere cum genere humano, cum splendida in colore, virtute autem inania ac frivola communicasset & præscripsisset, ac suppeditasset æstimanda? Injuriam quoque inferunt ipsimet creaturæ, dum eam ad salutares usus à creatore destinatam, irritamentum potius faciunt malorum, quæ non solum habendi sui desiderium, quia ullius alius usus esse concedere nolunt duntaxat relinquat verum etiam ut habeatur, ad mores ple-

rumq; perverſos incendat, ut non abs re dixiſſe videatur Poëta;

Quid non mortalia pectora cogis
Auri ſacra fames?

Datum itaque aurum hoc modo videretur in damnum potius hominum veluti Pandoram quandam, ſi ſolummodò, uti dictum, politicè ejus uſus attenderetur, ne quod ea ratione multorum cauſa malorum facile eſſe poſſet.

Pudeat profectò tantos phyſicos & Medicos in hiſce externis rerum corticibus hæſiſſe hactenus & etiamnum hærere: cum hoc modo à rudi & omnium rerum naturalium veri & genui uſus ignara fece vulgi parum aut nihil amplius & altius ſapere velle videantur.

Decebat eos Aurum non politicè, ſed Phyſicè & Medicè conſiderare, inq; hominum utilitatem transferre, ſanitatem eorum eo ipſo promovendo. Phyſicè quidem quatenus eſt corpus naturale mixtum ex quatuor Elementis, ex terreſtribus maximè ſolidum & incorruptibile, non quidem ſimpliciter, ſed ſecundum quid; eſt quatenus eſt revera ſcrinium immenſarum virtutum; quæ cum eam ob cauſam ita concluſæ ſint & abſconditæ, adeoque communitæ à natura, ne videlicet indigni & ignavi contemtores ad dotes in auro reconditas perveniant, Medicè eaſdem cortice & duro illo putamine detracto per artem ſpagyricam,

cam eruere, inque hominum salutarem usum transferre oportebat.

Quod nisi fecerint nunquam sperent, se in auri & aliarum rerum naturalium cognitionem veram, veris Philosophis & Medicis dignam penetraturos, sed semper in exteriorib. rerum corticibus hærentes Johannes in eodē, ut est in proverbio, permansuros: quibus propterea, sicuti suibus Amaracinum internecinum est, oletum vero gratissimum, ita suo se oblectare ingenio ac suavibus domi somniis magistralibus sibiipsis applaudere per me licet.

Unum addo, omnes remediorum ex mineralium familia petitorum ac inprimis auri osores & contemtores, hoc ipso suo odio indicare, se in iisdem & præsertim in auro nil præter externum corticem & putamen ob mentis impotentiam cognoscere potuisse. An verò quod non cognitis nec expertis tam impudenter contradicant, ob id quod virorum est bonorum, faciant, judicent omnes boni, æqui & non suspecti rerum censores.

Multa profectò sunt & esse possunt, quæ nec Erastus nec Iliolanus nec alii Misochymici omnes esse credunt; at propterea eorundem omnium incredulitate non expugnantur, ut ob id esse desinant.

Sufficit Classicos Medicinæ Dogma-

ticæ authores, auri uſum in medicina nunquam neglexiſſe, nec adhuc negligere celebres Galenici; quo ipſo indicant ſe credidiſſe & adhuc credere auro ineſſe peculiares corroborandi virtutes medicinales: niſi enim vel ratione docti vel experientia convicti, auro vires medicinales ineſſe judicaſſent, & hodie quoq; judicarent, non illud in tot compoſitiones, [quarum plurimas præter uſitatas in diſpenſatoriis recenſet Nicol. Myrepſ. variarum antidotorum corroborandis viribus idonearum & efficaciſſimarum ad abigendos & curandos graviſſimos quoſvis morbos, hinc inde conſarcinator & raplodus] immiſcuiſſent, etiam in corpulentia & clauſurà ſua, niſi vel hoc modo divitibus imponere, aut pauperes pecuniis fortè emungere voluiſſent, quod neutiquam eſt credibile, imò nefas planè de tantæ authoritatis viris id præſupponere & ſtatuere velle.

Verum ne me diutius quam par eſt, cum umbris hiſce Miſochymicis dimicando detineam, receptui cano, cum ex hactenus allatis nemini non conſtare arbitror, umbratilibus earum ratiunculis pro tempore & inſtituto ſufficienter reſponſum eſſe.

Ad ipſas ergò vires medicinales in auro reconditas & latentes eruendas recta nunc progredior; ſed ecce Menippus aliam protrudit umbram Miſochymicam, quæ contra auri vires

res Medicinales sic obstrepit. Dioscorides sagacissimus materiæ medicamentariæ indagator & classicus scriptor auri nullam planè facit mentionem; inde colligit umbra, eundem nullam auro inesse virtutem medicinalem credidisse. Itane putas umbra Misochymica te auri vires medicinales oppugnare posse? Non ita; nihil efficis plumbeum & obtusum planè est telum, nihil ferit aut pungit.

Licet enim Dioscorides, quem aliâs singula vegetabilia & ex terris effossa, nec non alia etiam minima ad humanum medicinam usurpanda diligentissimè pertractasse non inficior; licet, inquam, ille nullam auri ejusvé virtutum medicinalium mentionem fecerit, quis tamen adeò rudis est, & mentis inops, qui ob id statuere velit, aurum nil virium medicinalium habere? Aurum quidem Dioscoridem & alios ex priscis illis Medicis cognovisse, quoad usum externum & politicum quis dubitat? At quoad physicum & internum, non videtur verisimile. Excusari autem eos posse arbitror, cur nihil tradiderint de auri corpulenti adeo cari remediis: qui veriti fortè sunt, ne vanitatis & damni cujusdam coarguerentur, si effectus non semper responderit experimento.

Quanquam vero similius videatur, eosdem medicinales auri vires aut plane non cognovisse, aut propter ignorantiam artificis, quo

eas latentes & tam duro cortice clausas eruere deberent & possent penitus neglexisse.

Posito autem quod Dioscorides Galenus & alii plane non cognovissent aurum, & vires etiam sibi ignotas penitus neglexissent, quis propterea concedet aurum non esse, vel non habere vires medicinales? Moderni rem accuratius paulo perscrutati deprehenderunt in auro tanquam creatura nobilissima latere & esse vires Medicinales, quas experientia postmodum comprobavit.

Inesse ergò auro vires Medicinales, cum ratio & experientia duo illa optima medicinæ criteria præter tot in arte Medica virorum summorum authoritates, convincant an adhuc umbra Misochymica non concedes; auro inesse vim Medicinalem? Hem! quid ais? Audi rationem & responde: nonnè à summis Medicinæ principibus quævis tam vegetabilia quam animalia & mineralia, auro etiam longè imperfectiora & viliora, impuriora & crudiora, in usum medicum adhibita sunt & approbata etiam minima, abjectissima & sordidissima? Negare non potes.

Quare ergo solum Aurum à Deo aut natura neglectum foret, aut minus dotatum; ut minus posset aut deberet pro Medicina usurpari? Hac vix disparête, subitò alia comparet, in qua Menippus multū habet fiducię: Ea trux & horren-

da aſpectu, clavam, ac ſi Hercules eſſet, vibrat in qua hæc verba leguntur; In medicum uſum non admittatur Aurúm, quia à calore humano non poteſt digeri. Cavete nunc vobis Chymiatri, cavete vobis dico, ne vos umbra hæc Miſochymica clava ſua conficiat. Sed nullus eſt metus, periculum nullum: umbra eſt, & clava umbratilis; faciam itaq; ut hæc ſtatim diſpareat cum objecero Clypeum cui in ſcriptum ſit; Aurum pro uſu in Medicina, non debet à calore humano digeri. Nec hoc abſq; fundamento; nam ſi digereretur eſſet non tam medicamentum quã alimentum: controverſia autem hoc loco non eſt, de Auro, an fieri poſſit alimentũ, ita ut devorari aut potari debeat eum in finẽ, ut in ſuccum alimentalem & ſanguinem tranſeat, quemadmodum cibi, olera, carnes, vinum & hujuſmodi: ſed potius an aurum ſit & fieri poſſit medicamentum; ſeu quæſtio eſt de viribus auri medicinalibus non alimentalibus.

Verum audi, ſi hæc ratio tantæ eſt efficaciæ, ut auro omnes detrahat vires medicinales, qui quæſo probabis, quod ſupra etiam tactum, uſitata omnia eſſe medicamenta, cum & hæc à calore humano nunquam digeruntur? An ignoras, quæ digerantur à calore noſtro, ea ſolummodo alimenti vicem obtinere, eſſeque duntaxat alimenta, vel ſaltem alimenta Medicamentoſa,

non

non autem medicamenta, ut quæ à calore nostro non vincantur, ſed quæ naturam noſtram immutare & quocunque modo licet, evincere poſſunt, minus vero aſſimilari ut alimenta? Hinc infero; licet aurum in ventriculo non digeratur ut alimentum, nil tamẽ obſtat, quin aurum ſit & evadat medicamentum cordi, Spirituum vitalium officinæ apprimè conveniens, cum ſit inter cor & aurum mirabilis quædam *συμπάθεια* & correſpondentia.

At umbras hujuſcemodi delicatulas plerunque eſſe, quæ nec manus nec mentes, ſtudiis, curis & laboribus multum fatigare ſoleant, quis ignorat?

Quid ergò mirum, ſi teneræ ob id ſint concoctionis? Ne itaque aurum crudum & indigeſtibile devorent, quod tamen avide & diducto ore inhiant, inprimis ſibi caveant: periculum enim eſt, ne in obſtructiones ab auro factas, morbum priori deteriorem incidant. HOC ſalutari conſilio accepto, & hæc truculentior ſine damno illato diſparuit; quam unà cum reliquis ad orcum, unde eas produxit revehere ſeſe accingit: Sed parumper expectet Menippus & moram nectat per exiguam, donec aliæ quoque, quid velint, dixerint, ut & eas ſecum unâ operâ abducat.

Hæ plenis faucibus impudenter eructant aurum ſummè eſſe noxium, quia venenatum: Verum

Verum ne diu detineatur Menippus, regero, hos omnes crassum dicere mendacium: Aurum enim ut Aurum minimè est venenatum; & experimento constat, ex auro Medicinas contra venena suppetias potentissimè ferentes parari, esseque aurum Alexipharmacum unicum & præcipuum cordiale, à Deo, ut loquitur exercitatissimus Chymiater Maierus, datum, à natura productum & à cœlesti sole inspiratum.

Et posito, at non concesso, auro adjunctam esse venenosam aliquam qualitatem; nonnè autem ea tam accurata præparatione, quæ in parandis ex Auro Medicinis à Spagyris genuinis adhibetur, tolli potest & adimi? Negantes hoc umbræ, & inepti alii Critici ac censores contrarium probent, & manifestam redarguant experientiam necessum habent. At quid bonas horas in res magis necessarias impendendas pugnando cum umbris Misochymicis consumo? Fateor utilius eas impendi posse; sed veniam me promereri apud candidos Lectores confido, quod alacri animo contra oblatrantes umbras Misochymicas pugnando tot paginas consumserim: Auri dignitas, in usu Medico necessitas & utilitas imò veritas ipsa ad id me coëgerunt.

Nunc ergò omnibus & singulis hisce umbris Misochymicis ad orcum cum suo Menippo, vel

ad

ad Utopienses male feriatos, ubi caninam suam exerceant facundiam quandiu velint, relegatis ad vires auri præcellentissimas, nec nō ad præparationes Chymicas medicamentorū ex auro me converto, non minus lætabundus, jocunda illa & libero homine dignissima speculatione, & operatione generi humano utilissima, quā servi illi avaritiæ & luxuriæ, qui ideò aurum in oculis & mente gestant, nec non in loculis & arca habere gestiunt, quod quantū ejus habeant, tantum apud alios authoritatis, juris, gratię, favoris obsequii, eruditionis & existimationis consequantur; licet revera sint, ut Stratonicus de quodam ait, nulli, mali, magni, pisces; seu ut uno verbo eloquar, umbræ.

Vires itaq; auri quod attinet eas in auro recōditas esse & latere experti sunt viri in utraq; Medicina pręcellentissimi, quorū authoritates pluris meritò facio, quā omnes Misochymicorum futiles & inanes ratiunculas. Verū omnes omniū authoritates & experientias huc adducere superfluū esset, imò tędiosum nec alicujus emolumenti: sufficit omnes uno ore fateri, Aurum ex cordialib. corroborātib. summū esse & primū atq; præcipuū. Inter Dogmaticos & eos qui priscos Græcos sequuntur, licet non inveniantur principes ejus sectæ aliquā auri ad usū Medicam fecisse mentioné: moderni tamen & ii non vulgaris eruditionis & experientiæ ab

ejus

ejus usu non abstinuerunt; imò tantam eidem vim Analepticam tribuerunt ut ad auri vel laminas, vel bracteolas, vel scobem, vel limaturam, aut pulverem, tanquam ad sacram anchoram confugerint in casib. maximè desperatis; quemadmodum in consiliis eorum & practicis libris nemini non conspicuum esse poterit.

Avicenna Arabum princeps, auri & ejus virtutum meminit expresse, quas tales esse, quæ Hyacinthi vires æquent, scribit: hinc habere ait proprietatem lætificandi cor & corroborandi, fortiterque obviandi veneno, conferre quin etiam doloribus cordis, tremore ipsius, & malitiæ animæ, & ei qui solus loquitur.

Atque in hoc eidem consentiunt, & eum sequuntur omnes ferè moderni Medici, viri haut ineruditi, præter paucos quosdam, qui, ut sapere quid præ aliis videantur, nescio quæ contra usum auri, quod veneranda antiquitas in Medicina maximi semper fecit, effutire ausi fuerunt. Sed horum tanta non est authoritas, quæ venerandæ antiquitatis existimationem ullo modo labefactare obscurarevé possit, aut ipsã experientiam refellere, & rerum naturas destruere: habent hi in quo se exerceant, & si quid possunt cõtra auri usũ in mediũ afferant alia, & quidẽ solidiora, quã sunt & fuerũt umbratilia illa, quę paulò ante adducta fuere, & quantũ instituti ratio permisit, dissipata. Quos parũ moror;

ror; magis credendum arbitror viris doctrina & artis operibus conspicuis & celeribus, quam huic vel illi obscuro Medicastro, nisi forsan qui aurum aliavé metallica remedia calumniando celebris fieri velle videatur, quasi is sit qui Dianæ templum incenderit.

Ad rem; si auro corpulento, quod tamen, si quod res est, dicere debeam, ob arctissimam compagem speratam vim & efficaciam exercere non potest, in confortandis spiritibus vitalibus cordis & consequenter corporis universi, tantas adscribat vires veneranda antiquitas, quid putatis Misochymici dicendum de auro per artificium Chymicum à compedibus corporum liberato, activo formali ac spirituali reddito?

Id opinor, nisi planè malevoli estis; tanto majores id ac præstantiores edere vires; hoc est, tanto magis spiritus cum quibus ob sympathiam et homogeneitatem facillimè coëunt, augeræ refocillare, quantò aurum per artificium Chymicum redditum fuerit spiritualius.

Præter dogmaticos si de viribus cordialibus & aliis in auro latentibus, Hermeticorũ quoque, ad quos proprie & jure hoc negocium spectat, authoritates continuata serie omnes recensere vellem, negocium nimis prolixum & fortè tædiosum susciperem: illud ut evite-

tur

tur solius Paracelsi Hermeticorum facile principis contentus ero enunciatis. Is passim de auro plura eaque maxima & summè admiranda in usu Medico deprædicat, diversa illa pro diversitate preparationum, quarum etiam plurimas & eas artificiosissimas passim scriptis suis inseruit & quandoque more philosophis Spagyricis consueto sermonis obscuritate involuit.

In genere asserit summus ille Mysteriarcha, in auro tam mirabiles esse operationes, ut superior gradus naturam corroborandi reperiri nequeat: imò dicit omnes morbos curari debere auro, qui sunt in summo gradu. Adhæc ad confortandum cor, ut à nullo symptomate lædatur, & eidem cordi nil decedat, summum esse arcanum affirmat l. de virib. memb. interior: c. 1. de virib. cordis. Nec absque ratione attribuunt Philosophi Hermetici Auro vires cordiales; quandoquidem apud ipsos certum ratumque sit Aurum cum corde humano maximam habere concordantiam & harmoniam.

Quemadmodum enim ut loquitur peritissimus Crollius, Aurum cum sole cœlesti singularem habet concordantiam; ita etiam cum corde humano maximam, possidet affinitatem & harmoniam formâ suâ interna: quod namque Sol in cœlo est, in animali cor, in vegeta-

bilibus vinum, id inter mineralia est Aurum. Et propter hanc Harmoniam indeque resultantem vimMedicinalem cordi appropriatam & dicatam, Cor aurum tanquam magnes ferrum, præ aliis mundi bonis appetere videtur. Sed ad Mysteriarcham revertor; is aurum insuper commendat ad tollendam paralysin, synthenam, febres, tremorem cordis, dolorem matris, Ethicam, peripneumoniam & acutos morbos l. 1. de præpar. tr. 5. Idem l. 1. de morb. miner. cap. 4. asserit, Aurum esse medicamentum & remedium omnium morborum ex minera sua prodeuntium. Easdem quin etiam vires omnes moderni Chymiatri auro inesse concedunt & suo comprobant calculo, quibus etiam postmodum suffragatur experientia.

An autem corde per aurum corroborato, exinde vis ejusdem ad cætera quoq; membra, in quibus sæpissimè tanquam partibus male affectis causa morbi & morb. ipse delitescit, transmittatur & communicetur sicq; morbus unà tollatur & abigatur, cum querere soleant nonnulli, lubet hoc loco ejus quæstionis brevem subnectere solutionem.

Non absurdum statui videtur, vires auri corde per id corroborato ad alias quoq; partes transmitti & in eis per eas morbus si quis adest, tolli & abigi. Si enim Galeno integrum

fuerit,

fuerit, & ipse cum ratione egisse videatur, dum cuidam manus resolutione laboranti non ipsi manui quod reliqui medici faciebant, & ob id à Galeno ridebantur, sed spinæ cervicis topica applicaverit medicamenta: Cur eodem ex capite & fundamento non liceret asserere, corde per aurum debitè & sufficienter corroborato, etiam reliquis partibus & visceribus vitam ab eodem mutuantibus, calorem & spiritus vitales communicari?

Hoc enim modo nulla est causa, cur corde corroborato morbus amplius noceat & non abeat; cur symptoma urgeat & non evanescat; cur humores obstruant, repleant aut mordicent meatus viscerum & non per sua emunctoria, ut superflui & noxii educantur. Quid enim temperatissimus auri spiritus tanquam Regis Metallorum non efficiat, cum videamus reliquos spiritus ex mineralium familia eductos debitè, maximas habere vires; & constet per oculatam Chymicorum experientiam? Adhæc quis ignorat, cor esse focum caloris suppeditantem spiritus vitales & calorem naturalem universis corporis particulis, quorum beneficio expurgatur corpus à superfluitatibus, aperiuntur & reserantur obstructiones, congestæque feces educantur?

Quis insuper nescit, cor esse centrum corporis, æquè respiciens ad omnia viscera suæ peri-

 pheriæ,

pheriæ, ad quæ quasi lineas semidiametrales vitam & spiritus vivificos transmittit? Quibus sanè convincitur corde existente salvo & incolumi, reliqua esse & fieri salva & incolumia omnia: ob id enim COR comparatur Regi membris reliquis, tanquam subditis ut benè illis sit prospicienti; ob id primum vivens est, habens jus primogenituræ & inspectionem in reliqua. Interim auro quoque vim illam quibusvis morbis resistendi & quævis corporis membra confortandi non denegandum arbitror: quanquam cuilibet hîc suum judicium modo æquum illud sit & cum ratione atque experientia conveniat liberum, relinquo.

Cæterum vires hasce & virtutes in corpus humanum redundare ex usu Auri, non crudi aut quovis modo communi parati & exhibiti, notissimum est: Etenim quod Aureolus ille Theophrastus de metallis crassa sua materia indutis in genere asserit, quod videlicet eorundem usus in medicina non sit citra noxam, nisi prius comminuantur, alterentur, & natura metallica deposita in aliam essentiam transmutentur: parum etiam effectus ex iis sperandum si non præcessit applicationem præparatio, quam Alchymia docet, id est, si ante in sua arcana, olea, balsama, quintas essentias tincturas calces sales crocos & his similia, redacta fuerint & ægrotis debite administrata.

Quod

Quod inquam, in genere de omnibus adstruit metallis Paracelsus, id de Auro quoque hoc loco intelligendum est & accipiendum: nam Aurum ipsum nisi debitè præparetur & à compedibus, quibus præ reliquis omnibus firmissimæ detinetur & impeditur, liberetur, nil planè virium medicinalium, corpori humano præstare, sed potius eidem obesse, quis est qui non agnoscat? Est enim aurum ex iis remediis, quæ medicinalia vocat doctissimus Petrus Severinus Danus c. 15. suæ Ideæ Medico-Philosophicæ, & altiora in quibus potentiores proprietates conspiciuntur, quæ sola & sincera difficulter assumuntur, & symptomata gravia adducunt, nisi præparatione innoxia reddantur, quia excedunt vires Mechanicorum humani corporis. Hinc rectè quoque scribit summus ille Spagyrus Paracelsus l. 6. de resuc. rer. nat. Pseudomedicos maximè errasse, qui loco auri potabilis, quintæ essentiæ auri, tincturæ auri, pulverem crudi auri exhibuerunt, non cōsiderantes discrepantiam, imò malum quod ex tali usu sit subsequutum. Nam exinde duo necessariò evenire ait; aut enim calx illa seu pulvis auri, hoc crasso modo & crudo exhibitus in ventriculo accumulatur, & nihil mutatum aurum tandem per familiarem sellam rejicitur & aurum frustra deperditur: aut calore interno intensiore forte in metallicam for-

mam reducitur & intestinis ventriculoq; adhęrescens eadem membra incrustando inaurandoq; oblinit & sic concoctionem impediendo & depravando, multorū variorumq; morborum & mortis quandoq; occasio & causa esse potest. Videant ergò quid agant, qui dum in cordialib. & corroborantibus, etiam pillulas deaurando, aurum vel foliatū vel pulveratum vel alio crassiori modo paratū cōmiscuerint in majori quantitate, se magnum quid pręstitisse, & ob id magnos esse viros sibi imaginantur; videant, inquam quid agant, & quomodo hoc defendant.

Hactenus sat fusè circa genericum auri usum medicinalem versati sumus, & cum umbris Misochymicis aperto marte concertavimus: quibus dissipatis, lubet nunc adire & ingredi laboratoria Hermeticorum, & ex iisdē nonnullas ex auro remediorū præparationes & descriptiones pace & venia ipsorum mutuo assumere, & modo ipsis solito cōsuetoq; proponere. Varias autem eas esse & multas, à variis artificib. Chymicis susceptas, peractas, atq; salubriter in usū Medicum translatas deprehendo: quas idcircò omnes & singulas hîc recēsendas mihi non sumo nec arrogo; præsertim cum non omnes sed paucissimas saltem mihi innotuisse, & cognitas esse lubens & ultro confitear. Quin multas adhuc secretiores secretò servari apud artifices

Chy-

Chymiatros, & in arcanis meritò haberi & detineri; certum est, ob vulgi contemptum & odium adversantium Misochymicorum, ut de ingratitudine plurimorũ nil dicam. Neq; ob id vituperandi sunt, contemnendi & calumniis proscindẽdi hujusmodi artifices sua arcana secretò asservantes, cum ipse etiam Hippocrates non quosvis ad medicinã admiserit, sed orgiis solummodo initiator: imò juramento etiam vetuit artis publicationem & communicationem, nisi iis qui filii fuerint, vel discipuli jurati. In quorum discipulorum numerum me esse receptum gaudeo; & quosvis veros artifices atque Magistros [Hermeticos intelligo & inter hos gloriosos illos mysteriorũ naturaliũ thesaurarios toto nunc terrarũ orbe percelebres, non Magistros nostros Ethnicæ Philosophiæ mancipia] ea qua decet & par est animi contentione rogo atq; obtestor, me discipulũ suũ esse concedunt, & fontes scientiæ suæ arcanorũq; in me quoq; ex parte derivare non dedignentur. In ingratum se non collocasse & immemorem, quicquid id beneficii fuerit, dabo operam sedulò reipsa experiantur: de fidelitate & taciturnitate philosophica, quam hoc ipso sanctè polliceor, non dubitent.

Vestræ me censuræ meaque hæc & alia omnia lubens subjicio: rudes contra & asinina mente imbutos Misochymicos, sin licet

aliâs pellibus induti vulpinis aut Lupinis, asinina interim voce rudentes & canina latrantes hac in parte nc hili æstimo.

Inter omnes Chymicas auri præparationes primæ meritò dantur iis quas Mysteriarcha ille Theophrastus divinis suis scriptis gratæ & sagaci posteritati reliquit. Libavium [de quo tamen vitâ functo aliàs nil mali] hîc parum moror qui cœco quodam & inexplebili Paracelso contradicendi studio & desiderio alicujus famæ dubio procul motus l. syntag. arcan. c.19. hæc scribit; Paracelsum & Suchthenium, quiq; similes sunt negligimus. Nihil enim habent certi, & cum mentiti sunt ad miraculum usq;, sua mendacia excusant magicis sensibus, parabolis, mysticisque dictionibus, quas à plebeis intelligi negant, ut cum intima penetralia scrutati simus & ætatem laborando consumserimus, nihilominus his judicibus simus plus quam bis pueri.

Verum enimvero, quomodo Libavius Paracelso & Suchthenio viris tantis hanc illatam injuriam nunc coram ipsis defendere velit & possit, ipse videat. Hoc scio, mendacia horum virorum abs Libavio in tot hinc inde consarcinatis suis voluminibus nequaquam esse probata & demonstrata, licet multorum & eorundem, atrocium ipsos passim insimulet, cum tamen, legenti & rerum perito facile constare

potest,

potest, in ejus voluminibus nihil singulare & excellens reperiri, quod non Theophrastum sapiat.

Sed cum denato Libavio nolo contendere; potius aliorum virorum in arte Spagyrica celeberrimorum experientiæ sedulo sagacique labore partæ adsentior, qui summam certitudinem & unicam & solam veritatem Paracelsi scriptis contineri contestati sunt & etiamnum contestantur.

Mystica plura esse in scriptis Paracelsi fateor; quid tum postea? ob id ne mentitum eum fuisse, quia mysticè & parabolicè sæpè fuerit locutus, te convincere posse arbitraris? Falleris qui hoc credis, & fallis qui hæc scribere ausus fueris Multi quidem lectis semel Paracelsi dictionibus, statim omnem sensum earum se penetrasse, & intima penetralia perscrutatos fuisse, ac sciam magnos esse Chymicos imaginantur sibi; sed falsò. Ut enim non sufficit par calceorum rubeorum ad saltandum, quod per proverbium alias dici solet, requiruntur etiam crura robusta & agilia, nec non benè saltandi peritia: Sic non sufficit habere scripta Paracelsi, legisse hunc vel illum textum in scriptis ejusdem: plus adhuc ingenii, acuminis, sagacitatisque requiritur.

Qui ergò cum fructu Paracelsi scripta legere & intelligere hauet, eum non opinionibus

aliorum deditum, sed soli veritati intentum, & præter intimam rerum naturalium scientiam & cognitionem in operationibus Chymicis versatissimam, esse oporret. At horum quot sunt hoc potissimum exulcerato mundi senio. Inter mille vix unus aut alter talis est; quanquam plurimi sint, qui ætatem in hisce consumentes, in fine tamen nihil solidi neq; intelligant neq; operari sciant.

Quid ergo mirum, si secreta Paracelsi attingant paucissimi; imò is ipse, ut à paucissimis & iis peritioribus intelligeretur tantum omni studio & monstrosis, ut videntur insipientibus & non intelligentibus verissimis aliâs & certissimis dictionibus dogmata sua involuit. An verò propterea Paracelsus mendacii & falsitatis est insimulandus? sanè æquum non arbitror; imò injuria infertur tanto viro, quem nemini nisi abutentibus obfuisse unquam verissimè asserit sagacissimus Petræus in præfatione suæ Nosologiæ, si accusare aliquem ad probandum sufficiat, qui bonorum & eruditiorum virorum effugiet & evitabit calumnias & stimulos malevolorum, rudium & invidorum?

Hujus ergò viri incomparabilis scripta sagacissima & sapientissima si intelligerent, aut saltem paulò diligentius citra affectum perlegerent quidam, non illis esset Philosophus horrendus & impectus. Sed hi proprii capitis

pitis & barbæ etiam curam negligant, suavibus imaginationum Ethnicarum somniis oppressi: quos tamen non tam barbam, quam & potius capita quovis manè frequentius nec non aliquanto durius fricare & pectinare deceret, ut à somniis illis & veterno Ethnicę Philosophiæ expergefacti veræ & Christiano homine dignæ philosophiæ rerum naturæ in omnibus correspondentis participes fieri, & veritatis lucem depulsis errorum tenebris, possent apertis introspicere oculis. Ad quod feliciter incipiendum & perficiendum Ducem & ductorem sibi seligant post invocatum gratiæ Lumen & Numen, unicũ Paracelsum haut abs re Theophrasti nomine percelebrẽ: Ipse enim horrendam verè & impectam Ethnicæ philosophiæ larvam detrahet & visum aperiet, ut res ceu in natura sunt intueantur & earundem salutares atq; mirabiles deprehendant & experiantur virtutes. Quod nisi fecerint & nisi præterea opinionem ac fastum deposuerint; eosq; interim tanquã horrẽdos & impectos, imò ineptos & indignos si natura ab adytis suis abegerit, sibiipsis non Deo aut naturæ succenseant, & causam repulsionis adscribãt. Sed spretis pertinacissimorum ac pervicacissimorum quorundam immaturis & iniquis judiciis repudiatisq; invidorũ calumniis ad Monarchã Paracelsum revertor, quẽ inter varia ex auro pa-

rata

rata remedia præcipua posuisse offendo sequētia; Vitriolum videlicet solare, sulphur & Mercurium Solis: Auri item Arcanum, Magisterium, Liquorem, Quintam essentiam, Elixir, Balsamum, Crocum Tincturam, & quod omnium vices & vires supplere potest Aurum potabile.

Omnia huc transcribendi laborem mihi non sumo; sufficit inter hæc præcipua quatuor saltem adduxisse: nempe Mercurium solarem, Quintam Auri essentiam, Tincturam, & Aurum potabile propriè sic dictum. Reliqua qui scire hauet, ea suis locis quærat; ac Vitriolum solare describit l. 5. de mort. rer. nat. & ex eo de verbo ad verbum exscripsit Duncanus Bornetus Scotus in Jatrochymię tertia parte: sulphur vero proponit in append. ad manuale de lap. philosoph. utriusque vires pene easdem scribit passim & Vitrioli quidem l. 2. de morb. miner. c. 7. & l. 5. de mort. rer. nat. sulphuris præterea tom. 6. c. 7. de sulphure.

Arcani solaris mentionem facit tom. 4. l. de ceduic. §. 4. Croci vero in append. ad manuale de lapide philosophorum: sic magisterium auri describit l. 6. Archidoxeos, de magisteriis; liquorem ejusdem l. 2. de virib. memb. internis c. 2. Elixir l. 4. de vit. longa c. 3. & Balsamum in Chirurgia magna ad quę loca cupidum Lectorem remitto.

Mercu-

Mercurium ergò solis quod attinet, ejus Paracelsus passim & sparsim meminit, docetq; rationem Mercurium ex Auro extrahendi in appendice ad manuale de lapide philosophorum per aquam Mercurialem. Aliam parandi Mercurii rationem ex Quercetani l. de med. spagyr. præpar. c. 7. suæ inseruit Jatrochimiæ Duncanus, quæ talis est; Auri album corpus [quod veram esse Lunam fixam ait Quercetanus] post extractam tincturam cum triplo salis Tartari, Octava Antimonii, & quarta salis Vitrioli imbuitur cum muria mellacida digeritur spacio trium septimanarum, deinde distillatur, aqua emanans rursus affunditur idq; tamdiu donec satis attenuatum fuerit corpus, reiteratur: deinde ablutis salibus cum æquali pondere Salii Armoniaci præparati misceatur, sublimetur in florem qui flos irrigatur oleo Tartari ad eminentiam unius digiti, digerantur per octiduum, tandem depleatur oleum, & calx siccata immittatur sequenti aquæ Mercuriali, in qua solvetur in Mercurium.

Aquæ hæc Mercurialis, fit ex regia cui imponitur Mercurius dimidio pondere, cumque Mercurius in levi calore in aqua solutus fuerit, digerantur invicem calore putrefactionis, spacio quatuordecim dierum, deinde destillentur. Sic Aqua Mercurialis, per quam fit Mercuri-

curius auri, est præparata. Ex hoc Auri Mercurio ritè & secundum artem præcipitato fit Medicina efficacissima ad Hydropem, Luem Veneream, Elephantiasin, morphicam & alios plures consimiles morbos, quibus prodesse Mercurium solis præter alia ex Auro confecta medicamenta experientiâ edocti sunt viri Chymiatri haud vulgares, quorum liberali & amicâ communicationi omnia hæc accepta ultro refero, si tacendo aut simulando ingrati notam incurrere nolim.

Cæterum Paracelsus Mercurii solaris usum commendat ad guttam & omnes ejus species l. 2. de vit. breg. c. 2. sequenti mox capite ejusdem libri aut conferre ad lepram rubeam & subnectit difficulter eum præparari, cum sic loquatur hoc opus hic labor est, ut Mercurium exactè conficias. Nec respuit ejus usum in hoc sanando affectu & consimilibus peritissimus Crato dum in consilio sanandi Erysipelatis phlegmonodis & Morphææ hæc scribit: Scio, inquit, quosdam magnificè loqui de Mercurio Auri præcipitato, quo leprosos etiam se servasse perhibent. Sanè, subdit, si Mercurium Auri haberemus, judicarem non leviter massam sanguinis eo mundificari posse.

Addit loco allegato Paracelsus, Mercurium hunc Auri, licet ad tingenda Metalla non prorsus sufficiat, valere tamen in corpore ut illud sani-

sanitati restituat, Idem asserit plurimum valere ad fluxiones podagricas tollendas, Corallinum Arcanum, quod nihil aliud videtur esse, quam Mercurius hic solis, aut exinde constans Medicina: ait enim hoc arcanum esse de essentia Auri; putatq; quid impossibile esse Medico, sine hoc arcano percurare velle podagram.

Sanè hunc Auri Mercurium debitè paratum & legitimè in Medicum usum adhibitum experti sunt Chymiatri suas in corpore humano exerere operationes potissimum per sudores, & quandoq; etiam per secessum minima dosi 6.7. aut 8. granorum ponderis pro sumentis & morbi conditione exhibitum in vino, convenienti liquore, aut competenti alio aliquo quasi vehiculo, quo mediante commodè assumi aut devorari possit.

Nec minoris est efficaciæ & virium Quinta Auri essentia, quæ nihil aliud esse videtur, quam spiritualis & rubina Auri extractio, quæ universum corpus hominis quasi transmutare restaurare, & renovare valeat teste Paracelso tr.1. de morb. miner. c.2. Hinc non aurum quod Lepram funditus tollet & radicitus extirpet hominemq; sic infectum planè renovet ut habet idem l.4. Archid. de quinta essentia.

Alibi alias vires & eas penè ad omnes morbos tollendos efficacissimas & sufficientes eidem quintæ auri essentiæ attribuit: ut taceam,

quas

quas alii viri in artis spagyricæ operibus versatissimi huic adscribunt, & quotidiè salutares eas & proficuas experiuntur nonnulli, exhibendo eam in vino aut competenti alio aliquo liquore vel decocto pondere perexiguo.

Modum hujus parandi passim insinuat Theophrastus, præsertim l. 4. Archid. sub generali ratione extrahendi ex Metallis quintam essentiam; qui talis est; solve Metallum in aquam, menstruum per Balneum separa destillatione putrefaciendo tamdiu donec transeat in oleū; id in phiola parva per alembicum destilla & remanet portio Metalli in fundo, quod denuo in oleum resolve & distilla tamdiu, quousque per alembicum adscenderit, pone in putrefactionem per mensem, post lento igne destilla, tunc primò adscendunt vapores quos sepone; de hinc duo adscendunt colores crassi; unus albicans, alter repræsentans Metallum.

Hi per alembicum destillati in recipiente ab invicem separantur, ita ut quinta essentia fundum petat, & albicans ille color supernatet, hunc per tritorium separa, & quintæ essentiæ phiolæ inditæ superinfunde vinum ardens purificatum: stent ita, quousque acrimoniam acquirat vinum, tunc effunde ac aliud affunde; hunc laborem toties repete donec nulla amplius acrimonia percipiatur in vino; tunc aqua destillata bis ablue ad dulcedinem quam serva.

serva. Habes enim quintam metalli essentiam.

Ab hac parum vel nihil distat Tinctura Auri, ut quæ nihil aliud sit, quàm color auri separatus à suo corpore; quod ob id album omnino relinquitur: hujus meminit Theophrastus in Chirurgia Magna & eam ita parat. Purum ab impuro sejungit; nisi enim, ait hoc primum fiat, omnis labor inutilis evadit; separatione facta statim ad coloris clarificationem ac ad summam graduum exaltationem properandum erit: Gradus autem ad quem Tinctura exaltari potest, quinquies duplus est, quinquies in bis 24. nam sublimior non evadit.

Doctissimus Quercetanus l. de Spag. Med. præp. c. 1. ponit descriptionem Tincturæ solaris; additq; aliam in Tetrade sua c.32. ænigmatica verborum obscuritate involutam, quæ tamen à rerum gnaris & in operatione Chymica versatis percipi facilè poterit. Non addo descriptiones, cum quivis easdem apud eundem si lubet, legere poterit: temporis & instituti ratio sedula mihi est habenda.

Huic Tincturæ solari ritè & ut decet paratæ, summum in expurgando, renovando, restituendo tum membro affecto aliquo, tum universi corporis sanguine mysterium & arcanum inesse; atque propterea variis iisq; deploratissimis morbis percurandis eam adapturi

 testan-

testantur Chymiatri præcellentissimi potissimum si ex rebus singulis morbis privatim congruis administretur. In primis ultimam commendat Quercetanus dosi 4. aut 5 granorum aut guttarum ex aqua lilii convallii aut florum tiliæ adversus Epilepsias & vertigines; ex aqua Lavandulæ contra Apoplexias, ex aqua Calendulę adversus paralyses & cōtracturas propinatam: nec his refragatur experientia. Quod attinet Tincturam tincturarum sic dictam, quod non solum corpori humano prosit medicando, sed etiam imperfectiora quævis Metalla, in perfecta & sic in aurum tingendo transmutat, de ea hoc loco nihil habeo quod subnectam, tam quod instituti rationem transcendat; tàm quod ejus notitia secretissima sit & in arcanis ab artificibus veris unicè detineatur; tàm quod rarissimi sint inventu, qui eam possideant; licet sint qui gloriantur non solum penes se latitare ipsam Tincturā & processum eam parandi, quâ Alexander Setorivis Scotus verè tingendo celebrem se passim demonstravit; sed etiam eandem alius venum exposuerunt. Quæ nam autem qualisnam ea sit & quantum valeat hactenus examini subjicere recusaverunt, veriti fortè hanc suam tincturam, cum in manus Vulcani pervenerit, tandem, quod Mercurius præcipitatus facere solet, in auras evolaturam. Quod nisi vererentur,

tur, quid est quod Philochymicis amicis unicum granum ad projectionem in eorundem met præsentia tentandam & vires ejus experiundas communicare adeò tergiversentur? Sed hoc cum putativâ suâ tinctura inaniter se oblectare permitto, & ad alia, quæ præsens requirit institutum, transeo, dicturus de Auro potabili.

Quicquid autem virium Medicinalium Auro adscribi potest & solet, id in specie remediis ex eo paratis attribuitur, id omne in unico Auro potabili concurrere deprehenditur: de eo itaque ultimo loco fusius paulò nonnulla pertractare animus est, præsertim cum in solius & unius Auri potabilis præparatione & consecutione maxima ferè pars Chymiatrorum hodie occupetur & ex Pseudo Alchymistis plurimi inveniantur, qui se verum ejusdem parandi modum habere glorientur, imò id in magna copia pro vice quinq; unciarum & ultra pondere parasse jactitant, & passim pro vili precio venum exponunt, unciam videlicet dimidiam pro sexaginta florenis.

Dico vile precium, quandoquidem si verum esset Aurum potabile, longè majoris precii æstimari deberet: imò qui tot uncias possideret veri auri potabilis, nonnè esset ditissimus, nec id vendere opus haberet? Sed impostorium est; nam talium aurum

putabile, nec colore nec odore nec ſapore nec conſiſtentia, vel aliquid ſaltem veri auri potabilis præ ſe ferre deprehenditur: imò vires & effectus, quos verum aurum potabile edit, præſtat planè nullos.

Multum vitium habere & edere id dicendum, ſi aquæ vitæ aureæ, quæ cordialis aqua eſſe creditur, nec aurum in ſubſtantia recipit, & quam agyrtæ nundinarii quandoq; vendere ſolent, viribus æquipolleret. Quæ ergò eſt horum audacia & temeritas, ut ſuis iſtis impoſturis non ſolum nomen tantæ Medicinæ attribuere, ſed etiam impudenter ſummas iſtas auri potabilis veri & genuini vires & virtutes ſtupendas adſcribere, ſeque beneficio & medio hujus ſuæ impoſturæ Hermeticæ Medicinæ ſtudioſos, profiteri non erubeſcant?

Quaſi vero ſacra illa Hermetica Medicina tantis patrocinetur impoſturis; quæ potius impoſtores hujuſmodi cum tantis ſuis impoſturis in crucem agendos ſuadet & præcipit, nec non ab iiſdem ſedulò ſibi caveant, unicè cohortatur omnes. Neque hoc ſufficit, verum cum Impoſtores hi ſemel verecundiæ fines tranſgreſſi fuerint, gnaviter poſtea ſunt impudentes, dum ex ſcriptis & conſarcinatis hinc inde dictis & elogiis Chymiatrorum, qui de veri ac legitimi auri potabilis viribus veriſſima tradiderunt impoſturas ſuas obtegere, eiſ-

eiſdem aliàs minimè vendibilibus emendicatam ſuſpendere hederam, imperitoſque & incautos hoc modo decipere non verentur.

Hos & ſimiles propterea fugiendos eſſe moneo, imò caſtigandos ſuadeò: ſunt enim hujuſcemodi perditi impoſtores in cauſa, ut poſtmodum verum & genuinum aurum potabile malè audiat, & cum univerſa arte Chymica immeritò à vulgò & Miſochymicis aliiſque rerum Chymicarum ignaris irrideatur & contemnatur.

Quod tamen ab his, qui verè præparare, ut hac in parte concinnè loquitur Libavius & prudenter in uſum convertere poſſunt maximi æſtimatur, cumque aliqui ex fautoribus artis, licet Chymiæ imperitis tamen [quia in auri præcellentia aliquid eximii latitare perſuaſum habent nec ignorant effectus, ſeu quos vulgus Medicorum ei tribuit, ſeu quos Chymici philoſophi, quos celebritate integræ famæ, tantæq; ſapientiæ & experientiæ opinione & teſtimonio nequeunt contemnere, nedum amentiæ aut impoſturæ damnare] ſobriè & gratè Dei munera æſtimantibus, non malè de ejus in affectibus humanis efficacia ſentiant, non deſunt præſtantes viri inter optimates, qui auream illam Medicinam, vel potius ſalutis humanæ præſidium, in hoc mundo cupidè deſiderent, nec patiantur ſibi ab hoſti-

bus Chymicorum tam nobile adincitatum invisum reddi quanquam impostoriam pseudochymicorum & falsariorum plusquam Vatiniano prosequantur odio.

De hoc passim multi multa scriptitarunt, quæ partim vera sunt & usui atq; experientiæ respondeant, partim verò falsa & imposturis plenissima; ut taceam nunc calumnias Misochymicorum penè innumeras, qui ut alia omnia ex mineralibus parata remedia, ita & hoc ex Auro naso adunco suspendunt, & pro figmentis ac nullius effectus salutaris habent, quicquid de Auro potabili & ejus viribus Medicinalibus scribant & dicant Chymiatri: Ideoq; non solum hoc remedium & consimilia ceu summas & morte piandas imposturus diris rabiosè devovent, verum etiam genuinos Chymicos quibus hominibus invisos reddere satagunt. Quod ut eò facilius consequantur miro quodam calumniandi studio in Paracelsum & ejus sectatores invehere, & nescio quæ mendacia & imposturas eidem adscribere & adfingere solent; cum tamen nullus eorum genuinam Paracelsi mentem, uti dictum assequatur, literæ saltem inhærentes & in rebus ac operationibus Chymicis parum aut nihil versati ne dicam exercitati, ad unum pene omnes.

Sed cum his mihi hoc loco nullum est negocium, nec patitur institutum, ut cum iis me

diu-

diutius fatigem: quod si fortè cuidam animus est irrequietior, & rixæ ac contentionis cupidior, is quæ supra, contra umbras Misochymicas auri in medicina usum adlatrantes allata sunt, ruminet; inveniet quod agat. In præsenti negocio id saltem laconicè probare connitar, aurum solvi posse & debere, ut in Medicinam potabilem & summè salutarem redigi possit atq; sic usurpari.

Aurum ex iis esse, quæ maximam à natura obtinuerunt firmitudinem, durationem & constantiam seu fixitatem nullis facilè mediis solubilem, & inter ea præcipuum illo à natura dono ditatum, ut videatur nullis ignibus Elementaribus quantumvis violentissimis & alia omnia absumentibus edomari posse, communis plerorumq; est sententia. Et ob eam auri constantiam violentię elementorum omni resistentem, multi in eam devenerunt opinionē, imò in eum lapsi sunt errorem, ut Aurum solubile esse posse contumaciter pernegaverint, & adhuc sint qui pernegent: hanc ob causam ulterius prolapsi, quę de parando auro potabili philosophi Hermetici scripserunt, nil nisi somnia & figmenta esse adfirmare non sint veriti.

Quasi verò solum Aurum hanc in rebus sublunaribus prærogativam habeat, ut sit ἀδιάλογον; & non potius omne coagulatum, suum

habeat imò & in ſeipſo diſſoluens. Atque in iſto errore verſantur non ſolum Miſochymici, quibus tanquam ignorantibus fortè condonandum: verum etiam quod mirari ſubit eundem errorum lapidem volvunt nonnulli, qui multum temporis in laboribus Chymicis deſudarunt, in artè aliàs ſat verſati.

Sed hoc experientia convincere debuiſſet, per quam conſtat, aurum non ſolum debita ſolutione & operatione tranſire in formam potabilem, verum etiam cum ſuo menſtruo artis beneficio per alembicum agi poſſe, ita ut nunquam in formam metallicam reduci valeat: Et hæc omnia artis beneficio & modo, non quidem omnibus obvio, ſed tamen certiſſimo & genuinis artificibus haut ignoto.

Quod argumentum ab experientia ductum eaque certa indubitata & oculari, tanti eſt roboris, & ſoliditatis, ut ultimum odium, verba ſunt Libavii & invidia duriſſima inſaniſſimaq; Miſochymicorum dentes in eo perfregerit, nec auro potabili vel aliquid ſaltem nocere potuerit.

Sit ergò ratum & certum Aurum ſolvi poſſe, nec certius & magis ratum quid eſſe ſcio: qui Miſochymicorum credere nolint tot tantiſque veri auri potabilis aſſeſſoribus ἀυτόπτοις & poſſeſſoribus, hos parum moror: potius artificibus Chymicis ego tamdiu credam, donec

con-

contrarium Misochymici ad oculum demonstraverint, quod minus eos facere posse, quam demonstrare solem calore & lumine carere, certò scio. Solvi autem Aurum necessariò debere, ut possit fieri Medicina humano corpori utilis & proficua, neminem inficiari arbitror, qui quæ supra de auro & ejus viribus in genere fuere allata perlegerit. Ibi enim assertum est Aurum in sua corpulentia plus obesse quam prodesse, imò impossibile esse aurum compactum & solidum, quomodocunque etiam in folia, pulueres, limaturas vel atomos redactum aliquid saltem virium Medicinalium præstare.

Cujus hæc est causa; æquatio illa omnium qualitatum, nucleo Medicinali in auro superinduxit corticem externum durissimum: seu ut loquitur Michaël Majerus Chymiater præcellentissimus, clypeum Achillis auro appendit, sub quo tanquam testudo sub sua testa durissima interiora viscera abscondat, & ab injuriis prætereuntium, seu iniquè tractantium tueatur. Eaq; ratione idem asserit, Aurum seu Aureum castrum triplici esse muro circumdatum, cujus beneficio & munimine omnibus elementaribus hostibus insuperabile permanet, nisi quis clavem veram à Domino castri acceperit, juxta ardentissimas preces diutina animi speculatione, exercitio manuum & la-

 bore

bore Chymico; vel divina providentia cuidam peculariter favente ea clavis fideliter fuerit ab eam ante habente communicata.

Ob hujus itaque clavis defectum, multi circa aurum occupati & operam & oleum perdiderunt; multi verò, imò plures cum ex mentis suæ inscitia, aut laborum fuga, vel sumtuum necessariorum carentia, castrum hoc munitissimum superare, aurum vincere, ac totum medicinale reddere [quod etiam quamplurimis alias in literis & artificio Chymico versatissimis circumspectisque viris negotium omni tempore facessit maximum] non valuerint, mirum est, quantas nænias contexant, & quam subtilia reticula circumducant, ut muscas captent volantes. Solutione ergò debita auri cortex detrahendus, clypeus ille Achilleus removendus, & castrum aureum per clavem veram reserandum, ut nucleus medicinalis eximatur, viscera interna pateant, & ad Regias auri gazas aditus concedatur; quod nisi fiat, inefficax ad medendum ferè tota auri compages habetur, est & permanet.

Quomodo autem vera & philosophicè solvatur, quæ sit vera illa clavis, qua aurum hoc castrum, quod terrestrium thesaurorum omnium gazophylacium existit, commode reseretur, & per quam in id ingressus concedetur, cum hoc mysticum quid sit & summum

arca-

arcanum paucissimis notum: Ideoq; fusius & apertius mihi discipulos inter Hermeticos minimos non est integrum nec cōcessum; imò si liceret non mihi tale quid arrogo, cum eam mihi non plenè in manus traditam esse, sed solummodo quasi in Cera impressam ostensam & oblatam fateri cogar. Per exiguum quod habeo notitiæ in hoc negocio, id non meo adscribo ingenio & meæ, industriæ, sed omne post Deum certis quibusdam artificibus Chymicis mihi amicissimis acceptum ingenuè refero. Minus itaque me à scopo aberrare posse confido, si, quod in aliis ex auro præparationibus adnotandis facere solitus fui, id etiam hîc minimè negligam: sequar ergò vestigia artificum & adscribam quid Chymicorum Coryphæi de arcano hoc divinissimo nobis aperuerunt & scriptis suis communicarunt.

In primis Mysteriarcha noster Paracelsus quantum spectat ad ejus præparationem vires & usum, audiendus. Is, ut & supra dictis colligere, promiscuè utitur appellatione auri Potabilis, accommodans eam non paucis ex Auro remediis: sed licet eâdem illa indigetet appellatione, non tamen res eadem est, nisi latè & generaliter accipiatur vox Auri potabilis, pro eo scilicet medicamento ex auro quod quovis modo paratum intro exhibetur & propinatur. Propriè autem est Theophrasto.

Aurum

Aurum potabile oleum auri ſine corroſivo, ut loquitur in ſcholiis ſuper libros de gradibus & compoſitionibus; & ex eo notavit Dornæus in Onomaſtico.

Quomodo autem ſine corroſivo aurum potabile præparari poſſit, cum multi ſint qui nullo alio modo Aurum ſolvi poſſe quàm per aquas corroſivas, aut ſalia corrodentia ſibi imaginari poſſunt; & propterea tale aurum potabile ęgris minimè propinandum eſſe arbitrantur, lubet pauca de hoc negocio in medium afferre.

Auri compagem ſolvi debere omninò ut tranſeat in Medicinam potabilem & ſalutarem paulo ante eſt aſſertum & demonſtratum: Illud autem fieri duplici via experientia edocuit, ſicca ſcilicet & humida. Siccam viam dico, cum Aurum ſine omni additione alicujus liquoris ſoluentis, aut ſolvendi habentis: humidam vero, cum per additionem talis liquoris ſolutio hæc auri attentatur. Per ſiccam itaque viam, paratur aurum potabile, per ſolam ignis applicationem debitam & convenientem, qui ignis eſt non materialis lignorum aut carbonum ſeu culinarius, qui licet ſit vehementiſſimus non tamen tantæ eſt efficaciæ, ut auri compagem ſolvere & id in eam formam redigere poſſit, ut poſt in metallicum corpus reduci nequeat; ſed formalis, ſpiritualis &

lis & astralis seu cœlestis, habens calorem omnia fæcundantem, & lucem vitam omnibus tribuentem.

Talis ignis administrationem & applicationem qui norunt, illi testati sunt Aurum brevi temporis spacio in oleosam substantiam verti, aut ulteriori applicatione hujus ignis id in pulverem reduci nunquam in formam metallicam reductibilem. Neq; sunt figmenta hæc; sed certissima experimenta à Natura non dissentientia, nota viris Illustribus & quibusdam artificibus Chymicis exercitatissimis; quanquam neminem cognoverim qui publicè ejus meminit adeò expresse ut facit Gaston Dulco in triplici præparatione Auri & argenti, cujus ob id testimonium huc transscribere placuit. Idcirco inquit, maluimus, Solo igne solum aurum & argentum in oleum mutare. Quod insciis & inexpertis operosum, scientibus & expertis est facillimum. Oleum autem hoc nostro modo paratum, omnis alterius rei aut corporis externi & suspecti expers est, & verum est aurum potabile quod multis morbis desperatis remedium est accommodatissimum, si vera sunt quæ de auro potabili referunt, quæ affirmare non ausim, quod nostræ professionis & Chrysopoiiæ artis limites prætergrediantur, & Medicorum judicio sint relinquenda.

Sed

Sed velint, nolint certum & experimento à nobis probatum est, Aurum solo igne in oleum verti posse, quod nusquam posthac in Aurum rediturum sit, nisi velut tinctura aurifica, argento vivo, argentové puro misceátur eaque perficiat. Hæc ille; Interim in attenta lectione philosophorum occurrunt haut pauca ignem hunc, quis & qualis ille sit, dilucidè commonstrantia; quæ omnia attento lectori, qui in scriptis philosophorum versari non tergiversatur, observanda committo: neq; enim mihi licet ulterius quid de hoc igne addere; video quippe Harpocratem mihi nutantem, ut digitum ori adponam; huic itaq; sub pœnæ infidelitatis & neglectæ taciturnitatis, hîc obsequi cogor.

Ad viam ergò humidam conversus, ea fit & absolvitur per medium aliquod liquidũ, quod communiter menstruum appellari solet. Hoc vel est universale & verè philosophicum, vel analogum & particulare: Philosophicum illud & universale secretissimũ est solis philosophis notum, quod ob id aqua sapientiæ ab ipsis dicitur; estq; tale quod citra omnem violentiam reclusis corporibus puras elicit essentias rejectis ad fundum fecibus non modo ex animalibus & vegetabilibus, quorum corpora teneriora sunt, verum etiam ex solidissimis Metallis ita ut forma Metallica destructa penitus humidum

tnidum primigenium eliciatur. Qualis fuisse perhibetur Aqua Cœlina Lullii, qua sola 143. specierum essentias prolectavit.

Hoc itaque universale menstruum quo ad aurum potabile hac via humidâ parandum utuntur genuini philosophi Hermetici, tale esse volunt, quod sit proprium & tale, quo Aurum dictum planè succumbat: In id enim aurum, ut decet immissum, mox ut nix liquescit in aqua calida, quæ postea non amplius potest segregari. In hujus investigationem omnes nervos intendere decet & oportet quoslibet, qui genuinam auri potabilis, Medicinæ præcellentissimæ, thesauri preciosissimæ extractionem possidere havent & desiderant: Est enim hoc unicum verum & genuinum menstruum, sine quo nunquam quis ad veri & legitimi auri potabilis possessionem, universalissimæ illæ medicinæ, poterit pervenire.

Ideoque quod philosophi id secretissimum semper occultarunt, factum est, ut rarissimum illud sit & paucissimis cognitum. Hoc est vera illa clavis per quam castrum illud aureum triplici muro circumdatum, unice & facillime reseratur, sagacique rerum scrutatori aditus ad reconditos in auro thesauros legitimè conceditur.

Illud

Illud autem ex natura sumi certum est, sed & necessarium est, ut sit liquor ille viscosus, qui in natura communis est metallorum materia; quique potestate sit Aurum & cum auro coëat, ut glacies cum aqua feruente. Et tale menstruum verè & debito artificio paratum fatentur Spagyrici artifices, non solum omni noxa carere, ita ut per se etiam tuto & summo cum emolumento in desperatis propinari possit: verum etiam esse odore fragrantissimum & sapore dulcissimum suavissimumque.

Hoc universalissimum menstruum, cum uti dictum sit secretissimum, licet verum & genuinum aurum potabile nobis det & exhibeat; interim tamen aurum potabile quod per menstrua Analogica paratur non erit rejiciendum simpliciter, sed illud reliquis præferendum quod ad optimum illud & universalissimum propius accedit. Est enim & hoc maximi in Medicina usus præsertim si debita adhibita fuerit præparatio, & circumspectus postmodum usus accesserit. Universali enim menstruo; cum per ignorantiam & difficultatem, ut loquitur Crollius careamus; Interim, sicuti in defectu phasianorum & perdicum famem carnibus bubulis & oleribus sedare contenti sumus; & sicuti coquus in absentia lignorum betulinorum & faginorum, ad coquendos cibos utitur, quercino aut alio ita nos universa-

versalis illius loco particularia ea, quæ ad universale propius accedunt fastidiosè non respuamus, sed iisdem grata mente ergò philosophos & artifices, à quibus illa habemus, utamur. De particularibus ergò menstruis & sic particularibus auri potabilis præparationibus nunc non nulla subjicienda restant.

Menstrua autem hæc particularia partim sunt corrosiva, partim vero non corrosiva: illa ad primam solutionem, compagem scilicet soliditatis corporis aurei destruendam, ejusq; naturæ interioris postmodum consequendam facilius, & felicius reserationem & apertionem maximè videntur necessaria; munere hoc suo probè ut decet, peracto, tota postmodum segregari debent, præsertim cum ad usum internum auri solutio instituitur. Hæc segregatio, ut post fiat facilius, opus est ut menstruum illud corrosivum, priusquam ad aurum solvendum adhibeatur, per plures destillationes & circulationes sit redditum spiritualius, & ad quintæ naturæ simplicitatem perductum.

Hoc ipsum asserit Mysteriarcha, qui l. 3. de vit. long. c. 3. de præparatione Elixiris solaris, hæc habet: Resolve aurum unà cum omni substantia auri corrosivo & idipsum tantisper dum fiat idem cum corrosivo. Neque interim abhorreat animus ab ista aurum tranctandi ratione; auro enim, quatenus aurum est, cor-

rosivum præstat, & citra corrosivum mortuum est; ideoque quin tàm essentiam auri ibidem, citra corrosivum, inutilem existimat, & non immeritò: siquidem sine corrosivo corporea illa compages, quę est instar carceris virtutis medicinalis in auro, corpulentum illud ad medicinam inutile plane est, & mortuum, quam primum autē corrosivo illo externa hæc corporis compages resolvitur, jam primus quasi murus est superatus & ad vires auri reconditas paratus aditus.

Hoc corrosivum peracta & completa prima hac solutione totum postea est separandum; quod idem Paracelsus docet cum subdit; sequitur ergò, resolutionem per putrefactionem denuò esse removendam.

Quod si fortè de corrosivo quid adhæserit, illud præterquam quod propter vim auri infectio ex corrosivo auro nihil noceat, sed potius per virtutem alexipharmacam auri, qua non solum corpus humanum servat, ac liberum reddit ab omni ægritudine, neq; id corrumpi sinit, verum etiam & eò magis seipsum idq; citra omnem infectionem, edometur & in tincturam potius abeat medicinam præstantem, etiam per aliud menstruum commode emendatur corrigitur & tollitur.

Illud autem prioris respectu corrosivi, non corrosivum appellari potest, eò quod ex tali-
bus

bus pзretur, quorum materiæ veniunt in usus familiares, & innoxiè aliàs intra corpus exhibeantur: mitiusq; itaq; hoc est priori, quod auri compage solidiore per fortiora corrosiva tam edomita & fatriscente usurpartur. Quale est menstruum illud vegetabile Spiritus vini optimè præparatus & rectificatus vel etiam, si opus, Tartarisatus: solutio enim auri ablato menstruo corrosivo cum Spiritu vini simplici aut Tartarisato per debitam circulationem si justum tempus maceretur, noxa omnis corrosivi retunditur, mitigatur, & corrigitur. Neque tamen contrariari sibi videtur Paracelsus aut contradictoria proponere licet dixerit Aurum potabile esse oleum Auri sine corrosivis, & alibi Aurum sine corrosivo mortuum esse.

Dum enim dicit Aurum sine corrosivo esse mortuum, aurum considerat crudum ut videlicet adhuc est in sua corpulentia, ob quam planè inefficax est & nullas omnino edere potest vires Medicinales; nec edet unquam, nisi per adhibita corrosiva, non quælibet sed congrua & convenientia, corpulentia ista dematur & auferatur. Et sic vult intelligi primam Auri resolutionem, quæ nondum est & dat Aurum potabile, sed saltem materiam parat, per ulteriorem Spagyri operationem, ex qua tandem prodit oleum hoc Auri

omnis corrosionis expers. Hac distinctione sano modo intelligatur Paracelsus, in dictis, & sequentibus cum ait; Corrosivum in auro nullo pacto corrosivum appellari debere.

Possent quidem plura in hanc rem dici; sed consultò ob brevitatis studium prætermittuntur: cuiq; liberum esto judicum, modo id cum ratione & experientia consentiat, quibus duobus ceu cruribus ubique ferè inniti Theophrastum mecum fatebitur, qui rerum naturalium & operationum Chymicarum non est ignarus, licet invidos aliter sentire non nesciam, quos tamen hac in parte nullius æstimo.

Ut ergò, qui artis spagyricæ operibus favent & iisdem delectantur habeant, quo suum oblectent genium, placuit aliquos parandi aurum potabile modos huc consignare, non quidem è meo cerebro prognatos, sed ab excellentissimis Spagyris partim publicis scriptis, partim privata liberalitate communicarunt. Sanè sicut per viam illam universalem seu menstruum universale Mercuriale, parandi aurum potabile unicus est: sic per menstrua Analogæ modos dant varii varios: quos universos & singulos huc transcribere & consarcinare nimis foret prolixum & tædiosum; videri possunt apud authores Chymicos, inter quos verè cluet doctissimus Quercetanus, vir de re

Spagy-

Spagyrica & universa medicina præclarè meritus. Hic de se ipso testatur, se non solum nosse & posse conficere aurum potabile verum, sed modos id parandi penes se etiam esse quam plures, dum sic scribit: Hoc ipsum ego, qui vel omnium Chymicorum infimus sum experientia cum libuerit possum oculis videndum subjicere, infra decem dies, extractam inquam variis modis Tincturam auri, nec non in potabilem liquorem supra viginti etiam formas ipsam redigere; cujus rei spondeo me certissimam fidem reipsa facturum ei, qui ingenuè post conspectum experimentum & rei veritatem, ignorantiam suam fateri velit, & tam nobilia ac præclara artificia antiquitati incognita suspicere & admirari. Sic præter hunc, qui plures velit modos, is inveniet haut inconcinnos apud Arragosium, Alexium, Evonymum, Fioravantam, Hieronymum Rubeum, Lullyum, Libavium, Matthiolum in Epistolis, Portam, Restadium & alios, quorum scripta typis excusa partim exant, partim verò horum & aliorum artificum Spagyrorum celeberrimorum abscondita latent & secreto asservantur.

Inter plurimos autem aurum potabile parandi modos maximè arridet ille, quem Philosophus sagacissimus & elegantissimus Basilius Valentinus Monachus exhibet pasim &

ex professo l. de reb. supernat. & natur. cap. 6. in fine hac verborum seriè: Accipe Spiritum salis, quo extrahe sulphur solis; oleum salis separa, & rectifica sulphur solis cum Spiritu vini ut fiat dulce absque corrosivis.

Postea accipe verum oleum Vitrioli, quod ex Vitriolo viridis æris paratur, in eo solve Martem, reduc denuo in Vitriolum, quod resolve in oleum aut Spiritum, hunc rectifica cum Spiritu vini, conjunge cum priori & separa vini Spiritum; materiam in fundo remanentem siccam, solve in Spiritu Mercurii debito pondere, circula & coagula, donec fixum & constans non adscendat.

Et hoc verum esse Aurum potabile asserit; quanquam idem author innuat quoque per oleum salis dulce cum Spiritu vini fieri posse aurum potabile. Nec aspernandus est modus parandi Aurum potabile quem exhibet Author viæ universalis; sed & hic sedulum, diligentem & in operationibus Chymicis versatissimum requirit & postulat artificem. Injuriam facerem Mysteriarchæ nostro, si eundem hîc sicco vellem pede pertransire, cum is ipse plures quoque habeat & ostendat modos, sit saltem qui eosdem intelligat atque ut decet operari sciat: quos apud eundem scrutetur & inquirat horum

avidus; præsertim observandi sunt, quos describit lib. 6. Archid. de Magisteriis; ut lib. 2. de viribus memb. inter. cap. 2. Magnus ille Phædro sub titulo Liquoris Ophirizi aurum potabile describit in furno Chymico & parat hoc modo: Ophirizi, seu Aurum [quod ab insula Ophir sic dictum videtur unde Hiram Salomoni Regi ingentem auri optimi copiam attulerunt l.3.Reg.c.9.] per regale cementum sive Antimonium purgetur, purgatū in lamellas extenditur, quas in viridi salis liquore dissolvit in pulverem, quam deinceps tantisper aqua cœlesti stillatitia eluit donec nulla salsedo percipiatur: aut si celerius expedire quis velit Ophirizi lamellas una cum plumbi lamellis per 24. horas cementat obtectas & postea sejungat; tunc calx auri parata est. Deinde super elotum pulverem, sivè purgatam calcem fundit spiritum vini, ut sex digitos transversos supereminеat, ac juncturis benè lutatis macerat simul in B.M. per dies 20. aut 30. tum effundit liquorem citrinum, relicto in fundo pulvere candidissimo, & spiritum vini subtilissimè in balneo à flavo Ophirizi liquore separat.

Postremo extractum Auri colorem rursum quinquies per retortulam agit, & tum quinta essentia solis, seu Aurum potabile optimum erit pręparatum. Ante omnia enim necesse est, ut Aurum ex sua metallica natura & mal-

leatione per Aquam salis confringatur; quæ salis aqua, ubi hoc ad quod perficiendum fuerit adhibita munere suo perfuncta est, removeri debet, quod fit per ablutionem sæpè reiteratam ex aqua pluviali destillata: mox ut ex corpore auri essentia seu tinctura extrahatur, in promptu sit optimus Spiritus vini ex solo vino citra ullam additionem aliam paratus; hic tandem vim Medicinalem ex auro extrahit. Nam propter intimam correspondentiam solis mineralis cum hoc sole vegetabili aurum spiritui vini optimum de essentia sua lubens concedit & communicat: ita ut rectè dixisse videatur Basilius Valentinus, sine Spiritu vini non posse extrahi tincturam veram, soles, & genuinum aurum potabile parari.

Ut autem sola tinctura seu essentia solis in usum adhiberi posit, meritò menstruum hoc vegetabile, rursus abstrahitur: Et sic oleum auri, seu Aurum potabile citra corrosiva propriè sic dicta, paratur ab artificib. veris; quandoquidem præter sal, vinum & aquam nil aliud additur; quæ materiæ tales sunt, à quibus in cibo & potu quotidiè non abstinemus. Qui per Aquas validas & Regias aurum solvunt & inde potabile id elicere tentant minus fortè tuto quis adhiberi posse arbitrari posset: cui non multum obluctor: præsertim cum, uti dictum, alia via magis tuta id consequi posit diligens Spagyrus.

Pos-

Possem equidem addere alios quorundam, qui in vivis adhuc sunt, Chymicorum artificum, parandi aurum potabile modos haut vulgares & parum ab universali illa præparatione distantes: sed verior, ne mihi succenseant & me, quod eorum secreta propalare voluerim, infidelitatis coarguant. Ideoque ignoscant Candidi Lectores & contenti sint his ipsis quas ex principibus Chymicis huc transcripsi; nec apud citatos authores inquirere plures alias & eas varias descriptiones non graventur: Ubi veniam & licentiam hæc & alia secreta Chymica divulgandi ab iisdem à quibus habeo, impetravero multorum qui candidi sunt & sinceri, viris & expectationi non sum defuturus.

Vires Auri potabilis in genere quod attinet, eas præstat omnes, quæ vulgò & ab artificibus Auro attribuuntur, & quidem tantò efficacius quantò aurum fuerit redditum spiritualius & magis activum per adhibitam debitum & legitimam operationem spagyricam.

In specie verò vires auri potabilis diversas dant & enumerant diversi; & ex his nonnulli sunt nimis hyperbolici, suis videlicet præparationibus nimium & plus quam par est, tribuentes, quibus tamen rarò in omnibus ita respondet effectus, eam fortè ob causam, quod talium præparationes non sint verè philoso-

 phicæ

phicæ & â vero illo & genuino menstruo quã longissimæ distent, licet aliàs sat artificiosæ videantur. Interim tamen negare non potest, eas salutares edere effectus præsertim in morbis quibusdam particularibus.

Sic Vitriolum solis Paracelso est, conveniens Diaphoreticum in morbis pectoralibus, in primis qui oriuntur & mineralium & metallorum fumis, ut videre est apud eundem passim & præsertim l. 2. de morb. mir. cap. 7. & lib. 5. de more rerum naturalium: alibi vim eandem diaphoreticam Vitrioli aurei commendat ad cerebri affectiones & ad oppilationes de obstruendas dando à granis quatuor ad scrupulum semis in convenienti aliquo aliquore.

Sic Arcanum Auri Paracelsus extollit ad tollendum morbum caducum tom. 4. l. de caduc. §. 4. exhibitum dosi scrupli unius ad sex vices per horam ante Paroxysmum & diebus intermissionis manè & vesperi ad semiscrupulum, donec transierit sextus Paroxysmus: Imò Quercetanus adstruit hoc ipsum Arcanum solare maximè conferre ad tollenda omnia Maniarum Melancholiarumq; genera.

Croco solis mira præstabis inquit Paracels. in appendice ad manuale de lapide philosophorum; at requiritur ad ejus præparationem verus & peritus artifex non autem spurius seu

putatitius impostor: hunc eundem suas edere operationes per sudorē ait doctissimus Quercetanus in Tetrade; nec etsi alvi fluores magnos nonnunquam concitet, idcirco centra morborum petere & pervadere desinere. Id enim commune habet cum cæteris Medicinis solaribus, quæ ex centris vitale Balsanum recreando ac corroborando radices & primus mali origines ac fontes exhauriunt modo naturæ tantum non nobis cognito.

Magisterium Auri adstruit Quercetanus esse quasi Panaceam adversus omnes vel deploratissimos morbos, quales sunt Lepra, scrophulæ, malum mortuum, Morphæa, Exanthemata, Variolæ, Lues, Epilepsia, Apoplexia paralysis contractura & id genus alia mala.

Liquorem Auri imprimis commendat ad curandas contracturas Mysteriarcha cum ait lib. 2. de Tart. tr. 1. c. 6. Adhuc unum quod est efficacissimum, sit tamen apud vos sine admiratione, scilicet Liquor Auri. Et paulò infra; item liquor auri & mumiæ efficacissima sunt medicamenta in contractura: cujus experientiam fecisse subnectit Sixtum quendam ex Grüningen, qui Landenbergerum quendam curavit ex contractura, quinquennio laborantem in noveno diebus ex liquoribus auri.

Sic solare Elixyn maximam habere vim Medici-

dicinalem adversus quosvis morbos etiam deploratissimos, utque ad conservandam sanitatem colligi potest ex iis quæ Paracels. de eo affert l. 4. de vit. long. c. 3. cum ait: Cuicunque autem confertur Elixyn, idem ita transmutat ut haud dissimiliter sibi porro fixum maneat. Balsamum denique auri valere potissimum in externis, Lupo, ulceribus phagadenicis & cancro adstruit idem in Chirurgia magna: aliis porrò ex Auro paratis Medicinis suas attribuunt vires & dotes peculiares earundem authores & artifices. Sicuti ergò hæccè omnia in usu Medico plurimi à Paracelso & aliis in arte Chymica celeberrimis viris æstimantur & maximè commendantur; ita etiam Aurum potabile in cœlum usque laudibus extollitur & ceu ob singularem quandam præeminentiam & dignitatem aliis medicinis omnibus longissimè ante ponitur. Et non immeritò tot & tantæ Auro potabili adscribuntur vires, præsertim si per veram & legitimam solutionem atq; præparationem verè philosophicam debitè fuerit confectam & prudenti consilio solertique circumspectione in usus Medicos translatum.

Anima enim illa seu spiritus Auri genuinus quid non præstaret? Est hic vitæ humanæ thesaurus & rationem habet genericam ad quævis totius corporis membra, ob quam ut rectè

sentit

ſentit ex Lullio Libavius dirigitur in morbos membraque ſpecialia potiſſimum per adminiſtrationem cum talibus, quæ peculiariter huic vel illi membro affecto aut etiam morbo ſunt dicata.

Licet autem Aurum potabile per ſe ſat efficax ſit vires ſuas exerere & ad eas nullo indigeat alio adminiculo: interim tamen eum à ratione nil alienum committere arbitror, qui talia ſemper adjicit, quæ vel membro laboranti ſunt appropriata, vel affectui ipſi aliàs dicata. Quod prudenter ſapienterq; obſervaſſe videtur clariſſimus vir Jacobus Montanus Regiomontii Boruſſiæ quondam Med. D. præcellens, qui in inſtructione ſua de viribus operatione & ſalutari uſu Auri potabilis anno 1595. edita, & nuper Pandore Magnalium naturalium adjuncta hæc habet: neceſſum eſt, ut aurum potabile propinetur cum appropriatis, in quibus reſpectus habendus ad qualitatem affectus & ſedem ipſius; nam pro harum ratione varia conveniunt.

Ordine ergò idem author recenſet modum & media uſurpandi commodè precioſiſſimam hanc Medicinam per appropriata quibuslibet membris & morbis media: cujus ſinua eſt ille Auri verè putabilis propinator, de quo ſupra facta eſt mentio, dum clariſſimi Montani plumis ſuas impoſturas ornare, & de verbo ad ver-

bum

bum ferè omnia, quæ de viribus operationē & usu veri auri potabilis olim publicavit, exscribere, & suæ decoctioni adscribere non erubuerit, eum procul dubio in finem, ut habeat quo incautis & imperitis eò facilius imponat, & eò citius decipiat. Sed isthunc ad sui similes ablegatum relinquo, & ad vires Auri potabilis revertor, quod Philosophi Chymici & Moderni & prisci ferè omnes maximis semper Elogiis & laudibus extulerunt, quas hos loco recensere, & omnium authoritates huc consarcinare tædiosum nimis & inutile etiam reor: sufficit ea saltem, quæ Mysteriarcha Paracelsus de eo passim deprædicat, subjecisse.

Hic l. de membr. cont. inquit; tanta vis inest auro potabili, ut non satis possit prædicari: major enim vis confortandi non reperitur, ita ut per hoc remedium curentur omnes morbi, inprimis ii, qui sunt in summo gradu. Juvat namq; semper, ut vult doctissimus Quercetanus, sive alterando sive immutando, sive expellendo, sive aliis etiam modis, prout videlicet opus esse, poterit. Et qui non plurimum juvaret, cum, ut loquitur Hieronymus, Rubeus, aurum si quid aliud temperamento humano simile sit, eamq; ob causam & præterea calorē suo ferè cœlesti vires nostri corporis vitales præsertim earumque sedes, nempe cor cerebrum, jecur roboret, sanguinisque ac spiri-

tuum ſubſtantiam puriorem illuſtrioremque reddat?

Imò ut paucis omnia dicam, Aurum potabile univerſale eſt remedium & vera panacea, quæ prodeſt alterando, penetrando, tartareas & tophaceas concretiones reſolvendo, obſtructa operiendo, putredines prohibendo aut delendo, Mercurialem frigiditatem corrigendo, venena diſſipando, ſpiritus temperatè & mediocriter attenuando, nimis attonitos figendo, ne citò difflentur, ſanguinem purificando, cor ſolidamq; ſubſtantiam confirmando, & omninò ut appoſitè alicubi loquitur Libavius tùm ut medicamentum tùm condimentum ſucco, qualitate ſpiritu per ſe vel per accidens ſimul peragendo.

Ut ita aurum potabile ſeu liquor Ophirizi, id ita nominante Phædrone illo Rodacheo interiores morbos omnes externoſq; quibus ob extremam malignitatem alia ratione ſubveniri non poteſt, evellat radicitus, niſi fatalis neceſſitas, Deo ita annuente repugnet.

Talia itaque & tanta cum præſtet verum & genuinum Aurum potabile; quis quæſo eſt adeò ingratus, qui illud ipſum condignus laudibus non concelebret, potiſſimum cum experientiam omnes hoſce effectus Auri potabilis genuini & veri

veri [dico genuini & veri, quia nebulonum quorundam imposturas, aliud quid nomine saltem re verò & effectu minimè tale, pro auro potabili hincinde exponentium, hîc planè exulare jubeo] passim comprobare notum sit?

Inde nemini obscurum esse potest, summam huic medicamento tam præcellenti inferri injuriam ab iis, qui Erasti hoc in negocio nugas, & Auberti ac Parisiensium, aliorumque immaturorum censorum Metaphysicas speculationes modò revocentes dignitati & præeminentiæ AURI POTABILIS ruinam machinantur quanquam conatu, frustraneo, & planè incongruo. Cæci enim de coloribus judicant, & rerum Chymicarum planè sunt ignari & expertes: ob id censere Chymica temerè præsumentes meritò irridentur, licet aliàs obdiu jam paratam apud vulgus existimationem aliquam sint suo loco debitè suspiciendi.

His accidit jure, quod olim Magno illo Alexandro Macedonum Regi; Is eum quondam officinam sculptoriam ingrederetur, tàm sculptoris famuli Regis magnificentiam ac splendorem admirati tanquam stupidi in eum intenderunt oculos, idque tamdiu donec ipse Rex majestatem suam silentio servaret; cum verò tam de hac operis sculptorii parte tam de illa suscitaretur à pueris risu exceptus dicitur.

Quod cum indignè ferret, respondit sculptor;

ptor; ne mireris Rex, quod pueri mei te irrideant: audiunt enim te de re ignota loquentem, si verò taceres maximoperè te admirarentur. Quid ergò mirum, si permulti alias sat docti, cum Chymicis operis sese immiscent, quas ne in cortice nôrunt, aliis sæpè numero, qui rem non ita lævis aspiciunt oculis, ridiculi æstimentur.

Neque me movet, quò minus tàm præclarè sentiam de præcellenti hoc medicamento Auro, Judicium Scaligeri, quod, ut ut in aliis sat maturum & subtile, crudum tamen vocat Petræus dissert. Harmon. 20. de syncope Thes. 34. dum exercit. 272. quæ de auro potabili Cardanus attulit fœdas nugas esse ait; nec licere naturam nostram per auri naturã instaurari, quia longissimè disset à natura nostra. Chymiatri n. utrum negant; contraq; asserunt & constanter tuentur, aurum non solum esse naturæ nostræ convenientissimum, verũ etiam per experientiam obtinent, summas & planè stupendas interim tamen maximè salutares Auro inesse potabili vires, de quib. paulò ante satis pro instituti ratione actũ. In dubium ergò vocent & rejiciant aurum nec non ex eo paratas Medicinas præstãtes & presertim famosum illud aurũ potabile quicũq; velint ex Misochymicis, & aliis, artis osoribus: Verũ enim verò ii omnes, quot quot etiam sint, & quales quantivè esse velint

 & vi-

& videri, penes me tanti non valebunt, ut fidem tot possessoribus & assertoribus autoptis derogare velim aut debeam, potissimum cum sciam Aurum inter metalla preciosissimum non mortuum & omnis virtutis Medicinalis dote exutum & spoliatum à creatore esse productum, sed ut reliqua omnia, ita etiam Aurum in corporis humani utilitatem & emolumentum suas quoque & eas non exiguas accepisse dotes & vires.

Ratiunculas alias, quas contra Aurum potabile & ejus vires afferre solent Misochymici, cum ei sint nullius ferè ponderis & momenti, resq; & experientia ipsa contrarium loquatur, consultò hic prætereo: qui legere eas desiderat, evoluere præter alios Libavium in Syntag. Arcan. Chym. l. 1. de Magist. form. c. 13. poterit, qui hac in re abundè satisfacit Misochymici.

Restat tandem ut de dosi hujus Medicinæ præstantissimæ duobus aut tribus verbis nonnulla subjiciantur. Est autem dosis non novem guttarum, quam dosin constituit sui liquoris aureo colore flavescentis sæpè dictus auri putabilis propinatur: Ea ipsa enim præter alia multa coarguit, minimè esse verum aurum potabile, cujus sufficit unica gutta & ad summum, re ita postulante, tres exhibere solent artifices spagyri. Et non abs re, siquidem experiun-

riuntur guttā florenis aliquot vix sibi comparare posse, Neq; n. est, ut aliquis opinari possit, aurum potabile verū totum auri corpus in liquidam formā redactum; sed solummodo minima ejus portio: nam non tota auri compages seu corpus est medicamentosum, sed interna duntaxat pars, quæ respectu massæ alicujus aureæ minima revera est, quippe quæ se habeat instar centri. Ea n. sola spiritualis est auri essentia, seu anima, vel astrum solis, cujus in corpore aureo portio est quantitate perexigua, sed viribus & virtute efficacissima. Contestante Mysteriarcha Paracelso, qui l. 4. Archid. de Quinta essentia ait; Sic ulterius indicamus quintam essentiam esse in auro quantitate parvam, reliqua portio mole maxima est corpus leprosum, in quo nec dulcedo adest, nec aciditas, neq; ulla virtus nisi sola permistio quatuor elementorum.

Quin idem in certo pondere certam & determinatam animæ solaris quantitatem l. 2. de caduco matricis §. 3. & asserit quinque uncias Auri [quæ monetæ faciunt & dant centum florenos,] vix unam drachmam animæ solaris, seu quintæ ejusdem essentiæ continere. Unde mirari subit impudentiam hujus boni viri, qui ex parva auri quantitate aureorum videlicet octo aut ad summum decem, quinque uncias auri potabilis veri, si

Diis placet, se consecutum sat ineptè & impostoriè gloriatur: quem cum suis imposturis malè valere jubeo, & unicè fugiendum admoneo, puniendumque, penes quos est potestas, relinquo.

Docuit jam sæpissimè experientia præter multorum Chymicorum testimonia unicam guttam duas etiam & ad summum tres sufficere pro dosi ad quosvis etiam periculosissimos morbos & contumacissimos averruncandos & percurandos.

Licet autem ut hoc obiter saltem attingam, præcellentissima hæc Medicina quibusvis æquè ægrotis & hominibus à Deo sit clementissimè elargita; attamen quia præter studia, fastidia & labores, quos medicus in hujus acquisitione & præparatione exantlare cogitur, sumtus etiam facere debet haut exiguos, evasit Medicina divitum, qui eam solvere possunt, & solvere debent. Id ipsum observasse Arnoldum de villa nova refert, Guibertus, dum eum cum ægrotis, divitibus scilicet, antequam eos curare aggrederetur de certo precio pactum fuisse ait: & inde sibi sumit ansam & occasionem tantum virum calumnis proscindendi Medicus medico precium sanitatis restitutæ vel maximè invidens.

Sed Arnoldum hac in parte prudenter fecisse, & ob id minimè esse condemnandum calu-

mniisq;

mniisq; proscindendum rectè adstruit contra Guiberti calumnias Evvaldus de Hoghelande in historiis transmutationis metallicæ: quia Medicus Chymicus guttam nullam veri Auri potabilis per universale illud menstruum parati; sive granum nullum aurifici pulveris vel Tincturæ philosophicæ ægro exhibere potest, quin non multum pecuniæ, præter studia fastidia & labores ad eam comparandam impendere fuerit coactus.

Quæ autem causa & ratio est, ut Medicus Chymicus hæc omnia elargiatur gratis? Sanè non credo, Guilbertum aut ejus similem tam liberalem fuisse unquam. Et cur Arnoldus, atque alius Medicus Chymicus hac preciosa utens Medicina, non deberet cum divitibus desperatè decumbentibus pacisci? Quis enim hominum brevi tempore convalescens à gravi morbo, nisi ex pacto teneretur, aliquot aureos pro unica potiuncula in qua granum Tincturę, aut duæ tresvè guttæ genuini auri potabilis dilutæ essent, gratus erogaret? Vim sibi inferri existimarent: quin imò ipsi magnates non parum indignarentur.

Interim pauperibus & tenuioris fortunæ ægrotis ea proterea nõ est deneganda, sed gratis elargienda amplam mercedẽ à Deo omnis boni remuneratoris liberatissimi expectando: quod pios spagyros & Christianos Medicos sedulo observare non dubito.

Verùm

Verùm de his hoc loco satis; id saltem, ut tandem huic sectioni finem imponam, monendum duxi de dosi auri potabilis veri, eam non temere esse augendam vel minuendam, sed cautè à prudenti & circumspecto Medico, qui æquè respiciat ad ipsammet auri potabilis præparationem, subjecti cui propinandum constitutionem, & morbi percurandi conditionem, non neglecta interim sedula & diligenti vehiculi, in quo & cum quo administrandum, consideratione, determinandam.

SECTIO TERTIA de MERCURIO.

Dignitate, præſtante, neceſſitate & utilitate auri & exinde paratorum medicamentorum, tanquam metallorum perfectiſſimi & precioſiſſimi, ſufficienter & fuſe in antedictis demonſtrata & ab ignorantium Miſochymicorum calumniis vindicata: nunc quod inſtituti ratio poſtulat, ad Mercurium me converto dicturus de ejuſdem quoque dignitate utilitate & neceſſitate in uſu Medico, & ſimul demonſtraturus immeritò eum & injuſtè à Miſochymicæ, calumniatoribus dilacerari & rejici. Quo autem prolexior fui in Auri conſideratione, nunc eo breviorem me futurum expectate.

Ac dignitatem & præſtantiam Mercurii quod attinet, ratione ortus ſui & nobilitatis nihil hic ſum dicturus, cum de eo punctu multa eaque ſcitu jocunda & perutilia ſcripſerint rerum Chymicarun indagatores ſagaciſſimi: uti nec de utilitate & neceſſitate, quàm præſtat tum ad congregationem auri ex aquis; tum ad inaurationem & inargentatio-

nem metallorum; tum etiam ad Mechanica quædam opera; quæ ſingula inculcare non eſt hujus loci & inſtituti.

Sic nil dicam, quod & quomodo ſit mater, nō ſolum metallorum, verum etiam omnium quoque mineralium: cum alii fuſius de hoc negocio & ſat eruditè ſcripſerint, quibus potius acquieſcendum duxi, quam ut vel dicta dicam, vel dicenda non ſat dignè proferam; imò nec temporis anguſtia patitur, nec inſtituti ratio permittit pluribus de his agere velle.

De utilitate ſolummodo & neceſsitate Mercurii in uſu Medico nonnulla hic ſubjicere, & lapidem Miſochymis calumniatoribus objicere animus eſt, ut habeant quod allatrent.

Cæterum Mercurius, ut de notatione nominis quid præmittatur, refertur inter metalla, non quod actu tale ſit, ſed quod potentia ſit metallum: hicque Planetæ cœleſtis nomine gaudet, non quod ſit planeta Mercurius materia hujus Mercurii metallici, ſed quod Chymici ſimilitudinem conſideraverint, quam habere planetæ cum Metallis deprehenduntur.

Et ſic propter maximum & incertum motum argento vivo nomen Planetæ Mercurii attributum videtur. Propriè autem dictum arbitror Mercurium, quaſi medium currentem; quid ille duo extrema intermedius ligare Chymicis philoſophis creditur: Imò quia ipſe

ipſe utrumq; extremum ſit & ligamentum inter eadem; & ſi benè perſpicias, nil eſt in metallica natura niſi Mercurius fixus, minus fixus & volatilis. Quod Mercuriale non eſt, neque homogeneũ ſed fex & ſcoria exiſtit ſeparanda & projicienda in vias ut conculcetur pedibus. Hunc priſci ſapientes præter uſitatum characterem hũc ☿ quo caduceus ſignificatur cum anguibus geminis mare ſcilicet & fœmina mutuo connexu circumvolutis & concordibus, ad denotandam præter alia hermaphroditicam ejus naturam, aliis quoque notis hieroglyphicis denotabant, & nomine Anubidis, quem capite canino fingebant, appellabant.

Sed hæc altioris ſunt indaginis, nec ad hunc locum ſpectant; quod inſtituti ratio poſtulat, relictis notis hieroglyphicis, quibus, more conſueto, Chymici ſua arcana, ceu involucris ænigmaticis obtegere ſolent, ad Mercurium revertor.

Is nihil aliud, eſt quam liquor mineralis, qui ex Metallica viſcida ſulphureaq́ue terra exacte contemperatus eſt, ſpirituoſus, frigidus quidem ad ſenſum tactus, at calidiſsimus quoad internum ejus ignem; cujus ratione operationes Mercurii ſunt ſummè admirabiles ad diſſolutiones omnium corporum Metallicorum.

Imò Mercurium efficacius corpora metal-

lica dissolvere & expeditius atq; citius id præstare ac quamvis aquam fortem, sit etiam fortissima, norunt & experti sunt, qui ex eo debitè in hunc usum præparato, veram auri solutionem philosophicam dependere deprehenderunt.

Hujus in Medicina usum planè neglexit maxima Dogmaticorum Medicorum pars, reputans argentum vivum ei rejiciens ceu lethiferum & summè noxium venenum: causam, cur ita sinistrè de Mercurio senserint, hanc colligo ex eorundem scriptis; paucissimos videlicet illorum veram argenti vivi cognitionem habuisse, & ferè omnes spagyricam ejus præparationem ignoravisse. Sive enim Dioscoridem, sive Halenum, sive Oribasium, sive Actuarium, sive alios ex eorum censu quis perlegat, eos quid sit, argentum vivum nunquam recte cognovisse deprehendet: siquidem id arte factum, uec ut Gal. l. 9. simpl. loquitur esse ex simplicibus sponte nascentibus medicamentis asseruerunt ex uno Dioscoride omnes.

Imò adeò ejus ignari fuerunt, ut cum eo etiam circa modum asservandi Mercurium, eundem errare errore erubuerint, dum eum alia vascula præter vitrea, plumbea, aut stannea exedere dicunt; cum tamen ut de vitreis nil dicam, plumbea aut stannea præ reliquis maxi-

maxime arrodat, ſola terrena vero & lignea etiam ne minimum lædat; unde hodiè ligneis vaſculis citra damnum & jacturam commodè aſſervatur.

Sed talia hoc loco parum moror, ad vires ejuſdem medicinales & præparationes legitimas converſus, quid de his priſci Dogmatici tradiderint, anquirere magis neceſſarium duco. Dum autem priſcos illos materiæ Medicæ ſcriptores & inter hoc reliquorum facile principem Dioſcoridem evolvo, tam nullas ſalutares argenti vires apud ipſum invenio, ut etiam inter venena ipſe Mercurium reponat, dum l.6.c.28. eundem camparat & æquiparat. Spumæ argenti eum ait; Argentum vinum potum eadem quæ ſpuma argenti infert.

Quas autem noxas inferat ſpuma argenti proximò præcedenti capite his verbis recenſet: Spuma argenti potu, ſtomacho ventri & interaneis gravitatem cum magnis torminibus affert & nonnunquam pondere ſuo inteſtina vulnerat, urinamq́ue ſupprimit; corpus intumet plumbeamq; deformitatem concipit.

Hunc de verbo ad verbum ſequitur Paulus Ægineta libr. 5. de re Med. cap. 61. & libr. 7. de re Med. ſub voce hydrargyri ait; Argentum vivum ad Medicum uſum non valde aſſumitur, cum venenum exiſtat.

Idem planè ſentit Aëtius Tetr. 1. ſerm. 1. & eandem cum dioſcoride & Ægineta recantat cantilenam Actuarius l. 5. method. med. c. 12. circa finem. Galenus autem, in quo ingenuitatis laudem promeretur l. 9. de ſimp. med. facult. c. 59. ſe nullum ejus feciſſe periculum in Medicina, & ob id ignorare an interimat, ſi devoretur vel admotum ſit, an non, ingenuè fatetur.

Ut ut autem apud priſcos illos quos recenſui dogmaticos argentum vivum adeò infame evaſit, ut etiam inter venena fuerit repoſitum: fuiſſe tamen illo etiam tempore, qui ejus uſum non penitus reſpuerunt ex eodem Ægineta colligi poteſt, dum l. 7. de re Med. mentionem facit quorundam, qui iſtud uſtum ac in cinerem redactum aliiſque ſpeciebus permiſtum colicis & volvuloſis bibendum dederunt.

Avicenna Arabum Medicorum princeps licet argentum vivum noxa omni prorſus carere non adſtruat nonnulla recenſens ex ejus uſu minus convenienti prodeuntia damna l. 2. tr. 2. c. 47. videtur tamen cognoviſſe illud quandoque citra noxam exhibitum fuiſſe, cum l. 4. fen. 6. tr. 1. c. 2. ſic ſcribat: Argentum quidem vivum plurimi qui bibunt non læduntur eo; egreditur enim cum diſpoſitione ſua per ventrem inferiorem.

Imò loco priori ait, incomprehenſum ſive incom-

incompertum esse argentum vivum extinctum gravitate sua obvia quæque corrodendo interficere. Sanè posteriores Medici Argentum vivum plurimum valere ad curanda ulcera contumacia cancrosa & phagædenica; ad dissolvendos item tumores nodosos, expellendos ventris lumbricos, omnemque putrilaginem emendandam manifestis experimentis deprehenderunt: Imò recentiores ulterius progreßi eundem Mercurium ad luis venereæ curationem admovere ausi sunt, primò quidem extrinsecus in Emplastis unguentis & suffitibus; & tandem etiam internum ejus usum non reformidarunt dogmaticorum saniorum haut pstremi; dum certo artificio in pulverem præcipitatum & in pillulas concinnatum exhibuerunt. Et experientia hisce suffragata est & Mercurium in multis ardoribus urinarum, gonorrhæis fætidis & pustulis ac exulcerationibus malignis saluberrimum demonstravit.

Atque hinc magna pars modernorum Dogmaticorum eruditione & artis operibus celeberrimorum tam salubri & multijuga experientia commota unanimi suffragio à priscorum accusatione venenositatis Mercurium penitus absolverunt; & eum contra summis laudibus in usu Medico extulerunt, ita ut etiam crudum illum citra solertiorem aliquam præparationem, tutò multis morbis opitulari

testati

testati fuerint nonnulli & ii non vulgaris eruditionis & experientiæ Medici Dogmatici.

De Hermeticis quid dicam? Hi Mercurii naturam penitius & intimius perscrutati, longè præstantiores & majores adhuc vires in eô deprehenderunt adversus vel deploratissimos morbos efficacissimas. Hinc illi ipsi in id summo studio incubuerunt, ut ex Mercurio plurima eaq; saluberrima pararent remedia diverso & summè artificiosô apparatu; Inter quos elucet, & omnibus meritô præeminet Mysteriarcha noster Paracelsus; quem postmodum secuti viri Chymiatri omnibus temporibus accuratissimas & præcellentissimas Mercurii præparationes excogitaverunt, paraverunt, experti sunt, & vel scriptis vel oretenus posteris communicaverunt.

Priusquam autem præparationum ex Mercurio Catalogum subnectam, liceat hoc locô Mercuriomastyges quosdam insolentiores confutare & insontem innocentemq; Mercurium ab eorundem calumniis vindicare.

Cæterum ut Misochymici rei veritate & evidentia convicti quodammodo concedere coguntur, ex Auro Paratas Medicinas posse tutò intra corpus adhiberi: Sic nullo pacto sibi patiuntur persuaderi ex Mercurio & aliis mineralibus parata remedia tutò in usum medicum adsumi posse, cum ea omnia sint illis summè venenosa.

Et

Et ut alia paulò seponam, Mercurius qui dicitur sublimatus iis tanta qualitate maligna toxica & summè deleteria præditus habetur ut inde nullo modo fieri posse medicamenta proficua & salutaria arbitrentur & putent.

Exinde ergò Misochymici, qui se jam, quod volunt, obtinuisse sibi imaginantur, quod à partibus ipsorum stare videant Fernelium virum alioquin doctissimum & experientissimum, Argenti vivi usum ex agro medico proscribunt, quod videlicet sit venenum maximè deleterium: quodq; immania iis qui eo utuntur superveniant symptomata; quod experiri ajunt, quibus iu usum Medico per suffumigia & inunctiones, vel manuali ut metallariis & aurifabris id fuit familiarius.

Verum ut ab his divortium faciam & discentium, moveor præter ipsissimam experientiam, [qua edoctus sum, mercurium debitè præparatum & legitimè administratum atq; exhibitum salutarem & innoxium se pręstitisse non lue venerea solum infectis, verum etiam aliis & iis periculosissimis morbis ad desperationem usq; excarnificatis] suffragiis virorum in arte Medica versatissimorum & Galeni etiam sectatorum strenuorum.

Hi unicum argentum vivum pro solo vero luis venereæ ῥιζοτόμῳ & Herculea tam pertinacis mali antidoto agnoverunt, usur-

usurparunt, & scriptis suis ad hanc & alia plurimum commendaverunt: inter quos præcipui sunt, Fallopius, Matthiolus, Brassavola, Antonius Gallus, Lucas Chinus, Cæsalpinus, Mercatus Saxonia, Felix quondam ille Platerus; Steegius; ut taceam alios quam plurimos Italiæ, Galliæ, Germaniæ Medicos Dogmaticos.

Ne quid interim dicam de Medicis Hermeticis, Quercetano, Crollio, Hartmanno Beguino & aliis etiamnum viventibus & artis operibus celeberrimis. Neque tanti apud me potest Fernelii authoritas, quem aliàs meritò plurimi æstimandum duco, ut cum ipso & in gratiam ipsius aliorumque Misochymicorum credere velim aut debeam Mercurium esse venenum & quidem ex eorum genere, quæ totâ sui substantia θανάσιμα sint & funesta, cum eundem rationis & experientiæ judicium redarguat.

Si enim tale & tantum esset venenum utiq; nil nisi perniciem & internecionem adferret & inferret iis, quibus daretur & propinaretur: sed experientia quotidiana docuit, & experimenta Fallopii, Massariæ Matthioli Plateri & aliorum comprobârunt, citra omnem noxam mulieribus difficulter parturientibus pueris & adultioribus lumbricis divexatis salutariter propinatum fuisse; ut taceam nunc quan-

quantum emolumenti Mercurii ritè præparati usus attulerit quam plurimis Gallica lue infectis & ad desperationem decumbentibus.

Quid ergò Misochymici authoritate Fernelii vos fulcire præsumitis? Nullum est hoc fundamentum & dudum experientia authoritateque plurimorum Dogmaticorum penitus destructum & sublatum. Neque vos hac in parte tuetur Galeni quoq; authoritas; licet enim is alicubi asserat, Mercurium esse venenum corrodens, attamen non videtur id ex sua sententia asserere, sed potius ex vulgi persuasione falsa & futili. Hoc quod dico, ex ipsismet Galeni verbis supra allatis facile colligo, quando ait & sine circuitione fatetur se nullum planè fecisse experimentum, unde de argenti vivi qualitate & viribus statuere & judicare potuisset.

Si ergò Galenus argenti vivi vires nunquam per usum Medicum fuerit expertus, quo fundamento alio, quam ex vulgi relatione & persuasione id de Mercurio asserere potuit? Et dato, Mercurium esse venenosum, quid interim obstat, quin per debitam præparationem omnis venenositas sequestrari valeat? Ac, ut dicam quod res est, Mercurius per se & in sua essentia consideratus, omni caret venenositate, violentia & malignitate: quemadmodum dexter ejus ritè & secundum artem præparati

usus sæpius docuit & etiamnum docet. Quod si quid venenositatis & effectus deleterii acciderit, id adscribendum est, non ipsimet per se Mercurio, sed aliis extrinsecus eidem adhærentibus heterogeneis: quæ debita præparatione, antequam in usum veniat, sunt ab essentia Mercurii homogenea separanda; & hæc Mercurii essentia homogenea saluberrimum est & fit medicamentum.

Inde porrò constat, symptomata illa iter & ex usu hydrargyri nonnunquam provenientia non in Mercurium per se & homogeneam ejus essentiam referenda esse, sed in adhærentia heterogenea non debitè separata: quanquam debitè præparatus, cujus ratione planè innoxius esset, sinistrè tamen aut intempestivè usurpatus, & sic ex accidenti obesse potuit.

Quò enim medicina si debitè administretur, salubrior est, eò per sinistrum & intempestivũ usum evadit calamitosior: quod ipsum, si occasio ferret, & me in exempla diffundere animus mihi esset, per purgantia, opiata laudana, medicamenta diaphoretica & diuretica, ipsumq; divinissimam omnium antidotorum Galenicarum Theriacam satis superq; demonstrare possem. Sed facessat abusus, dexter usus Chymiatros occupet. Si quæ mala eveniunt, ea abusui potius accepta sunt referenda, minimè autem dextro usui: Et in specie adscribenda

hîc

hic sunt Mercurio vel omnino crudo, vel eidem non debitè aut sufficienter præparato.

Unde colligitur, iniquos eos esse plane malevolos, qui dicta non considerantes ex sola & mera invidia in Chymica & Chymiatros, Mercurium non solum privatim apud ægros & alios, verum etiam in publicis quandoq; conventibus suis onerare, & Chymiatros eodem artificio genuino præparato dextrè utentes audacter & quasi in faciem calumniari erubescunt, dum Mercurium dulcem dictum, dulce nominant venenum, & Chymiatros vel tribus pillulis ex Mercurio paratis, impunè enecare homines plenis buccis mentiti fuerunt.

Tales profectò ante secum habitare debuissent & suas verrere ædes, quam injustè & iniquè de aliis contra propriam conscientiam & rei veritatem tot mala & tanta mendacia profundere animum induxissent. Profectò suam hi produnt ignorantiam & caninam maledicendi insaniam & invidiam, dum id quod nesciunt quid sit, nec præparare norunt, aut dextre in usum adhibere, tā protervè calumniantur. Cur enim vobis Mercurius dulcis, dulce est venenum? Dicite; & probate veris rationum & experientiæ fundamentis, crudum Mercurium esse venenum; & communicate quo vos dulcem paratis Mercurium, qui sit vene-

num dulce. Is enim qui modo verè ſpagyrico paratus Chymicis eſt in uſu, omni caret non tantum venenoſitate, verum etiam omni vehementia alicujus operationis.

Quæ contra pillulas Mercuriales evomuerunt modo non attingo; commodius infra ubi earundem in ſpecie facturus ſum mentionem defenſio illarum ſuſcipietur: moram ne ægrè ferant. Id interim ſciant Miſochymici Mercurium & inde remedia debitè parata ſalutares effectus ob eorum calumnias minimè deperdere; ſufficit, experientiam ſtare & eſſe à partibus Mercurii & aliis omnibus Chymicorum genuinorum remediis: imò ea ipſa experientia luculentiſſimè hactenus demonſtravit Chymica remedia trino iſto adverbio, citò tutò & jocundè, quibus officium Medici deſcribit Galenus paſſim & cum eo Cornel. Celſ. l. 3. de med. c. 4. vulgaribus iſtis dictis Galenicis, quorum tamen plurima Galenus, ignoravit, longiſſimè eſſe præferenda, ſicuti aliquanto fuſius prima ſectione probatum.

Sed hæc ſufficiant; ad Mercurium reverſus ſubjiciam nunc nonnulla, de remediis quibuſdam ex Mercurio paratis, quæ plurimi ac ſalutaris uſus in Medicina docuit experientia.

Sanè inter Medicos, qui ſe Galenicos profitentur, ut rectè monet doctiſſimus Quercetanus in conſilio de lue venerea, licet ſint, qui

Mercu-

Mercurium ex agro Medico non rejecerunt, nullus tamen eorum, nisi unà spagyricæ Medicinæ fuerit deditus, legitimam Mercurii præparationem attentavit, nec ullus dictorum attentare potuit, cum nullus ferè intimam Mercurii naturam cognoverit, & nullus verè Spagyricam ejus præparandi rationem sciverit aut addiscere voluerit: hinc crudum eum, aut crasso saltem modo præparatum & præcipitatum in usum Medicum receperunt & scriptis suis commendarunt.

Quod si his integrum fuit & laude dignum hoc modo Mercurium usurpasse & deprædicasse; quid obstabit quò minus Chymiatri eodem exactè repurgato & debitè præparato uti debeant aut possint? Quid etiam prohibet quò minus Chymiatri Medicamenta Chymicè ex Mercurio confecta dignis extollant Encomiis, eum, quid utilitatis præstet ita purificatus & præparatus Mercurius probè norint, & sæpissimè experti fuerint?

Qui ex Mercurio crudo faciunt coctum, ex vulgari plebeioq; nobilem & philosophicum ex noxio salutarem sulphur illi quod habet arsenicale exuendo, & superfluam illam humiditatem aqueam consumendo, inque, alexiterium & benignum naturæ medicamentum transmutando, quod postmodum sit primus præcipuus & tutissimus multornm morbo-

rum expulſos, citra metum omnium eorum ſymptomatum, quorum ex crudo alius & impuro conſequentium ratione & cauſa communiter ſuſpectus eſſe ſolet Mercurius: tales nonne ſumma laudè digni videntur? Et ſic cum Dogmaticis fatentur Hermetici crudum Mercurium tremorem facere & rigorem, niſi ut Theophraſtus loquitur, optimè præparetur ſi in tuo corpus ſumatur, quos efficit extra corpus. De hoc crudi Mercurii effectu, qui dubitare auſit, is conſulat aurifabros & inauratores, eoſq; qui in fodinis verſantur, atq; tales & conſimiles noxas ſæpiſſimè experiuntur. Verum enimverò licet non negem dictas noxas & incommoda evenire iis qui crudo utuntur Mercurio; auſim tamen adfirmare, damna ea omnia fieri, non à Mercurio per ſe & ſimpliciter, ſed ut eſt impurus, & ex accidenti, propter commixtos illos quos habet vapores arſenicales ſummè noxios & ſedulò metuendos.

Ab iiſdem ubi per ſolertis artificis ac Philoſophi manus fuerit liberatus, non ſolum innoxiè ſumitur Mercurius, ſed verè tunc eſt, ut eum alicubi vocat Theophraſtus naturalis Theriaca. Quando ergò Chymici Mercurio utuntur, utuntur eo non crudo, quanquam crudus etiam non ſit toto genere deleterius aut venenatus, ſed accuratè & philoſophicè præparato: per quam præparationē antiquam pellem

pellem exuit, & novas qualitates, ac vires induit; fitq́; ex vulgari & impuro philosophicus & purus summeq́; salutaris, non quidem quod sit vel calidus vel frigidus, aut hac vel illâ qualitate primâ secundâvé præditus, id enim parum refert, sed quod sit spiritus corporeus, aut corpus spirituale ut loquitur sagacissimus Quercetanus. Cæterum cum noxa Mercurii si quæ est, ferè consistat in ejus volabilitate, in id incubuerunt spagyri ut eâdẽ demtâ fixus redderetur: veræ igitur & salutares Mercurii præparationes consistũt in debita ejusdem fixatione quemadmodum venenum in aura quadam volatili. Fixus autem redditur per triplicẽ præsertim operationem spagyricam sublimationẽ videlicet, præcipitationem & destillationem: quas ubi perpessus fuerit, planè fit innoxius, & summè salutaris, & summa atq; efficacia blanda interim pro corpore humano expurgando elargitur & communicat medicamenta.

Salutari enim quadam vi spiritus unà cum arteriis peragrat, sanguinem cum venis & humores toto corpore fusos, itemq́; medullam cum ossium intimis pervadit cavernis, & quicquid vitii nervos occupavit, aut inter carnem & cutim irrepsit corrigit universum.

Nolo autem, Misochymici arbitremini, me hæc de Mercurio confingere: audite, quæso, quid Libavius acerrimus & strenuus aliàs

Dogmaticæ factionis propugnator de argento vivo & eo quidem ſublimato eruditiſſimè & veriſſimè ſcribat in ſyntag. arcan. Chym. l.7. de tranſmutat. Magiſter.c.27.

Multa ſunt, inquit, in arte Chymica admiratione digna ex quibus ſapientia, potentia, gloriaque Dei inſigniter eluceſcit, & naturæ circa nos interior vultus poteſtaſque recondita conſpici poteſt: ſed inter omnia vix eſt mirabilius opus actis, quam id quod jam tractandum ſuſcepimus, propter vires effectaque & compoſitionem ſingularem, in qua aqua illa viva ponderoſa, amiciſſima metallis, per ſe impura, imò ventus ille admirabilis, qui nihil habet in natura minerali conferendum ſibi, quaſi Gorgone conſpecto, nihilominus ſervato pondere ſuo in lapidem tranſmutatur, qui puritate & perſpicuitate ſui cum quovis cryſtallo certat, poteſtate vero nihil ſibi comparandum invenit. Eſt ſummum vitæ venenum poſtquam eſt interfectus; ſed non minus etiam ſummum contra venenum remedia ſecum habet, atque adeò fieri poteſt omnium morborum ſanabilium unicum remedium. Imò in eo tanta eſſe myſteria aſſerit, ut in hac vita non poſſit explorari nec enarrari omnis ejus poteſtas; ideoque ſatius eſſe monet hanc creaturam Dei gratis animis accipere & prædicare in ea creatoris ſapientiam, quam plenā ejus notitiam ſibi polliceri.

Qui

Qui itaque Mercurium cavillantur, eo ipso produnt, se foris saltem quasi per umbram aut Conopeum inspexisse naturam, tanquam ex illis unum quos Plato fingit in puteo tenebroso sedentes umbras rerum à Lumine aversas non autem res ipsas videre.

Hi sanè ardentibus precibus Deum Patrem Luminis jugiter solicitare deberent, ut ex isto tenebrarum & errorum puteo extraherentur: quod ubi consecuti fuerint, etiamsi putaverint ante se omnia cognita & perspecta habere, tunc tamen primum animadvertent in quanta fuerint Caligine, quamque fœdè in plerisque hallucinati.

Nam qui in veritatis lucidissimum campum ut eruditè & verè loquitur loco citato Libavius, ex tenebris mortalium producitur, sentit quasi umbrosum tegumentum aut membranam spissam opacamque prius oculis obtensam detrahi, ut jam omnia purè & per se uti sunt, possit intueri.

Sed quæ extra præsens sunt institutum, quid ad me? In errorum tenebris qui velit versari & permanere, per me licet; nemini ob id succenseo: sufficit Mercurium & quidem sublimatum licet sit unum venenum, esse tamen omne præsidium & quidem naturale ad morbos non tantum defectusq; hominum sed etiam Metallorum.

Est enim in eo summum arcanum sapientum; vis item incarnativa, utpote in Balsamo naturæ, quod mirabiliter renovet, & ab omni immunditia repurget, si adhærescens venenum ei fuerit adeptum. Quod qui præstare ignorant, nec didicerunt, ii ab usu illius in Medicina potissimum interno abstineant penitus: Usus namq; hîc requirit peritum sapientem providumq; Medicum; quippe quò efficacius & actuosius est medicamentum, eò periculosius in usu improvido intempestivo & temerario peccatur.

At statim hîc quosdam expetere audio communicationem modò genuini per quem adhærescens venenum revera adimi & Mercurius in salutare remedium transmutari possit: quibus ut satis fiat, ante omnia sedulò admoneo sese à Chymicorum scriptis & inprimis Paracelsio divelli non patiantur, sed frequenti & assiduâ lectione iisdem incumbunt, & præterea verorum artificum laboratoria non ita fugiant, sed laboribus adsuescant & operationum Chymicorum diversitates atque effectus addiscere non erubescant: Sic enim ejus quod desiderant, participes fieri possunt, & sibi acquirent medicamenta ex Mercurio & aliis metallis, atq; mineralibus summè salutaria & proficua. Passim autem apud authores Chymicos inveniuntur Mercurii præparationes solertissimæ

ſimæ & optimæ: quas tamen huc congerere & conſarcinare non eſt animus, nec id fert inſtituti ratio: ut autem cupidis lectoribus aliquâ ſaltem ex parte gratificer, lubet in Mercurii honorem ampliandum & Miſochymicos confutandi ergò, præparationem unam atq; alteram ſubnectere, dicturus de Turbith minerali ſine igne, de ſpiritu Mercurii, ſale ejuſdem, de Mercurio vitę ſimplici & ſolari, quibus addam ex Duncano deſcriptionem Laudani Mercurialis.

Ac Turbith hoc quod attinet, ipsũ eſt, quod *Miſochymici allatrare ſolent & diffamari deſiderant, quam iniquè autẽ id tentent Miſochymici, paucis per occaſionem hãc oblatã modò demonſtrabo. Eſt a. hoc materia pillularum, quibus impunè necari homines à Chymiatris Miſochymici mentientes calumniantur. Quomodo vos Miſochymici de hiſce pillulis ita frivolè & temere judicare poteſtis, cum certò ſciam vos quales illę ſint, ex quib. conſtẽt ac quomodo præparentur, penitus ignorare? Priuſquam autem me ulterius Miſochymicis opponam, è re fore arbitratus ſunt præmittere ejuſdem præparationem, vires & uſum, ut videl. inde Miſochymici ſi volũt, ſapere diſcant. Eſt autem præparatio ea ſimplex admodum, & perficitur ſine omni ignis materialis externi & culinarii acceſſione in inſtrumẽto ad id negotium

tium

tium apto & convenienti: ſed temporis aliqua intercapedo ad eam abſolvendam neceſſariò requiritur. Interim cautione opus eſt, ne parans hoc medicamentum lædatur per attractionem halitus alicujus noxii, qui inter commiſcendum expirare ſolet, qui cerebrum primò adoritur, & ſternutationis fit cauſa: Commodè autem evitari poſſunt clauſis obturatiſque aut averſis naribus.

Neque nimium feſtinet, aut negligentius præparationi incumbat laborans: alterutrum enim eorum ubi evenit uſus medicamenti haud ſufficienter & debitè præparati meritò fit & redditur ſuſpectus. Materia ex qua, eſt una & gemina, ſimplex & compoſita; unam dico & ſimplicem, quia unum habet pro Baſi Mercurium; geminam vero & compoſitam, quia ex duobus ad invicem conjunctis Mercurii, divinum hoc conficitur medicamentum: ut hinc rectè dixiſſe videatur Libavius lib. 7. ſyntag. cap. 30. Cogitatio ſubit hoc medicamentum eſſe inventum inquiſitione duplicis Mercurii ex una radice.

Nolim autem ſuccenſeat candidus Lector, quod hujus componendi rationem non dilucidius expreſſerim; id enim citra crimen perjurii mihi mihimè fuit integrum: neque interim, quod crudus quidam Miſochymicus cavillari auſus fuit, præparatio & ipſum medicamen-

camentum tanquam noxium & impostorium quid, statim rejiciatur & contemnatur, ex hoc capite, quod Chymiater noluerit communem & cuivis obviam esse harum suarum pillularum præparationem.

Quasi verò, quæ ipsis Misochymicis non statim communicentur, ob id sint & esse debeant futilia, inutilia, noxia & impostoria! Non is es, bone vir, cui statim omnia arcana & secreta communicentur: Osoribus enim & indignis, quique Chymiatriam & Chymica impudenter calumniari solent, talia non sunt in os intrudenda. Si candido animo & sincero humanitatis affectu præparationem ab ejus gnaro petiisses, fortè tibi illam candidè & sincerè communicasset: nunc cum nunquam scire eum à Chymiatro postulasti, is nihilominus, ut videas illum tibi benè velle, ad Libavium te remittit, quem oculos tibi aperuisse in Chymicis te aliquando confessum recordatur Chymiater.

Hunc autorem si attentè & non oscitanter pellegeris & intellexeris, invenire potuisti consimilem ferè præparationem loco proximè citato. Nec ab hac nostra distare videtur illa quam exhibet Crollius in sua Basilica Chymica cum ait; In secundo modo mortificantur corrosivi Spiritus Vitrioli & salis in Mercurio sublimato, è quo miro & simplici artifi-

cio

potius ea ipsa summam contra venena vim & virtutem obtinere credant & profiteantur Dogmatici saniores ferè omnes.

Ut ut autem dosis hæc sit perexigua, & ob id facilè citra nauseam adsumatur; non tamen est inefficax, sed vires exerit necessarias & pro exigentia rei sufficientes: præcipuè & ferè semper per secessum citra vehementiam & tor-siones, quæ in aliis non raro purgantibus se experiri & sentire conqueruntur haut pauci.

Nonnunquam etiam & tunc solum cum ventriculus scatet impuritatibus vitiosis, u-num atque alterum vomitum proritati, sine illa vehementia quæ aliquando vomitūrientes plurimum contorquet. Cæterum modus uten-di hic est; manè jejuno stomacho offerantur pillulæ, post quarum assumptionem æger in lecto sese adhuc per horam contineat, caven-do ne superdormiat, quandoquidem experi-entia docuit, vim earum purgantem ferè ex toto evanescere, & in somno sudorem produ-cere, nec eum inutilem & noxium.

Postquam verò surrexerit æger, jejunet per tres horas & tunc offerendum ei est jusculum aliquod: Convenientissimum est carnis bubu-læ aut pisorum; in quorum defectu, etiam alia juscula non sunt repudianda.

Ideò autem jusculum offerri suadetur, quia, cum tardissimæ sint operationis & ferè non

ante

ante quam jusculum fuerit ingestum, massa illa per liquidum istud est resolvenda & diluenda, ut medicina suas operationes quasi jam soluta citius aggrediatur & felicius perficiat. Et has pillulas hoc modo usurpatas nemini unquam obfuisse experientia comprobat, & contestari possunt, qui usum earundem salutarem in variis & diversis morbis febribus præsertim tertianis & acutis felicissimè sunt experti; rumpantur etiam ilia Misochymico omni, qui impudenter mentiendo Chymiatro imponere voluit, ac si tribus istis pillulis enecaret homines impunè.

Neque opus fuisset ob harum pillularum & aliorum medicamentorum infelicem & infaustum usum, & sic Chymiatrorum causa novum extruere cæmiterium: potius id exegisse Misochymicorum quorundam infaustam praxin, & Impostorum ac Vetularum Medicastrarum, sit etiam Alcyda Forestiana, temerariam curandi ægrotos præsumptionem & audaciam, docuit experientia.

Profectò hujuscemodi Misochymici ante secum habitare debuissent & suam verrere ædem, quàm injustè & iniquè de alio, à quo nunquam vel verbulo fuêre oblæsi, contra rei veritatem, & propriam conscientiam sentire & mentiendo proloqui. Tres pillulas se exhibuisse & etiamnum exhibere fatetur Chymia-

ter, nec iis uti desinet propter Misochymicorum luridam invidiam: istis autem hominem ullum è medio sublatum, aut ulli unquam damnum aliquod illatum plane diffitetur & Misochymicos veritati hac in parte parcere, & nil nisi calumnias exsutire illis in faciem regerit.

Hoc se comprobaturum offert Chymiater, si opus, quam plurimos in hac civitate iisdem tribus pillulis in variis & diversis morbis felicissimè usor fuisse, & se paucioribus iisdem obfuisse quam Misochymicos istos. Agite, si viri estis, probate, quod falso Chymiatro ob hasce pillulas imponere voluistis. Non potestis certo scio.

Quod si fortè cuidam, post earundem usum, quibus à febre tertiana quâ tum laborabat, liberabatur, aliquot elapsis diebus tandem sinistri quid evenerit, denuo vos provoco, si viri estis probate id eidem harum pillularum ratione evenisse & non potius aliam ob causam. Nec hoc cum rationis fundamento facere potestis: In promtu causa est; ignoratis compositionem earum & effectum earundem nec salutarem nec pravum unquam estis experti.

Quomodo ergò tam impudenter & audacter insontem Chymiatrum & saluberrimum hoc medicamentum calumniando detrahere bonis potuistis, Misochymici: sed iis, ad sui similes ablegatis sufficiant respondisse hęc, donec

nec forte occasio sese obtulerit liberius cum iisdem conversandi. Ad alia ex Mercurio parate remedia revertor dicturus paucissimis de spiritu Mercurio, cujus præparatio adeò in secretis asservatur, ut etiam paucissimis eam innotuisse certum sit.

Et non abs re; præterquam enim, quod spiritus Mercurii philosophicè præparatus unica ipsis sit clavis, per quam omnia metalla citra aliud corrosivum reserantur & in primam ut loquuntur, materiam resolvuntur, est etiam medium efficacissimum, & saluberrimum ad gravissimos & aliis Medicinis incurabiles morbos persanandos & abigendos.

De hoc ipso propriam jactare experientiam non jactito: Deo adjuvante ad eam sedulo conatu adspirare non negligam; interim ut aliquid de eo ex principibus Chymicis in medium afferatur, præ omnibus aliis rem tetigisse accuratissimè judico Basilium illum Valentinum philosophum Chymicum absolutissimũ: sed dolendum Tholdenium non sincerè nec candidè omnia evulgasse; in pluribus quippe locis pro veris & genuinis rebus aut verbis falsa & adulterina, ac sic quid pro quo substituisse quum norunt & conqueruntur nonnulli in operibus Chymicis exercitatissimi & contestari possunt, quibus αὐτόγραφα Basilii ad manus sunt.

Cæterum Mercurii ſpiritum quod attinet, ejus deſcriptionem & parandi rationem ponit præfatus Baſilius l. de reb. nat. & ſupernat. c. 3. circa finem his verbis. Accipe in nomine Domini rubeam argenti vivi mineram, aſpectu ſimilem cinabrio, & mineram auri optimam, quam habere potes, terendo pari pondere commiſce, priuſquam ullum expertæ fuerint ignem; ſuperfunde oleum Mercurii per ſe paratum ex vulgari de purato & ſublimato argento viuo, pone in digeſtionem per menſem, & habebis extractionem quæ magis eſt cœleſtis quam terreſtris: extractionem ſenſim deſtilla in B. M. & exibit phlegma, remanente in fundo oleo ponderoſo & gravi quod omnia metalla in momento aſſumit.

Huic oleo adde triplum pondus S. V. circula in Pelicano, quouſque colorem rubicundiſſimum inſtar ſanguinis conſpexeris, & ſaporem dulciſſimum nactus fueris: Spiritum rubeum & dulcem effunde ad liquorem reſtantem, cui alium recentem, affunde V. S. repetendo toties hunc laborem, donec materia evaſerit dulciſſima, & colore rubeo perſpicuo ſuperet quaſi Rubinum. Iſthæc conjunge quod deſtillatum fuerit, funde ſuper Tartarum albiſſimum calcinatum, & deſtilla in cineribus forti gradu ignis, tunc remanet ſpiritus vini in Tartaro, at ſpiritus Mercurii deſtillando ad-

do adſcendit & in recipientem pertrahit. Et hic eſt ſpiritus ille Mercurii, ſine quo aurum potabile verum, vix aut certè nunquam parari poterit: Eſt enim hic ſolus vera & unica clavis, qua aurum corporale reſeratur & potabile ac ſpirituale redditur.

Hujus ſpiritus Mercurii dulciſſimi & fragrantiſſimi, vires vix effari audent artifices plerique: ſolus Baſilius ſtupendas quaſdam recenſet. Ait enim eum renovare homines & animalia, ut inſtar aquilarum rejuveneſcant: conſumere quin etiam omne quod noxium eſt & vitioſum in corpore, nec non hominem reddere ſanum & longævum. Efficaciſſimus inſuper eſt ad percurandos morbos deſperatos, puta hydropem phthiſmi, Podagram, Calculum, Epilepſiam, Apoplexiam, Lepram, & præſertim luem veneream, cujuſcunque ſpeciei gradus & ætatis; item omnis generis ulcera peſſima & inveterata, Lupum, Cancrum, fiſtulas & hujus ordinis alia.

Doſin & modum utendi æquè ſecretum atque ipſammet compoſitionem & præparationem jure quodam ſibi reſervarunt Chymiatri; quos tamen propterea minimè vituperandos cenſeo: cui communicaverint modum præparandi, eidem procul dubio doſin & modum utendi non denegabunt; hoc loco propter oſores alto involvuntur ea omnia ſilentio.

Atq; hæc de ſpiritu Mercurii laconicè dicta ſunto; de ſale ejuſdem paucula nunc adduntur: hic eſt ex ſpecificis leniter & quantum opus purgantibus ferè præcipuus, uti uſus & experientia edocere poteſt quamvis ejus gnarum. Ejus parandi rationem hanc elargior; ex minera Mercurii optima ſuo modo ab artificio elicito & præparato Mercurio, ſeu argento vivo, quod remanet debitè & ſufficienter reverberetur, cumq; ſimplici menſtruo ſolvendo, coagulando, filtrando extrahatur ſal albicans. Hic in vitreo vaſe probè clauſo & in loco ſicco diligenter aſſervetur, alias in liquorem facile ab aëre præſertim humidiore diſſolvitur, qui tamen per calorem debitum mox iterum coagulatur.

Et hic eſt verus ſal Mercurii, qui tutò intra corpus exhibetur à granis ſeptem ad ſemiſcrupulum: purgat blande citra nauſeam & citra omnia tormina per ſolum ſeceſſum ex corpore noxia quæque; nec ejus uſus, cæteris paribus, obeſt gravidis, pueris aut aliis delicatis & teneræ conſtitutionis hominibus.

Hiſce medicamentis Mercurialibus annumeratur, imò æquiparatur & confertur Mercurius vitæ, eximium illud & percelebre Chymicorum medicamentum: de quo etiam pauciſſima in medium afferam.

De hoc medicamine invenio diverſos di-

verſa

versa sentire & proponere: Quidam enim id plane rejiciunt & atrocibus passim proscindunt calumniis; quod facere solet putida & putrida illa Misochymicorum turba, qui quod ignorant & non intelligunt, nec anquirere & addiscere satagunt, audacter calumniando reprehendunt & hinc inde confectis sophismatibus toti mundo invisum reddere, nihil non tentant; quos licet maximè invidos ne hilī tamen æstimant Chymiatri, sed eos rident & in suæ ignorantiç luto sese volutare ad libitum permittunt. Quidam verò nimium & ultra quam suis præparationibus præstare possunt, Mercurio vitæ & consimilib. atrribuunt, quales sunt impostores jactabundi, lithotomi & oculistæ inflati, consimilisq; farinæ deceptores, qui nescientes artificiosas & verè spagyricas prçparationes Mercurii vitç aliorumq; nobilium remediorum Chymicorũ multò minus intelligentes genuinum eorum usum & utendi modũ, omnium verò minimè circumspectionem necessariam observantes, istis suis imposturis, quas insignibus titulis temerè ceu purpurea veste obvolutis palliare student, incautos ægrotos non tantum decipiunt & pecuniis emungunt, verum etiam in sarcophagum præcipitant.

Hos propterea sedulo fugiendos esse monẽt spagyri solertes genuini Hermetici & fide-

les Chymiatri: indigni enim ſunt bonorum omnium conſortio: nec eum iis impoſtoribus uno modulo metiendi veri Chymiatri.

Hi namque & vera ac legitima præparatione, Mercurium, cujus naturam vires & efficaciam ante habent probè cognitam & perſpectam, ita exaltare norunt, ut ob ſaluberrimos in contumaciſſimis & difficilimis ac ferè penitus deſperatis caſibus, quos comprobat experientia, effectus, jure optimo dici mereatur Mercurius vitæ, non quod terminum mortis præfixum abigere aut prolongare poſſit, ita ut eo uſus legibus naturæ obedire non debeat. Illud enim impoſſibile eſt: leges quippe naturæ ſunt inviolabiles; & homini ſtatutum eſt ſemel mori.

Verum quod vitam hominis à morborum injuriis vindicet & hominem ſanum ad præfixum vitæ terminum à morbis immunem reddat, ſi legitimè præparatus debitè uſurpetur & homo quoque utens illo, ſuum in uſu rerum non naturalium fecerit officium; inde ſic dici poſſe & dictum eſſe conjicio. Hunc itaq; Mercurium vitæ, qui vero artificio præparatum debita adhibita circumſpectione in uſum conferunt, deprehendunt eum nobiles revera præſtare actiones: ut ita ſimpliciter non ſit rejiciendus & reſpuendus; quod facere ſolent Chymico maſtiges invidi ex ejus abuſu verum uſum pa-

ſum pari rabie repudiantes, ſed parum rectè. Licet enim non ſemper præclarus ille, qui huic & aliis adſcribitur Chymicis, reſpondeat effectus; ob id ne ſtatim quis velit inferre iſthunc & alia plane nullius eſſe efficaciæ, imò penitus noxia? Non ſanè. Siquidem ut plures ſunt cauſæ ob quas in aliis quoque negotiis non optatus & proſper ſuccedat effectus; ſic etiam hîc evenire meminiſſe oportet Miſochymicos.

Nam vel cauſa eſt in medicamento ipſo, vel in Medico exhibente, vel in ægroto aſſumente, ut aut non ſequatur effectus, aut minus ſalutaris. Sic ubi medicamentum ipſum, non, ut decet, eſt paratum, ſed per additionem alicujus inconvenientis, vel per neglectum aut non intellectum ignis moderamen, vel per omiſſionem ejus quod ex requiſitis ad genuinam præparationem eſt ſummè neceſſarium, quoquo modo concinnatum, quomodo quæſo tale promiſſos & ſperatos edere poterit effectus? Pariter, ſi conſimilia medicamenta nobilia quis temerario uſu, ignarus omnis cognitionis ſcientiæ & prudentiæ Medico feliciter curaturo neceſſariæ, citra omnem circumſpectionem indiſcretè quibuſvis & quolibet tempore propinare præſumat: an non is magis oberit quàm proderit?

Sic ſi talia adſumens, medicè vivere tam re-

cuſet, ſed in ordinatè ſe in vivendi ratione gerere, & vel cibo & potu minus cõgruo ſe replere, vel in paphũ navigare pro libitu velit; quomodo in tali ęgrotante medicamentũ aliàs nobile & generosũ, nobiles edere actiones poterit. Quemadmodum ergò inconſideratum, temerarium ac intempeſtivum uſum non tantum Chymicorum, ſed etiam uſitatorum Dogmaticis ſemper cum veris Chymiatris ſum execratus; ita quoq; eos, qui peritè circumſpectè & *ὀξκαίρως* uſurpata Chymica medicamenta nobiliſſima adeò protervè & impudenter traducunt & cavillantur, vel maximè deteſtor, id contra Miſochymicos ſtatuendo, Chymica omnia verè præparata & debitè adminiſtrata ſuis laudibus non eſſe ſpolianda.

Ut autem impoſſibilia & nimis hyperbolica minimè probo; ſic *τὰ δύνατα* quoque per ſubſequentes effectus ſæpiſſimè comprobata, ſilentio involvenda & tacendo contemnenda minimè honeſtum duco. Faceſſat abuſus, dexter uſus vero Chymiatros occupet.

Ad Mercurium vitæ reverſus, ejus deſcriptiones diverſas lubens omitto, qui eas videre deſiderat, quærat apud authores Libavium in ſyntagm. Arca: chym. l. 6. c. 19. Quercetanum in tetrade c. 33. & in Alexicaco c. 7. & alios. Theophraſtus, ut unius ſaltem atque alterius deſcriptionis mentionem faciem l. 5. Archid. de arcano

cano Mercurii vitæ hanc po[illegible]it præparationem. Recip. Mercurium essensificatum; purum ab impuro separar, post cum Antimonio sublimat, solvit super marmor & coagulat, hunc laborem quater repetit.

Consimilem & laconicam exhibet Chymiater dum vixit sagacissimus, Scheunemannus in denario suo Medico capite de Mercurio præcipitato. A. enim aquam lacteam ex parte una Reguli & partibus duabus Mercurii essensificati constantem; destillatum rectificat, solvit & coagulat. Utriusque hujus præparatio, ut fiat quodammodo dilucidior lubet confectionem Mercurii essensificati paucis subnectere.

Fit autem Mercurius essensificatus ex Mercurio in veram suam essentiam sublimationis apparatu reducto; à quo variis sublimationum & mundificationum, si ita libet, cohobiis nigredo illius mira abstrahitur, ut tandem verè homogeneus is & splendore ac claritate purissima instar Crystalli perspicuus emicet. In gratiam philochymiatrorum apparatum & processum subjicio, qui talis est: A. ⊕ optimum ⦶ ana; misceantur probè ac fluant in vase congruo donec omnis humiditas externa abscesserit & evaporaverit.

Massa teratur subtilissimè; post Mercurii libra una includatur alutâ ac pars una in

vas figulinum exprimatur, cui ſuperſternatur pars pulveris præfati, & ſic fiat ſtratum ſuper ſtratum, ut loquuntur artifices, donec totus Mercurius fuerit expreſſus & pulvis ille omnis inſumptus: hanc miſturam inde cucurbitæ æqualis latitudinis quæ ſit & luto probè munita, impone alembicum, commiſſuris probè lutatis, & convenienti ignis gradu Mercurium ſublima.

Feces in fundo remanentes abjiciantur, & Mercurius ſublimetur per ſe tamdiu, donec ſolus adſcenderit nec feces amplius relinquerit. Poſt A. aqua Regis philoſophorum, cui in cucurbita impone Mercurium tuum ſublimatum ut inibi ſolvatur: cum fuerit ſolutus abſtrahe per deſtillationem; abſtractâ aquâ, pelle Mercurium in altum, & adſcendet albiſſimus inſtar nivis; feces in fundo nigricantes abjice, & repete hunc laborem tamdiu, donec nullas in fundo fèces relictas conſpexeris & Mercurius evaſerit inſtar Cryſtalli pellucidiſſimus.

Ex hoc Mercurio eſſenſificato paratur debito artificio aqua glacialis ſic dicta, quod inſtar glaciei dum deſtillatur deſcendit in recipientem, ex qua poſtmodum fit & paratur non ſolum Mercurius vitæ, ſed etiam aqua Mercurialis Philoſophorum; imò & Mercurius vitæ ſolearis adolendo huic præparatum & ſublimatum

tum aurum puriſſimum: quo autem artificio & præparationis modo ac apparatu omnia fiant, norunt procul dubio artifices; & alio tempore & occaſione fortè communicabitur. Neque enim omnia hîc ſunt ponenda. Hoc interim notet benevolus Lector, requiri hîc lac virginis [quid alii vocant Stomachum Struthionis Paracelſi cujus preparationem habet Begirinus in Tyrocin: Chym. c. 20.] Quintam eſſentiam Tartariſatam & alia.

☞ Quercetanus, ut hoc obiter addam, ſimplicem vitæ Mercurium parat ex oleo glaciato, quod fit per deſtillationem Mercurii eſſenſificati & Reguli Martis ſtellati, præcipitando illud cum aqua ſimplici in puluerem & eluendo cum aqua ab omni ſalſedine ſeu acetopitate: Inde fit pulvis candidiſsimus, ob vehementiam nimiam multis ſuſpectus; quæ tamen tolli poteſt, & Mercurius ita cicurari, ut ſine ullo moleſtiæ ſenſu, quod ſui eſt officii promptiſſimè expediat.

Quomodo autem idem Quercetanus parat Mercurium vitæ ſolarem, videatur, apud eundem in tetrade c. 33. hîc vires nunc ſunt attingendæ, diverſæ illæ & in multis expertæ.

Sanè Theophraſtus ſuo Mercurio ineſſe arcanum renovandi omnia corporis membra, quæ in juvenibus habitant & in ſenibus ſunt abſumta, ſcribit; vim præterea reparandi deperdi-

perditas vires & depurandi hominem, ut cutim ungues, pilos & omnem impuritatem tollat & auferat. Quercetanus ad luem veneream, pestem venena quævis & omnia mala contagiosa & astralia, sive illa, quorum causæ nobis sunt occultæ, expellenda efficaciter adhiberi adstruit Scheunemannus hunc commendat, ad morbos quos producit Mercurius præcipitatus limites suos transcendens; vultque eum ipsum esse verum podagræ remedium, utpote in quo sint amica conjunctione coadunata, resolventia mitigantia & corroborantia.

Hinc itaq; asserit radicitus eruncare omnes Tincturas podagricas, tum interiùs assumtum, quam exteriùs suffumigatum: si videlicet ex propria intemperantia dolores podagrici fuerint obnati. Talis enim podagra minus verè & rectè dicitur incurabilis, sed eæ, quæ ex parentum semine, jubente necessitate digestis maturitatum ac exaltationum temporibus quieto silentio expectatis efflorescunt, nulla arte stante vita eradicari queunt; quia malum solidis partibus intimius adhæsit. Ut autem penitus tolli nequeat ejusmodi Podagra, sublevari tamen quodammodo dolores, eorum insultus abbreviari, & impetus contundi membraque per debitam prophylaxin à contracturis & tophis vindicari, divina

bene-

benedictione accedente, per hunc Mercurium vitæ & alia apprimè hîc conducentia.

Cæterum vires haſce ſuas exerit Mercurius vitæ ſimplex pondere perexiguo exhibitus plerunque per vomitum & ſeceſſum in aliquibus; in aliis vero maximè diſpoſitis vix nauſeam proritando per alvum duntaxat camarinam fætentam & omnis pravitatis ſentinam expurgat. Imò ejus unicum granum linguæ tantum admotum lenem vomitum proritare ait Quercetanus, & per experientiam conſtat; ſtatim enim ſtomacho vim ſpiritualem communicat.

Neque tamen propterea quos proritet & cieat vomitiones vituperandum eſt hoc medicamentum & ceu noxium repudiandum: Eſt enim talis evacuatio quandoque neceſſaria & unicè requiritur; & ab hoc evacuandi modo non abſtenuerũt priſci Medicorum Principes, qui eundem in variis & iis difficillimis morbis commendarunt expediundum per longè vehementiora & pernicioſiora, quam eſt Vitrum Antimonii aut conſimile ἐμετικὸν minerale.

Solaris Mercurius vitæ ferè ſemper per ſomni ſeceſſum purgat elective quoſvis peccantes & noxios humores citra omnem moleſtiam in ſola infuſione communicatâ vis ſpiritua-

ritua-

rituali purgante; quæ tantoperè abundat ut
licet aliquot infusionibus una eadem dosis vim
spiritualem elargiatur, nihil tamen omnino
de pondere suo deperdere deprehendatur. Ne-
que huic per secessum operationi Mercurius
hic vitæ unicè & adeo est dicatus, ut non etiam
per sudores, & urinas quandoque operetur
prout videlicet natura ægri in hanc vel illam
pronior fuerit & propensior.

Dosis deniq; Mercurii per se est perexigua;
non enim excedit quantitatem trium grano-
rum, quæ in conserva aliqua, extracto aliquo
aut pillulis purgantibus, succo liquiritiæ aut
pane hostiario, ut vocant, involuta data occa-
sione exhibentur.

Quercetanus Mercurium vitæ solarem non
per se exhibet sed solummodo ejus infusum,
ad quod pro vice dat commacerandum, quin-
que vel septem ad summum grava ad duas un-
cias vini aut alterius alicujus liquoris ad præ-
sens tunc negocium congruentis.

Quidam in Mercurii vitæ solutione post per-
actam præparationem, factâ intingunt pen-
nam scriptoriam non temperatam, & adhæ-
rentem illi guttam in vinum aliquod medica-
tum ac pennam in eo colluunt ægrotantique
semel in die manè scilicet circa octavam pro-
pinant & ægrum sudare jubent. Quo conti-
nuato ad aliquot dies, contestantur se percu-
rasse

rasse Podagras, hydropes, Apoplexias, Paralyses, Lepras, & alios penè omnes morbos aliis curatu difficiles imò impossibiles.

Possent hic plura addi non solum de Mercurio vitæ, verum etiam de Turpethis mineralibus & variis Mercurii per præcipationis operationē præparationibus jocundis & summè in usu Medico salutaribus: Verum ne instuti limites transcendam, & calumniandi ansam majorem præbeam invidis istis & maledictis Misochymicis, qui omnia etiam optimè dicta & facta à Chymiatris in sinistrum torquêre sensum & pessimè traducere solent, consultò hic pedem figo differens ea & alia ad commodiorem occasionem. Ut ergò finis huic sectioni Mercurio dicatæ imponatur citra verborum lenocinia ex Duncano Laudani Mercurialis superpondii loco descriptionem subnecto.

R. Argentum vivum ad libram unam; aceto in quo sal dissolutum fuerit lavetur, & postmodum cum libra sæpius purissimi salis commisceatur in pila lapidea ligneo pistillo tamdiu, donec sal nigrescat & argentum vivum absorbuerit; quô peracto sal & argentum vivum, per retortam pellatur in recipiens vas aqua frigida semiplenum: tum demum, hoc argentum vivum in lixivio sequenti bulliat, quò diutius eo melius. Aqua fervens funda-

tur ſuper calcem vivam probe agitetur, ubi refrigerata conquieverit per filtrum coletur: deinde aqua iſta rurſus calefacta fundatur ſuper cineres clavellatos ac diligenter moveatur, poſtquam conſederit iterum per filtrum coletur.

Poſtquam Mercurius ſatis in hoc lixivio bullierit, ſumatur & cum aceto cum ſale in eo diſſoluto abluatur, & per ſal, ut antea, retorto vaſe repurgetur, uſque dum Cryſtalli inſtar pelluceat.

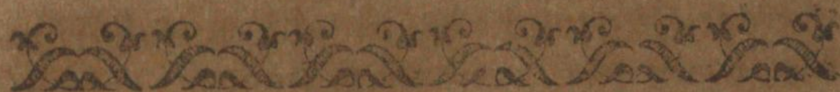
Deinde cum calchotare Vitrioli & ſale communi torto pari pondere miſceatur & piſtillo ligneo in mortario lapideo ſubactus tandem, ut ars docet, ſublimetur; iſque labor ter quaterq; repetitur. Sublimatum hoc argentum vivum teritur, tritum inditur vitro affunditurq; Spiritus vini optimus ad eminentiam trium vel quatuor digitorum, digeritur cum eo ſpacio dierum decem vel duodecim in B.M. calore lentiſſimo: tandem ſpiritus vini deſtillatione abſtrahitur, ad priorem conſiſtentiam, deinde affunditur aqua roſacea, cum qua ſpacio trium vel quatuor dierum digeritur, ac etiam tandem deſtillatione abſtrahitur ut prius; demum exiccatur teriturque ſuper marmore & in vitro loco humido liqueſcere ſinitur; ſolutum denuò inditum vitro moderato cinerum calore coagulatur: atque ſic Laudanum

Mer-

Mercuriale, quod Theophrastus metallorum Theriacam præstantissimam nominat, est absolutum. Hujus virtus est juxta eundem, viscidos & crassos humores leniter expurgare, quibus expurgatis sudorem movet & tandem naturalem somnum inducit: Huicce Laudano Paracelsus tantam vim adscribit ut humores arthritidis auctiores, luesque venerea, ejus facultate sola perfectè & absolutè expurgari, morborum causæ afferri & quævis ulcera curari queant, ipsumque corpus pristinæ sanitati restitui, & quam diutissimè conservari possit.

Possent equidem plura hic addi circa Mercurium, sed brevitati studens consultò in aliud tempus & aliam differo occasionem.

SECTIO QUARTA de ANTIMONIO.

ERgò abſoluto de Mercurio quoq; poſt aurum diſcurſu Chymiatrico, inſtituti ratio poſtulat, de ANTIMONIO tânquam minerali Metallis finitimo, quantum ſcilicet utilitatis & commodi præſtat in Medicina, & quæ inde parari ſolent medicamenta ad morbos præ aliis efficaciſſima ſermo quoq; inſtituatur.

Idque eam ob cauſam ut & hoc minerale à Miſochymicorum iniquis vindicetur calumniis, debito id afficiatur honore, & ſic, quod unicè eſt ſpectandum, Deus Ter Opt. Max. in operibus ſuis ſtupendis & admirandis magnificetur laudetur & celebretur, ægrotantique proximo ſalutaria communicentur remedia.

Antimonium inter mineralia & ea quæ finitima ſunt metallis rectius reponitur minimè verò inter metalla; ut propterea non abſq; ratione id ex catalogo metallorum expungere videatur Doctiſſimus Quercetanus in reſponſione ad Aubertum de ort. & cauſ. metall. Neque enim Antimonio competit definitio metallorum.

Licet

Licet autem per reductionem ex Antimonio fieri posse plumbum diffitear, non tamen ob id jure & verè dici posse adustum aut plumbi mineram mihi videtur: quippe quantumvis ex Mercurio fieri posse plumbum concesserim, non tamen statim rectè infertur argentum vivum est plumbum; sic non procedit argumentum, ex antimonio fieri potest, ergò & ipsum Antimonium est metallum.

Velim autem lector, hoc loco intelligas me loqui de metallo propriè sic dicto; nam impropriè & lata significatione si quis acceperit, cum eo mihi nullum planè erit negocium.

Dici posse metallum impropriâ concedo significatione, respectu scil. materiæ, eandem enim cum metallis obtinet: at respectu formæ metallicæ, quæ dat esse metallis, & sic propria acceptione nullatenus,

Sicuti enim respectu materiæ, quæ in Mercurio consistit, qui in metallis & Antimonio idem est Antimonium quoque metallum dici potest: Sic respectu formæ quæ in sulphure consistit metallico jam perfecto in cujusque specie minus appositè Antimonium dici potest metallum.

Licet autem forma hæc seu sulphur metallicum actu jam non sit in Antimonio, quæ est in metallis; potest tamen per debitam digestionem & depurationem philosophicam

ad eum perfectionis gradum perduci, ut etiam sulphuri, quod est in auro omnium metallorũ optimo & perfectissimo respondeat. Et hujus sulphuris ratione potest Antimonium dici metallum non quidem, ut sunt aliqua metalla in suo ordine perfecta, sed imperfectum, quatenus videlicet sulphur metallicum nunc est in Antimonio imperfectum: Et ea ratione & consideratione non abs re dici philosophis plumbum sive Saturnum non repugno consentiens hac in parte Suchthenio peritissimo l. de secret. Antim. c.1.

Ut ut autem sit & accipiatur Antimonium, parum hoc loco mihi interest; neq; enim circa Antimonii ortum & generationem pluribus versari animus est, cum instituti limites hoc excedat & longis verborum ambagibus gratioso & benivolo Lectori nullum parere velim tædium: potius quidnam utilitatis præstet in usu medico Antimonium & quænam inde salutaria paret medicamenta spagyrus succincto sermone subnectere aggredior.

Antimonium apud diversos diversis appellitatur nominibus; dicitur namque στίμμι Græcis, Arabibus Asinath vel Azinath, Gerlandio Aleophil nigra, Avicennæ Atemed, Althohel vel Alisim aliis Philosophis Hermeticis plumbum nigrum, Saturnus, quibusdam

cosmet:

cosmet: Vulgo vero Chymicorum, Latinorum Stibium, Antimonium, Germanorum vero Spießglaß vel rectius Spießglantz.

Est autem Antimonium corpus minerale durum, terrestre, frangibile, constans ex duplici sulphure ex parte impuro ex parte verò purissimo sale item turbido & hydrargyro, specifica quadam virtute mutandi & poliendi prædito. De hoc diversi diversa scripserunt; inter omnes autem post Paracelsum punctum tulit, Basilius Valentinus, qui omnia scitu necessaria peculiari tractatu, quem currum triumphalem inscripsit, fusè & dilucidè communicavit: Ex hoc authore huc transcribere licet maximè necessaria & præcipua, quoad cognitionem & præparationem, usumq; Antimonii.

Huncipsum authorem sat luculenter omnia explicuisse & candidè posteris impertivisse non diffitentur Viri in Chymia versatissimi: quanquam, quod in præcedentibus etiam factum, invidia fortè vel incuria ejus, qui tractatum, illum publici juris fecit, plura depravata & falsa veris commista fuisse maximoperè doleant plurimi.

Ad Basilii ergò mentem, quæ naturæ ipsi consentit, Antimonium est, quod primam ejus originem spectat, nihil aliud, quam fumus mineralis coagulatus eandem in formam

visibilem, constantem ex plurimo sulphure, mediocri Mercurio & minimo sale; cujus tamen tantum in eo est, ut in duram illam friabilem & minimè ductilem transierit consistentiam.

In hoc tot & tantas esse reconditas vires & virtutes adstruunt, spagyricorum pleriq;, ut eas assequi sit difficillimum; longè sanè difficilius hoc est, quam ut nonnulli sibi imaginantur ignorantes Antimonium esse quasi chaos, abyssum & fontem inexhaustum spirituum mineralium; quorum ratione evenit ut in philosophica Antimonii præparatione miraculum miraculo succedat, colores omnis generis appareant, & in usu præparati virtus una excipiat aliam.

Quicquid vero utilitatis præstat Antimonium, id omne spiritui ejusdem unicè est adscribendum; quem esse vim quandam latentem & eam singularem in ipso Antimonii corpore, [quam etiam in alio quovis misto sive minerale id sit sive vegetabile, esse & latere notum est in scholis Hermeticorum] quæ sola omnium operationum & effectuum quos in abigendis morbis & aliis efficiendis ad miraculum sæpè præstat Antimonium unica & sola est efficiens causa, tum maximè cum per adminiculum artis à corporea mole & corporeis vinculis ac impedimentis liberata fuerit & soluta.

Cujus

Cujus rei specimen in eo manifestè elucet, quod vitrificatum Antimonium, per plures affusiones vim, cui semper vim suam vomendi & dejiciendi communicat nullam ferè patiatur virium suarum imminutionem; quin potius eandem vim & efficaciam pluribus repetitis infusionibus pari semper operandi promtitudine elargiatur.

Imò calicem ex vitro Antimonii paratum vino in illo infuso semper impertire vim, purgandi & vomendi testis est doctissimus Rulandus senior in Centuriis.

Jure ergò quodam Antimonium comparari potest circulo, in quo quanto plus quis quærit, tanto plus semper invenit: nec sufficere arbitror unius hominis vitam ad indaganda & perscrutanda omnia quæ in Antimonio latent, miracula mysteria & arcana. In ipso enim sunt quatuor Elementorum qualitates; in eo reperiuntur omnes colores, deprehenduntur omnes saporum differentiæ: fixum est & volatile; in volatilitate fortè maximum est & summè deleterium venenum; contra in fixitate tam nulla est venenositas ut etiam summam exhibeat contrà venena medicinam.

Imò fatentur peritiores Chymici thesaurum in eo reperiri particulariter consequendarum, juxta gazophylatium thesauri omnium præstantissimi sanitatis: illo hîc seposito alterum

ambire, quemvis vere Medicum decet. Oportet enim Medicum primò & potiſſimum in creatoris munificentiſſimi humanos caſus per elargita tam precioſa medicamenta ſublevantis laudes, & proximi ægrotantis ſanitatis reſtitutionem intentum eſſe; non ita in acquiſitionem divitiarum: in quas tamen diductis faucibus pleroſque inhiare dolendum honeſto interim prætextu, ac ſi ob ſalutaris cujuſdam Medicinæ, Chymiæ faveant & operam dent, ſeſe obvelantes. Fides ſit penes eoſdem: res ipſa apud multos contrarium loquitur.

Quantumvis autem ineffabiles penè & ſummè ſtupendas vires atque virtutes medicinales in Antimonio latere certum ſit, inventi tamen ſunt non pauci omnibus temporibus & etiamnum inveniuntur, qui dum nihil à ſe ignorari ſibi perſuadent, nec quicquam, ut loquitur Quercetanus, veterum ſcriptis adjici aut de illis detrahi poſſe ſat inſulſe condunt, etiam Antimonio ad raucedinem adlatrant, citra omnem diſcretionem id tanquam exitialiſſimum omnium venenum carpentes, repudiantes & ex agro Medico eliminantes.

Tanta eſt quorundam temeritas & pervicacia, ut nihil non reprehendere, & quod ipſi non intelligunt nec aſſequuntur ſtatim pro noxio & pernicioſo habere & rejicere, atque audacter calumniari ſoleant.

Sed

Sed qui præter Aurum & Mercurium etiam Antimonio & Vitriolo patrocinium meum contra Misochymicos sum pollicitus, promissa servabo, & ab Antimonii partibus stare non rennam: quod & statim aggredior succinctè demonstraturus Antimonium omninò in usum Medicum esse recipiendum; & extracta ab eo remedia, atque ut decet & par est, apparata in curatione variorum eorundemque deploratissimorum morborum infinita alia vulgaria, generosa licet & magistralia habeantur, subsidia multis stadiis post se relinquere.

Atque hoc modo præcipua convitia & mendacia iniquorum horumvé censorum diluentur, & Antimonium ab eorundem calumniis vindicatum pristino honori, qui jure optimo ipsi debetur restituetur.

Ac Antimonium ex usu medico immeritò eliminari inde constat, quod prisci Dogmatici ab ejus usu non abstinuerunt & recentiorum haut postremi eo uti minimè neglexerunt.

Inter antiquiores præcipui sunt Dioscorides, Galenus ipse Ægineta, Actuarius & alii; quorum ille nempe Dioscorides l. 5. c. 59. Antimonio adscribit vim adstringentem, & alia in usu medico præstantem: Galenus libr. 9. de Simst. medic. fac. cap. 56. ait;

ait; Stimmi ad facultatem desiccantem adjunctam habet adstrictionem, quamobrem & ocularibus medicinis commiscetur.

Hunc ipsum unicè sequuntur & concepta ejusdem verba exscribunt Ægineta, Oribusius & Ætius: Actuarius l.6. Method. scribit, id illotum validum præ se ferre vim adstringentem, in loto verò eam adeò esse retusam, ut sit fere expers morsus. Hisce non injuria adnumeratur Nicolaus Myrepsius qui sectione.1. de Antid. c. 470. in Antidoto dicta è Zingibere ad Epilepticos Apoplecticos, insanientes & quartanarios utili, Antimonii crudi drachmas tres ponit & admittit.

Recentiores quod attinet Dogmaticos, horum magnus est numerus; & sunt ii viri eruditione & authoritate haut vulgari prediti, quos omnes & singulos allegare operosum est & non minus tædiosum.

Instar omnium erunt Arnoldus de villa nova, Cardanus Zvvingerus uterque Pater & Filius, Gesnerus, Platerus Rulandus, Goclenius & præter hos Matthiolus, cujus solius tanquam materiæ Medicæ indagatoris sagacissimi testimonium huc transferre lubet ex comm. in l.5. Dioscor. c.59.

Cæterum inquit Stibium vim dejectoriam sortitur præstantissimam, quanquam antiquorum ac recentiorum nullus præter unũ Theophra-

phrastum Paracelsum hoc literis memoriæque mandavit: Ubi insuper addit historias quatuor, quibus convincit contra osores & contemptores Antimonii, illud non esse venenosum & perniciosum, sed salutares edere effectus.

Prima est de Andrea Gallo Medico Tridentino insigni, qui pulmonum, cordis & ventriculi inflammatione laborans, indeq; & accessu aliorum symptomatum lethaliter decumbens ex tribus granis Antimonii præparati cum Rhodo saccharo assumtis convaluit; & corporis salutem ipsamque vitam in tot morbis deploratam Deo primùm, deinde huic medicamento retulit.

Addit ex relatione Handschii quendam pestilentia lethaliter correptum per totidem grana ex eodem saccharo exhibita integræ sanitati brevi temporis spacio fuisse restitutum: cui suam adjicit experientiam Matthiolus per quam annotavit in peste Bohemica annis duobus 62. & 63. grassante plures ex usu Vitri Antimonii cum confectione liberantis fuisse servatos. Neque hoc solum, verum etiam Melancholicum quendam Hypochondriacum per Stibium Hiacynthinum pristinam mentis suæ sanitatem recuperasse. Subnectit idem Lucam Contilem Senensem affectus sui ab omnibus Medicis derelicti ablationem & cu-

ram,

ram, ſicq́; ſanitatem ſuam nulli poſt Deum niſi Antimonio acceptam referre: Unde ſubdit, non poſſum non mirari nonnullorum medicorum ingenium qui ſtibium venenum mortiferum eſſe contendunt.

Et paulò infra; hoc mihi dixiſſe ſat eſt, ut illorum negligentiam, ne dicam inſcitiam, palam faciam, qui ſuis opinionibus [profectò ridendis] inhærentes non vident dum ſtibium vituperant, interim tamen à præſcriptis medicamentis non abſtinent, imò quotidiè ferè iis utuntur quorum nonnulla, ut helleborus, Tithymallorum genus omne Pithyuſa, Elaterium, Colocynthis, Armenius, atq; cæruleus, ęris item ſquamma longè magis ſumentibus nocent, quam Stibium, cujus uſum in morbis ſæpè miraculi ſpeciem exhibuiſſe refert.

Nec moderniores uſum Antimonii repudiarunt, ſed id ſummi ſecreti loco habuerunt & condignis laudibus deprædicarunt: Sic acutiſſimus ille Peripateticus Cæſalpinus l. 3. de metall. c. 9. uſum Antimonii in medicina non reſpuit maledicentiâ ſed ſuæ id reſervat neceſſitati.

Langius inſuper l.3.Epiſt.c.6. Alexipharmacon ex hyacintho in quod vitrum Antimonii ingreditur, mire extollit. Sic præter Zvvingeros, Geſnerum, Platerum, Botallum & Nobilem

lem Rantzovium ac Goclenium, Rulandos, & alios Chymiatros ipſemet Libavius Antimonii uſum Medicum non repudiat, ſed ejus potius partes & cauſam jure quodam agere videtur.

Is enim poſtquam aliotum circa ſalutarem uſum Antimonii debitè præparati teſtimonia & experientias attulit, de ſuo hæc addit: In Antimonio, cujus vis medica infinitis examinibus & experientiis eſt ſpectata, non niſi vituperatores exiſtunt peſſimè traducentes id quod temerario ſui uſu docuit eſſe quandam artem benefaciendi & uſurpandi, quam & ſalutiferis actionibus abundè comprobavit. Si culpas exceſſum actionis, quanquam is ſępè ſit ex accidenti, eveniatque etiam Rhabarbarum danti, ut impetu facto, natura ſolicitata motum turbulentum inducat, potes tam mite reddere vitrum ut cum Rhabarbaro certet; Omne enim ingenium elaborationis admittit.

Cur ergò non potius cogitamus de præparatione & uſu convenienti, quam de vituperio ejus quod non ſponte peccat? Perinde ſit ac ſi ſatyrus ignem criminari vellet, non autem diſcere à Prometheo verum innoxiumq; ejus uſum.

A Dogmaticis hiſce ſanioribus ad Hermeticos ex profeſſo qui ſe converterit, eoſdem-

que

que de usu & utilitate Antimonii consuluerit;
præter alios quam plurimos [quorũ omnium
elogia Antimonii si addere vellem, fortè ni-
mium irritatem Misochymicos; facile enim
irascuntur: ne ergo mali alicujus causa fiam,
ira quippe multos in gravissimas sæpè præci-
pitavit ægritudines, huic labori supersedeo]
Monarcham Paracelsum, Basilium, Valenti-
num Dornæum, Bacconem, Penotum, Quer-
cetanum, Crollium, Hartmannum Begirinum
Duncanum & alios; eum certè perditè malum
& planè invidum esse oportet, si imposterum
Antimonium cavillari perrexerit, & id ex agro
Medico averruncatum voluerit.

Sunt enim dicti Chymiatri omnes tantæ
authoritatis, ut iis fidem hac in parte deroga-
re voluisse, summæ esset impudentiæ & mali-
tiæ perversissimæ; præsertim quod omnia an-
te per experientiam sæpius verissima se com-
perisse testentur & iisdem contestentur, qui
Antimonio à Chymicis debitè parato & pru-
denter exhibito felicissimè in periculosissimis
& contumacissimis morbis aliis Medicis incu-
rabilibus usi sunt.

Quid dicam de aliis Chymiatris? Ex his ne-
minem esse arbitror qui non summæ & admi-
randæ virtutis medicamenta ex Antimonio
parari posse ultrò fateatur, & qui re ita exi-
gente per datam occasionem viva & oculari
expe-

experientia comprobare & demonſtrare re-
cuſet.

Præ reliquis autem omnibus, ut de viribus Antimonii γενικῶς quid ſubjiciam, Monarcha Theophraſtus, & cum eo Baſilius Valentinus Antimonium ſupra omnia alia mineralia ita extulerunt, ut etiam primo Enti Auri illud adæquare voluerint ambo: Baſilius inprimis id curru triumphali dignum judicavit & publico ſcripto docuit, Medico verò nil unquam eſſe debere commendatius ipſomet Antimonio.

Et cur non ſit commendatiſſimum, cum uſu ſaluberrimo in pleriſque & iis contumaciſſimis ac periculoſiſſimis caſibus, clariſſimum & præcellentiſſimum reddat medicum? Quid enim magis preclarum & celebrem reddit medicum, quam curatio Epilepſiæ, Apoplexiæ, Melancholiæ, Phthiſis, Aſthmatis, Hydropis, Colicæ, Peſtis, Lepræ, Podagræ, contracturarum & aliorum, citiſſima, tutiſſima, jocundiſſima? Hanc autem perficiet Medicus dubio procul per medicamenta ex Antimonio debitè & ſpagyrico modo præparata, nec non prudenter circumſpecteque adminiſtrata & uſurpata. Teſtes ſunt omnes Chymiatri; quibus ſuffragatur experientia: nec inficias ire poſſunt, ſi candidi ſunt, Miſochymici omnes.

Licet autem maximas & penè innumeras at-

que ſtupendas Antimonium præſtare utilitates certum ſit, dentes tamen & morſus invidorum pervicacium ac rabioſorum Miſochymicorum effugere non potuit: ita ut id multi carpere auſi fuerint, qui licet Antimonium ipſis oblatum vix agnoſcant nihilominus tamen ex ſolo auditu aut ad placitum ſui ſimilium id inter venena exitialiſſima ſine rubore reponunt.

Egregium ſanè, ſiniſtrum puto & impudens de re ignota judicium; ſic cæci judicant de coloribus: qui ab extra Antimonium ſaltem intuetur, & ob id ipſum nil aliud eſſe & poſſe interno ſuo, quem fovet, hoſpite is haut abſimilis eſt illi, qui in tenebris vaccas omnes nigri eſſe coloris judicare vellet. Annon hunc bubulci irriderent?

Qui ex libris quorundam de priſcis illis medicis ſiniſtrè de antimonio volunt judicare, hi rem nec ipſi tangunt: cum illi ipſi quibus fidem adhibent & ad quorum enunciata Antimonii inſtituunt cenſuram, æquè ac ipſi quoad veram & naturalem Antimonii cognitionem ſint rudes atque ignorantes. Quid boni ergò, quid veri ſperandum, ſi cæcus cæcum duxerit? Sic inepti quoque ſunt illi cenſores qui ex Etymologia iniquè de Antimonio judicare præſumunt; voluntque dictum eſſe Antimonium, quaſi ἀντιμᾶρέιν, quod ſumentem brevi temporis intercapedine ex viventium ſocietate averruncet.

Egre-

Egregia sanè Etymi ratio; neq; enim Antimonii vocabulum Græcum est, quod illa lingua στίμμι vocatur, ut ex Dioscoride & Galeno constat, sed est vocabulum τεχνικὸν proprium artificibus Chymicis, huic minerali ideo fortassis attributum, quod nullam in corporibus perfectis homine scilicet & auro ęgritudinem aut impuritatem relinquat, sed omne id, quicquid sit expurget & radicitus extirpet.

Contra hanc assertionem statim excipiunt Misochymici dicentes, constare per consensum Chymicorumq; plerorumq; Antimonium esse venenosum, & propterea in usum medicum non recipiendum.

Sed his replicando respondeo; si vobis est venenosum Antimonium, quare id prisci Dogmatici hominibus exhibuerunt crudum omninò aut tali præparatione elaboratum, quæ risum hodiè multis movere posset? Et quî classicos Medicinæ Dogmaticæ scriptores Antimonium exitialissimum venenum esse credidisse statuere potestis, cum id inter venena ipsi nunquam retulerint; aliam potius ipsi vim & facultatem quam venenatam adscribentes, ut videre est apud Dioscoridem, Galenum, Æginetam, Oribasium, Actuarium & alios?

Quid adhoc? Si Dogmatici in usum medicum Borracem & lapidem Lazuli, quæ venenis ac-

censet Dioscorides, adsciscunt & admittunt: cur Antimonium, quod ipsis venenum non est, ex agro medico erit eradicandum? Vos Misochymici tales & tanti non estis ut vestrorum causa Antimonii usum intermittere debeant aut velint Chymiatri.

Si de crudo Antimonio prohibendo & repudiando solliciti essetis, utique tolerarent & vobis gratificarentur Chymiatri in hoc, vestrisq; subscriberent censuris; eum & ipsismet Chymiatris crudus Antimonii & nullam passi manum sagacis artificis usus valdè sit suspectus, adeò ut id venenorum catalogo, crudum dico usurpatum, jure videantur accensere.

Verum cum à vobis Misochymicis non solum crudum, verumetiam quamcunque præparationem & eam artificiosissimam quoq; ac verè philosophicam perpessum simpliciter & absolute ceu venenatum quid & ubique noxium repudietur & carpatur, injurii estis, qui Chymicorum enunciata crudi Antimonii usum concernentia ad vestras nugas & calumnias contorquere audeatis.

Imò pervicaces invidi & ignorantes meritò estis, qui contra rei veritatem & experientiæ multijugæ certitudinem laudatissima ex Antimonio remedia, cujus intimam naturam & præparationes debitas plane ignoratis, cavillari & omnibus bonis ea invisa reddere fatagitis.

Sed præsentio quid sitis objecturi: quid quæso? Id dubio procul; Ab Antimonio graves & laboriosos concitari vomitus; item dejectiones non raro enormes, superfluas & periculo non vacantes: hæcque omnia evenire ab usu Antimonii non tantum crudi, verum-etiam præparati & vitrificati. Est aliquid quod dicitis; neq; enim ulla alia est culpa, ob quam aliàs jure vituperare potestis usum Antimonii.

Itane autem putatis Misochymici infame reddi posse & debere Antimonium? Dato quod vitrum Antimonii vomitum cieat, & nonnunquam enormes proritet dejectiones: num propterea venenositatis erit arguendum & ex usu medico omnia ex Antimonio parata remedia releganda erunt & rejicienda? Minimè. Hoc namque effectu solo nullo modo nullavè ratione per se argui poterit vis venenosa & deleteria, sed duntaxat vomitiva & purgatrix; ob quam si venenis quis adnumerare vellet; quid dicendum putatis de Helleboro, Thapsia Elaterio, Diagridio & aliis consimilibus ἄνω καὶ κάτω nonnunquam purgantibus, quæ symptomatum pernicie sæpissimè summè noxia extiterunt, intempestivè scilicet & immoderatè usurpata?

Ut ut autem dicta usitata vehementissimè purgent, & vomitum cieant periculosissimum, non tamen ob id sunt repudiata, sed ab anti-

quis pariter & modernis in usum medicum assumta, & in specifica diversissimorum eorumque contumacissimorum morborum auxilia administrata. Et quid nimius per Antimonium evacuationes prætenditis? Hoc commune habet cum aliis omnibus purgantibus etiam mitissimis: ea enim, cum administrantis inscitia & imperitia, aut imprudentia intempestivè aut ultra debitum pondus exhibeantur, nonnè multoties in extremum vitæ periculum conjecerunt sumentes?

Nec est quod solum hic incussentur vehementia illa cathartica tam simplicia quã composita: initia etiã ut Rhabarbarum, sena & ipsa quoq; Manna nõ sunt omninò eximenda; multò minus composita quorundam Magistralia, qualia sunt potiones, pillulæ, boli & ipsi etiam noduli, quibus aliquando & per accidens præter hypercatharses etiam jacturam & naufragium si non vitæ saltem prosperæ valetudinis fecisse & suo damno expertos fuisse quosdam non ignotum. Ob id ne ea venenato dici & esse concedatis? Non videtur; siquidem ea omnia utentib. ex accidenti evenire & contingere quis non videt & agnoscit? Demus autem Misochymicis, crudum Antimonium ob commistionem spirituum Anhenicalium minimè esse tutum sed summè noxium: demus etiam vitrum & flores Antimonii vulgariter præpatos ista

vomen-

vomendi & purgandi vehementia nō planè esse exutos; ob id ne putatis nulla alia ex Antimonio mitia & salutaria parari posse medicamenta?

Vestra vos decipit opinio: quandoquidem etiam vitrum Antimonii in certo aliquo liquore per debitum tempus digestum adeò vim illam vomendi deponere, ut citra ullum alicujus nauseę sensum & naturæ perturbationem noxia quævis saltem per inferiora expurget & expellat norunt viri Chymiatri celeberrimi & subinde experiuntur summa cum ipsorum laude & emolumento ægrotorum.

Ut taceam ex ipso Antimonio parari posse medicamenta verè benedicta, quæ etiam citra ullam vomendi aut purgandi operationem, per solam sudoris aut urinæ prolectionem, aut quandoque absque omni sensibili commotione gravissimos morbos averruncare possunt: hoc qui credere nolit, is consulat Chymiatros præcellentissimos Quercetanum Crollium Hartmannum, Begurinum & alios; obstinatiores ubi locus erit & occasio abundè redarguet experientia.

Neq; enim mei est instituti osoribus Chymię me ulterius opponere; indigni quippe sunt, cum quibus de hisce mysteriis agāt Chymiatri. Fatentur n. se, licet concedere cogantur posse ex Antimonio parari benignissima & mitis-

ſima medicamenta, iiſdem tamen uti nolle aut aliis porrigere.

O craſſam ignorantiam non ferulis ſed fuſtibus dignam? Sed hujuſcemodi Miſochimici in ſuę ignorantiæ & invidiæ limo & ſimo ſeſe volutent, eidemque etiam indormiant ſi ita libet; per me utique licet. Imò ſi Aſimna ſua pellis aut ſenectus ita ipſis perplacet ut novi aliquid melioris inducere recuſent, ſuaſor ipſis ſum ne eandem deponant ſed uſq; ad mortem retineant & probè curent.

Ad Antimonium reverſus ex ejus crudioris & præſertim vitrificati uſu ſi malus aliquando ſubſequutus ſit eventus & nonnulli etiam penitus ſublati: vultis ne propterea ſtatuere Antimonium ex toto & ſimpliciter eſſe rejiciendum? Malè ſecundum ſana mente prædicor.

Quod enim ex accidenti contingit, id non per ſe adſcribendum eſt rei alicui: ſic quod aliquando ex uſu Antimonii intempeſtivè aut immoderatè adminiſtrati, mortem oppetierint ægri, id antimonio per ſe non eſt attribuendum, ſed per accidens contigiſſe notandum, cum videlicet aut negligentius fuerit præparatum aut paulò majori quàm decet, doſi exhibitum & quidem ab imperito improvido aut temerario quodam agyrta vel impoſtore, minimè verò à perito quodam erudito & circumſpecto medico. Impoſtores namque teme-

temerarios & nundinarios illos agyrtas, [qui Antimonii haut ritè vitrificati, non raro uſu temerario, dum id morſulis ut vocant ſtomachicis, aut pulveribus commiſcent, aliové modo indiſcretè & promiſcuè exhibentes cæmiteria tumulis quandoque replerunt] hîc incuſandos arbitror, minime vero Antimonium ipſum: Id enim per ſe nullam infert noxam niſi per abuſum & ex accidenti, quemadmodum etiam alia Cathartica omnia per ſe alias tuta & ſalutaria.

Verè enim Herophitus omne id, quod ab imperito & temerario medico ægris offertur comparare videtur gladio acutiſſimo in manibus inſanientis: ubi non gladius per ſe ulli noxam infert, ſed ex accidenti per manus ſcilicet inſanientis eo abutentis.

Et ſanè hujuſcemodi impoſtores nobiliſſimum hoc minerale adeò infame reddiderunt, ut multi etiam nomen ejuſdem deteſtari ſoleant & ipſimet carnifici aut ſaltem cuilibet potius medicaſtro, aut vetulæ, quam Chymiatro nobiliſſimam Antimonii partem propinaturo, corporis & ſanitatis ſuæ curam committere & concredere malint.

Quod ſi Antimonium ob perturbationem illam, quæ aliquando ex uſu vitri Antimonii contingere ſolet, eſſe debeat ſuſpectum; quid obſtat quò minus uſitata purgantia & præſer-

tim vomitiva eandem ob rationem rejici debeant: Ea enim non minori certè molestiâ & perturbatione sumentes afficiunt, præsertim ubi dantur naturis ad vomendum difficilibus, insuetis aut ineptis, quam afficere solet Antimonium.

Nec vos tuetur, Misochymici, quod objicitis, Antimonium ideò non esse usurpandum, quod sit ex familiâ mineralium & inter ea haut postremum, esseque idcirco naturæ humanæ maximè contrarium. Audio quidem à vobis Misochymicis hæc dici; sed quibus id probatis rationibus? Ne autem quis putet, vos absque ratione quid enunciare, quod tantos philosophos dedeceret, dicitis mineralia naturæ humanæ contrariari ob duplicem causam loci scilicet distantiam, qua longius à nobis absunt quam plantæ & animalia; nec non ob specificas differentias, quibus absunt longissimè. Erudita sanè & subtilis argutatio ex Riolani olim contra Chymicos censura iniqua scaturiens. Attendite, quæso; sol & cœli à nobis & loco & specificis etiam differentiis longius absunt quam alia; Ergò per Vos, Sol & Cœli nobis erunt contrarii. Si argumentum procederet, quidni viperæ, scorpiones, bufones, araneæ, cerebrum cati & plura alia venena naturæ nostræ essent familiariora quibusvis antidotis & Bezoarticis medicamentis? Pudeat vos

ludi-

ludicris ejusmodi & futilibus ratiunculis veritatem & nobilitatem Chymicam velle oppugnare, & dehonestare: ridendę potius sunt contentiones vestrę & rationes tam pueriles, quam ut Chymiatri vobiscum hac de re digladientur. Quod si adeò mineralia vobis sunt infensa & suspecta; quare vestri ordinis & senatus quidam se cum successu & salute humani generis vim & efficaciam extrahere gloriantur non tantum ex vegetabilibus, sed etiam ex aliis quæ terræ visceribus perinde ac nativi fœtus continentur? Quid enim aliud per nativos terræ fœtus in ejusdem visceribus contentos intelligant, quam mineralia & metalla, divinare non possum. Sed vos cum vestris nugis jam relinquo; sufficit, Antimonium debite præparatum & εὐστόχως καὶ κατὰ λόγον administratum omni noxa prorsus carere: imò id per sententiam quoque saniorum Dogmaticorum ex ordine venenatorum esse excipiendum & eximendum, inque usum medicum omninò recipiendum, hactenus pro instituti ratione demonstrasse.

Explicato usu Antimonii in genere; nunc in specie demonstrandum est, extracta & parata ex Antimonio remedia in curatione variorum, eorumq; deploratissimorum morborum infinita alia vulgaria subsidia multis post se stadiis relinquere.

Plura

Plura quidem & varia eaque præstantissima diversos parare solitos medicamenta notissimum est; scatent iisdem scripta edita à Chymicis recentioribus æquè ac antiquis. Ut autem confusio devitetur, nec tædium lectori benigno creetur, ex multis pauca seligam, ac succincto sermone vires eorundem subnectam.

Cæterum inter omnes scriptores medicamentorum Chymicorum & eos vetustiores post Basilium Valentinum Monachum ordinis S. Benedicti, quem ducentis abhinc annis aut circiter vixisse scripsit Quercetanus in suo Alexicaco c.7. fol. mihi 416. Mysteriarcha Paracelsus omne punctum tulit.

Ac Basilius quidem Antimonio & inde paratis medicamentis plurimum tribuit, & peculiarem de iisdem conscripsit librum, quem Currum Triumphalem inscripsit, editum sed mendis quam plurimis adulteratum à Tholdenio.

Quid enim non præstat quinta Antimonii ab ipso descripta? Eam id omne præstare, quod medicus & ægrotans ad curationem salutariter perficiendam necessarium desiderari possit, adfirmat: imò vires hujus Quintæ Essentiæ viribus auri potabilis æquiparat.

Quid dicam de Magisterio, Arcano, Elixyre, & aliis pluribus ex Antimonio paratis?

Tan-

Tantum iis attribuit, & tantis eadem laudibus concelebrat, ut etiam vires in abigendis plerisque affectibus præter naturam ad miraculum stupendas edere & præstare adstruat.

Quanti præterea Theophrastus æstimet Antimonium & inde debitè parata medicamenta, testantur ejusdem Encomia, quæ de Antimonio passim scriptis suis inseruit: ne autem omnia huc transcribendo prolixior sim & fastidium pariam Lectori, sufficiat unum atque alterum saltem allegasse.

Is ergò ne quid in genere de viribus Antimonii dicam, Primo Enti Antimonii tantas inesse vires ait, ut omne id quod contingit transmutet ex seipso & ex propria sua natura, quæ ab humore radicali enascuntur separet, & ex fundamento corpus renovet. Cum enim materia Antimonii sit spoliativa & mundificativa, cujus proprietatis ratione corpus mundat & expurgat omnemque ejus impuritatem non secus absumat quam ab eodem aurum depurari videmus, ut loquitur lib. 6. Archid. de Magisteriis. Nam sicut Antimonium finit aurum, sic eadem ratione ac forma finit corpus; quod habet idem lib. 3. de vita longa c. 6. In illo enim est Essentia, quæ nihil impuri cum puro confundi sinit. Mundat seipsum unà cum reliquis quæ immunda sunt: quod si nihil omninò sani adsit immundum corpus in mun-

dum

dum transformat; quod probat per curam Lepræ ex Antimonio, quam docet l. 6 paragr. c. 4. pargr. 2.

Et hac consideratione idem l. 7. de transmut. rer. nat. refert Antimonium inter ea, quæ tingunt corpora humana & ad summum sanitatis gradum perducunt, expellendo scilicet omnes morbos, deperditas vires & colores restituendo, atq; hoc modo hominem penitus restaurando & renovando.

Quid de Quinta Antimonii Essentia dicam? Hanc idem l. de renov. & restaurat. ait repurgare corpus à lepra, ut expurgat Aurum infusione, & non relinquere in eo impuri quicquam, sicuti nec in auro.

Quid præterea utilitatis summè admirandæ præstent alia ex Antimonio parata remedia, Magisterium, Tinctura & oleum aliaque, sæpissimè deprehendet, qui scripta tanti viri evoluere & attentè perlegere non neglexerit: passim enim testatur Antimonium [quod spagyrico præparatum intelligit, minimè crudum aut crasso rudique modo saltum aut lotum aut vitrificatum] omnes morbos tollere & vires amissas restaurare ac renovare.

Nihil jam dico de Rogerio Baccone, oleum seu Tincturam suam Antimonii in cœlum usque sublevante: nihil etiam de aliis ex vetu-

stio-

ctioribus quibus in frequenti usu fuêre medicamenta ex Antimonio parata.

Ex recentioribus plurimis doctissimus ille Quercetanus de tota medicina & arte præsertim Chymica optimè meritus, inter alia duodecim ex Antimonio parata remedia proponit in Tetrade sua, quæ omnia ipse aliquando suis manibus paravit, composuit inque usum felicissimè retulit; & propter summam vim & virtutem medicinalem unumquodque tali insignivit, qui cujusque virtutem maxima ex parte insinuet & significet. Quod enim titulo Panaceæ exhibet, id instar universalis cujusdam medicinæ omnes ægritudines vel deploratissimas etiam curat, non quidem unica solummodo operandi ratione, sed modo per sudores, aliquando per urinas, nonnunquam per secessus interdum & sæpius per insensilem operationem sola scilicet humorum correctione, instauratione ac corroboratione Balsami radicalis.

Antidotum πάγχρηστον ad sanguinis massam emundandam utilissimam ut & calorem nativum instaurandum & augendum, visciditates item ventriculi absumendas ac corpus omnibus recrementis expediundum adfirmat.

Sic Antidotus πανπύγωγος ad alterandum vacuandum, aliosque curationum scopos complendos convenientissima est medicina, præsertim ad evellendam Cachexiarum radicem & inde ortos morbos, Icterum scilicet & Hydropem averruncandos.

Quid putatis tribuendum antidoto ζωηφίλω sic dictæ, quasi sit amica vitæ? Est hæc ut idem loquitur verissimè, verus vitæ Balsamus instaurans redicalem balsanum & corpus humanum hoc modo restaurans & renovans: non quidem novam essentiam in homine generando, ut loquitur Mysteriarcha *l*. 5. Archid. de Mercurio vita, sed quintam essentiam adhuc residuam incorruptam conservando. Quod dum præstat, fit, ut postea novæ quasi virtutes emergunt, spiritus sopiti excitentur roborenturque animales pariter vitales, & naturales: imò quia hic vitæ Balsamus impurum omne à spiritu vitæ removet, fit aliquando ut ungues pedum & manuum decidant & alii succrescāt, canities omnis tollatur, juventusque ita confirmetur, ut senectus non amplius canos possit producere.

Jure ergò optimo hæc medicina talis tantusque dicitur thesaurus, ut nusquam in toto orbe, si Astrum Solis & Mercurii excipiatur, par occurrat: Imò tantam eam esse contestantur

tur Chymiatri penè omnes, ut laudes ejus ac virtutes admirandæ deprædicari à nullo ſatis poſſint.

Nec contemnenda eſt Antidotus σωτήριος, quaſi ſalutifera, ſervans & liberans à quam plurimis graviſſimiſq; morbis, Phthiſi potiſſimũ, dyſpnica, Aſthmate, pleuritide peripneumonia & aliis. Suam quin etiam laudem promeretur Antidotus λυσιπύρετος in profligandis & extinguendis omnis generis febribus, ſive ſint intermittentes ſive continuæ eæque vel benignæ dignæ ſunt quas habent, titulis; adeò ut utra verò dicatur Θεόδοτος quaſi à Deo data, altera Θεόπεμπτος, tanquã donum à Deo hominibus cælitus demiſſum: ſunt enim verè manus Dei ad curandos generaliter ferè omnes morbos vel deploratiſſimos.

Quid deniq; præſtent reliquæ antidoti, videat lector apud præfatum ſagaciſſimum Quercetanum: quis enim poterit omnia referre, & ab aliis ſufficienter tradita huc tranſcribere? His ergò, ſi poteſtis, paria producite, & per experientiam veſtra omnia tantarum eſſe virium demonſtrare, Miſochymici: & jure poſtmodum vobis cedent & Chymica veſtris poſtponent Chymiatri. Agite & ex intimis diſpenſatoriorum receſſibus atque angulis conquirite,

& similia quædam, atq; vel unicum saltem depromite: parati sunt Chymici palmam vobis porrigere. Quod si nulla habetis; quare quæso hæc ex Antimonio & alia Chymica adeò superciliosè fastiditis, protervè contemnitis, & rabiosè calumniamini?

Sed præstat his relictis ad institutum regredi, atq; in gratiam favitorum artis Chymicæ unicum atque alterum ne ἀσύμβολος planè sim ex Antimonio remedium, subnectere lubet. Non quidem quomodo vitrum sit parandum, neque quomodo flores Antimonii extrahendi, aut alia vulgo nunc usitata remedia exinde concinnanda, cum de hujusmodi sat eleganter & prolixè scripserint Chymici præcellentissimi Quercetanus, Crollius Beginus, Duncanus, Evonymus, & alii, ad quos lectorem, ut ærumnoso nimium labori describendi & transcribendi supersedeam, remitto: Sed quæ non ita quibus trita & obvia sunt.

Illud de vitro Antimonii obiter dictum volo, eò plerosque Chymiatrorum sagaciorum non uti, quod ipsis non sit satis exutum nocentibus & vehementes istas commotiones causantibus spiritibus mineralibus: quo tamen non obstante in magna hodie quantitate paratur, ad nundinas deportatur & ab agyrtis chirurgis, barbitonsoribus balneatoribus & aliis ejus farinæ medicastris, in fre-

quenti

quenti est usu, sæpeque cum fructu at non rarò cum damno etiam sumentium propinatur. Interim id studio & singulari elaborationis artificio, quod supra etiam tactum, deduci & commutari potest in medicamentum blandissimum, per solum secessum citra omnem aliam molestiam & conturbationem purgans. Sic quanquam usum Vitri cum videlicet à medico circumspecto & rerum gnaro tempestivè in usum adsiscitur non penitus & simpliciter contemnam: ita temerarium ejus usum licet quandoque proficuum probare nullo modo possunt; Ideoque circulatores illos nundinarios, & omnes alios rudes & ignaros Chymiæ, expertesque solertiæ eruditionis & prudentiæ medicæ ab hoc meo discursu & Antimonii patrocinio procul exulare jubeo.

Ne autem longis verborum ambagibus tempus & cartam inutiliter insumam, brevissima sermonis serie communicabo descriptionem & usum Antimonii Diaphoretici simplicis, essentiæ seu Tincturæ Antimonii, olei dulcis & Balsami ejusdem.

Ac Diaphoreticum hoc quod attinet, non est illud, quod Crollius exhibet, quodque ipsi constitit ducentis ferè thaleris, & præter Antimonium Mercurium quoq; & aurum re-

cipit; sed simplex illud est & à Phædrone ab effectu vocatur Antimonium Narcoticum & Diaphoreticum. Basilius pulverem Antimonii album à forma sua ultimâ in quam redigitur appellitat: cujus etiam meminit Begirinus in Tyrocin. Chym.c. 12. sub titulo Antimonii Diaphoretici.

Modus parandi, quo ego usus sum talis est; Accipe Antimonii Ungarici optimi, quantum vis, fere id crassiusculè, cui adde salis nitri puri crasse contusi duplum; ambo invicem commisce: de hac mixtura tigillo fusorio, aut convenienti vase inter prunas candentes in furno ventoso candefacto impone sensim cochlear, quo facto statim fumus concitatur & strepitus; eo autem cessante, quod detonare vocant artifices, mox aliud cochlear ejusdem mistuiræ imponatur, idque toties repetatur donec omnis materia tigillo imposita fuerit & consumta. Post da ignem fusionis & liquefactionis ad quadrantem horæ, ac effunde in ollam firmam aqua calida semiplenam: aut, quod tutius est, propter periculum læsionis alicujus sensim per cochleare ferreum aut simile instrumentum candentis & ferventis hujus materiæ partem post partem immitte ollæ.

Si quid figillo adhæserit illo confracto frusta ejus eidem ollæ injice, ac aqua calida adhærentiam illam ablue & frusta ollæ abjice. Post

fac

fac ebulliat aqua cum injecto Antimonio, ac ubi consederit antimonium, effunde sensim aquam illam salsam claram, aliamque puram affunde, toties repetendo hunc laborem donec abstracta omni salsedine, pulvis antimonii insipidus ferè gustui occurrat. Exiccato huic Antimonio tantundem adde salis nitri, & operare ut prius, repetendo etiam tertiò, si non satis albus fuerit pulvis Antimonii, omnem modo doctum laborem. Ubi verò altissimus evaserit, & omnis abluta salsedo fuerit, Antimonium tuum album fere super marmor subtilissimè, ac affusum spiritum vini alcolisatam super ipsum ter ad minimum accende ac totum conflagrare permitte: Et sic paratum erit simplex hoc Antimonium Diaphoreticum.

Basilius, post trinam calcinationis, ut sic dicam, operationem peractam, edulcoratam & exiccatam materiam ad digerendum cum spiritu vini optimo digerit in pelicano, aut circulatorio, aut cucurbitâ per integrum mensem; post effuso hoc spiritu digestivo alium affundit, & accensum conflagrare permittit, novies aut decies hoc repetendo: Deinde lento calore desiccat; post per viginti quatuor horas seu diem naturalem reverberat; in loco humido resolvit & tandem lento calore desiccat.

Vires hujus quam plurimæ sunt, expertæ in corporibus fæda scabie & pruritu post debitè purgatum corpus infectis quibus plurimum hujus usus profuit, adeò ut scabies illa post eius usum ex toto evanuerit & abierit. Feliciter quin etiam per Dei benedictionem, eo usus sum in febribus intermittentibus, & continuis etiam putridis Epidemiæ cujusdam malignæ instar hîc grassantibus.

Adhæc in viscerum obstructionibus contumaciorib. reserandis suũ officiũ egregiè præstitisse aliquoties cognovi & expertus sum In lue venerea quoque non inutiliter exhibetur; & non est dubium, quin præter assignatas, alias quoque obtinat vires, quas usus & experientia in futuro suggeret & edocebit.

Dosis ejus est à septem granis ad undecim & quindecim, pro sumentium ætate, sexu, & constitutione, proque affectus ipsius exigentia, in & cum liquore aliquo idoneo & congruo atque affectui præsertim, cujus medendi gratia adhibetur, appropriato. Aliquando & præsertim in reserandis obstructionibus certam ejus portionem, vino ardenti, vino simplici, vel medicato, aut alteri cuidam liquori infundere, & de hac mixtura prius benè adinvicem agitata alternis diebus cochlear unum aut duo, pro re nata, assu-

assumere jussi; & nunquam non salutarem ejus usum sum expertus, & nunquam noxium deprehendere licuit effectum: quem ferè semper, præsertim si manè quis in lecto eo usus fuerit per sudoris proruptionem exeruit; in quibusdam per insensibilem ferè operationem; nonnunquam verò aut vomitionibus aut dejectionibus ulli alicui molestam aut aliquo pacto noxiam fuisse hunc medicinam deprehendere mihi licuit.

Sed de hoc satis; ad tincturam & Essentiam Antimonii progredior: ubi primò monendum est, me promiscuè uti vocabulo Tincturæ & Essentiæ.

Licet enim diversa sunt nomina unum tamen & idem denotant & significant partem videlicet Antimonii præstantissimam, quæ sola omnium operationum & effectuum salutarium medicinalium in Antimonio causa est, quam aliàs animam dicunt. Hujus ergo virtutis & efficaciæ ratione dicitur Essentia, ut quæ vim & virtutem medicinamque solam & omnem obtineat & exerat: Est enim Essentia ipsa natura, virtus & efficacia atque medicina subsistens in mixto; imò vita & proprietas ac specifica forma illius rei, à qua extrahitur; seu est sola virtus specifica formæ adhærens.

Quinta autem essentia dicitur comparativè ad cœlum; sicuti enim cœlum est præcipua causa efficiens universalis vitæ & conservationis omnium rerum: Ita quoque hæc essentia vitæ & actionum omnium in eo cui inest, mixto; hac enim extractâ reliquum corpus mortuum planè est & nullius amplius virtutis.

Ad hæc sicuti cœlum est quid separatum ob elementis purissimum subtilissimum & suo modo incorruptibile: ita quoque hæc quinta essentia secundum Mysteriarcham l.4. Archid. est materia quæ corporaliter extrahitur ex omnibus mixtis & ex iis in quibus vita est, separata ab omni impuritate & corruptibilitate seu mortalitate, subtiliata subtilissimè & segregata ab omnibus elementis.

Dicitur autem Tinctura partim quod sub colore rubeo extrahatur & in conspectum prodeat; partim verò quod sicuti per universalem illam philosophorum Tincturam imperfecta metalla tingendo in perfecta transmutantur, ita quoque per hanc Antimonii essentiam corpora hominum ægrotantia insana, & sic ex pessimo in optimum & pristinum sanitatis statum transmutentur.

Ut ut autem vocetur hoc loco parum refert; neque enim de nominibus cum aliquo contentiones & litem movere & fovere animus est: latè me hisce appellationibus hoc lo-

co uti fateor, &, si ἀκρίβεια sit adhibenda, esse aliquid discriminis inter Quintam Essentiam & Tincturam apud Philosophos Hermeticos, minimè ignorare. Potius, quod pollicitus sum subjicio quomodo vim hanc summè medicinalem quis ritè possit, & per quod spagyricæ operationis artificium: dicturus paucissimis de usu & viribus ejusdemmet debitè præparatæ.

Modos autem parandi Quintam hanc Essentiam seu Tincturam Antimonii apud spagyros & artifices Hermeticos scriptoresque Chymicos invenire licet sagaci & attento Lectori varios & diversos, ad unum tamen scopum collimantes omnes; possunt enim esse plures vitæ ad unum locum ducentes, quarum tamen aliæ tutiores & breviores sunt aliis.

Sic Paracelsus suum exhibet modum Quintam Antimonii Essentiam parandi l.4. Archid. sub modo generali extrahendi Quintam Essen- ex Marcasitis: suum quoq; habet Basilius, suum Rogerius Bacco, suum Penotus, suum Quercetanus; & quis dubitat alios proprios quoq; & peculiares habere artifices? Inter omnes Basilius laudem meretur & palmam aliis præripit: hic in repetitione lapidis sic scribit; Essentia Quinta Antimonii summa est medicina, & nobilissima atq; subtilissima pars, quę in Antimonio reperitur; Estq; quarta pars medicinæ uni-

versalis. Præparatio ejus sit silentio involuta; dosis ejus est pondus trium granorum: quatuor instrumenta requiruntur ad ejus præparationem; quintum est furnus, in quo Vulcanus habitat; regimen ignis suggerit ordo præparationis.

Quibus verbis & quasi sub ægnimate describit præparationem quintæ Essentiæ Antimonii: & mox sequentibus fideliter admonet medicos, ut medicinam in eo quærant in quo lateat, & deprehendatur viribus & efficacia maximè præstare.

Agite nunc Misochymici, qui cum successu & salute hominum tam egregia extracta vos parasse jactitatis, & ex Antimonio, quod revera nativi fœtus instar in terrę visceribus continetur & vires habet incredibiles vobis omnibus in abigendis morbosis insultibus, quintam hanc extrahite essentiam vestro modo, cum Chymici labores vobis adeò sint suspecti. Carbonum jacturam tanti non æstimate, ob quam sit intermittendus labor hic circa hanc Antimonii præparationem: tantus est enim hic thesaurus, ut carbonum jacturam & tædia laborum abundè recompensare possit.

Sed audio vos mihi objicere, Basilium nimis obscurè hanc præparationem proposuisse: Vobis consentio, philosophum obscurè loqui quidem; at non ita ut à Chymico artifice nequeat

queat intelligi vobis regero. Chymicis n. quatuor illa instrumenta probè cognita sunt, & à Vulcano, quem vos adeò contemnitis fumi osores maximi, quem Vulcanus vobis impetu obviam propellit, ignis regimen didicerunt convenientissimum.

Ut autem vobis benèuelle Chymiatros cognoscatis, ex ipsomet Basilio dilucidiorem vobis communicabo descriptionem præparationis quintæ essentiæ ex Antimonio, per quam Ænigmatica prior descriptio declaratur.

Primo ergò recipit Vitrum ex minera antimonii per calcinationem, quæ ex quatuor illis instrumentis primum est, paratum; terit id minutissimè ac extrahit eum Aceto, quod per distillationem est confectum abstracto aceto & edulcorato Antimonio affundatur spiritus vini optimus & purissimus, & secundò extrahatur: hæc secunda cum spiritu vini extractio degeratur in pelicano hermeticè clauso per integrum mensem, quæ digestio est alterum operationis instrumentum, per quam etiam perficitur tertium quod est coagulatio essentiæ Antimonii in corpus separatum ab aliis, quod tandem per quartam destillationem scilicet in forma olei per se absque omni additione ascendit & transit per alembicum.

Neque

Neque hoc assequitur spagyrus sine singulari artificio & moderamine ac regimine ignis, in quo vulcanus, quinti instrumenti dominus, jure omni est Magister & præceptor Chymicorum omnium; præsertim cum in lapidem pellucidum tandem & igneum est reducendum oleum quod per destillationem accipit artifex rubicundissimum odoris gratissimi & saporis dulcissimi.

Interim non eo inficias usum genuinum & legitimam administrationem haut abs re peculiari industria & sagaci ingenio præditum virum requirere, & ad quintum instrumentum suo modo posse referri: quod & facit ipsemet Basilius in curru triumphali, ubi quintæ essentiæ præparationem dilucidiorem suggerit & exponit. Hæc autem Quinta Essentia, ut de usu ejusdem nonnihil quoq; subnectam, ea omnia præstat quæ medicus ad curandos morbos desiderare potest & exoptare; tollit enim Melancholiam quamvis, consumit omnes superfluitates noxias, indeque pullulantia symptomata sedat & abigit ad instar ignis omne pravum discutientis & consumentis. Imò omnia ea præstat, quæ præstare potest Aurum potabile; præsertim ubi debita operatione, quam idem Basilius describit, sulphuri huic genuino Antimonii conjunctus fuerit & unitus præcipitatus ex proprio Mercurio. Tunc

enim

enim verè nomen Tincturæ promeretur, ut quę sit subtilissima pars Essentiæ Antimonii, & astrum sui cœli specificum, ut loquuntur spagyri, arcanorum more elaboratum.

Quod si fortè Basilii hic processus vobis minimè arrideat, & alium desideretis, vobis, ut videatis candorem & benevolentiam, hac in parte lubens gratificabor, & communicabo haut gravatim oleum Antimonii dulce, quod priscis dictum fuit secretum secretorũ, Gemma Gemmarum, sulphur physicorum, nec non ignis secretissimus.

Parandi modus hic est; Recip. Mineram Antimonii, pone in crucibulum & subjice ignem, hac cautione, ut quasi jam fluere incipiat: Igni exemptum per se refrigescat Antimonium; refrigeratum probè contundatur in mortario & contusum terendo redigatur in pulverem subtilissimum & ferè impalpabilem. Huic in vase apto reposito affundatur acetum proprium sæpius destillando prolicitum: ponatur in loco calido & humido per tempus debitum ad extrahendum cottidiè fortiter agitando, donec acetum evaserit rubeum; hic labor toties repetatur, quousque omnis rubedo fuerit extracta, & acetum non amplius tingatur. Extractam rubedinem omnem cominisce & in cucurbita per Alembicum juncturis optimè lutatis destilla lento Balnei mariæ calore & igne:

igne: debito adhibito regimine & moderamine adhibito adſcendit primò Acetum, poſt, quod ſummam parit delectationem & admirationem videntibus per roſtrum alembici deſcendent venulæ Mineræ Benedictæ per guttas ſanguineas vel rubeas; quæ in vitro mundo diligenter aſſeruari debent.

Hunc benedictum liquorem Chymici vocant quintam ejus Eſſentiam, quam philoſophi nunquam apertis verbis prodiderunt, ſed ſummo ſtudio ænigmaticis in volucris palliarunt. Unde factum arbitror, quod multi in ea conquirenda multis laboribus ſeſe commacerarunt & ſumtus fecerunt maximos, at ex his non multi ad veræ Quintæ hujus Eſſentiæ & olei hujus benedicti poſſeſſionem pervenerunt.

Multi enim aberrarunt in electione materiæ, dum loco Mineræ, in qua ſpiritus mineralis ortui ſunt viciniores ideoq; copioſiores & vegetiores, quàm in Antimonio ignis vim experto & ex minera ſua prolicito, quod inquam loco mineræ perperam ſumſerunt: quidam verum menſtruum ad hanc eſſentiam extrahendam ignorarunt, &, cum mentionem faciant philoſophi, Hermetici aceti, tales acetum commune deſtillatum adhibuerunt, cum philoſophi tamen non intelligant acetum illud quod mulieres poſt fornacem con-

ficere

ficere solent, sed naturale suum & proprium citra extranei alicujus additionem ex seipso confectum, quod pauci noverunt. Et non immeritò, quia ferè à plerisque subticetur modus acetum ex Antimonio per se elicendum, & si qui illius faciunt mentionem adeò obscurè & scrupulose loquuntur, ut quid inde colligas quidvé concludas ignores ipse.

Sic philosophorum ex antiquis quidam horrido quidem & impecto stylo, at verissimè interim loquitur de hoc aceto cum ait; non est melius acetum quam extractum ex vero & naturali montano metallino: hoc autem acetum vocatur ab Aristotele Chymico plumbum leprosum, & Antimonium suum & ignis secretus, estque ad extractionem quintæ essentiæ Antimonii nobilissimum, scias tamen pergit quod superiora inferioribus semper sunt meliora; Res enim cœlitus condensatur coagulatur & fixatur.

Tale acetum parat Basilius ex Antimonio cum aqua pluviali destillata; verum, ignoscant manes tanti viri, per se citra omnem additionem alicujus liquoris id parari potest, & per additionem proprii salis reddi radicatum, ad hoc opus convenientissimum: interim illud Basilii non rejicio quasi sit inutile, cum sciam illud quoq; feliciter in

hoc

hoc negocio adhiberi; ſuſpicor Tholdenium hac in parte minus attentè rem conſideraſſe & oſcitanter tranſcripſiſſe.

Non enim dicendum eſt Baſilium acetum hocce, per ſe quod ex Antimonio prolicitur, ignoraſſe; cum tot labores Antimonii præparationibus impenderit, & nobiliſsima inde arcana elicuerit. Cæterum ut hæc ſtibii eſſentia in ſalutares uſus adhibeatur non ſtatim ut eſt præparata, eſt uſurpanda, ſed per debitum tempus putrefacienda; tum enim operatur arcana, & vires exerit, eaque præſtat quæ in præcedentibus adſignata ſunt, quæque paſſim ab Authoribus Chymicis Quintę Eſſentiæ, Tincturæ & oleo Antimonii attributa leguntur.

Et ut paucis omnia dicam hoc dulce oleum Antimonii ſive quinta Eſſentia aut tinctura uniuſcujuſque morbi materiam abſumit penitus, atq; corpus impurum ita transformat, ut ad ſummam perfectamque ejus ſanitatem nihil omnino deeſſe videatur: modo id ſit debito artificio præparatum & à perito prudentique medico convenienti doſi & quantitate nec non in congruo aliquo vehiculo exhibeatur.

Reſtat nunc, ut ſubjiciam Balſamum Antimonii, quo in externis caſibus feliciſſimè uſus vidi & novi nonnullos: quod ubi præſtiterim

huic

huic sectioni quartæ ultimam manum imponam.

Inveniuntur sanè plurima medicamenta ad mala externa vulnera præsertim & ulcera etiam apud Dogmaticos, quæ præter alia mineralia Antimonium haut raro recipiunt: & Chymiatri idem minerale in consimilibus casibus externis plurimi fecerunt, parando exinde cum aliis junctis olea & Balsama vulneraria. Horum nonnulla habet Müllerus in mysteriis suis Chymicis l. 3. c. 2. Basilius in curru triumphali præter Balsamum rubeum Antimonii per se paratum, quinque alia per compositionem & additionem aliorum, olea describit; quorum omnium usus in externis illis casibus non potest non esse salutaris & proficuus, quemadmodum manifestum esse potest illi qui ingredientia consideraverit & quæ sit eorum natura vis & proprietas probè intellexerit.

Penotus Balsamum Antimonii exhibet paratum per menstruum Terebinthinatum: alii quoque alios habent modos parandi Balsama ex Antimonio, quos huc consarcinare velle tædiosum nimis esset & laboriosum; sufficiat descriptionem Balsami Antimonialis ex Basilio huc consignasse, cujus usum in ulceribus vetustis & curatu difficillimis salutarem multos novi expertos. Ea autem sic habet; Recip.

Argentum vivum ſublimatum puriſſimum & Antimonium ad partes æquales, terantur commiſceantur ac deſtillentur per retortam firmiſſimam, ter laborem hunc repetendo: hoc oleum rectificetur per ſpiritum vini digerendo ad debitum tempus, evadit rubeum inſtar ſanguinis, quod primo eſt album & coagulatur inſtar butyri. Hoc oleum ſeu Balſamum in caſibus & malis externis deſperatis, lupo, cancro, fiſtulis & conſimilibus ulceribus exedentibus & corrodentibus facilè palmam aliis omnibus præripit, & talia præſtat, quæ id parans & ritè uſurpans per experientiam annotare poterit & veriſſima, quæ dixi, deprehendere.

Et hæc de Antimonio quoque pro inſtituti & occaſionis ratione dicta ſunto: plura forſan & ſplendidiora alio tempore, Deo vitam & vires ulterius elargiente, per datam occaſionem communicabuntur.

SECTIO QUINTA
de
VITRIOLO.

AD finem quoq; perducto discursu Chymiatrico, quod spectat usum medicum mineralis illius quod vulgo dicitur Antimonium: restat nunc, ut brevibus quoq;, quid utilitatis præstet in medicina Vitriolum & quę elargiatur medicamenta spagyricè eruenda discurrendo subjiciatur. Nunc autem ero eò brevior, quò fuerim in præcedentibus fortè prolixior, nihil interim, quod ad dignitatem, utilitatem & necessitatem Vitrioli dictu videbitur necessarium omissurus.

Ac Vitriolum quod attinet, ut ratio nominis innotescat, Græcis dicitur χάλκανθος quasi χαλκȣ̃ ἄνθος, cum tamen flos æris aliud revera sit & diversum quid à Vitriolo: priscis latinis appellatur atramentum, eò quod atrum præstet colorem; & propterea ad tingenda coria olim id usurpabant sutores, unde etiam Atramentum sutorium legitur dictum. Hodiè pannorum & linteorum tinctores eo utuntur ad lintea & pannos nigro colore tingendos: imò ad conficiendum atramentum

ſcriptorium neceſſariò adhibetur ob hunc colorem nigricantem.

Quibuſdam dicitur chalcitis; at chalcitis & chalcanthum revera differunt etiam ſecundum ipſummet Galenum l. 9. de ſimp. Med. facult. c. 48 & 51. Inde, ut hoc obiter ſaltem attingam hallucinare meritò doctis videntur, qui uſitatum illud Emplaſtrum Diachalciteos vocant, cum potius dicendum ſit Diachalcanthi ob baſin, quæ eſt vitriolum quod Græcis χάλκανθος appellitatur.

Seplaſiarii & officinæ hodierno tempore communiter vocant vitriolum; qua etiam appellatione utuntur ſpagyri: Germanis dicitur Victril atque uſitatiori nomine Kupfferwaſſer. Verum utut appelletur, perinde eſt, nec ego plurimum de nominibus ſum ſollicitus, id potius curæ mihi erit, ut quidnam ſit, quotuplex, & quas elargiatur medicinas, breviter at ſufficienter indagetur.

Reponitur autem Vitriolum inter genera ſalium, ita quoque docente Paracelſo lib. 2. de morb. miner. tr. 3. c. 1. Ubi Vitriolum ſpeciem ſalium eſſe aſſerit: Idem l. 4. philoſ. c. 6. ait; Vitriolum ex ſalibus ſcaturire; imò l. de reb. nat. c. 8. ipſum Vitriolum ſalis nomine appellat cum ait. Natura generat ſal quod dicitur Vitriolum; neque eſt ſal vulgare & commune, ſed participans de natura metallica, adeò ut aſſe-

asserente eodem Paracelso vitriolum in se contineat venerem seu cuprum, & in id transmutetur: cui correspondet & suffragatur experientia, per quam videmus & docemur venerem in sese habere vitriolum admodum pulcrum & utile, quod certo artificio extrahere norunt spagyri sagaces & experti. Neq; hoc solum, verum etiam martem videndũ exhibet, adeò ut etiam per Vitriolum Mars paucis horis in venerẽ possit converti: quod prisci sapiẽtes per amores veneris & Martis dubio procul insinuare voluerunt, quemadmodum notat sagacissimus Quercetanus in tetradis suæ c.30.

Sed de his loco plura non addo; fortè alibi fusius discurrendi de hoc negocio concernẽte transmutationẽ metalli unius in aliud sese offeret occasio: ad medica potius intenti, id juvat indagare, quid nẽpe utilitatis præstet & emolumenti Vitriolum in usu medico, & quæ salutaria inde eruenda sint medicamenta, quibus ægrotantibus medicus possit tutò citò & jocundè subvenire & medendo prodesse. Neq; mihi vitio quis vertat, quod de speciebus vitrioli hîc nihil addam, quod tamen ordinis instituti ratio postulare videtur: quandoquidem me id negocii studio hîc prætermisisse sciat, cum infra, ubi de medicinis ex Vitriolo parandis verba sum facturus hujus rei recor-

daturus sim. Ne ergò idem bis dicatur & inani ταυτολογία aliquod lectori benevolo creetur fastidium confido fore ut me excusatum sint habituri omnes candidi.

Sanè ut Dogmaticorum placita d Vitriolo primo adducam, Gal. libr. 9. de simpl. med. facult. c. 48. & 51. præterquam quod chalcanthum in chalcitidem transmutari se vidisse asserat, plurimum etiam miratur, quomodo vehementissimè adstrictum in vitriolo admixta sit caliditas non instrenua. Verum non opus fuisset illa admiratione, si vivum rerum Anatomen sectatus paulò diligentius perscrutatus fuisset interiores Vitrioli medullas Galenus; non autem in externis duntaxat qualitatibus ejusdem elementaribus hæsisset: Sic enim revera deprehendisset, præter externa illa, quæ heterogenea ferè sunt, in vitriolo diversas esse substantias & propter illas in eodem latere reconditas vires & virtutes medicinales summè stupendas. Unum idemq; sentiunt & scribunt cum sectatores ejus omnes & singuli, & ipsi internæ rerum Anatomes ignari & expertes; nempe Ægineta lib. 7. de re med. oribus: lib. 15. med. collect. Æt. tetr. 1. serm. 2. cap. 77.

Atque eo ipso indicant, quod etiam ex tot & tantis ipsorum scriptis constat & manifestum est, se usum Vitrioli externum quidem quodam-

quodammodo cognovisse; & internum & genuinum planè ignoravisse: imò in externo etiam illo usu nil præter crassam ejus materiam per unicam adustionem & ablutionem in topicas remediorum formulas concinnatam administravisse. Solus ferè & unicus Dioscorides ausus est id intra corpus exhibere, at crudum illud & nullam præparationem passum etiam ad pondus drachmæ unius ex melle dilutum, ad latas ventris tineas necandas, ad vomitum ciendum, atque adversus venena fungorum haustum, ut videre est apud eundem libr. 5. cap 74.

Imò Andromachus famosæ illius Theriacæ author vitriolum eidem commiscere non veretur, partim ut sentiunt cum eruditissimo Fuchsio plerique coloris nigri conciliandi gratia, qui color in Theriaca ab omnibus necessariò requiritur; partim etiam ut inde desiccantem facultatem adipiscatur sufficientem: quanquam alia quoque de causa recentioribus & iis spagyricis medicis videatur adjici, de qua paulò infrà, ubi de spiritu Vitrioli, quem crudi vitrioli loco suadent ex modernis Dogmaticis haut postremi in Theriacæ compositionem adsumendũ, verba sum facturus. A Dogmaticis, quorum crassior pars ut ab aliis ferè omnib. ex mineralium familia petitis medicamentis abhorret, ita quoq; & vitrioli

indeq́; paratorum remediorum uſum ſuſpectum habet & noxium, ſed citra firmam aliquam rationem; ab his inquam digreſſus ad Hermeticorum ſcholam & ergaſteria me recipio inde mutuo aſſumturus quas ipſi vires medicinales vitriolo & inde paratis medicinis adſcribant: quod tamen, ut omnis evitetur confuſio, *ὡς ὢν συνόψει* breviter ſic expedio.

Hi ergò, ne longis utar ambagibus duplicem vitriolo, ſicuti omni etiam metallo, adſignant & attribuunt ſignaturam, internam ſcilicet & externam: hanc communiter viridem ſtatuunt, cum tamen quodque etiam ſit coloris cærulei aut alterius ſemper nihilominus de viriditate nonnihil plus minus ut participantis. Sub hac externa deliteſcit altera interna, quæ eſt gratiſſima illa rubedo continens ſummum quod quærunt artifices arcanum medicinale; quod ipſum innuere voluerunt priſci ſapientes uſitato illo ænigmate quo ajunt; Viſitabis Interiora Terræ, Rectificando Invenies occultum lapidem veram medicinam.

Quibus verbis non ſolum inſinuare voluerunt in Vitriolo, quod literæ initiales cujuſq; dictionis conjunctæ ſignificant, eſſe & deliteſcere ſummam vim medicinalem; verum etiam quomodo quavé ratione ea ſit inde eruenda ſignificarunt, videlicet non hærendum eſſe

inex-

in externis illis nec sufficere signaturam illam externam; sed qui istam invenire medicinam desiderat, hunc oportere altius quid sibi proponere, & interiora Vitrioli inquirere, scrutarique internum ejusdem rabedinem summâ cum dulcedine conjunctam; quam quâ ratione quovè artificio quis consequatur, in arcanis meritò sibi asservant Chymici artifices, eandemque adipiscitur, cui illi liberali communicatione favere non recusabunt.

Atque inde facilè est colligere propter hanc internam illam rubedinem dulcedinemq; tot & tantàs attribui vires & virtutes medicinales à Chymiatris ejus gnaris, ut etiam in solo & unico Vitriolo tantam latere medicinam affirmant, per quam quarta morborum pars curari & averruncari valeat.

Ne autem quid falsô comminisci videar, ad universam communionem legitimorum Chymicorum me refero; qui idem omnes sentiunt & voce scriptisque contestantur.

In specie lubet ex ipso Mysteriarcha Theophrasto nonnulla de viribus & virtutibus medicinalibus Vitrioli huc transcribere.

Sic ergò inquit l. de œcon. mineral. c. 16. ex versione Dornæi: ad gravissimos stomachi dolores & ægritudines ex in ordinata cibi potusque sumptione prævenientes vel ad ejus digestionem crudũ exhibitum quantitate Cometz

puta granorum trium debilibus in vino vel aqua, robustis in vino destillato radicitus omne vitium expurgat sursum atque deorsum pellens. Non helleborus non colocynthis neque Diagridium æquè vehementer purg nt aut perfectè curant, ut istud, nec vermes pellendi facultatem habent. Est etiam ad caducum inter curandum præ cæteris optima per vitriolum purgatio. Ejusmodi proprietates à duplici natura illi contigerunt, acetositatis videlicet atque salsedinis; quapropter aliis est medicina multò nobilior.

Nam, ut in codice Germanico habetur, in vitriolo sunt duæ naturæ potentes ad purgandum, una quæ purgat ex natura sua, altera ratione salsedinis: Et sic in Vitriolo est vis genuina purgatrix, cum una saltem sit in vegetabilibus.

Adhæc salsedini Vitrioli inest vis & virtus specifica vermes enecandi omnes, quos modò attigerit: quæ vis est in Vitriolo, nec in aliis catharticis invenitur. Ideoq; id notare præcipit, eam purgationem, quæ præter & juxta vim laxandi acetositatis quoq; & salsedinis est particeps optimè evacuare & expurgare: quamobrem meritò, ubi opus purgatione, hæc ex Vitriolo adhibetur, & aliis omnibus, cæteris tamen paribus jure præfertur. Inprimis vero unicè conducit ex Vitriolo purgatio

ventri-

ventriculis prętęr naturam aggravatis & oblęsis; hominibus item caduco infestatis & vermibus divexatis, ita postulante necessitate, conditione ægrotantis admittente, & tempote morbi aliisq; non prohibentibus.

Idem præterea Theophrastus l.7. Archid. de specifico purgativo adserit verissimè, Vitriolo hanc quoq; inesse proprietatem ut omnes putrefactiones tollat, & ea omnia, ex quibus plurimi scaturire solent morbi, citra materierum peccantium discrimen; non enim vel phlegma magis vel bilem vel Melancholiam præ reliquis movet, & expellit, sed sine discrimine omne id, quod pravum & impurum est, quodque damnum & noxam corpori, in quo stabulatur, inferre potest.

Alibi nempe tr.3. paragran. idem Theophrastus de Vitriolo hæc habet; Quam notabilis est experientia Vitrioli solius, quod in ore & manibus ferè omnium est, propter manifestas ejus virtutes & operationes: quod vitriolum etiam hîc attingo, non ut impediam, sed potiùs ut promoveam operationem & virtutes illius. Hoc igitur primo præbet laxativum maximum, quod inter deoppilantia summum est, nullum neque internum neq; externum præteriens membrum, id quod deoppilando vim suam non exerceat, jam vero hoc primum est ejus tempus. Alterum & subsequens dat con-

constrictivum maximum, quo uti sub initium primi sui temporis de oppilando plurimum relaxavit, ita post non minori efficacia constringat. Neque tamen hoc ipsum est arcanum ejus; & nondum sese explicuit in surculos frondes & flores: quod si in frondes, quid in caduco præstantius? sin in flores, quid est quod magis penetret? Mirum sanè in uno Vitriolo esse contrarias actu vires, dissolvendi nempe seu relaxandi, & coagulandi seu constringendi.

At non caret res hæc ratione; quam Theophrastus tribuit acetosæ salsedini quæ est in Vitriolo: cui subscribit Dornæus hac de causa, quia stomachus acidis maximè confortetur & salsis admodum juvetur in digestione fienda per ipsum.

Non ergò mirum, si in vitriolo sit vis curandi morbos actu contrarios dissolutos scilicet & coagulatos, propter vim illam acido salinam, quæ, suo tamen modo, juxta Theophrasti enunciatum causa est dissolutionis & coagulationis. Et quis potest omnia transcribendo huc referre?

Illud saltem addere lubet, in Vitriolo esse quid quod universalis medicinæ vires æmulatur, cum sit sedes & habitaculum omnium spirituum metallicorum. Cum enim ut loquitur doctissimus Quercetanus in Tetrad. c.30. naturæ metallicæ prima materia & tan-
quam

quam Ens primum habetur & ſit, non eſt dubium, quin ejus ſpiritus nondum mole corporis ſolidiore craſſaque metallorum obruti, ſed corporei adhuc ſpiritus, aut corporis ſpiritualis naturam retinentes viva activaq́ue efficacia atque qualitate, hoc eſt immenſa ac inexplicabili virtute, [ut qui ſimplicitate & puritate, elementari mineraliq́ue minus recedant] præditi ſint atque inſtructi: utpote in quo vitriolo omnes omnium metallorum ſpiritus, vires, ac proprietates potentiâ tanquam in ſua origine deliteſcant ac contineantur. Ac inprimis vitriolati ſeu venerei ſpiritus, ut & martiales ſolares Lunareſq́ue: qui cum eo tanto conſenſu ac congruentia junguntur, ut in ipſum vel magna etiam copia ſeſe transfundant & ab eo eliciantur.

Unde fit ut non tantum qui à Vitriolo extrahuntur ſpiritus ſolius cerebri affectibus tanquam Lunares conducant, ſed cordis etiam, renum generationiq́; dicatarum partium, Martialibus quoque ac venereis morbis tanquam Venerei & Martiales opitulentur ac remedio ſint: non minus quam aquæ metallicæ vitriolatæ, ad quas invicti & deplorati morbi ſolent ablegari cum ægrotantibus.

Speciales porro vitrioli vires & proprietates, operationes atque effectus, commodius adjici poſſunt & ſubnecti præparationibus

medi-

medicamentorum ex eodem; quæ cum variæ ſint & diverſæ, varia quoque & diverſa inde concinnantur remedia effectibus quoque ab invicem diſcrepantia, prout videlicet ad naturam vel ſalis vel Mercurii vel ſulphuris & hujus vel illius metalli propius accedunt, & de his vel illis plus minusvé participant. Sic quæ craſſiora ſunt & ad ſalinam magis accedunt naturam, ea præ cæteris ad mundificandum expurgandum vacuandum ac expediendum ventriculum aliaque nutritioni inſervientia viſcera, ægritudinibuſque Tartareis à craſſiori materia genitis inſerviunt: quæ verò mercurialia potius ſunt & ſpirituoſa, hæc altioribus deſtinata ſunt proprietatibus & viribus, plurimumque pollent adverſus morbos aſtrales capitis potiſſimum, Apoplexias nimirum epilepſias & conſimiles, ſive primario affectu & ἰδιοπαθητικῶς ſive ſecundariò & συμπαθητικῶς contingant.

Quę demum ſulphurea & ignea magis ſunt, ea abſumendis morbis contumacioribus, & obliterandis tincturis morborum fixis deſtinata ſunt & dicata, viribuſque prædita ſunt tantis, ut chronicos aliàs & contumaciſſimos morbos ad inſtar ignis conſumant, diſſipent & penitus tollant; quod non diffitebuntur qui Vitrioli Anatomiam verè ſpagyricam inſtitu-

stituentes præter illa duo salina & Mercurialia medicamenta, etiam sulphurea, rubedinem scilicet dulcedinemque vitrioli nacti sunt & usum ejus felicissimum experti.

Cæterum cum longè plures sint descriptiones & præparationes remediorum ex hoc vitriolico minerali, quam ut hîc recenseri & adduci possint aut debeant, præsertim cùm aliàs copiosi sint in hoc authores Hermetici: ne planè sim ἀσύμβολος, & ne fastiodio & tædio sim lectori benevolo, ex multis quatuor proponam Grillam nempè seu Gillam, verum acidum vitrioli spiritum, sulphur ejus anodynum, & Magisterium: de his qua fieri potest brevitate perspicua, & perspicuitate brevi agam subnecturus præparationem, usum, vires & dosin singulorum ductu discursus exordio ab ipsamet Gilla, ut hoc nomine utitur Theophrastus libr. 2. de vitrib. membr. interior: cap. 4 qui alibi idem medicamentum vocat Grillum seu Grillam l. de econ. miner. cap. 16. cum ait, in arcanis vocatur Vitriolum Grillus vel Grilla.

Sive ergò Grillus vocetur, sive Grilla, sive Gilla, aut alio etiam nomine hîc non moror: nõ enim rem & vim medicamenti tollit, quocunq; id nomine vocetur, placuit procul dubio ejus inventori ita denominare remedium

hoc,

hoc, nec multum negocii Id nobis facessit: nō-
minum impositio arbitraria est & libera; ideo-
que si quis id alio nomine vocari velit, cum
hoc eam ob rem non litem movebo. Potius
ero solicitus, & id facere decet solertem natu-
ræ indagatorem quemvis, anquirendo quale-
nam sit hoc medicamentum, quæque ratio id
parandi legitima & salubriter utendi debita
methodus.

A variis autem variè præparatur hoc medi-
camentum. Quidam vitriolum minerale ac-
cipiunt, illudq; aliquoties solvunt, & in cry-
stallos rursus concrescere sinunt, quousque
optime à sordib. sit repurgatum: hoc cum pro-
prio suo phlegmate pondere convenienti per
aliquot tempus circulando digerunt: si fæ-
culenti quid separando subsidebit in fundo ab
illo clara solutio per inclinationem diligenter
segregant, cavendo, ne quid turbulenti aut
impuri una effundatur.

Crollius sic præparat; accipit Vitriolum ex
metallis, quæ præ reliquis maximè sunt Vi-
triolica, marte videlicet & venere, illudque in
crystallos pellucidos concretum resolvit in
phlegmate acido quod primo egreditur è di-
stillatione Vitrioli vulgaris; solutum per octi-
duum circulando digerit, & post de hoc circu-
lato, quod Gilla est Paracelsi, certam exhibet
quantitatem.

Sunt

Sunt qui hanc alteri præferant; ſunt etiam qui illam huic anteponant: neutris ego ſimpliciter contradico. Crollius fortè eò reſpexit, quod vitriolum ex metallo, quod ſibi eſt cognatiſſimum, paratum admixtione ſalium aliorum, quæ aliàs communi & minerali vitriolo adhærere & inhærere ſolent, maxima ex parte deſtituatur, atq; propterea vim ſuam vitriolicam citius expeditius & felicius exercere poſſit.

Interim quæ ex minerali Vitriolo paratur Gilla, non ſimpliciter erit rejicienda, ſed locus eidem non poſtremus inter medicamenta vitriolica concedendus; non ſolum quod minori labore & breviori tempore paretur, verumetiam quod idem vel plus etiam præſtet Vitriolum minerale hac de causâ, quod id origini ſit proximus & ſpiritus habeat mole corporea metallica non obrutos ſed liberiores, ſicuti pauló ante ex Quercetano oſtenſum eſt.

Hujus prępartionem ego deſiderans Crollii deſcriptionem ſum ſecutus & hoc modo præparatam Gillam ex Vitriolo martis coloris ſubviridis, deprehendi ſummarum eſſe virium in expurgandis ex ventriculo, inteſtinis præcordiis, pulmonibus nec non capite noxiis ſuperfluitatibus, unde ſuboriri ſolent anguſtiæ præcordiorum, ventriculi aggravationes & aliæ læſiones, quibus anſa ſubminiſtratur fe-

bribus lumbricis item colligitur gignendis apta materia rerum & articulorum vitia dependent, catarrhosis defluxionibus occasio datur.

Hisce malis omnibus mederi potest hæc Grilla, ventriculum & proximè vicina membra sarcina illa, non solum levando, sed etiam iisdem ac præsertim ventriculo robur suggerendo; hinc per experientiam cognovisse licuit, quosdam usu Grillæ seu Gillæ instantes dolores podagricos præcavisse, adeò ut iidem aliquot annos non redierint, aut in quibusdam mitius saltem afflixerint & citius desierint, puto id factum propter revulsionem & evacuationem, propter quas operationes in podagra à plerisque ad præcautionem commendatur vomitus, quem, si eo opus, longè felicius præstat Gilla hæc, quam usitata ἐμετικά, qualia & quanta etiam sint: leniter enim vomitum proritat & cerebrum benigne expurgat, è vestigio & ferè statim postquam fuerit ebibita; nec ullum inde infertur nocumentum, nisi quod gravi & metallico plerumque sapore linguam & palatum inficiat, qui tamen paulò post abit & evanescit.

Quanquam credam illum saporem metallicum non omni adesse Gillæ, aut saltem non tantum, sed ei solùm, quæ ex vulgari & ignobiliori paratur Vitriolo: quæ tamen si

pare-

paretur ex Vitriolo ungarico aut Romano, [quæ duo non cuprisare, liceat sic loqui, hoc est, non cupreo sapore linguam ferire adserit Mysteriarcha schol. in l. paragr. de caduco] aut nullum ejusmodi saporem, aut non adeò gravem post se relinquere deprehenditur.

Dosis hujus liquoris Vitriolati est perexigua, nempe scrupulus unus, quæ tamen dosis habita ratione ætatis sexus, complexionis & consimilium circumstantiarum, minui potest ad semiscrupulum & augeri ad sesquiscrupulum, scrupulos duos, & ad drachmam unam ad summum. Gillæ præterea vim deprædicat Crollius in promovenda curatione vulnerum recentium, si quaternis auroris continuis drachma semis in cerevisia calida assumatur. In catarrhis suffocativis aliquando feliciter ea sum usus, statim enim post ejus exhibitionem cum haustu vini copiam crassæ lentæ & viscosæ materiæ vidi rejectam, & hoc malo laborantem à suffocationis periculo imminenti per Dei gratiam liberatum. In Asthmaticis quoque cæteris paribus usus hujus non potest non prodesse.

Quod autem Crollius subnectit hoc medicamentum prȩter vomitum & secessum, etiam per sudorem operari & somnium inducere,

fateor me nondum esse expertum; & videtur nõ per se sed ex accidenti sudorem movere, & somnum facere, si forte ea usum ejusdem sequantur; cum ea videantur propria opera esse sulphuris, quod per hanc præparationem separatum magna ex parte est, aut saltem ejus vim obtusam arbitror & præsertim somnum inducendi vim quæ non est partis & substantiæ salinæ, sed sulphuris narcotici, quod hîc non adest, neque tamdiu in corpore manere videtur ut talem causare possit effectum; subitò enim postquam est assumta Gilla vomitu rejicitur. Interim tamen liberum esto cujusque hac in re judicium: nolo enim hac de re cum quopiam contendere & rixari. Nec est quid quis hunc vitrioli usum adeò formidare velit, quasi id sit venenum: Ut enim nil dicam de veneranda antiquitate, quæ vitriolum ex venenorum catalogo expungendo ab ejus crudi usu etiam intra corpus non abstinuit; audiat quæso, vitrioli mastix quid hac de re scribat Theophrastus defensione sua tertia. Sic ait; Vos mihi objicitis, Vitriolum; in quo sunt majora mysteria & ex quo plus utilitatis redundat, quam ex omnibus pyxidibus pharmacopoliorum.

Quod sit venenum dicere non potestis. At erit corrosivum; dicite quomodo & qua ratione? per vos eò deducendum, aliàs corrosivum

vum minimè existit. Si in corrosivum præparari potest, potest quin etiam reduci in gratam dulcedinem; ambo enim conjunguntur.

Qualis ergò est præparatio, tale quoq; evadit Vitriolum. Hæc ille: unde colligo Gillam hoc, uti dictum, modo paratam, non solum non esse venenum, sed nec ullius participem corrosionis; tutam itaq; & salutarem dataque occasione non negligendam esse.

Ad spiritum Vitrioli, medicamentum, quod ferè in omnium nūc ore versatur, progredior; de cujus ritè præparati & legitimè administratione viribus & effectibus salutaribus si accuratiorem indaginem adhibere & Misochymicorum quorundam calumnias & convitia contra usum spiritus Vitrioli adducere & refutare vellem, non sufficerent paucæ, quæ restant, paginæ, sed integer & peculiaris liber de eo esset conscribendus.

Illud tamen cum institutum admittere non videatur, & ab aliis fusius omnia hæc pertractata legantur, ideoq; fusius de eo discurrendi supersedemus labori. Sufficit scire, innumeras & maximas spiritum Vitrioli rectè præparatum utilitates præstare dextrè eo utentibus: ejus præterea contemptores [qui in verba Galeni jurârunt & opinionū sunt mancipia; quiq; receptis longis & latis præscribendis phamacopolarum officinæ & eorum usui potius ad-

dicti sunt, quam rei veritati & ægrotantium saluti,] neq; in ipsum vitriolum verè philosophicè cognoscere, neq; & minus verum vitrioli spiritum agnovisse, multo verò minus de altioribus & præstantioribus ex vitriolo remediis quid audivisse aut intellexisse.

Viris Chymiatris celeberrimis, imò multis in Dogmatica secta præcellentissimis in frequenti est usu vitriolum & præsertim spiritus ejusdem acidus, quanquam hîc quibusdam peritis Chymicis videatur non esse verus vitrioli spiritus, sed potius salium mineralium vitriolo adhærentium & commistorum. Etenim, ut loquitur Rogerius Baccro, nemo abitretur spiritum, qui ex vitriolo crudo & non antea rectificato elicitur, ut & oleum ejus acre, esse verum vitrioli spiritum, & verum ejus oleum, sed spiritus salinus prodiens ex commistâ unione salium in vitriolo. Nam in tota intima substantia & natura Vitrioli, nulla neque aciditas neque acredo deprehenditur & reperitur, sed summa dulcedo concuncta cum suavissimo odore.

Interim tamen spiritum vitrioli hunc acidum non simpliciter rejiciendum duco, siquidem & ipse usu salutari non destituitur, si quod circumspectum decet medicum qui eo cum fructu uti sibi proponit, quodnam salium præcipuas partes in Vitriolo destillando obtineat,

neat, ante probè examinaverit, & debitè operando processerit: de quo ritè parando nunc pauca.

Hunc parant diversi diversimodi; quorum modos aliquos passim apud Chymicos scriptores inveniet lector præsertim apud Libavium l 8 syntag. arcan, c.26. alii alios quoq; habent, & quidem minus legitimos. Sunt enim ex cinifionibus quidam, qui lucro potius inhiantes, quam saluti hominum studentes nescio quid pro spiritu vitrioli parare & vendere solent; quod postmodum pharmacopæorum quidam ab istis impostoribus emere & medicamentis ad medicorum præscripta commiscere nõ verentur cum ægrotantium quibus tale medicamentum propinatur damno: hi sanè non considerant hujuscemodi coemtum spiritum, quandoq; accedere ad naturam aquæ fortis.

Itanè est dicet quispiam? Revera ita est; nam sint lucricupidi quidam impostores, qui ut statim prima gutta exeat acida, & sic ipsi majorem copiam spiritus nanciscantur, Vitriolo addunt partem salis nitri: & hanc additionem huic spiritui inducere naturam aquæ fortis, quis adeo rudis est in Chymicis, qui non videat? Notum est enim ex parte una salis nitri & duabus Vitrioli communem parari aquam fortem: cujus etiam saporem & odorem, aut saltem parum ab eo distantem refert exhibet

hujuſcemodi Vitrioli ſpiritus, per additionem ſcilicet ſalis nitri paratus. Videant ergò quid agant, hujuſcemodi remedia qui non ſolum ipſi debitè non præparant, ſed etiam temerè & ſolius lucri gratia à ciniflonibus temerariis & impoſtoribus perfidis parata coëmunt, proq; genuino ſpiritu Vitrioli acido divendunt, & ægrotis rarò ſine damno loco ſpiritus Vitrioli veri & optimi, quem medici ſolent præſcribere, propinant. Digna profectò hæc res eſt animadverſione ſevera. Sed hoc mearum non eſt partium, id concernit & ſpectat ad officium medici phyſici aut illorum, quibus inſpectionis & viſitationis pharmacopoliorum cura incumbit præ reliquis.

Quamobrem de hoc ipſo ego nil amplius addo: potius quomodo hic ſpiritus Vitrioli debitè paretur, quod inſtituti ratio poſtulat ſubjiciam. Inter plures autem modos, quos hinc colligere & videre mihi licuit optimus mihi videtur is; per quem Vitriolum ad deſtillandum ſpiritum ſelectum, in loco calido & ſicco non tamen exceſſivo reponitur tamdiu, donec ſuperfluâ & extraneâ humiditate majori ex parte abſumta vitriolum albeſcere incipiat. Sic enim metus non eſt, ut pars illa Mercurialis, volatilis & penetrãs deperdatur, quod fieri veriſimile eſt, cum vitriolum ad rubedinem à nonnullis calcinetur. Exiccatum

illo

illo modo Vitriolum inditur in retortam firmam furno convenienti imponitur; amplum recipiens ad excipiendos ſpiritus idoneum apponitur, juncturæ luto optimo obſerentur & claudantur, ne quid ſpirituum exhalet: dehinc ignis carbonū ſuccenditur; primo lentiſſimus ad evocandam humiditatem phlegmaticam, ſenſim eum augendo eouſque donec nihil ſpirituum, qui ſub forma nebularum albicantium totum replens vas receptorium, amplius exire videbis.

Quo peracto ſenſim ignis extinguatur, & vaſa refrigeſcant relinquendo ad minimum per biduum: lutum linteo madido emolleſcat & auferatur: & vitriolicum liquorem triplicem ab invicem peculiari quemvis gradu ignis ſepara; phlegma ſcilicet in balneo à ſpiritu & oleo, cujus ſi rectè operatus fueris, haut exigua portio unà exibit; at ſpiritum ſeparabis ab oleo per arenam.

Hic modus licet communis ſit & uſitatus, eſt tamen convenientiſſimus: interim, ut labor ſeparationis minuatur, quidam retortæ jungunt cucurbitam aliquam inferius perforatam, cui poſtmodum applicant amplum illud recipiens in quod ſoli ſpiritus pelluntur, remanente propter gravitatem oleo in cucurbita.

Sed ſedulos artifices non tædet dictos li-

quores ab invicem ſeparandi laboris: atq; de præparandi modo hæc dixiſſe ſufficiant; ſi cui hic diſpliceat & arrideat magis Crolli, ſalæ, aut alterius, cum eo non pugno, utatus eo quo velit, modò, nihil alieni vitriolo addatur, quod noxæ & damno eſſe poſſit utentibus.

Crollius licet fateatur & concedat ex Vitriolo minerali ſpiritum hunc parari; alibi tamen, in ſpecifico ſcilicet ſtomachico aſſerit ex Vitriolis metallicis ferri videlicet & cupri ſpiritus & oleum præparari vulgari & cognito modo longè majoris efficacia & virtutis quam è vitriolo communi.

Utut autem illi lubenter conceſſerim ſpiritum ex Vitriolis metallicis paratum & proliticum ſummas & efficaciſſimas obtinere vires præſertim adverſus illos morbos quos Marti & Veneri adſcribunt, & ad conſervanda ea membra quæ hiſce ſubjacent Planetis; nihilominus tamen rationi non videtur conſentaneum, ſpiritum ex vitriolo minerali prolicitum minores edere effectus & minus prodeſſe corpori. Imò potius veroſimilius videtur, hunc ipſum præterquam quod Martialibus conveniat morbis & venereis curandis, etiam alia viſcera & membra non reſpuere, ſed ſalutari operatione iiſdem pro re nata opitulari & prodeſſe vi ſua Vitriolica omnium ſpirituum metallicorum poteſtate

dota-

otata: quemadmodum jam aliquoties me
eminisse recordor. Imò, si præter hunc
piritum altiora ex Vitriolo medicamenta
int eruenda, videtur minerale vitriolum me-
llico jure esse præferendum, propter cau-
s supra allatas. Neque tamen quidvis vi-
riolum est assumendum, sed inter diversas
jus species, illud quod præ reliquis optimum
t, seligendum.

Quodnam vero reliquis sit præferendum,
iscrepantes sunt artificum opiniones: Theo-
hrastus Cyprium Ungaricum, Romanum
iis omnibus præfert, eâ de causâ, quod in
sdem sit major vis solaris quam in aliis. Sic
nim ait de morb. ament. tr. 2. cap. 1. ubi arca-
um Vitrioli describit; hoc simplex est Vi-
iolum, quod asportatur ex Ungariâ, Cypro,
el Româ: illud enim præ cæteris probè est
epuratum & graduatum [liceat mihi sic lo-
ui, & artis vocabulo uti] neque propterea
ccenseas aut irascaris Vitriolum tantam
btinere virtutem.

Nam hujus rei hæc est causa; quia in ipso
elitescit vis & natura solaris non corporali-
r sed spiritualiter, quæ excellentiores & plu-
s obtinet vires, quàm quæ in auro jam per-
ficto inveniuntur, cum reliqua vitriola pro
niculorum diversitate ad naturam vene-
am seu cupream & martialem seu ferreum
ropriis accedant.

Quam-

Quamvis autem non difficeantur moderni ſpagyri, dicta tria vitriola primas meritò obtinere; veruntamen cum Cyprio & Romano ſubſit & adſit plerunque ſuſpicio adulterationis & ſophiſticationis, illud non adeò expetunt, quanquam ſi verum & purum ex iſtis regionis aſportaretur, non rejiciunt; Ungaricum ideoque colore cæruleum reliquis præferendum cenſent.

Interim & hoc non ſemper in terras noſtras advehatur, pre aliis cõmendant quod in ſilegia in mineris vff dem Zigmantel provenit: ferunt enim id confici è minera Auri, argenti, ferri & cupri. Quod ſi & hoc non ſit ad manus reliquorum defectum ſupplebit, quod ad manus eſt & haberi poteſt, ſit etiam Bohemicum vel Goslarienſe, modo inter hæc ſeligatur quod optimo propius accedit.

Illud autem præ cæteris ad medicum uſum commendatur à pleriſque, quod vi pollet inſigni ad pellendos vermes; & quod ferro affrictum illud cupreo intenſius inficit colore: ita docente Theophraſto l. de reb. nat. c. 8. de Vitriolo. Uſum nunc vitrioli hujus acidi quod attinet, de eo paulò fuſius ſubjiciam nonnulla, cum medicorum nunc ſit ferè nullus, qui eum ritè præparatum & legitime uſurpatum inſignium eſſe virium non ultrò fateatur.

Pauci ſunt, & ii ex juratis opinionum mancipiis,

cipiis, solisq; receptis scribendis [Libavii verbis utor] officinæ pharmacopolarum potius, quàm pharmacopæorum addicti, qui præter alia etiam usum spiritus vitrioli repudiarunt & contemserunt, nescientes distinguere inter liquores vitriolicos, phlegma, spiritum & oleum.

Egregia sanè opinionum mancipia? Egregii estis rerum Chymicarum censores si diis placet. Discite prius vasa & instrumenta Chymica discernere; discite ea ad usum debitè coaptare; discite ignem convenienti regimine administrare: discite inquam, ipsum vitriolum per vivam Anatomen in sua principia resolvere, & discernere differentiam inter phlegma, spiritum & oleum, omnia ex uno Vitriolo at diverso gradu ignis prolicita & alia scitu summè necessaria. Discite inquam hæc omnia prius, & post de rebus Chymicis & medicamentis Chymicorum cogitate censuras proferre. Quod nisi feceritis, ne hili æstimabunt vestras censuras, & calumnias juxta Chymicos alii quoque rerum periti & candidi æstimatores.

Liceat mihi hoc loco spiritus Vitrioli causam contra hostes Chymicorum agere; brevibus me expediam præcipuas scilicet adversantium ratiunculas saltem recensendo & easdem refutando: neq; enim multum temporis insumam

mam, cum rationes omnes fere tales sint, quas saltem notasse, sit confutasse.

Contra spiritum vitrioli præ reliquis publicè insurrexerunt Erastus, Riolanus, & ex modernis Johannes Baptista sylvaticus: qui priorum argumenta reassumsit & in controversiis Medicis Italorum more & πολυλόγως duodecim argumentis usum spiritus Vitrioli acidi ex agro medico eruncare sategit. At hic nil aliud, nisi imperitiæ suæ in hoc negocio argumenta annotavit: quæ enim proponit nullius planè sunt valoris, imò ne cum cassâ nuce æquiparanda. Quæ enim noxa ob aciditatem & vim causticam vitrioli spiritui acido adfingitur; ea planè nihil eidem obest. Si enim aciditas adeò est ut noxia contemnenda, quid quæso eveniet succo Limonum, Berberorum, ipsoque etiam aceto frequentius & quasi jugiter vescentibus? Caustica vis, quæ in spiritu Vitrioli planè nulla est, minimè hic est in causanda: qui enim eam spiritui huic Vitrioli inesse dixerit, is sciat se crassum dicere mendacium & atrocem committere calumniam.

Sit etiam, quod Italus objicit, ex probatis authoribus antiquis nullus, qui ejus usum ad miserit & commendaverit: quid obest urit officit hoc usui genuino spiritus vitrioli? Quid ad testimonia tot medicorum ex modernis celeber-

leberrimorum de ſpiritu Vitrioli acidò utiliter uſurpato, Itale? Et dato, quod priſcorum nùllus de eo quid ſcripſerit, putas ne propterea damnandum eſſe uſum ſpiritus hujus? Malè, ſi ita ſentis.

Si enim, ut loquitur doctiſſimus Rulandus ob aſſenſus priſcorum defectum hoc medicamento uti nefas eſt, etiam nuper nata peregrina ſaluberrima tamen in uſum adhibita medicamenta ſunt exterminanda.

At ſepticum eſſe ais, teſtimonio Dioſcoridis & Galeni: Galenus quidem aſſerit in vitriolo cum adſtrictione vehementiſſima commixtam eſſe caliditatem non inſtrenuam lib. 9. de ſimpl. med. fac. cap. 61. Septicum vero minimè dixit. Sic Dioſcorides id cruſtam inducere quidem aſſerit, quo autem fundamento ignoro. Et quid cogitavit Dioſcorides miror, qui cum id credat, ut vult Italus, eſſe ſepticum, nihilominus vitriolū intra corpus crudum & drachmæ unius pondere adverſus venena fungorum propinare auſus fuerit. Et dato, quod crudum Vitriolum ſepticæ facultatis ſit particeps, non etiam ſtatim dabitur, ſpiritum vitrioli eſſe ſepticum & ob id minimè uſurpandum.

Si n. fortè aliquid heterogenei Vitriolo toti adhæreſcat ob quas ſepticę ſit virtutis, quis adeo rudis eſt, qui neſçiat, nō remanere eam vim

ſegre-

segregatis heterogenis illis à quibus vis ea de-
pendet? Non est eadem ratio totius impuri &
heterogenei, quæ esse debet & est partis depu-
ratæ.

Sic in febribus caliditatem minimè adau-
get, sed potius fortiter eam extinguit vel ma-
ximè resistendo putredini fomiti caloris præ-
ternaturalis. Quod urget, spiritum Vitrioli
reddi calidiorem per destillationem, & sic mi-
nus utilem esse in curandis febribus, falsum
est: & eo ipso suam loquitur imperitiam, pro-
ditque suam in operibus Chymicis ignoran-
tiam.

Ideoque simplici ejus affirmationi simplex
opponitur negatio, cum quod dicit sit falsissi-
mum: Tantum enim abest, ut spiritus hîc Vi-
trioli acidus sit particeps noxiæ alicujus cali-
ditatis, quin potius præter vim retundendi
putredinem omnem, eundem strenuè restin-
guere calorem febrilem per experientiam
constat. Dum Vitriolum inter venena reponit,
falsissima & calumnias loquitur; ut & dum
vomitum ciere spiritum affirmat: vomitum
enim non solum non proritat, verumetiam
eum effrenatum aliis incassum administratis
mirè sedat & compescit. Sudores quidem mo-
vet sed ad hoc peculiari quâdam ratione usur-
patus: attamen in febribus non ad sudorem
ciendum, sed potius ad detergenda glutinosa,
ad

ad craſſa attenuanda, & obſtructiones reſerandas, atque putredinem hoc modo debellandam in uſum adſciſcitur ſpiritus Vitrioli; quibus ſic expeditis ſalutaris poſtmodum ſubſequitur refrigeratio.

Et quis omnia poterit apponere citra tædium? Quæ enim à Miſochymicis contra uſum ſpiritus Vitrioli acidi in medium afferuntur levia omninò ſunt & talia, quæ ex dictis nullo negocio poſſunt confutari.

Propterea, ut denuò cum Libavio loquar, mittantur convitiatores ſpiritus Vitrioli & aliorum nobilium medicamentorum, quæ dum rabie ſua petunt, Baſiliſci fatum meritò experiuntur.

Teſtantur medici Dogmatici eruditione & artis operibus præcellentiſſimi [inter quos cluent Angenius, Matthiolus, Geſnerus Platerus, Stecghius, & alii quam plurimi] ſat abundè de ſaluberrimo ſpiritus Vitrioli acidi uſu ſaluberrimo: ut de Hermeticis hîc nihil dicam.

Inprimis, ut de viribus ejuſdem breviſſimè quid ſubjiciam, commendatur in febribus putridis tam continuis quam intermittentibus, tam benignis quam malignis: præterquam enim quod cum aquis appropriatis permiſtus & hauſtus refrigeret & ſitim extinguat, putredini inprimis humorum fomiti unico

caloris & malignitatis vel maximè resistit. Inanis est ergò nonnullorum persuasio, spiritum Vitrioli acidum calefaciendo incendium febrile augere: hi revera fatentur eo ipso, se, quid sit Vitrioli hic spiritus, ignorare.

Utiliter præterea adhibetur ad quosvis ferè affectus, [ubiq; tamen propinatus cum appropriatis liquoribus] ex obstructionibus à crassis lentis viscosisque humoribus prodeuntes: imò in specie ad Melancholiam hypochondriacam, infarctus mesenterii, jecoris & ventriculi atoniam, & alia quam plurima mala, Cachexum, Leucophlegmatiam, calculum, languentem ventriculi appetitum, adeò ut non unicam sectionem sed librum singularem spiritus hic Vitrioli sibi vendicet, si virium ejusdem integra enarratio esset instituenda.

Unicum hoc addo, illum loco Vitrioli crudi in compositione Theriacæ à præstantissimis medicis modernis rectè & salutariter substitui. Cur autem id fiat, & cur ab Andromacho chalcitis usta adjiciatur supra quidem ex mente Fuchsii allatum: quæ causa quibusdam minus arridet; aut saltem aliam quoq; propter causam id ab Andromacho admitti videtur doctioribus.

☛ Hinc quidem ex nuper mortuis sic scribit; Vitriolum longè plures habet vires, quam vehementissimè calefaciendi, siccandi & atte-

nuandi; nam & frigefacit, humectat, ſitim ſedat, intemperies varias emendat, in ulceribus malignis ponit ſanationi fundamentum: & maximè ejus vis arcana in eo recumbit, ut nimirum vires medicamentorum, quibus conjungitur & commiſcetur, promat.

Recludit ergò Vitriolum non ſolum ingredientia Theriacæ, verum etiam promovet neceſſariam ejuſdem fermentationem. Ubi enim melior fit reſolutio, ibidem meliorem quoque digeſtionem, fermentationem unionemq́ue eorum quæ miſcentur compoſitiq́ue exaltationem fieri neceſſe eſt.

Licet autem Vitriolum omnino aſſumendum ſit, cum tamen crudum aut mediocriter etiam calcinatum aſſatumq́ue, pernicie non carere videatur propter vim vomitum ciendi quam habet maximam, adeò ut ad pauca etiam grana exhibitum nihilominus vim hanc exerat ſat vehementer: ſumma ob id cum ratione videntur doctiſſimi medici in diſpenſatione Theriacæ loco Vitrioli crudi aſſumere & in doſi paulò majori ſpiritum ejuſdem ritè præparatum.

Qui plura de uſu Vitrioli ſpiritus deſiderat, conſulat Evonymum, Libavium, Crollium Matthiolum etiam & alios: Ego de hoc plura non addam, ſed recta ad ſulphur anody-

num & Magisterium ex Vitriolo paranda medicamenta recta progredior.

De his multa quidem essent dicenda, sed ne quid nimis dicatur, certis de causis duobus aut tribus verbis rara hæc & non cuivis obvia arcana attingam saltem. Rara quippe sunt & secretissima, cum ea admodum paucis innotuisse certum sit; unde multi ea dari pernegant; Et Crollius ipse testatur sibi illorum videndi copiam nunquam factam.

Agam autem & loquar de ambobus unâ eademque sermonis serie, & hoc ideò quod sulfur anodynum sit materia, ex qua postmodum paretur Magisterium hoc Vitrioli, per quod intelligi volo oleum Vitrioli dulce suavissimi saporis & odoris. In hujus cognitionem, Deo ita disponente, perveni paucis abhinc septimanis dum hanc Tetrada meam colligo, ex liberali certorum artificum communicatione, quibus silentii fidem Hermeticam sum pollicitus secretum hoc non ita temerè propalaturum.

Ignoscant ergo candidi Lectores si ejus præparationem paulò obscurius proposuero, siquidem id jubet facta promissio; & utendi modum planè subticuero, cum eum nondum ipse sim expertus. Ubi erit occasio & libertas, & usus per experientiam comprobatus, fusius & dilucidius omnia publicæ utilitatis gratia communicabuntur.

Illud

Illud interim Candidè confiteor parari Magiſterium hoc Vitrioli dulce ex ſulphure Vitrioli fixo: illud autem per certum aliquod ſal unà cum ſulphure Vitrioli volatili & combuſtibili à reliquis vitrioli ſubſtantiis peculiari artificio ſeparatur: & inde poſtmodum per debitam ſublimationem, quæ per ſe fieri debet, atque deſtillationem congruam ſulphur illud fixum à ſulphure combuſtibili volatili ſeparatur per additionem ſalis vegetabilis primi; agendo per retortum convenienti ignis gradu ſulphur fixum anodynum precioſiſſimus ille theſaurus in fundo recipientis inſtar pulveris purpurei aut ſubfuſci coloris. Ex hoc demum per legitimam circulationem oleum illud dulciſſimum ſeu Magiſterium Vitrioli conficitur: quod vera eſt Quinta Eſſentia Vitrioli obtinens tantas & tam immenſas virtutes, ut eas potius tacendo admirari voluerint veri Spagyri, quam multis propalando ignaris & invides, cum ſtupenda ſint & penè incredibiles, irridendas exponere.

Eas itaque & ipſe nunc quoque in aliud tempus differo, donec videlicet per propriam experientiam certos hujus benedictæ medicinæ effectus cognoverim. Illud interim ſciendum, hoc Magiſterium Vitrioli jure referri inter medicinas univerſales: Eſt enim hoc oleum vera quarta pharmacopolii pars, ſuffi-

ciens curationi quartæ morborum partis: unde non abs re Paracelſus id cuilibet pharmacopœo ita commendat, ut ſit inſtar lapidis angularis in ſua officina; ſed debitè præparetur, & legitimè obſervatis ubique obſervandis adminiſtretur.

At quo abripior; contrahenda vela monet imminens tempeſtas Miſochymicorum: video enim eos inflatis & plenis buccis calumniandi turbines collegiſſe; quorum impetum, ne videlicet naviculum hanc Chymicam longo itinere ſat defatigatam, & portui appropinquantem in altum pelagus abripiant, & fortè in naufragii periculum conjiciant, meritò devitare pergo. In portum ergo me nunc tranquillum recipio, & finem Tetradi huic impono, Deo Ter Opt. Max. gratiæ & benedictionis ſuæ aura placidiſſima & ſuaviſſima arduis hiſce cæptis meis adſpiranti gratías agens quas poſſum maximas. Interim ne Miſochymici incaſſum tantam ſpiritus copiam collegerint, ecce occaſionem commodam ipſis ſuggero utiliter eos impendendi.

Quænam ea eſt, video vos expectare, & avidè expectare animadverto; metus enim eſt ne aut vi prorumpentes vobis dentes excutiant & genas perrumpant, aut intus ſeſe proripientes vos ſuffocent. Adeſt Chymia-

ter

ter præcellentissimus hydraulâ cantilenam Anacreonteam in vestri favorem compositam modulaturus: huc huc spiritus istos promti emittite, quò acutiori sono sensus, & aures vestras feriat, ut à Veterno Inscitiæ excitati, quid revera sit sentiendum de Chymicis remediis, tandem verè cognoscatis & rectius sapere addiscatis. Cantilena hæc est.

ANacreontis ausus & fervidos sonores
Nunc claudicante dicam, (sic res petit) camœna,
Apollo cum novenis sororibus venito
Ut dictes acutos sed sine dente versus.
Quod magna vis in herbis at major in metallis
Sepulta sit, rotundo brevis sonabo metro.
Est in Rosâ venustas amabilis pudicâ,
Est gratiosa virtus in Lilio caduco:
Hinc flosculos corollis hos applicant puellæ,
Quæ dum vacant labori tantæq; functioni
Fumos odore suaves pro præmio capessant.
Est succino crocoq; præstans lepos, vigorq;
Quo sensibus recurrunt, cum trita contricantur.
Quot emicant sereno stellæ polo, tot extant
Et vere plantularum formæ solo frequentes
Quæ singulæ peramplis dotibus sunt refertæ,
Mortalium decoris ut usibus dicentur.
Natura non inanes produxit orbe fœtus,
Sed intimis medullis hic abdidit medelas
Exercitationis labore perfruendas.
Nec cessat illa gratas nobis locare vires
In fætidis oletis membrisq; bestiarum;
Imò nec lapillis, rivis aquæ petitis
Nec erutis profundo terræ sinu METALLIS.
Quod si furore mentis inscitiaq; ductus

Nega-

Negabit hæc & illa concedet anne iniquus
Hic arbiter videtur & virgula exuendus?
Quis Lemnio probabit non in luto latêre,
Nec Armeno, Strigensive quod cluet sigillo?
Si quis ferat metallum non concoqui per alvum,
Nec digeri in cruorem, qui venulis amicus
Det corpori juvamen, cordiq; robur addat;
Cum spiritus tenelli, qui corde fabricantur,
Ex sanguinis recocti sint puriore massa:
Huic ingero vicissim, quod nulla causa poscat
Tantæ necessitatem rei nec obstet unquam,
Sit sic, quod haut potessit nostri calore ventris
Aurum teri coquivé aut in sanguinem redire,
Hinc pharmacum probatur, nec pabulum cibusvé,
Quod corpori ministret vim sanitatis amplum,
Et donet efficaces fumos potensq; robur.
Nam si velut ciborum chylus, periret alvo
Omnesq; qualitates amitteret moventes,
Medela nulla posset, sed esca sola dici.
Insanus ergò jactet se Essentiam chymumvé
Traxisse de nigellis radiculis Melcagri,
Dum blaterat quod auro nil virium superfit,
Mortalium quod artus restauret & vigorem,
Mittamus at negantem, quæ sunt in orbe nota
Ad insulam feracem tam muneris potentis,
Ut discat in liquores essentiamq; puram
Usu, manu, labore, quæ separanda restent:
Mucum trahat cerebro, fecemvé bilis atræ,

Ut intimè penetret res abditas & instar
Lyncei, quid adsit imis in montibus sepultum,
Perlustret omne visu mentis, sciensq; tractet.
Quod si nec inde quicquam latere sub metallis
Vel optimam medelam languoribus dicatam,
Vel dona multa caris quæ gratiora gazis
Exploret, ast inani se Sysiphi labore
Vel Tantali appetitu dicat fuisse falsum,
Est rebus impolitus vel certè ineruditus.
Nam sunt metalla duris perfectiora testis
Inclusa, ne quis alto sopore pressus illa
Enucleet, tenellæ cui sunt manus labore:
Ne claustra tam arcta rumpat compagibus solutis
Ex plebe cerdo crassus cui nil adest salilli,
Vel ingenI, vel artis vel eruditionis,
Prædator ullus aut fur ad tanta sacra ne intret.
En ut vides sacella Regum dicata gemmis,
Auroq; dona clathris & ferreis catenis
Hinc inde vincta noctu diuq;, sic & auri
Mysterium latescit sub arctione muro,
Non ille diruendus est fraude nec manus vi,
Sed clave perforandus ut ostium patescat;
Si cardines aperti sint ritè, ne timescas
Machaonis paratas opes, opemq; sanam
Quin scrinio stupescens scrutaberis sub uno:
Hoc si negare perges cum tale non recurrat
Vulgo, nec innotescat, inertiam laboris
Fugam, rudemq; mentem vestire tendis astu

Pulcer-

Pulcerrimi coloris, postquam arbiter fidelis
Opes rei negatæ, ceu cognitæ videri.
Hinc stultior Coræbo, Midæ sodalis audis.
Euphorbii Calentis, vel Scammoni triuncem.
Huic Oxymellis acris libram vel Elleborati
Offerte, nec sit ullis post exhibenda somnus:
Purgatius cerebrum quò fiat Elleborato,
Subtiliorq; sensus sagaciorq; mentis
Discursus à tenebris & nube liberatus.
Non sufficit saburram ter centies per alvum
Jecisse, duplicatas sed per vices juvabit,
Ut omne virus efflet per os calumniosum,
Emittat & recessus per corporis profundos:
Post non negabit auro quid virium latere,
Quo roboretur æstu pressum cor aut maligna
Ex tabe palpitando saltu, calore egenum.
An non scelus putandum, seu crimen illud ingens
Quod quis Dei sacratas opes, & alta dona,
Quæ sunt recondita auri claustris, volens fateri,
Quod ipse non notarit, sed alteris probata
Plus millies, recuset? Annon negabit idem,
Si fas sit, omne quod vel viderit futurum
Factumve, vel capessat? ô mens iniqua stulti,
Si quis minus potentem Regis manum æstimabit
Mortalium vel audax verbo resistat illi,
Impunè vix abibit: quid ergò censeamus,
Hos posse non teneri labis reos scelestæ
Qui pernegent opimas opes Dei Tonantis,
Regumq; Regis auro quas indidit micanti?

Hic scilicet supinè jacent velut sepulti
Inertiæ suæ antro, Cyclopibus civili;
Vix unde solis ortum nec sentiant diei
Lucem, sopore glirem vincendo somnolentum:
Quin excitemus altâ mox voce dormientes,
Et increpemus acri ventres pigros susurro.
Quid cæcutitis, heus vos, quid stertitis sodales?
Non hæc dicata somnis est hora nec quieti:
Adeste, lux ocellos perstringat impotentes
Umbris tenebrosis & nubibus remotis.

Vive, vale Lector, si quid scis rectius illis
Candidus imperti; si non his
utere gratus

SOLI DEO GLORIA.

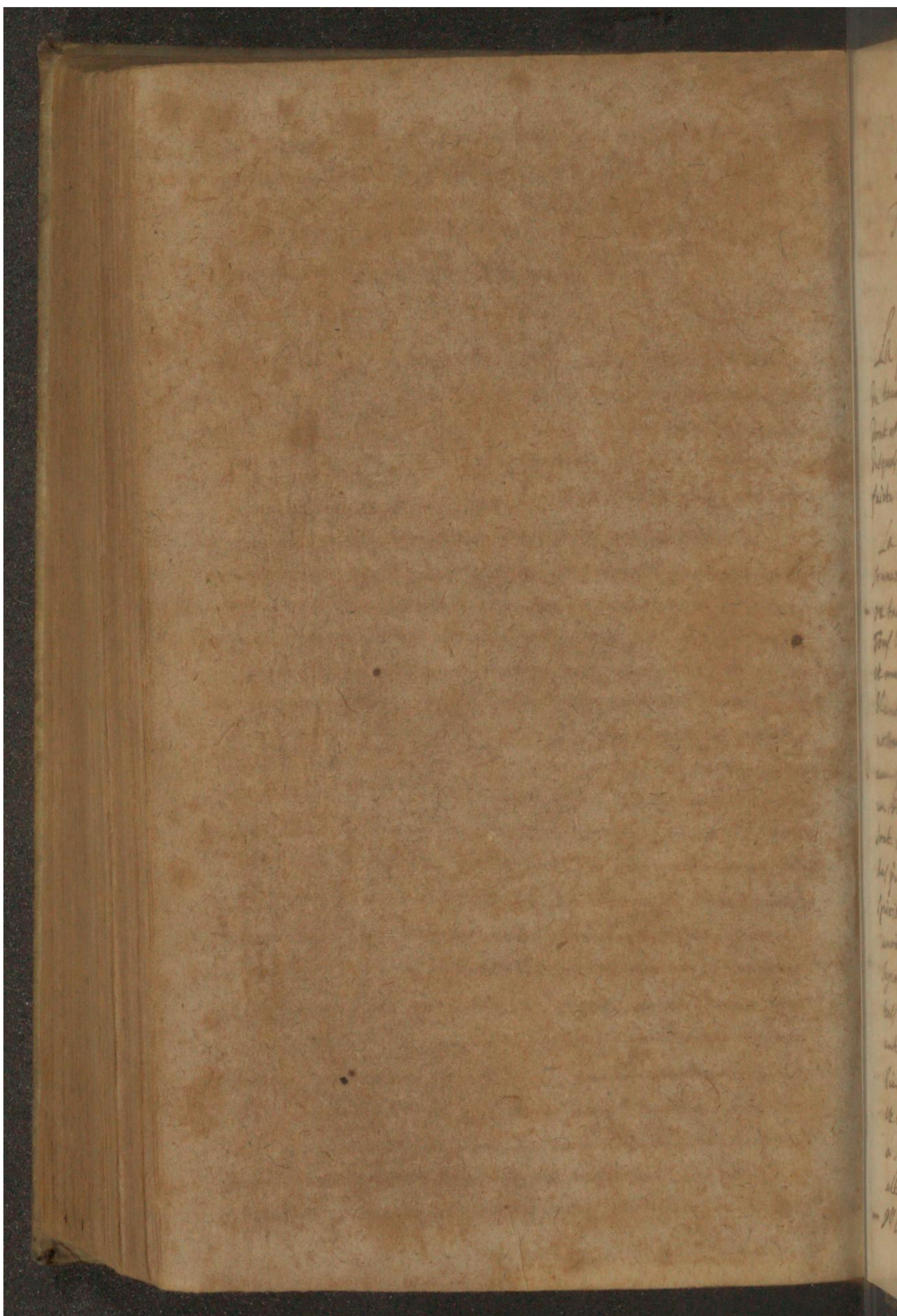

ERPHORDIÆ,

Ex typographéo Johannis Röhbockii,
Impenſis Johannis Birckneri
Bibliopolæ.

ANNO M. DC. XVIII.

Parolle Delaissée.

Traicté de Bernard Comte de la marche Trevisane.

La premiere chose requise a la secrette sciance de transmutation est la Connoissance de la matiere dont est extraict l'argent vif des philosophes, et le soulphre desquels deux la souveraine pierre des philosophes est faicte et Constituée?

La matiere dont est extraicte la medecine souveraine et secrette des philosophes, est tant seulement or tres pur et argent tres fin et nostre vif argent. Tous lesquels tu vois quotidianement, alterés toutefois, et muez par artifice en nature d'une matiere blanche et seiche en maniere de pierre, de laquelle nostre argent vif et souffre est éleve et extraict avec forte ignition par reiteree destruction d'icelle en resolvant et sublimant, et en cet argent vif sont l'air et le feu; lesquels ne peuvent estre veus des yeux Corporels, comme ils soient rares et spirituels: laquelle chose est contre ceux qui cuident avoir quatre elements realement et visiblement separes en l'œuvre, un chacun a part soy; mais tels n'ont bien connu la nature des choses, comme entre nous ne se puisse donner element simple: bien toutefois connoissons iceux par leurs operations et leurs effects, qui sont es bas elements, c'est a sçavoir en la terre et en l'eau, selon qu'ils sont alterés de nature clause et grosse par laquelle ils sont muez de nature en nature. Que or

2

et argent soient la matiere de nostre benoiste pierre, toutes les sentences des phes le disent et a Reale verité, dit nostre pere hermes. Le pere d'elle, est le soleil la mere est la lune. mais plus grand doute est du tiers Composant, c'est asçavoir
+ qui est cet argent vif, duquel avec or et argent nostre Composte est faict. pourquoy sçavoir est a notter que toute l'oeuvre des phes est divisée principalement en deux parties, c'est asçavoir en la premiere et en la seconde. La seconde partie est par les phes divisée en la pierre blanche acomplie et en la pierre vermeille. mais pource que le fondement de ce noble secret est en la premiere partie, les phes doutant divulguer ou reveler ce secret ont faict peu de mention de cette premiere partie. et lors que si ce n'eust esté pour eviter que la sciance des phes ne demeurast fausse en ses principes, ils se feussent totalement teus de cette premiere partie, ne n'en eussent faict aucune mantion. parquoy s'ils n'en eussent aucunement touché la sciance eust esté de tous points ignorée et demeurée perie et fausse en ses termes. Comme cette premiere partie soit, le Commencement, la Clef et le fondement de nostre magistere sans laquelle rien n'est accomply: laquelle ignorée la sciance demeure decevable et fausse en son experiment. affin donc que ne soit ignoré ce tres grand secret, qui est la pierre a laquelle on n'adjouste rien d'estrange, j'ay disposé d'en faire aucune mantion totalement Certaine et vraye, laquelle j'ay veue et tenue; Dieu tesmoignant et verité; laquelle je Converts au secret Coffre de la sacrée ame, ou le prix d'icelle. parquoy les phes ont appellé

ce sert Verbum dimissum, cest adire, La Parolle laissee, ou teuë en cet art: laquelle a peu pres tous ont celee; est donc a sçauoir que la pierre physique est diuisé en trois degres, cest asçauoir la pierre Vegetale, minerale et animale la pierre vegetale proprement et principalement ont dit les phes cette premiere partie, qui est la pierre du premier degré: dont pierre de Villeneufue, frere de arnault, dit en la fin de son Rosaire. le Commancement de nostre pierre est largent vif, ou la sulphureité quil nous faut auoir de la grosse substance Corporeuse auant quil puisse passer au second degré. le Commancement donc de nostre pierre est que mercure Croissant en larbre soit Composé et sublimé en lallegeant. Car cest le terme volatil qui la nourrit, naccroistre ne peut, sans larbre fix qui le retient, Comme le teton la vie a lanfant. Il appert donc que cette pierre est vegetale, Comme elle soit le doux esprit Croissant du germe de la vigne joint en laeuure premiere au Corps fix blanchoiant, ainsi quil est dit au songe verd: auquel appres le texte d'alchimie bien notablement est baillee la practiq de cette pierre vegetalle a Ceux qui sagement sçauent entandre la verité: laquelle pour certaines raisonnables et justes Causes iay obmise a mettre icy.

Premier Degré.

Concques le premier degré de la pierre phisique est de faire nostre mercure vegetal net et pur, qui aussi est dit des phes souffre blanc non vrant, lequel est moyen de Conioindre

les Souphres auec le Corps. ce ☿. Comme il soit aussi de nature fixe, subtille et nette, est bry auec le Corps, et se adhere et Joint au profond diceux moyennant la chaleur et lhumidite dicelluy; duquel ont dit les phylos, quil est moyen de coniondre les teintures, et non pas de largent vif vulgal, Comme tel soit froid, flegmatique, et par Consequent destitue de toute operation de vie, laquelle est et Consiste en chaleur et onctueux. mais pource quil est en partie volatil, aussi est il moyen de mesler les Esprits volatils et de adherer ou se Joindre a la fine substance des Corps; esquelles choses est touchee la Cause de la necessite, laquelle est triple.

La premiere Comme nous ayons a Joindre les deux +... semences, cest a scauoir masle et femelle, Il faut que lun soit messe a lautre par vne naturelle alliance et amour et par vne Connaturelle propriete en maniere que le plus de lun soit atteint par le plus de lautre et par Consequent que lun soit mele a Lautre et quils soint Joints ensemble. - et pourtant Comme ces deux corps, cest a scauoir or et argent. soient faicts moittes par chaleur digestiue, dissolutiue et subtiliatiue, lors sont ils de premiere matiere, et simples: et prenent adonc le nom de semance, lesquels sont prochains a generation pour lingression quils Recoiuent par leur simplicite et obediance de la chaleur instrumentale, qui est appellee et samblable a la naturelle de ce mercure, formant et scellant Iceux a Espece delijre, pource que la premiere partie de la pierre est appellee Elixir.

Cette premiere partie donques est moyen de coniondre les extremittes du vaisseau de nature

ou des residances proportionnées: auquel vaisseau les
esprits doivent estre transmués ainçois quils fuyent
de nature en nature. En quoy est touchée la seconde
cause de la necessité: Car comme la pierre doit estre
impregnée desprits, il convient en icelle estre aucune
vertu retantive et ambrassante diceux affin que
plus facilement ils soint meslés aux tres petites parties
des corps. cette vertu veritablement est la ce mercure
phisique; comme il soit en partie de nature spirituelle
ainçois est vray et pur esprit, depuré et purifié
de toute feculance ou residance terrestre: esprit
dis vray et fixe, et en partie volatil; car il contient
la nature de lun et de lautre feu laquelle chose
manifeste et declare la ponticité ou aigreurs et
conponction aigue, laquelle appert en ses operations. car
par celluy mercure mortifié, est facilement et legerement
congelé le mercure valgal, comme dit le texte.
toutefois il nest fixe par luy; et pource doit il estre
joint au soleil et a la lune, et estre faict avec, affin
que ce qui est en luy volatil soit fixé avec iceux
corps, cest a sçavoir que de cette chose, qui est
composée de toutes ces choses melées ensemble avec
leurs collaterauz, puisse discretement estre fixé
le mercure du peuple, cest la cause pourquoy
nouveaux corps y sont mis; car ils sont fixes; affin
que le feu composé qui est dit mercure sublimé
ou premiere matiere soit tellement informé dun
ferment propre quil obtient force de plus longuement
perseverer en la bataille du feu, non obstant son
aspreté. et pource dit lhortulain, que ce nest pas
estrange avec lequel il doit estre joint, cest a
dire fixé; dont de ce mercure dit Raimond
lulle que largent vif par nous faict congele le
mercure: et est aux hommes plus commun que

le Commun de moindre pris de plus grande vertu et Utilité, et aussi de plus forte Intention: et pourtant dit Geber que Icelluy est signe de perfection pour ce que c'est une gomme plus noble que les margarites: laquelle convertit et attraict toute autre gomme a sa nature fixe, claire et pure; et la faict a toujours durer avec elle au feu et s'esjouit en Icelluy. Parquoy comme dit le texte allegant mercure: Ceux qui cette benoitte pierre veulent ou cuident composer sans cette premiere partie, Ils sont semblable a ceux qui sans eschelles veulent monter aux hauts pinacles, lesquels comme Ils commencent a monter, se trouvent tombés en bas en misere et douleur.

Ce mercure donc est le commencement et fondement de tout ce glorieux magistere; car Il contient feu en soy, lequel doit estre nourry et nourry de plus grand et fort feu au second Regime de la pierre. Donques tout le feu enclos audit mercure par le premier Regime que le feu qui dedans doit estre enclos par le second, par les pphes et choses naturelles, est nommé propre instrument, qui est la seconde chose requise principalement a cognoistre en ce haut magistere, en maniere que la matiere cogneüe, dont on doit l'œuvre commencer. l'on doit premierement enclore le feu en la matiere volatile, et fixer chauffant et congelant avec dissolution des corps selon les pphes naturels.

Cette Inclusion ou emprisonnement de feu ont les pphes appellé pour son mystere sous un autre —

non c'est a sçauoir sublimation ou exaltation de matiere mercurielle, comme au ses nobles vertus, elle soit ia exaltee et sublimee en ses degres. et pour ce dit arnaud de villeneufue que mercure soit premierement sublimé. c'est a dire, comme mercure soit de nature basse, a sçauoir de terre et d'eau qu'il soit ramené a nature noble et haute sçauoir d'air et de feu qui sont principes tres prochains de ce mercure, de l'intention de nature et de l'art. pourquoy quand cette pierre mercurielle est ainsi exaltee et subtiliee, elle est ditte sublimee de premiere sublimation: laquelle conuient encore sublimer auec son vaisseau. et pource dit raymond lulle au commencement de son codicille au 2. chap. du vade mecum de numero sphorum. nous esperons en nostre seigneur que nostre mercure sera sublimé a plus grandes choses auec addition de la chose regnante sur luy; et son ame sera exaltee en gloire, comme il soit celuy a qui il conuient encore entrer au ventre de sa mere. aussi il est dit estre ne de inatiuité; laquelle regarde tout l'ordre des pierres alchimiques. et le courage des ouuriers en l'art ne sont pas frustrés de sa joye. dont le trauailleur appellant dire a temoin, que comme ce mercure aura esté par nous sublimé, il apparoit d'estre d'autant grande blancheur comme est la neige des hautes montagnes soubs une resplandeur d'une tres subtile christallinité dont issoit tant grande, tant douce et bonne odeur apres l'ouuerture du vaisseau sacré

que semblable ne se trouve en ce monde.

Et Je (qui parle) seay qu'a mes propres yeux a paru cette merveilleuse blancheur et cette tenuë et subtile cristallinité; ay touché de mes propres mains et par mon propre [illegible] odorat j'ay odoré cette merveilleuse doucem[illegible]t de grand joye commençay a pleurer dessus comme tout étonné de cette merveilleuse douceur. Et partant benoist soit le dieu eternel, haut et glorieux, qui tant merveilleux dons a mis ès secrets de nature, et ne pas laissé de monstrer ceux a aucuns hommes. Et je say (Pere tres Reverend) que quand tu cognoistras les causes de cette disposition, tu diras qu'est ce que cette nature soit donnée de cho[illegible] corrompante, et tienne lieu en elle une nature comme celeste! Je ne suffis pas a raconter ces merveilles. Toutefois par adventure le temps viendra (s'il est expedient) que je te raconteray moult des choses speciales de cette nature; desquelles escrire soy je n'ay peu obtenir licence du seigneur de nature.

Donc de cette nature celeste est escrit au premier livre des prognostiques: Est autem in medicina quoddam celeste donum &c. c'est a dire veritablement en medecine il y a dons celestes, mais quoy que ce soit, comme tu auras sublimé ce mercure, prends le tout frais et recent avec son sang, affin qu'il ne s'envieillisse; et le presente a ses parens, c'est a sçavoir, a la lune et au soleil, affin que

de ces trois choses, a scavoir ☉. Lune et mercure nostre Composte soit faict et que le Second degré de nostre pierre qui est dit mineral Commance.

Le Second degré.

Si tu veux [illegible] avoir bonne multiplication en tres fortes qualités et vertus mineralles par les operations du second degré moyenant nature: prends les Corps nets. et avec iceux vifs ledit ☿. selon le poids Comme aux maistres de ce magistere et Conioints lad. carte seiche qui a souffre des Elements; et laquelle est ditte huille de nature et mercure sublimé, et subtilié; solut, dissoult et endurcy avec les preparations du premier degré. en degetant toutefois tousiours la residance et les feces quil faict en la sublimation Comme de nulle valeur.

N'est pas a Entandre toutefois, qu'en nostre sublimation la chose sublimée demeure a la haultesse du vaisseau ainsi qu'elle en la sublimation des sophistes: mais en nostre sublimation ce qui est sublimé est un petit esleve sur les feces du vaisseau; car la plus subtile et la plus pure partie naje tousiours sur les feces du vaisseau et se tient et joint au coste du vaisseau et ce qui est ord et impur demeure au fond; par nature; laquelle desire perdre dès un per certain terme d'Evacuation, affin quelle soit restitrée en mieux, en perdant les mauvaises et impures parties pour en devenir des pures et meilleures. par lesquelles choses appert, la tierce cause de sa nessités, laquelle est 2me Comme

Le mercure soit net clair plene et incombustible.
Il illumine toute la pierre, et la deffend de dessiccation
et de bruslement et la garde destre bruslee; et
attempere et modere les excez de l'ardeur du feu
contre nature, reduisant et ramenant iceluy a
vraye attrempance et concorde avec le feu naturel.
Car iceluy mercure philosophal contient par
excellance le feu innaturel. La souveraine vertu
duquel est attrempem^t. contre l'ardeur du feu
contre nature et subside ou aide amiable du feu
naturel naturalisant cest a dire convertissant la
nature soy meme, ou soy faisant naturel, par
donc attrempance avec le feu naturel, laquelle
est tres grand secret connu de tres peu de gens.
Dont ce mercure est dit terre nourrice en ce
pas; comme il soit le germe, sans laquelle la
pierre ne peut croistre ne multiplier. Et
pourtant dit hermes, la nourrice de nostre
pierre est la terre de laquelle le soleil est le
pere et la lune la mere: elle monte de la
terre au ciel, et derechef descend en terre, de
laquelle la force est entiere, si elle est tournee
en terre de laquelle terre avec les deux corps
parfaits la droitte composition des pphes prend
naissance et commencements

Je suffise donc de ces deux corps car ils
sont semblables a la chose quise et demandee
comme dit arnaud de villeneufve: cest a dire
que comme la fin de la pierre soit parfaicte
elle parfaict le mercure le mercure du peuple
et les autres imparfaits corps en or et argent
en transmuant iceux. Il faut donc necessairement
querir cette vertu, qui sera la ou elle est. Or

est ainsi qu'on ne l'a plus convenablement trouver qu'ez corps parfaicts. Car si en corps pure et fin n'est puissance force ou vertu de transmuer les metaux imparfaicts en vray or pour neant et en vain, c'est on querir ou cercher cette vertu au cuivre. semblablement je dy, de l'argent et en tous les genres des metaux, l'or et l'argent seulement sont parfaicts et tous les autres metaux sont imparfaicts.

Pour avoir donc cette mercurialle substance en laquelle est cette parfaicte vertu de transmuer en or et argent les metaux imparfaicts, faut recourir a ces deux corps parfaicts, non ailleurs.

+ Parquoy il est a sçavoir qu'à la conionction de ces deux corps est le terme naturel de diminutibilité et de transmutation en la premiere matiere de regeneration. et pour ce de cette conionction, comme de premiere matiere et simple est faicte generation du vray elixir. la lune reduite en premiere matiere est la matiere passive, car veritablement elle est l'espouse du soleil, et le soleil est le mary d'icelle, c'est a sçavoir en tres prochaine affinité. telle est la convenance entre le male et la femelle du genre de l'art desquels deux est engendré le souffre blanc et vermeil conglutinant et congelant mercure. cettes meilleure creation et plus voisine transmutation est tousiours faicte, quand le propre male est conioint avec sa femelle propre en une nature. et le masle est ce qui se ioint le plus au profond de

La matiere passive par la subtilité naturelle de luy; et la transmue plus et convertit de sa nature en autre nature; c'est a sçavoir en nature de soulphre, dont dit dastin anglois, de cette conionction si la femme blanche est mariee au rouge mary, ils s'embrassent incontinant et se joignent et accouplent ensemble; ils se dissoluent par eux, affin que ceux qui estoint deux soint faicts vn en vn corps. cette copulation est le mariage philosophal et le lien indissoluble. pour ce est il dit, ailleurs. Ces deux sont vn par conversion, mais quils tiennent vn, c'est a sçavoir nostre mercure, qui selon aucuns est dit l'anneau du souverain bien. aussi est il dit la fille de Platon, qui conioint les corps assembles d'amours.

+ Compose donc nostre tres secrette pierre, de ces trois choses et non d'autres. Car en autres choses nes gist ce qui est requis de plusieurs. et amalgame, en cette composition phisique ainsi traittee. on peut veritablemant dire que la pierre n'est qu'une chose car tout ce composé est vne mixtion en mesure dont le prix et valeur est inestimable, c'est a dire, que le prix est si grand qu'on ne le sçauroit penser. comme il dit nostre airain duquel il est dit en la turbe, sçaches tout ensamble que nulle vraye teinture n'est faicte sinon, sinon de nostre airain, c'est a dire de nostre confection qui se faict des trois choses. seulemant, et lors commance la seconde partie de nostre tres noble pierre, et la pierre du second degre qui est appellee minerale. ou il est a notter que par ce second regime ou par cette seconde operation la pierre ou le mercure

qui premierement auoit esté né par la premiere
operation, tant clair et tant resplendissant est
mortifie noircy, et enlaidy; bref il est faict difforme
ou laict auec tout le compost affin quil puisse
ressusciter auec grande victoire, plus clair, plus fort,
et plus pur quil nauoit esté premierement. Car cette
mortification est la viuification; car en soy mortifiant
il se viuifie; et en soy viuifiant il se mortifie.
Certes ces deux operations sont tellement enchainees lune
auec lautre et entrelacées, que lune ne peut estre sans
lautre, comme baille la doctrine philosophale. Car
la generation de lun est la corruption de lautre. toute
cette chose toutefois n'este sinon de cuire la matiere de
nature et reduire le compost en la premiere matiere
prochaine au genre metallique: car comme dit albert,
au liure des mineraux, il ne faut pas moult distraire
ou eloigner la pierre de la nature du metal; sachez
donc que ce compost est cette substance de laquelle
se doit tirer ce souphre de nature par confortation
dicelluy et nourrissemant en mettant dedans cette
substance la vertu minerale, affin quelle soit finalement
faicte vne nouuelle nature deriuee de toute terrestreités
superflues et corrompantes et de toutes humidités
flegmatiques empeschant digestion. ou il este a notter
que selon diuerses alterations ou mutations dune
mesme matiere en sa digestion, diuers noms luy sont
imposés par les philosophes et aussi selon diuerses complexions,
aucuns ont appellé ce compost preseruer
coagulant ou espoississant. autres, soulphre, plusieurs,
arsenic. aucuns, azoc. autres, allum, et teinture
illuminant tout corps. aucuns autres lont appellé
œuf des philosophes: car comme nostre œuf est composé
+ de trois choses, a sçauoir de la coque, du blanc
et du vermeil; ainsi est composé nostre œuf

Physique de Corps, ame, et Esprit. Combien qua
la verité nostre pierre soit vne même chose et
selon le Corps et selon L'esprit et selon L'ame.
mais selon diverses raisons et intentions des philosophes, elle
est maintenant ditte vne chose, maintenant vne
autre. Et ce voulut Platon quand il dit que la
matiere fluë en infiny, c'est adire tousiours, si
la forme n'arreste son flus. ainsi est trinité en
vnité et vnité en trinité: car la sont Corps,
ame et Esprit. La est aussi soulphre, mercure,
et arsenic. Car le soulphre spirant, c'est a dire
iettant la vapeur par arsenic, œuvre en coagulant
mercure. Dont les philosophes dient que la proprieté
de l'arsenic est de resiouir, et la proprieté du soulphre
est de coaguler et congeler, ou arrester mercure.
toutefois ce soulphre, cet arsenic et ce mercure, ne
sont pas ceux que le commun vulgaire cuide: car
ce ne sont pas ces Esprits veneneux que les apothicaires
vendent; ainçois sont les Esprits des philosophes. Comme
en ces Esprits vulgaires y ayt plus d'imperfection et
de corruption pour les imparfaicts metaux que
pour la reparation d'iceux. Parquoy ils ne peuvent
donner incorruption ou perfection aux metaux
imparfaicts: laquelle perfection doit donner nostre
medecine. follement doncques œuvrent les sophistes
qui font leurs Elixirs de tels Esprits veneneux et
pleins de corruption, car certainement nulle
autre chose ne gist la verité de la souveraine
subtilité de nature, qu'ez trois choses susdittes, c'est
a sçavoir souffre arsenic et mercure philosophiques, et
esquels la reparation et totale perfection des Corps
qui doivent estre purgés gist et est seulement. les
philosophes ont imposé plusieurs noms a nostre pierre,

et toutefois ce n'est tousiours qu'une chose: pour ce
laissés la pluralité des noms et vous arrestés a
ce Compost qui est a mettre une fois en nostre
vaisseau secret, d'ou il ne doit estre tiré jusque ce
que la vertu elementaire soit accomplie: affin
que la force et vertu active du mercure qui
doit estre nourry ne soit suffoquée ou perdüe aucu-
nement: Car les semences des choses qui naissent de
terre ne croissent ny ne multiplient si leur force
et vertu generative leur est ostée par aucune
qualité estrange. aussy semblablement cette nature
ne se multipliera jamais, ny ne sera multipliée
si elle n'est preparée en maniere d'eau. la maire
de la femme apprés qu'elle a conceu demeure close
et fermée, affin qu'il ny entre air estrange et que
le fruict ne se perde. ainsi nostre pierre doit
tousiours demeurer close en son vaisseau, ne rien
étrange ne luy doit estre adiousté; mais seulem[t].
doit estre nourry et informé par la vertu inf-
ormative de sa nature et multiplicative: non
seulement en quantité, mais aussi en qualités tres
fortes, en maniere qu'il faut influer ou mettre
en lad. matiere son humidité vivificative par
la vertu de laquelle elle est nourrie accreüe et
multipliée. apprés donc que nostre Compost est
faict, la premiere chose a faire est animer
cellui en mettant dedans icellui Compost la
chaleur naturelle, ou l'humidité vivificative
ou l'âme, ou l'air ou la vie par oeuvre de
solution et de sublimation avec coagulation.
Comme donc tu as faict ton Compost il
te faut avoir certaine et propres maniere
d'oeuvrer. Comme la chaleur soit enclose en

cette matiere, autrement elle demeureroit vuide de propos et sans ame et poinct de tres nobles et tres hautes vertus; et par ainsi elle n'auroit point de mouvement a generation comme les autres choses par nature produictes. la maniere de mettre le feu en lad. matiere, est convertir icelle de disposition en disposition et de nature en nature, c'est de tres basse en noble. la maniere de cette disposition est faicte par propre sublimation et dissolution de terre et congelation d'eau ou ingrossation ou mortification ou putrefaction et sublimation es legers elements en maniere que tout le cercle de ce noble magistere n'est autre chose que parfaicte sublimation laquelle toutefois a plusieurs particulieres operations annexées et enchaînées enlacées ou joinctes ensemble. deux sont toutefois principales cloyant tout le cercle; et cestes sont parfaicte dissolution et parfaicte congelation: ainsi que tout le magistere n'est que parfaictement dissoudre et parfaictement congeler; dissoudre le corps, et congeler l'esprit. et ces operations ont telles colligation et alliance ensemble, que jamais le corps ne se dissoult, que l'esprit ne se congele, ne aussi l'esprit ne se congele point que le corps ne se dissolve. dont comme dit Raimond, tous les philosophes ont dit que toute l'oeuvre du magistere n'est que dissolution et congelation par l'ignorance desquelles operations, plusieurs grands en lettres et sciences ont esté deceus, cuidants entendre par la science de leurs lettres les cercles de nature et la maniere de circuler. Il est donc expediant de cognoistre la maniere de cette circulation; laquelle veritablement n'est autre chose que imbiber, abreuver ou embriver le composé selon poids deu de nostre eau mercurialle; laquelle les philosophes communement de nommer eau permanente en laquelle et imbibition le composé est digeré

dissoulz et congelé en accomplimant naturel. cest chose veritable, que si matiere de terre doit estre faicte feu, il faut quelle soit subtilié et preparée, et quelle soit faicte plus ample. ainsi est nostre compost attenué et subtilié en telle sorte que le feu domine en icelluy; et cette sublimation et preparation de terre est faicte avec eaux subtiles et souverainement agues et aigres non ayans aucune fetidité ou mauvaise odeur, comme dit geber en sa somme, quelle est leau de nostre vif argent sublimé et ramené a nature de feu, soubs le nom de vinaigre, sel et alum, et de moult dautres liqueurs tres aigres, et dautres choses semblables, sulphurs a ores mussées et couvertes. par laquelle eau les corps sont subtilies reduits et ramenes a leur premiere matiere et prochaine a la pierre ou a lelixir des phes. or il est a scavoir, que ainsi comme lenfant au ventre de la mere doit estre nourry de son nourrissement, qui est sang menstrual, affin quil puisse estre multiplié et croistre en quantité et qualités plus fortes: de meme doit estre nostre pierre nourrie de sa graisse, dit aristote, propre nature et substance. mais quelle est cette graisse qui est nourrissemant vie et accroissemant et multiplication de nostre pierre? les phes lont totalement celée, comme ce soit le grand secret quils ont juré iamais ne reveler ov manifester a aucun, sinon en leurs livres. mais icelluy secret ont remis a dieu seul pour le reveler ou musser ou il luy plairra. Toutefois cette humidité grasse ou pinguiure vivifique, ou donnant vie,

ont les phes appellee eau mercurialle, eau perm-
anante ou demeurante au feu, et aussi eau divine.
c'est la clef et le fondement de toute l'œuvre.
de ceste eau mercurialle compriguee ou permanente
est dit en la turbe. Il faut le corps estre occupé
par la flamme du feu affin qu'il soit desrompu,
despecé et debilité. c'est a scavoir avec ceste
eau pleine de feu en laquelle le corps est tout
l'eau que tout soit faict eau laquelle n'est pas eau
de nuee ou de fontaine comme cuident les
ignorants et folz sophistiqueurs, mais est nostre
eau permanante, laquelle toutesfois sans le corps
avec lequel elle est joincte ne peut estre permanente,
c'est a dire ne peut demeurer au feu qu'elle ne
s'enfuye. en laquelle nostre eau permanante est
tout le secret de nostre pierre. Car par lad.
eau est nostre pierre parfaicte, pource qu'en
elle gist l'humidité vivifiante la pierre, comme
elle soit la vie et la resurrection d'icelle. de
laquelle nostre eau tres secrete est dit en la
turbe. l'eau par elle seule faict tout. Car
elle dissoult tout, elle congele tout ce qui est
congelable, elle despece et desrompt tout sans
aide d'autruy: car elle est la chose qui teinct
et qui est teincte. Bref nostre œuvre n'est autre
chose que vapeur et eau qui est ditte mondif-
dante, ou nettoyant, blanchissant et rubifiant,
et degetant la noirceur des corps, laquelle les
phes ont nommeé eau permanente, huilles
fixe et incombustible ou qui ne peult brusler.
c'est l'eau que les phes ont divisé en deux
parties, l'une desquelles dissoult le corps en la

Calcinant, c'est a dire en le Reduisant en chaux, et en soy Congelent, et l'autre partie de lad. eau netoye le corps de noirceur et le blanchit et rougit; faict fluer, ou courir en multipliant ses parties. cette eau est ditte en la turbe le vinaigre tres aigre et tres agu. Car c'est une humidité tres aguë, emprise et allumee par chaleur vivifiante contenant teinture invariable qui ne peut estre effacee. Cette eau a nommé alphidius attrampance, ou mesure des sages, et urine des jeunes colleriques. cette eau est moult muttee par les philes sous divers et plusieurs noms, et si est connüe de peu de gens. hermes la tenüe et touchee, alphidius la traittee, morienus la esprouvée. le lis la entandüe. arnaud de villeneufve la bien apperceuë. R. lulle la feablement declaree; Geber la cognuë. le texte ne la pas ignoreé. rasis, avicenne, galien, hipocrates, hally et souverainement albert l'ont sagement muttee. Rostin, bernard de grave, pithagoras merlin lancien et aristote l'ont bien entendüe et vrayement. Cette eau est Couronnee, vainqueresse, eau secrette, celestre et glorieuse, dernier et final serot pour nourrir nostre glorieuse pierre, sans laquelle elle n'est jamais entandüe, nourrie, accreüe, ne multipliée: et pour ce ont les philes celé la maniere de faire cette eau comme la clef de leur magistere. et certainement j'ay leu plus de cent volumes de livres de cet art et en nul n'ay trouvé la perfection de cette eau mercurielle ou permanente. et si j'ay trouvé plusieurs vaillants hommes endoctrinés en cette sciance, entre lesquels

n'ay trouvé pas un avoir ce secret, fors un vaillant medecin qui me dit que par 36. il avoit souspiré avant quil peut parvenir a ce secret.

De cette nature est dit que a cette nature + est donnée double nature, a sçavoir d'or et d'argent es entrailles desquels est dedans lesquels comme au propre ventre de sa mere led. argent vif est multiplié, logé, purgé et converty en soulphre blanc non brulant et non bruslant par l'action de la chaleur du feu, étant la dedans informé regulierement par art comme les qualités du soulphre ayant esté introduittes ou mises en celluy vif argent auparavant. Doncques cette eau mercuriale ...... n'est autre chose que l'esprit des corps convertis en nature de quintessence, donnant vertu a la pierre et gouvernant icelle, et la pierre ou nostre compost est matrice contenante et lieu expediant c'est a sçavoir terre mere ou vaisseau de nature retenant cette formative de la pierre en quoy la chaleur naturelle est mise qui est vertu formatrice issante du vaisseau par l'esprit quint, parquoy il est appellé mere et nourrisse comme donnant vertu naturelle au soulphre et icelle paissant et nourrissant. C'est icy doncques est nostre compost en ce vaisseau naturel auquel les esprits sont transmués de nature en nature, ainçois rougissant, et tant plus sont transmués et alterés au retinacle de ce vaisseau, tant plus sont esloignés de leur corruption et imperfection quelles quelles soient; et plus approchent au terme de pureté et de perfection, tant quils retiennent l'accomplissement de quintessance; parquoy ils prennent ou vestent nouvelle nature qui est nette, blanche pure desnuée de toute corrosiveté et superfluité

terrestre, adurante ou boullante et flegmatique Inseparable. La telle affinité donc du vaisseau humidité de l'esprit en laquelle le devant dit est enclos par sa viscosité ou nature gluante, est retenu en adherance ou conjonction naturelle et forme, et s'eschauffe comme en son humidité radicale meslée et mortifiee et apres, la chose morte resuscite avec sublimation soyent d'enfantement en soy delivrant totalement de nature salsugineuse et amere, lors est il puissant de se soutenir soy même, de soy nourrir et multiplier comme il soit Ja le feu allumé et nature simple qu'il convient nourrir de petit laict et gras, c'est asçavoir, de son humidité de vie, dont la partie il a esté engendré qui est nostre eau permanante, laict de vierge, ou eau de vie nettoyant le latton, non pas toutefois l'eau de vie qui vient de la vigne, car elles sont totallement differantes, elle est ditte neantmoins eau de vie, car elle vivifie nostre pierre et la faict resusciter. elle est aussi ditte sang rimunde ou faict lund: menstrue blanche, nourrissement de l'enfant, viande du lune, eau de mer, venin des vivants, viande des morts et argent vif des pphes, depuré de la feculence terrestre par sublimation philosophale. apres donc que nostre compost est faict on le doit mettre dedans son vaisseau secret et luire a feu tres lent ou sec ou humide et emboire de nostre eau permanante petit apetit en dissolvant et congelant par tant de fois que la terre monte feuillée, laquelle doit estre apres calcinée et finablement incerée, en fixant

avec lad. eau qui est appellée huille incombustible et fixe jusques a ce quelle fluë ou fonde tresbtost comme Cire. dont dit Raimond que la maniere de la Ceration est que tant de fois soit Iterée ou recommancee sur la pierre la sublimation de la partie humide versee, que la pierre avec sa propre humidité radicallement permanente et fixe, qui jamais ne laisse son corps par mixtion circulée donne droitte fusion et dit apres. Parquoy il est commandé qu'avec cette humidité permanente tu abbreuves nostre pierre, car par icelle sont les parties faictes claires comme appert. Or apres la parfaite mundation ou purgation d'icelle pierre de toute chose corrumpante et mesmement des deux humeurs superflus: un c'est a scavoir pinguenx, gras et adustible ou bruslable, et l'autre flegmatique evaporable; lad. pierre est ramené en propre nature et substance de soulphre non bruslant, et sans cette humidité jamais nostre pierre n'est amandée, ouverte augmentée ou multipliée. et c'est a scavoir que nostre pierre en sa digestion est muée en toutes les couleurs du monde. Toutefois trois sont principales, dont l'on doit avoir cure et soing et non des autres, c'est a scavoir, couleur noire qui est la premiere, la clef et le commancement de l'oeuvre du second genre ou degré, la couleur blanche qui est la seconde et la couleur vermeille qui est la tierce. pour ce est il dit que la chose dont le chef est rouge, les pieds blancs et les yeux noirs est toute le magistere. nottes donc que quand nostre compost commance a estre abbreuvé

de nostre eau permanante, lors est tout le Composé tourné en matiere de poix fondüe et est tout noircy Comme Charbon et en cet endroit est appellé nostre Composé, la Poix noire, le Sel brulé, le plomb fondu, le laton non net, la magnesie et le merle de Jean; Car lors est veüe une nuée noire, volant par la moyenne Region du vaisseau en belle et souëfve maniere estre eslevée au dessus du vaisseau et au fonds d'icelluy est la matiere fondüe en maniere de poix et de demeurer totalemant dissoutte. de laquelle nuée parle Jacques du Bourg St Saturnin Disant. O benoitte nuée qui temoles par nostre vaisseau, la est l'eclipse du soleil, dont parle Raimond, et quand cette messe est ainsi noircie, adoncq elle est ditte morte et privée de sa forme. lors est dit le Corps mort et esloigné de son attrempemant Comme son ame soit de luy separée. lors est manifestée l'humidité en Couleur d'argent vif noir et puant, lequel estoit premierement sec ~~et~~ blanc bien odorant, ardant depuré de soulphre par la premiere operation, et maintenant a depurer par cette seconde operation. et pour ce est privé le Corps de son ame qu'il a perdüe et de sa resplandeur et merueilleuse lucidité qu'il avoit premieremant et maintenant est noir et enlaidy. Pourquoy Geber lors le nomme pour sa proprieté, Esprit puant, noir, blanc occultemant et Rouge manifestemant, le nomme eau vive Sèiche.

Cette masse ainsi noire ou noircie est la clef, le commancemant et le signe de parfaicte invention de la maniere d'oeuvre du second Regime de nostre pierre precieuse. Pourquoy dit hermes, voiela noirceur croyes que vous aues esté par vne bonne sente, et tenu bon chemin. doncques cette couleur de noirceur monstre la vraye maniere d'oeuvrer: car en ce la masse est faicte difforme et corrompuë de vraye corruption naturelle, a laquelle s'ensuit generation de nouvelle disposition reale en cette matiere, c'est a scavoir acquisition de nouvelle forme qui est lucide serenité, ou clarté beauté. Resplandeur merveilleuse, et fragrante, ou odeur de grande douceur. or il est a scavoir que l'oeuvre de noirceur accomplie, il faut venir a l'oeuvre de blanchir, qui est vne des roses de ce vosier philique desplusieurs desirée, requise et attandüe toutesfois comme dessus est dit auparavant que parfaicte blancheur vienne toutes les couleurs que l'on sçauroit penser en ce monde sont vënus et apperceuës en l'oeuvre, dont il ne doit chaloir, mais seulemant de la blancheur que l'on doit attandre en souveraine constance. la voye toutesfois et la maniere d'oeuvrer au noir au blanc et au rouge est toujours vne, c'est a sçavoir cuire le compost en paissant icelluy de nostre eau permanent, c'est a dire cuire le compost blanc d'eau blanche, et nourrir le compost rouge d'eau rouge par laquelle imbibition et digestion est extraict de la pierre cette moyenne substance de mercure qui est toute la perfection de nostre noble magistere en maniere que la pierre doit estre purgée non seulemant des sulphureités, mais aussi de toutes terrestreités par sublimation d'eaux, calcinations de

terres, imbibations et decoctions d'icelles par reductions
entre distillations et calcinations, et apres le conioindre
avec soulphre a luy propre et par sa mesurée chaleur
naturelle, le cuire si longuement qu'il soit congelé
et privé de toute humidité superflue par l'engin de
la chaleur naturelle et du feu a icelle correspondant
et apres est sublimé en soulphre tres blanc comme
neige. par ce appert que nostre pierre contient en
elle deux substances d'une nature, l'une volatile
et l'autre fixe, lesquelles et chacune d'icelles les phes
appellent argent vif, pource qu'en l'operation
d'icelle pierre, la pierre doit estre parfaictement
separée de toutes superfluités brulantes et corromp-
antes et qu'il n'y demeure que la seule et pure
subtilité et moyenne substance de l'argent vif
congelé, depuré de toute nature sulphurienne
du dehors, ou estrange et corrompante, et est
faicte ceste separation quand le corps est tourné
en esprit et l'esprit en corps, par reiteration de
calcinaon reduction et sublimaon par lesquelles est
faicte la dissolution des corps avec la congelaon
ou espoississement de l'esprit, et la congelation de
l'esprit est faicte avec la dissolution des corps, et
est une seule operation par laquelle toutes choses
sont faictes. cest a sçavoir solution d'argent vif fixe
avec congelation de certain poids du volatil et
ablution d'iceluy avec eau mesurée et coagulation
d'icelle eau en pierre, moyennant et ouvrant la
+ chaleur du masle et de la femelle. adonc veritablement
naist la pierre, cest a sçavoir apres la premiere
+ conionction d'iceux et non pas devant comme d'homme
et de femme. par ceste operation est le corps d'espece
et détruit et subtilié et diligemment gouverné.

tant que son ame subtile soit extraicte de son espoisseur et tournee en tenu delié et impalpable esprit: lors le corps est tourné en non corps, et le non corps en corps: et cette est la vraije et tres vraije invention de la Regle souveraine. Il est a scavoir toutefois que tout corps est dissoult avec esprit aque, avec lequel il est meslé et auquel sans doubte il est faict semblable et spirituel, et comme cet esprit est sublimé, il est nommé eau, laquelle se lave elle meme et nettoije comme il est devant dit en montant avec la tres subtile substance delaissant les parties corrompantes d'elle et cette ascension ont appellé les sophes distillation ablution et sublimation. Donc quand la sublimation parfaicte est accomplie la pierre est alors vivifiée de son esprit vivifiant ou ame naturelle, dont elle avoit esté privee en noircissant, et est inspirée, animee et ressuscitee, reduicte et menée a la derniere fin de toute subtilité et pureté et en une pierre cristalline blanche comme neige eslevee sur le fonds du vaisseau tenant au costé dud. vaisseau les residences d'icelles demeurans au fonds du vaisseau en bas. Cette pierre cristalline separée de ces residences, cueilles a part et la sublimes sans lesd. residences, car si vous vous essayes a la sublimer avec lesd. residences jamais ne les separeres d'ensemble et ainsi vostre labeur seroit perdu. Sublimes donc sans les residences et cette la terre blanche fouillée le soulphre blanc non urant congelant et fixant apres parfaictement le mercure

et nettoyant tout Corps ords et parfaisant l'imparfaict en le reduisant en vray argent. Ce soulphre aussi sublimé il n'y a blancheur au monde qui excede sa blancheur, car il est venu de toutes choses corrompantes. et est une nature neuve, une quinte-essence des plus pures parties des 4. Elements, est le soulphre de nature, l'arsenic non urant, le thresor incomparable, la Joye des pphes, la delectation d'eux tant desiré, la terre blanche feuillée et claire. L'oyseau d'hermes, la fille d'hippocrate, l'alun sublimé, le sel armoniac, la fille du grand secret, et de nouvel le merle blanc, dont les plumes excedent en lucidité, le cristail et est blanc comme neige et de grande resplendeur de tres grande et tres suave odeur, de souveraine pureté, netteté, subtilité et agilité. le merle blanc philosophic est d'incomparable vertu, car est la substance du plus pure soulphre du monde laquelle est une ame simple de la pierre nette et noble separée de toute espoisseur corporelle et par grande subtilité despouillée de grosseur de corps, ce soulphre blanc non urant convient calciner par le temps de sa seiche decoction tant qu'il soit tres subtile poudre impalpable privée de toute humidité superflue: apres soit incéré de l'huille blanc des pphes petit a petit

tant qu'il soit tres forte comme cire ; laquelle
incération accomplie qui n'est autre chose que
reduction a fusion ou a fonte de la chose qui
ne peut fondre, nostre glorieuse pierre des
sages au blanc est accomplie fluente et
fondante, plus blanche que neige participante
d'aucune rondeur perseverante au feu, retenante
et congelante mercure, et apres le fixant,
teignant et transmuant tout metal imparfaict
en vraye lune. dont chacun un sur mille
poids d'argent vif ou de quelque metal
imparfaict, et les convertira en meilleur
argent plus fin, plus pur et plus blanc
que de miniere. La maniere de la projection
et de la multiplication au blanc et au
rouge est toute une. la multiplication
toutesfois se faict en deux manieres, l'une
par projection en jettant un poids sur
100. et tout sera medecine, de laquelle
un poids convertit aussi 100. poids en
medecine, et un poids de ces 100. faict
100. poids de pure argent ou de pure or.
Il y a d'autres manieres plus profitables
et plus secrettes de multiplier la medicine
par projection dont je me tais a present,
mais par multiplication la pierre est
augmentee sans fin, c'est a scavoir par
les dissolutions, animations ou imbibitions
d'huille mercurielle, laquelle huille est
aussi appellee de nature des metaux,
et cette multiplication se faict tant

seulemant en imbibant et abbreuvant la
pierre delad. huille permanante en dissolvant
et Congelant tant que lon vouldra, car
tant plus sera digerée la pierre plus sera
parfaicte, et plus de poids Commutera, car
elle sera plus subtiliée, et en est accomplie
la Rose blanche Celestine soëf. flerante
et embrassée des pphes.

Adonc apres que la pierre au blanc
sera accomplie, lors faut dissoudre une partie
dicelle et tout calciner selon que veulent
aucuns que par voye de longue decoction
elle soit tournée en Cendre Comme impalpable
ou si deliée que lon ne la puisse sentir :
Colorée en Citrinité : apres labbreuvant de
son eau rouge tant quelle demeure
rouge comme Corail. dont Raimond dit
dans son Codicille, au chap. de la Calcination
de la terre : noublie pas a fort calciner
en son feu allumé la matiere de la
terre procognuë de ta pierre, avec reit-
eration de destruction, distillation deau
et Calcination de Corps tant que la terre
demeure blanche vuide de toute humidité.
et apres par plus forte et plus grande
Continuation de feu et imbibition deau
tant quelle deviene rouge comme hyacinthe
en poudre impalpable et sans tact. le signe
de laquelle chose est manifestement monstré
quand apres derniere Calcination quelle demeure

privée de toute humidité, en perdant du
second procez et principal du second regime
qui est faire la pierre rouge dont dit
Geber: qu'elle n'est pas faicte sans adiouster
de la chose teignante, telle que nature l'a faict
rien apparoir sans qu'elle soit abbreuvé et
teinte de cette eau celeste, de laquelle est
dit au liv des ptes. O nature Celeste
comment tournes tu nos corps en esprit! O
quelle merveilleuse et puissante nature!
elle est par dessus tout et surmonte tout,
et est le vinaigre qui faict l'or estre vray
esprit et l'argent aussy: sans laquelle la
blancheur ny noirceur ny rougeur ne
peuvent jamais estre faictes en nostre oeuvre,
donc quand cette nature est jointe au
corps elle le tourne en esprit et de feu
spirituel le teint de teinture inmuable
qui ne peut estre effacé. Cette eau a
nommé hermes eau des eaux: et alphidius
eau des ptes indiens, Babyloniens et
egiptiens: cette eau par laquelle les corps
sont tournés en esprit et en leur premiere
nature ou matiere, et jamais n'est amendée
nostre pierre sans elle. La blanche sans
l'eau blanche et la vermeille sans l'eau
vermeille soit donc la pierre rouge abbreuvé
de l'eau rouge, affin que finallement par
longue decoction, ou cuisson, que par longue
imbibition ou continuel abbreuvement elle
soit faicte rouge comme sang, hyacinthe,

Escarlatte ou Rubij et Luisante comme vn
charbon embrasé mis en lieu obscur et
finablement que nostre pierre soit aorné
d'un diademe rouge. dont dit diomedes
honnorés vostre Roy venant du feu, et
la femme, et vous gardés de les brusler
par trop grand feu: Cuisés les donc doucement
affin qu'ils soint faicts premierement noirs,
mais apprés blancs, apprés Citrins et finab-
lement Rouges, et derniereument venin
teignant, Car ces choses doivent estre faicts
par division de l'eau, Comme dit Agistus:
Je vous commande que ne mettés pas toute
l'eau ensemble, mais petit apetit, et Cuisés
doucement tant que l'oeuvre soit acomplie.
ainsi apport que la pierre demeure Rouge
de vraye Rougeur lumineuse claire et
vive fondant comme Cire par la teinture
delaquelle, l'argent vif vulgal et toute
metal imparfaict, peuvent estre teints et
parfaicts en tres vraij or, meilleur beaucoup
que de miniere: en quoy est accomplie nostre
pretieuse pierre, surmontant toute pierre
pretieuse plus noble et plus resplendante
quantes pierres, qui est thresore infinij. et
la gloire de dieu qui vit et regne perdurablement. Amen.

